



T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TARİHİ VE ARKEOLOJİK MİRASIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ
BAĞLAMINDA KÜLTÜREL PEYZAJ KORİDORLARININ
PLANLANMASI VE TASARIMI: AMASRA ÖRNEĞİ

HAZIRLAYAN
DURMUŞALİ TEKAMAR

DANIŞMAN
DOÇ. DR. BÜLENT CENGİZ

BARTIN-2017



T.C.

**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

**TARİHİ VE ARKEOLOJİK MİRASIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ
BAĞLAMINDA KÜLTÜREL PEYZAJ KORİDORLARININ
PLANLANMASI VE TASARIMI: AMASRA ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

Durmuşali TEKAMAR

JÜRİ ÜYELERİ

Danışman : Doç. Dr. Bülent CENGİZ - Bartın Üniversitesi
Üye : Prof. Dr. Şükran ŞAHİN - Ankara Üniversitesi
Üye : Doç. Dr. Canan CENGİZ - Bartın Üniversitesi

BARTIN-2017

KABUL VE ONAY

Durmuşali TEKDAMAR tarafından hazırlanan “TARİHİ VE ARKEOLOJİK MİRASIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ BAĞLAMINDA KÜLTÜREL PEYZAJ KORİDORLARININ PLANLANMASI VE TASARIMI: AMASRA ÖRNEĞİ” başlıklı bu çalışma, 15.09.2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Bülent CENGİZ (Danışman)

Üye : Prof. Dr. Şükran ŞAHİN

Üye : Doç. Dr. Canan CENGİZ

Bu tezin kabulü Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun/...../20... tarih ve 20...../.....-..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Doç. Dr. H. Selma ÇELİKAY
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Doç. Dr. Bülent CENGİZ danışmanlığında hazırlamış olduğum “TARİHİ VE ARKEOLOJİK MİRASIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ BAĞLAMINDA KÜLTÜREL PEYZAJ KORİDORLARININ PLANLANMASI VE TASARIMI: AMASRA ÖRNEĞİ” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

İmza

15.09.2017

Durmuşali TEKAMAR

ÖNSÖZ

“Tarihi ve Arkeolojik Mirasın Sürdürülebilirliği Bağlamında Kültürel Peyzaj Koridorlarının Planlanması ve Tasarımı: Amasra Örneği” konulu çalışmamda araştırmaların yönlendirilmesinde yardımlarını esirgemeyen, her türlü anlayış ve desteği sağlayarak her daim yanımda olan, lisans ve yüksek lisans öğrencisi olmaktan büyük gurur duyduğum tez danışmanım ve çok değerli hocam Doç. Dr. Bülent CENGİZ’e teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Tez çalışması süresince değerli fikirlerinden ve görüşlerinden yararlandığım, hiç bir zaman yardımlarını esirgemeyen, çalışmamda büyük emek harcayan sevgili hocam Sayın Doç. Dr. Canan CENGİZ’e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Bu tezde jüri üyesi olma nezaketini gösteren, tezin incelenerek hataların düzeltilmesinde değerli vakitlerini harcayan, Sayın Prof. Dr. Şükran ŞAHİN’e teşekkür ederim.

Çalışmalarım süresince her konuda yardımlarını benden esirgemeyen, her zaman yanımda olan sevgili arkadaşlarım Bayram KAYA’ya ve Oğuz Erdi YAKAN’a sonsuz teşekkür ediyorum. Araştırmalarım ve incelemelerimde bana olanak sağlayan, her konuda desteklerini esirgemeyerek huzurlu bir çalışma ortamı sağlayan Amasra Belediyesi’nin Değerli Başkanı M. Emin TİMUR’a, Başkan Yardımcısı Burhan KIZILKAYA’ya ve değerli mesai arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

Bana olan desteğini her zaman yanımda hissettiğim, araştırma süresince yardımları, anlayışı ve desteği hiçbir zaman esirgemeyen sevgili arkadaşım Kübra ÖZTÜRK’e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Eğitim yıllarım boyunca her zaman sevgilerini ve desteklerini esirgemeyen canım anneme, çok sevgili babam ve kardeşlerime, çalışmam süresince gösterdikleri yakın ilgi ve destek için teşekkürlerimi bir borç bilir, minnetlerimi sunarım.

Bu tez çalışma 2016-FEN-CY-009 kodlu “Kentsel Kültürel Mirasın Sürdürülebilir Planlanması ve Tasarımı: Amasra Örneği” başlıklı BAP tarafından desteklenmiş olup, üniversitemize teşekkür ederim.

Durmuşali TEKDAMAR

Bartın, 15/09/2017

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

TARİHİ VE ARKEOLOJİK MİRASIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ BAĞLAMINDA KÜLTÜREL PEYZAJ KORİDORLARININ PLANLANMASI VE TASARIMI: AMASRA ÖRNEĞİ

Durmuşali TEKAMAR

Bartın Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Bülent CENGİZ

Bartın-2017, sayfa: XVIII + 192

Tarihi ve arkeolojik açıdan zengin eski kent dokuları, kentsel kimlik ve sürdürülebilirlik açısından önemli kültürel miras nitelikleri taşımaktadırlar. Çalışma alanı olarak seçilen ve antik liman kenti olma özelliği taşıyan Amasra, doğal ve kültürel peyzaj değerleri ile bölgesel açıdan önemli bir yerleşim olup, 2013 yılı itibariyle UNESCO Dünya Miras Geçici Listesi'nde dahil edilmiştir. Bu çalışmada, Amasra Kültürel Peyzaj Koridoru Rehberi ve Yönetim Planı önerisi/stratejileri geliştirilerek Amasra'nın tarihi ve arkeolojik mirasının sürdürülebilirliği bağlamında kentsel gelişimine ve ekonomisine katkı sağlaması hedeflenmiştir.

Çalışmada, öncelikle kültürel peyzaj, kentsel kültürel miras, ilgili kavramlar, konularında ulusal ve uluslararası yaklaşımlar ortaya konulmuştur. Araştırma alanının doğal ve kültürel peyzaj özellikleri esas alınarak alandaki mevcut ve potansiyel doğal-kültürel-tarihi Kültürel Peyzaj Koridorları belirlenmiştir.

Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) ve Uzaktan Algılama (UA) teknolojileri yardımıyla Amasra kentine yönelik peyzaj özellikleri değerlendirilerek önerilen Kültürel Peyzaj Koridorları'na ilişkin mekânsal analizler yapılmıştır. Bu koridorlara yönelik uzman değerlendirmesi

doğrultusunda koridorların algısı, tercihi ile koridorlara ilişkin sorun ve öneriler saptanmıştır.

Sonuçta, Amasra kenti için Kültürel Peyzaj Koridoru bağlamında sürdürülebilir planlama ve tasarım yaklaşımları geliştirilmiştir. Amasra'da tarihi ve arkeolojik mirasın sürdürülebilirliğine yönelik Kültürel Peyzaj Koridoru Rehberi ve Yönetim Planı ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler

Amasra, kültürel peyzaj koridoru, kentsel kültürel miras, kültürel peyzaj, tarihi kentsel peyzaj, arkeolojik peyzaj, kentsel sürdürülebilirlik.

Bilim Kodu

502.13.01

ABSTRACT

M. Sc. Thesis

PLANNING AND DESIGNING OF CULTURAL LANDSCAPE CORRIDORS IN THE CONTEXT OF HISTORICAL AND ARCHEOLOGICAL HERITAGE SUSTAINABILITY: AMASRA CASE

Durmuşali TEKAMAR

Bartın University

Graduate School of Natural and Applied Sciences

Landscape Architecture

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Bülent CENGİZ

Bartın-2017, pp: XVIII + 192

Old urban texture rich in historical and archeological perspective has critical social legacy qualities as far as urban identity and sustainability. Amasra, which is chosen as research area and has the character of being an ancient port city, is an important settlement regarding area with its natural and cultural values. It is aimed to contribute Amasra's urban development and economy in context of its historical and archeological heritage sustainability by creating Amasra Cultural Landscape Corridor Guide and Management Plan proposal/strategies which is on the UNESCO World Heritage Tentative List since 2013.

In the thesis; primarily, cultural landscape, urban cultural heritage, related concepts, national and international approaches have been presented. In view of the natural and cultural landscape characters of the research area, the current and potential natural-cultural-historical Cultural Landscape Corridors are determined.

By Geographical Information Systems (GIS) and Remote Sensing (UA) technologies, landscape features for the city of Amasra were evaluated and spatial analyzes of the proposed Cultural Landscape Corridors were conducted. In the direction of the expert

evaluation, the perception and preferences of corridors, and problems and suggestions related to corridors were determined.

As a result; sustainable planning and design approaches have been developed for the Amasra city in the context of the Cultural Landscape Corridor. The Cultural Landscape Corridor Guide and Management Plan for the sustainability of the historical and archaeological heritage have been set forth in Amasra.

Key Words

Amasra, cultural landscape corridor, urban cultural heritage, cultural landscape, historical urban landscape, archeological landscape, urban sustainability.

Science Code

502.13.01

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
KABUL VE ONAY	ii
BEYANNAME.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xii
TABLOLAR DİZİNİ.....	xiv
EKLER DİZİNİ.....	xvii
KISALTMALAR DİZİNİ	xviii
BÖLÜM 1 GİRİŞ	1
1.1 Araştırmanın Amacı ve Kapsamı.....	2
1.2 Literatür Özeti.....	4
1.2.1 Alana İlişkin Literatür	4
1.2.2 Konuya İlişkin Literatür Özeti	8
1.2.3 Yönteme İlişkin Literatür Özeti	14
BÖLÜM 2 KURAMSAL TEMELLER	17
2.1 Kültürel Peyzaj İle İlgili Kavramlar	17
2.1.1 Kültürel Peyzaj ve Sınıflandırması	18
2.1.1.1 Amerikan Milli Park Servisi'ne Göre Kültürel Peyzaj Sınıflamaları.....	20
2.1.1.2 UNESCO'ya Göre Kültürel Peyzaj Sınıflamaları	21
2.1.2 Kültürel Peyzaj ve Arkeoloji.....	23
2.1.3 Peyzaj Arkeolojisi	24
2.1.4 Etnoarkeoloji	25
2.1.5 Tarihsel Arkeoloji	26
2.2 Kentsel Kültürel Miras.....	26
2.2.1 Somut Kültürel Miras.....	28
2.2.2 Somut Olmayan Kültürel Miras	31

2.3 UNESCO Tarihi Kentsel Peyzaj Tavsiye Kararı	32
2.4 Türkiye'nin UNESCO Dünya Mirası Listesi.....	36
2.5 Kültürel Miras Rehberleri ve Yönetimi	40
2.5.1 Edirne Selimiye Camii ve Külliyesi Yönetim Planı	41
2.5.2 Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri Kültürel Peyzajı Alan Yönetim Planı	43
BÖLÜM 3 MATERYAL VE YÖNTEM	44
3.1 Materyal	44
3.2 Yöntem.....	45
BÖLÜM 4 ARAŞTIRMA ALANINA AİT BULGULAR.....	50
4.1 Amasra Kentinin Peyzaj Özellikleri	50
4.1.1 Amasra Kentine İlişkin Doğal Peyzaj Özellikleri.....	50
4.1.1.1 Coğrafi Konum.....	50
4.1.1.2 Topografya	52
4.1.1.3 Jeolojik Yapı.....	58
4.1.1.4 Toprak Yapısı	60
4.1.1.5 Hidrolojik Yapı.....	64
4.1.1.6 İklim Özellikleri	66
4.1.1.7 Yaban Yaşamı	66
4.1.1.8 Bitki Örtüsü	67
4.1.2 Amasra Kentine İlişkin Kültürel Peyzaj Özellikleri	71
4.1.2.1 Tarihi Süreçte Amasra.....	71
4.1.2.2 Sosyo-Ekonomik Yapı	77
4.1.2.3 Ulaşım	81
4.1.2.4 Altyapı.....	84
4.1.3 Amasra Kentine İlişkin Planlama Kararları	84
4.1.3.1 Çevre Düzeni Planı ve Kararları	84
4.1.3.2 Amasra 1/5000 Nazım İmar Planı ve Kararları.....	86
4.1.3.3 Koruma Amaçlı İmar Planı ve Kararları	86
4.1.3.4 Revizyon İmar Planı ve Kararları.....	86
4.1.3.5 Amasra UNESCO Süreci	94

4.1.4 Mevcut Arazi Kullanımı ve Mülkiyet Durumu.....	96
4.1.5 Amasra Kentine İlişkin SWOT Analizi	99
4.2 Önerilen Kültürel Peyzaj Koridorlarına İlişkin Mekânsal Analizler	101
4.2.1 Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru	103
4.2.2 Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru	106
4.2.3 Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru.....	109
4.2.4 Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru.....	112
4.2.5 Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru	115
4.3 Kültürel Peyzaj Koridorlarına İlişkin Uzman Görüşü Değerlendirmesi	118
4.3.1 Anketler.....	118
4.3.2 Kültürel Peyzaj Koridoruna İlişkin Tercih Sebepleri, Olumlu ve Olumsuz Faktörler	125
4.3.3 Kültürel Peyzaj Koridorlarına İlişkin Uzman Önerileri.....	133
BÖLÜM 5 SONUÇLAR VE ÖNERİLER	137
5.1 Kültürel Peyzaj Koridoru Rehberi ve Yönetim Planı	137
5.1.1 Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru Rehberi.....	138
5.1.2 Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru Rehberi	143
5.1.3 Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru Rehberi.....	148
5.1.4 Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru Rehberi	153
5.1.5 Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru Rehberi	158
5.2 Uzman Değerlendirmelerine İlişkin Öneriler	164
5.3 Amasra'da Kültürel Peyzaj Koridorlarının Sürdürülebilirliğine İlişkin Öneriler...	167
KAYNAKLAR.....	172
EKLER	181
ÖZGEÇMİŞ.....	192

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Sayfa No
1. Hindistan miras kentlerine ilişkin kentsel canlandırma ilkeleri	35
2. Miras şehir ve bölgelere ait ilişki şeması	35
3. Kültür-sürdürülebilirlik-tarihi kentsel peyzaj kavramı ilişkisi	36
4. Türkiye UNESCO Dünya Miras Alanları haritası	37
5. Edirne Selimiye Camii ve Külliyesi Yönetim Alanı	41
6. Selimiye Camii Külliyesi miras ve koruma alanının alt bölgeleri	42
7. Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri Alan Yönetim Planı	43
8. Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri	43
9. Yöntem akış şeması.....	49
10. Amasra'nın coğrafi konumu, idari sınırları ve önerilen kültürel peyzaj koridorları	51
11. Topografik yapı	53
12. Yükseklik grupları	54
13. Üç boyutlu arazi modeli	55
14. Eğim grupları.....	56
15. Bakı grupları.....	57
16. Jeolojik yapı	59
17. Büyük toprak grupları	61
18. Arazi kullanım kabiliyet sınıfı.....	62
19. Erozyon durumu	63
20. Hidrolojik yapı	65
21. Meşçere tipi	68
22. Orman işletme sınıfı	69
23. Orman kapalılığı.....	70
24. Roma Döneminde Amasra kentinin gravürü.....	73
25. Joseph Marie Jouannin'in çizdiği 1803 tarihli Amasra krokisi.....	74
26. 930 yılında Amasra kentinin genel görünümü	75
27. Amasra'nın tarihsel gelişim dönemleri	76
28. Bartın ve Amasra'nın yıllara göre nüfusu grafiği.....	78
29. Ulaşım durumu	83
30. 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı.....	85

31. Sit alanları ve tescilli yapılar.....	88
32. Sit alanları ve özellikleri.....	89
33. Mevcut arazi kullanımını.....	97
34. Mülkiyet durumu.....	98
35. Önerilen Kültürel Peyzaj Koridorları'nın uydu görüntüsündeki konumları	102
36. Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin fotoğraf paftası	104
37. Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin fotoğraf paftası.....	107
38. Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin fotoğraf paftası	110
39. Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin fotoğraf paftası	113
40. Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin fotoğraf paftası.....	116
41. Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin mekânsal analiz.....	141
42. Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin mekânsal analiz.....	146
43. Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin mekânsal analiz.....	151
44. Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin mekânsal analiz	156
45. Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin mekânsal analiz	161

TABLULAR DİZİNİ

Tablo	Sayfa
No	No
1. Türkiye'nin UNESCO Dünya Miras Listesi'ndeki alanları	37
2. Türkiye'nin Dünya Miras Listesi'ndeki alanları ve özellikleri	38
3. Selimiye Camii ve Külliyesi Yönetim Alanı alt bölgelerinin karakteristikleri	42
4. Görsel peyzaj kalitesi analizi sıfat çiftleri ve tanımları	47
5. Araştırılan kriterlere karşılık gelen puan aralığı.....	47
6. Kurumlarda ankete katılan uzmanların sayısal dağılımları	48
7. Çalışma alanında bulunan bitki türleri	67
8. Amasra'da geçmişten günümüze yapılan planlar	87
9. Amasra'nın Kültürel Peyzaj Alanları	90
10. Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru'ndan fotoğraflar ve özellikleri.....	103
11. Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru'ndan fotoğraflar ve özellikleri	106
12. Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru'ndan fotoğraflar ve özellikleri.....	109
13. Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru'ndan fotoğraflar ve özellikleri.....	112
14. Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru'ndan fotoğraflar ve özellikleri	115
15. Uzmanların demografik özellikleri.....	118
16. Uzmanlara göre Amasra'nın ziyaret edilme nedenleri	119
17. Uzmanlara göre Amasra'da ziyaretçilerin karşılaştığı çevre sorunları	119
18. Uzmanların yurt içi ve yurt dışı kültür programlarına katılma derecesi	120
19. Uzmanların Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin peyzaj kriterlerini değerlendirme sonuçları	120
20. Uzmanların Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin peyzaj kriterlerini değerlendirme sonuçları	121
21. Uzmanların Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin peyzaj kriterlerini değerlendirme sonuçları	122
22. Uzmanların Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin peyzaj kriterlerini değerlendirme sonuçları	123
23. Uzmanların Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin peyzaj kriterlerini değerlendirme sonuçları	124
24. Uzmanlar tarafından 5 Kültürel Peyzaj Koridorlarına ilişkin peyzaj niteliklerini yüzdelerle değerlendirme sonuçları	124

25. Uzmanlara göre Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru'nun tercih edilme sebepleri ..	125
26. Uzmanlara göre Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru'nun tercih edilme sebepleri.....	125
27. Uzmanlara göre Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru'nun tercih edilme sebepleri.....	126
28. Uzmanlara göre Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru'nun tercih edilme sebepleri	126
29. Uzmanlara göre Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru'nun tercih edilme sebepleri.....	127
30. Uzmanların en çok gezilmesini önerdiği Kültürel Peyzaj Koridoru	127
31. Uzmanlara göre iyileştirme çalışmaları gerektiren Kültürel Peyzaj Koridorları'nın öncelik sıralaması	128
32. Uzmanlara göre tanıtım yapıldıktan sonra Kültürel Peyzaj Koridorları'nın tercih edilme dereceleri	128
33. 5 Kültürel Peyzaj Koridoru'nun gezi programına dâhil edildiğinde turistlerin ziyaret süresine etki derecesi	128
34. Uzmanlara göre 5 Kültürel Peyzaj Koridoru ile ilgili paket tur programı düzenlendiğinde ziyaretçilerin katılma dereceleri.....	129
35. Uzmanlara göre 5 Kültürel Peyzaj Koridoru'nun ziyaretçiler tarafından tercih edilme nedenleri	129
36. Uzmanlara göre Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru'nun kullanımını etkileyen olumsuz etkenler ve öncelik dereceleri	130
37. Uzmanlara göre Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru'nun kullanımını etkileyen olumsuz etkenler ve öncelik dereceleri.....	130
38. Uzmanlara göre Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru'nun kullanımını etkileyen olumsuz etkenler ve öncelik dereceleri.....	131
39. Uzmanlara göre Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru'nun kullanımını etkileyen olumsuz etkenler ve öncelik dereceleri	132
40. Uzmanlara göre Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru'nun kullanımını etkileyen olumsuz etkenler ve öncelik dereceleri	132
41. Uzmanlara göre Beş Kültürel Peyzaj Koridorları'nın kullanımını etkileyen olumsuz etkenler ve öncelik dereceleri	133
42. 5 Kültürel Peyzaj Koridoru'nun planlanması kapsamında yerel halkın katılımına yönelik uzman önerileri.....	134
43. 5 Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin yönetim planı oluşturulması için tüm paydaşları dâhil edecek uzman önerileri	135

44. Amasra'daki turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesinde 5 Kültürel Peyzaj Koridoru'nun olası olumlu katma değerine ilişkin uzman görüşleri.....	136
45. Amasra'daki turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesinde 5 Kültürel Peyzaj Koridoru'nun olası olumsuz katma değerine ilişkin uzman görüşleri.....	136
46. Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru Rehberi	140
47. Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru Rehberi.....	145
48. Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru Rehberi	150
49. Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru Rehberi	155
50. Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru Rehberi.....	160
51. Araştırma alanı yönetim organizasyonunda yer alan birimlerin görev dağılımları....	163
52. Uzmanlara göre peyzaj kriterleri açısından 5 Kültürel Peyzaj Koridoru'nun aldığı en yüksek puanı ve peyzaj niteliği	166
53. Uzmanlara göre peyzaj kriterleri açısından 5 Kültürel Peyzaj Koridoru'nun aldığı en düşük puanı ve peyzaj niteliği	166

EKLER DİZİNİ

Ek	Sayfa
No	No
Ek A. Tescillenen Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlıklarına İlişkin Liste.....	182
Ek B. Bartın ve Bartın Kıyı Kesimi 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Plan Lejandı	188
Ek C. Amasra Meşçere Haritası Lejandı.....	190

KISALTMALAR DİZİNİ

ADNKS	:	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
AKTVKK	:	Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
AMİ	:	Amasra Meteoroloji İstasyonu
APS	:	Avrupa Peyzaj Sözleşmesi
ATİ	:	Amasra Taş Kömürü İşletmesi
BAKKA	:	Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı
BM	:	Birleşmiş Milletler
CBS	:	Coğrafi Bilgi Sistemleri
ÇDP	:	Çevre Düzeni Planı
ÇEKÜL	:	Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı
GEEAYK	:	Gayri Menkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu
ICOMOS	:	International Council on Monuments and Sites (Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi)
IFLA	:	International Federation of Landscape Architects (Uluslararası Peyzaj Mimarları Federasyonu)
IUCN	:	International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (Dünya Doğayı Koruma Birliği)
KKTVKKBK	:	Karabük Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu
KTVKYK	:	Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu
MGM	:	Meteoroloji Genel Müdürlüğü
NPS	:	Amerikan Milli Park Servisi
STK	:	Sivil Toplum Kuruluşu
SWOT	:	Strength, Weaknesses, Opportunities, Threats
TBMM	:	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TUİK	:	Türkiye İstatistik Kurumu
UA	:	Uzaktan Algılama
UNESCO	:	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü)
ZBK	:	Zonguldak-Bartın-Karabük

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Kent, tarihsel süreç içerisinde, doğa-insan ilişkilerinde gelişen ve yeniden oluşan topluma özgü doğal ve yapay etmenlerin bütünü olarak ele alınmaktadır. Kültürel peyzaj, kent kimliğini ve estetiğini de kapsayan oldukça geniş bir kavramdır. Kırsal veya kentsel alanlarda bulunan tarihi doku ve arkeolojik eserler, buldukları yerlerin kültürel peyzajını şekillendiren kültürel varlıklardır (Cengiz ve Cengiz, 2016).

Kültürel peyzaj, binlerce hektarlık bir alan kadar büyük olabileceği gibi bir kent çeşmesi gibi çok daha küçük bir alanı da kapsayabilir. Tarihi yapılar veya alanlar ülkelerin tarihini, kökenini ve geçirdiği değişimi gösteren en önemli öğelerdir. Ayrıca, kültürel peyzajlar doğa ile insanoğlunun etkileşimi sonucu oluşan değişimlerin sergilendiği önemli alanlardır (EHLA, 2014). Ayten'e (1997) göre; özellikle kentin sürekli yaşayan ve değişen dinamik yapısı olduğu kabul edilecek olursa uygulanacak kararların, bu değişimi yakalayabilme özelliğinin de sağlanması gerekmektedir (Cengiz ve Cengiz, 2016).

Günümüzde koruma planlarında, kültürel peyzajın bileşenlerini oluşturan doğal ve kültürel varlıkların envanterlerine ilişkin eksiklikler sonucunda koruma ve geliştirme açısından değerlendirmeler yetersiz kalmaktadır. Bu eksikliklerin giderilmesi, tarihi ve arkeolojik özellik gösteren kentlerde yapılacak peyzaj planlamalarının niteliklerinin belirlenmesi amacıyla kültürel peyzajların algılanması önem taşımaktadır. Anonim'e (2007) göre; Avrupa'nın doğal ve kültürel peyzajının bir bütün olarak korunması, yönetilmesi ve planlanması konusunda bir çerçeve sözleşmesi olan Avrupa Peyzaj Sözleşmesi (APS), 20.10.2000 tarihinde imzaya açılmış ve Sözleşme'ye bugüne kadar 26 ülke taraf olmuştur. Ülkemiz tarafından da aynı tarihte imzalanarak, 10.06.2003 tarih ve 4881 kanun no ile Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından onaylanan Sözleşme, 25181 sayı ile Resmi gazetede yayınlanmış ve 27 Temmuz 2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir (Çorbacı, 2014).

Bu bağlamda UNESCO Dünya Miras Geçici Listesinde yer alan Amasra için bütüncül bir planlama yaklaşımıyla Amasra Kültürel Peyzaj Koridoru Rehberi ve Yönetim Planı önerisi/stratejileri geliştirilerek Amasra'nın sürdürülebilir kentsel gelişimine ve

ekonomisine katkı sağlanması hedeflenmiştir. Amasra tarihi kentsel peyzaj özelliklerine ilişkin kültürel peyzaj koridoru bağlamında sürdürülebilir planlama ve tasarım yaklaşımları ortaya konulmuştur. Amasra’da tarihi ve arkeolojik mirasın sürdürülebilirliği bağlamında Kültürel Peyzaj Koridorları Rehberi ve Yönetim Planı ortaya konulmuştur.

1.1 Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Araştırma alanı olarak Amasra’nın seçilmesinin nedenleri;

- Ulusal ve uluslararası öneme sahip kültürel miras envanterleri,
- Coğrafi konum ve doğal peyzaj özellikleri,
- Amasra kentinin antik dönemden günümüze kadar süregelen antik kent dokusu özelliğine sahip olması ve üst üste katmanlar halinde barındırdığı 3000 yıllık kültürel miras varlığı,
- Tarihi İpek Yolu Koridoru’nun bir parçası olan Kuşkayası Yol Anıtı’ndan Boztepe’ye kadar olan Antik Yol Koridoru’nun varlığı (URL-7, 2017),
- Amasra Kalesi’nin 2013 yılından bu yana UNESCO geçici miras listesinde yer alması,
- Amasra’nın yarım ada konumunda ve kale surlu yerleşim dokusu karakteristiğine sahip olması,
- Amasra’nın bölgesel ölçekte önemli turizm potansiyeli,
- Koruma planlarının günümüz ihtiyaçlarına yeterince cevap verememesi,
- Mevcut arazi kullanımının yeterince algılanmaması,
- Kentsel kültürel miras üzerindeki baskılar,
- Kültürel peyzaj koridoru rehberi ve yönetim planının mevcut olamaması,

Yapılan tez çalışması kapsamında araştırma alanına yönelik hedefler;

- Kültürel miras envanterinin CBS ve UA aracıyla oluşturulması,
- Amasra’nın sahip olduğu kentsel kültürel mirasın yeniden canlandırılması,
- Uzman perspektifinde Antik Yol Koridoru’nun mevcut peyzaj potansiyelinin saptanması ve algılanması,
- UNESCO adaylık sürecine katkı sağlamak,
- “European Walled Town” (Avrupa Surlu Kentler) listesine dâhil edilmesine katkı sağlamak,

- Kültürel peyzaj koridoru rehberi ve yönetim planının oluşturulmasına katkı sağlamak,
- Sürdürülebilir turizmin gelişimine katkı sağlamak.

Bu amaçlar doğrultusunda yapılan tez kapsamı aşağıdaki şekilde özetlenmiştir;

- **GİRİŞ:** Araştırmanın amacı, kapsamı ve alanın seçilme nedeninden bahsedilmiştir. Yapılan araştırmalar doğrultusunda alana, konuya ve yönetime ilişkin literatür özeti sunulmuştur.
- **KURAMSAL TEMELLER:** Kültürel peyzaj, kentsel kültürel miras, UNESCO tarihi kentsel peyzaj tavsiye kararı, Türkiye'nin UNESCO Dünya Miras Listesi ve kültürel miras rehberi-yönetimi konularından bahsedilmiştir.
- **MATERYAL VE YÖNTEM:** Öncelikle araştırmada kullanılan materyaller ve bu materyallerle yapılan alan analizi için izlenen yöntem açıklanmıştır. Çalışma kapsamında izlenen yöntem; literatür taraması, arazi sörvey çalışması, mevcut ve potansiyel doğal-kültürel-tarihi peyzaj koridorlarının saptanması, önerilen Kültürel Peyzaj Koridorları'na yönelik mekânsal analizler, uzman görüşü analizi ve değerlendirilmesi ve Kültürel Peyzaj Koridoru Rehberi ve Yönetim Planı önerisi olarak sıralanmaktadır.
- **ARAŞTIRMA BULGULARI:** Araştırma alanlarına ilişkin peyzaj özelliklerinin saptanması, önerilen kültürel peyzaj koridorlarına ilişkin mekânsal analizler ve kültürel peyzaj koridorlarına ilişkin uzman görüşü değerlendirmesi yapılmıştır.
- **SONUÇ VE ÖNERİLER:** Yapılan peyzaj analizleri ve değerlendirmeleri sonucunda alana ilişkin öneriler geliştirilmiştir. Bunlar; Kültürel Peyzaj Koridorları ve Yönetim Planına ilişkin öneriler, uzmanların görsel peyzaj değerlendirmelerine ilişkin öneriler ile Amasra'da Kültürel Peyzaj Koridorları'nın sürdürülebilirliğine ilişkin öneriler şeklinde sıralanmaktadır.

1.2 Literatür Özeti

Tarihi ve arkeolojik mirasın sürdürülebilirliği bağlamında kültürel peyzaj koridorlarının planlanması ve tasarımı kapsamında kültürel peyzaj, kültürel miras ve kentsel arkeoloji konularında yerli ve yabancı literatür kaynaklardan alana, konuya ve yönteme ilişkin literatür özetleri gruplandırılarak aşağıdaki şekilde verilmiştir.

1.2.1 Alana İlişkin Literatür

Cengiz (2012) “Local Residents' Perceptions of and Attitudes Toward Sustainable Tourism Planning and Management in Amasra (Turkey)” başlıklı araştırmasında, Amasra’da yaşayan yerel halkın algı ve beklentilerini, sürdürülebilir turizm planlaması ve yönetimi bağlamında irdlemiştir. Amasra kentine yönelik SWOT analizi yapmış, sonuçta Amasra’da sürdürülebilir turizmin gelişmesine yönelik stratejiler geliştirmiştir.

Cengiz (2016) “A Spatial Analysis of a Traditional Street in Amasra, Turkey” başlıklı bildirisinde, Amasra’da ki tarihi Çekiciler Çarşısı’na yönelik yapılan mekânsal analizler doğrultusunda geleneksel sokak dokusunun korunak geliştirilmesine yönelik öneriler sunmuştur.

Cengiz ve Cengiz (2014) “Amasra Tarihi Kent Dokusu ve Yakın Çevresinin Kültürel Peyzaj Açısından Değerlendirilmesi” isimli çalışmasında, Amasra ve yakın çevresine ilişkin doğal ve kültürel peyzaj özellikleri CBS ve UA teknolojileri kullanılarak saptamıştır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler analiz edilerek ekolojik temelli koruma-kullanım-yaşatma ilkelerine göre değerlendirmiş ve Amasra’nın kültürel peyzajına ilişkin planlama stratejileri geliştirmiştir. Ayrıca, Kuşkayası Antik Yol Koridoru örneğinde bir çalışma ortaya koymuştur.

Cengiz ve Keçecioğlu (2014) “Evaluation of Urban Identification Elements in Terms of Urban Design and Urban Image: Sample of Amasra, Turkey” adlı çalışmada plansız kentleşmenin, kültürel bileşenlerin sürdürülebilirliği açısından kimliksel, işlevsel ve görsel olarak birçok sorunu da beraberinde getirdiği tezinden yola çıkılarak araştırma alanı olarak seçilen Amasra Kalesi içerisinde bulunan Kaleiçi Mahallesi kentsel imaj etkisinin ve kent kimliği çerçevesinde çok yönlü olarak değerlendirmiştir. Değerlendirmelere göre Kaleiçi

Mahallesi'nin genel olarak görsel kalite değeri %59 olarak saptamıştır. Bu sonuca göre bu alan sahip çıkma, tutarlı olma ve mekân duygusunu hissettirme durumu düşük olan, fakat okunabilirlik, doğallık ve panoramik görüntü durumu orta derecede olarak ifade etmiştir. Buna karşın, geçiciliği, kompleksliliği ve tarihselliği iyi olan; tasvir edilebilirlik yönü ise çok kuvvetli olan önemli bir alan olarak saptamıştır. Sonuç olarak, araştırma alanının kıyı özellikleri dikkate alınarak kaynakların sürdürülebilirliği göz önünde bulundurulması gerektiğini, kent silüetine olan olumsuz katkıların yanı sıra kıyıya hâkim önemli bakı noktalarının yer aldığı alanlar boyunca var olan yerleşimlerin yayılmasının engellenmesi ve var olanların yaptığı baskıyı asgariye indirecek mekânsal stratejilerin belirlenmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Cengiz vd. (2014) “Kentsel Kültürel Mirasın Sürdürülebilirliği: Amasra Kalesi ve Surlu Yerleşim Dokusu Örneği” başlıklı bildiri kapsamında, yapılan mekânsal analizler ışığında Amasra Kalesi ve surlu yerleşim dokusu ulusal ve uluslararası öneme sahip olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ancak, kale ve surların tahrip olması, kaçak yapılaşmalar, silüeti bozan yapılaşmalar, sosyal donatı dağılımının yetersizliği vb. sorunların kentsel kültürel mirasın korunması ve sürdürülebildiğinin sağlanmasını olumsuz yönde etkilediğini saptamıştır. Amasra Kalesi ve surlu yerleşim alanının kent için önemli bir “landmark” özelliği taşıdığı ve “kentsel kültürel miras alanı” olarak sürdürülebilirliğinin önem taşıdığını vurgulamıştır. Ayrıca, Amasra Kalesi'nin UNESCO daimi listesine dâhil edilmesi sürecinde çalışmaların ivedilikle yapılması gerektiğini belirtmiştir.

Cengiz vd. (2017) “Üniversite Öğrencileri Açısından Kentsel Kültürel Peyzajlarda Karakter ve Algı Değişimi: Bartın, Amasra, Safranbolu” başlıklı makalesinde, seçilen alanlarda kentsel kültürel peyzaj karakterindeki değişim algısı Bartın Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü 3. ve 4. sınıf lisans öğrencileri ile lisansüstü öğrencilerine anket uygulanarak ortaya koymuştur. Anket sonuçlarına göre öğrencilerin seçilen 3 kent bütününde kültürel peyzajlardaki karakter değişimindeki farkındalıklarının yüksek olduğu ve bu kapsamda bakımsızlık, peyzaj onarım çalışmalarının eksikliği, tarihi dokuyla uyumsuz planlamalar ve tasarımlar açısından kentsel kültürel peyzaj karakterinin olumsuz bir değişim süreci sergilediği elde edilen sonuçlar arasındadır. Çalışmada Amasra'nın tarihi arkeolojik antik liman karakterini yansıttığı ve kentin yarımada özelliğinin görsel ve estetik çeşitlilik sunduğu ifade edilirken, kentsel sit alanı içerisindeki yeni yapıların

geleneksel konut dokusu ile uyumlu olmadığı katılımcılar tarafından ortaya konulan sonuçlar arasında olduğunu belirtmiştir.

Çelikyay (2016) “Amasra’nın Tarihi ve Kültürel Mirasına İlişkin Sürdürülebilirlik Stratejileri” başlıklı bildiride, Amasra’nın tarihi, kültürel ve doğal mirasın sürdürülebilirliğine ilişkin kent politikaları yaklaşımı, planlama ve kentsel tasarım stratejileri bağlamında örnek bir çalışma sunmuştur.

Çorbacı (2002) “Bartın-Amasra Karayolunun Peyzaj Özellikleri, Peyzaj Mimarlığı Açısından Ortaya Koyduğu Sorunların Belirlenmesi” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında, Bartın’ı Amasra’ya bağlayan eski karayoluna ait veriler tespit edilmiştir. Bu veriler doğrultusunda görsel değerler açısından ortaya çıkan sorunların belirlenmiş ve bunlara yönelik öneriler getirmiştir. Sonuçta, eski karayolu güzergahının “manzara yolu” olarak planlanması için gerekli tasarım ilkeleri ve önerileri geliştirmiştir.

Çorbacı (2014) “Doğal ve Kültürel Değerleri ile Amasra’nın Peyzaj Planlaması” isimli doktora tezinde CBS’den yararlanılarak yapılan araştırmada, doğal ve kültürel peyzaj özellikleri saptamış, bu veriler kapsamında peyzaj karakter analizi ve değerlendirmesi çalışması gerçekleştirmiştir. Bu değerlendirmeler ışığında peyzaj yönetimi ve koruma stratejilerinin geliştirmiş, turizm ve rekreasyonel kaynakları belirlemiştir.

Gökyer (2003) “Amasra ve Kurucuşile’nin Doğal ve Kültürel Özelliklerinin Peyzaj Mimarlığı Açısından İrdelenmesi Üzerine Bir Araştırma” isimli yüksek lisans tez çalışmasında, Amasra ve Kurucuşile’nin doğal ve kültürel özelliklerini saptamış, bu kaynakların rekreasyon ve turizm faaliyetlerinin gelişimine katkılarını ve değerlendirmelerini araştırmış, kaynakların bilinçli şekilde kullanımının sağlanması ve ekonomisinin canlanması yönelik öneriler getirmiştir.

Oğuztürk (2016) “Kıyı Alanlarındaki Peyzaj Değişim Dinamiklerinin Amasra Örneğinde İrdelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde, Amasra’nın farklı noktalarından çekilen fotoğraflar ile eski tarihi fotoğraflar karşılaştırarak Amasra’da ki değişimleri saptamıştır. Elde edilen bu değişimler doğal ve kültürel değerleri göz önünde bulundurarak birbirleriyle ilişkisi ve etkileşimlerini belirlemiştir. Bu analizler doğrultusunda doğal, kültürel ve

sosyolojik değişimler belirlenerek Amasra'nın gelişimine ve geleceğine yönelik öneriler geliştirmiştir.

Özdemir (2016) “Kent Kimliğinin Sürdürülebilirliği İçin Peyzaj Yönetim Anlayışı: Amasra Örneği” başlıklı yüksek lisans çalışmasında, veri toplama ve arazi çalışmaları kapsamında Amasra'nın mevcut durumu, potansiyelleri ve sorunları ortaya koymuştur. Ulusal ve uluslararası düzeyde yönetim planları inceleyerek, Amasra'da kent kimliğinin sürdürülebilirliğine yönelik, koruma-kullanma hedefleri, stratejileri, eylemleri, sorumlu ve ilgili kurumları kapsayan Peyzaj Yönetim Modeli oluşturmuştur.

Sarı (2001) “Amasra İlçesinin Doğal ve Kültürel Peyzaj Değerlerinin Sürdürülebilir Turizm Bağlamında İrdelenmesi” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında, doğal ve kültürel özellikleri ortaya koyarak, Amasra kentinde sürdürülebilir turizm gelişimini destekleyen olumlu ve olumsuz etkilerini değerlendirmiştir. Amasra'nın sürdürülebilir turizm potansiyelinin gelişimi ve geleceği için öneriler geliştirmiştir.

Sertkaya (2001) “Bartın İli Bölgesinin Turizm ve Rekreasyon Potansiyelinin Saptanması ve Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma” başlıklı doktora çalışmasında, Bartın ili kıyı bölgesinin doğal ve kültürel değerlerini analiz etmiştir. Yapılan analizler sonucunda turizm ve rekreasyon potansiyeline yönelik stratejiler geliştirmiştir. Geliştirilen stratejiler neticesinde bölgenin turizme katkı sağlayacak öneriler sunmuştur.

Tunçer (2005) “Amasra'da Kültürel Turizm Amaçlı Koruma Politikaları” başlıklı çalışmasında, Amasra yerleşiminin doğal değerlerini, antik kalıntılarını, ören yerlerini ve arkeolojik sit alanları ile tarihsel/geleneksel kent dokusunu korumak amacıyla yapılan çalışmaları özetlemiştir. Doğal, kültürel ve tarihsel değerlerin korunmasına yönelik alınan kararları değerlendirmiştir. Ayrıca, kültürel turizme yönelik gelecekte yapılacak çalışmalara yol gösterecek tarihsel ve doğal çevre koruma-geliştirme politikaları oluşturmuştur.

Yıldırım (2014) “Antik Liman Kenti Amasra'nın Koruma Sorunları ve Revitalizasyonu İçin Öneriler” isimli yüksek lisans tezinde, araştırma alanı olarak antik liman kenti Amasra seçmiştir. Kentin antik yerleşimi ve arkeolojik kalıntıları örneğinde Anadolu'da kentsel arkeolojik mirasın sürdürülebilirliğinin önündeki engelleri saptamış ve bu engellere ilişkin

çözüm önerileri geliştirmiştir. Yaşayan bir örnek antik kent olan Amasra'ya “Antik Gezi Yolu Rotası” hazırlamıştır. Antik dönem kalıntılarının yeni kent dokusu ile bütüncül olarak değerlendirilmesine yönelik revitalizasyon (yeniden canlandırma, yaşatma) önerileri geliştirmiştir.

Yücel (2015) “Orman İçi Yolların Rekreatyon Amaçlı Kullanımının İncelenmesi (Bartın-Amasra Örneği)” başlıklı yüksek lisans tezinde, Amasra'da orman alanları içerisinde yer alan rekreatyon alanlarının kullanım ve ulaşım problemlerinin belirlenmesi amacıyla yaptığı çalışmada, Amasra kentinin mevcut ve potansiyel rekreatyon alanlarını CBS yardımıyla saptamıştır. Potansiyel orman içerisindeki rekreatyon alanlarının belirlenmesinde yörede yaşayanlara ve turistlere anket uygulamış ve SWOT analizi yapmıştır. Analizler sonucunda Kuşkaya Yol Anıtı, Bakacak Noktası ve Mesire Yerinin orman içerisindeki rekreatyon potansiyelinin yüksek olduğu belirlemiş, birbirine bağlantı yolları için öneriler ortaya koymuştur.

1.2.2 Konuya İlişkin Literatür Özeti

Akpınar (2007) “Türkiye'nin Dünya Mirası Listesi'ndeki Yeri ve Yeni Bir Aday Göstergesi” başlıklı makalesinde, dünya mirasıyla ilgili kriterlerin ve uygulama esaslarının yer aldığı Dünya Doğal ve Kültürel Mirasın için yapılan çalışmaların yetersiz olduğunu belirtmiştir. Türkiye'nin kültürel değerlerini ön plana çıkartmak ve yeni adaylar sunmak için Dünya Mirası Listesi'ne Gelibolu Yarımadası Tarihi Millî Parkı'nı aday olarak önermiştir.

Aksu (2009) “Tarihi Kent Çekirdeklerinde Alan Yönetimi; Mostar Örneği ve Tarihi Yarımada İçin Bir Yönetim Modeli Önerisi” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında, UNESCO Dünya Miras Merkezi'nin 2005 yılında Dünya Miras Listesi'ndeki alanlara yönetim planı hazırlaması koşulu getirmesiyle beraber önemi artan yönetim olgusunun üzerinde durarak, koruma alanlarının etkin bir şekilde yönetimi için gereken adımları irdelemiş ve bu analiz sonucunda İstanbul Tarihi Yarımada için bir çıkarım yapılmasını hedeflemiştir.

Alpan (2005) “Kentsel Arkeolojik Kaynakların Tarihi Kent Merkezleri Tarragona, Verona ve Tarsus'ta Günlük Hayatla Bütünleşmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde, tarihi kentlerde

kentsel arkeolojinin günlük yaşama nasıl dâhil edilebileceği amacıyla yaptığı çalışmada uluslararası tarihi örnek kent olan Tarragona ve Verona'yı incelemiştir. Bu örneklerin Tarsus'a ne katabileceğini tartışma çıkarımları ile belirtmiştir.

Arslan (2012) “Kültürel Miras Alanlarında Sağlıklılaştırma ve Yenileme Süreçlerinin Değerlendirilmesi: Ankara Hamaönü ve Hacıbayram Örnekleri” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında, 2004 yılı ve sonrasında koruma mevzuatındaki değişikliklerin koruma yaşatma uygulamalarının hareket noktasını oluşturduğu; uygulamada yaşanan sorun ve sonuçları ilk örnekler olarak bilinen Ankara'daki Hamamönü ve Hacı Bayram kültürel miras alanları üzerinde değerlendirmiştir. Sürdürülebilir koruma-yasatma stratejisiyle başarıyı sağlama ölçütleri ile kentsel koruma ve yasatma da gelişmeye ilişkin öneriler belirlemiştir.

Cansuvar (2011) “Koruma Politikaları Bağlamında Tarihi Dokuların Yaşayan Kente Entegrasyonu” başlıklı yüksek lisans tezinde, arşiv ve literatür çalışmaları yaparak ülkemizde mevcut koruma politikalarını incelemiştir. Çalışma alanı olarak, İzmir Kemeraltı Kentsel Sit Alanı'nda analiz ve incelemeler ile yapıların süreç içerisindeki değişimlerini saptamıştır. Ülkemizde mevcut koruma politikalarını, Kemeraltı içinde belirlenen örnek alan üzerindeki etkilerini incelemiş ve bu çerçevede tarihi dokuların bütüncül korunmasına yönelik genel sonuçlar çıkarmıştır.

Cengiz ve Mutlu (2015) “Kültürel Miras Bağlamında Selimiye Camii ve Yakın Çevresinin Tarihi Kentsel Peyzaj Özellikleri” başlıklı bildiri de, Edirne kentinin ve UNESCO miras listesinde yer alan Selimiye Camii ve yakın çevresini irdlemiştir. UNESCO'nun belirlediği kültürel miras ve tarihi kentsel peyzaj kriterleri doğrultusunda araştırma alanında yapılan analitik etütler makalenin ana yöntemini oluşturduğunu belirlemiştir. Alana ilişkin arazi çalışmaları, etütler ve SWOT analizi ve sonuçları doğrultusunda elde edilen veriler ışığında Edirne kenti genelindeki tarihi alanlar açısından bütüncül peyzaj planlama ve tasarım ilkeleri çerçevesinde kültürel miras stratejileri geliştirmiştir.

Ceylan (2013) “Tarihi Çevre Yenileme Çalışmalarının Kentsel Peyzaj Planlama Açısından İrdelenmesi: Edirne Örneği” başlıklı yüksek lisans çalışması kapsamında, 3. derece kentsel sit alanı içerisinde kalan alanın mevcut durumunu saptamıştır. Daha sonra koruma-kullanma dengesi içinde yasatmak amacıyla alınması gerekli önlemleri belirlemiştir.

Çenet (2013) “Tarihi Kent Merkezinin Herkes İçin Tasarım İlkeleri Açısından İncelenmesi; Edirne Örneği” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında, Edirne Tarihi Kent Merkezindeki kentsel mekân öğeleri, Lynch’in (2011) tanımladığı beş ana eleman üzerinden (yollar, kentsel bölgeler, sınırlar, nirengi noktaları ve düğüm noktaları) herkes için tasarım ilkeleri ile ilişkilendirmiştir. Araştırma alanının herkes için kullanımını ve erişilebilirliğini sağlayan önerilerde bulunmuştur. Bu bağlamda çevrenin özgün yapısının devamlılığı odaklı öneriler geliştirmiştir.

Çetin (2012) “Tarihi Kent Merkezlerinde Yeniden Canlandırma Politikaları Üzerine Değerlendirme, İzmir Kemeraltı Örneği” isimli yüksek lisans tez çalışmasında, revitalizasyon projeleri kapsamında tarihi dokularda kentsel dönüşüme yönelik birçok uygulama gerçekleştirildiğini vurgulayarak bu bağlamda İzmir tarihi kent merkezi Kemeraltı’nda yeniden canlandırmaya yönelik yapılan çalışmaları analiz etmiştir.

Demirci (2008) “Kentleşmenin Kentsel Kültürel Mirasa Etkileri” başlıklı yüksek lisans tezi çalışmasında, Türkiye’de kentleşmenin tarihi süreci, nedenleri ve yol açtığı sorunları anlatmıştır. Kentsel kültürel mirasın tanımı, önemi, yönetimi, sorunları, korunması ve korunma yollarından bahsetmiştir. Sonuçta, kentleşmenin ve kentleşme ile ilgili politikaların kentlerde bulunan kültürel mirasa nasıl etkide bulunduğu, kültürel mirasın kent kültürüne etkileri üzerinde tartışmıştır.

EHLA (2014) “Tarihi Peyzaj ve Kültürel Mirasın Değerlendirilmesi Çalıştayı” tarihi peyzaj, tarihi çevre koruma, kültürel miras, restorasyon, bakım ve yönetim modelleri ile karşılaşılan sorunlar ve bu sorunların çözümüne ilişkin olarak ilgili uzmanların (akademisyenler, mesleki profesyoneller, kurum yetkilileri ve STK) katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Uzmanların katkıları sonucunda tarihi Edirne kentine yönelik alternatif koruma, bakım ve yönetim stratejileri geliştirilmiştir.

Erşen (2009) “Tarihi Kentlerin Korunmasında Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Kararlarının Edirne Kenti Örneğinde Değerlendirilmesi” başlıklı doktora tezinde, Edirne kenti ile Kaleiçi sit alanının tarihsel gelişimini incelemiştir. Edirne kent bütünü ile Kaleiçi sit alanında 1976-2006 döneminde yıllara ve dönemlere göre Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından alınmış kararların sayısal analizlerini karşılaştırmıştır.

Güner (2014) “Mudanya Tarihi Kent Dokusunun 1994-2013 Arasındaki Değişimin İncelenmesi ve Değerlendirilmesi” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında, ayrıntılı çevresel ve mimari analizler sonucunda Mudanya'nın değerleri, sorunları ve potansiyelleri ele alınıp, tarihi çevrenin korunması ve sürdürülebilirliği için öneriler geliştirmiştir.

Hatami (2013) “Tarihi Kent Merkezlerinin Koruma Sorunları, Urmiye Tarihi Kent Merkezi Üzerine Bir Araştırma” başlıklı çalışmasında, Urmiye (İran) tarihi kent merkezinin fiziksel ve sosyal çevresine yönelik detaylı analitik etütler yapmıştır. Alanda saptanan sorunların çözümüne yönelik tarihi dokunun yenilenmesi, yeniden yapılanması ve korunması gibi öneriler geliştirmiştir. Tarihi kent merkezinin korumacı bir yaklaşımla geliştirmesi ve gelecek kuşaklara korunarak devredilmesine yönelik çalışmalar yapmıştır.

Kale (2011) “Tarihsel Kent Peyzajlarının Korunması, Hamamönü Örneği” isimli yüksek lisans çalışmasında, korumanın kuramsal boyutunu incelemiştir. Daha sonra Ankara'nın en eski kentsel doku özelliklerini barındıran Hamamönü Mahallesi örneğinde alanın mevcut durumunu tanımlamıştır. Bu veriler ışığında ek öneri çözümleri yazılı ve görsel bulgular-çıkarımlar olarak sunmuştur.

Kapuci (2004) “Tarihi Kent Dokusunun Turizm Potansiyeline Etkisi: İznik Kenti Örneği” başlıklı yüksek lisans çalışmasında, İznik kentinde çekilen fotoğraflar, geçmiş yıllara ait fotoğraflarla karşılaştırmış doğal ve kültürel değerler açısından turizme potansiyeline ilişkin kentin mevcut durumunu incelemiştir. İznik'te turizm amaçlı çalışmaları irdelemiştir. Sonuçta, İznik kentinin sahip olduğu değerlerin sürdürülebilirliği bağlamında korunması, geliştirilmesi, tasarlanması ve turizme kazandırılmasına yönelik öneriler getirmiştir.

Karaca (2008) “Side Antik Kentsel Yerleşiminin Kültürel Peyzaj Açısından Değerlendirilmesi” başlıklı doktora tez çalışmasında, Side kentine ilişkin doğal ve kültürel değerler incelenerek kültürel peyzaj özelliklerini CBS aracılığı ile saptamıştır. Sonuçta, ekolojik odaklı koruma-kullanım-yeniden yorumlama önerileri doğrultusunda Side kültürel peyzajına ilişkin planlama kararları geliştirmiştir.

Karasoy (2011) “Tarihi Kent Merkezlerinin Planlama ve Korunmasında CBS' nin Rolü: ‘Alanya Kaleiçi’ Koruma Bilgi Sistemi Önerisi” başlıklı yüksek lisans çalışmasında,

CBS'nin, kent planlaması yönünden, tarihi ve kültürel miras alanlarının planlanması ve korunması süreçlerinde kullanılması, bir bilgi sistemi tasarımının geliştirilmesi ve bunun Alanya Kaleiçi örneğinde denenmesini gerçekleştirmiştir.

Karataş (2011) “Kültürel Miras Korumasında Kültürel Rota Planlamasının Rolü Merkezi Likya Örneği” başlıklı yüksek lisans tezinde, kültürel rota kavramının gelişmesi ve rota planlamasına yönelik kavramsal bir envanter çalışması yapmıştır. Çalışma alanı olarak seçilen Kaş-Kekova'nın mevcut kültürel peyzaj potansiyelinin değerlendirilmesi bağlamında kültürel rotaların planlanmasına ilişkin mekânsal ve kavramsal bir çerçeve ortaya koymuştur.

Kurtar (2012) “Kentsel Kültürel Miras Yönetimi ve Rekreasyonla İlişkisi: Ankara Hamamönü Örneği” isimli yüksek lisans çalışmasında, kentsel kültürel miras yönetiminin rekreasyon ile ilişkisini Ankara Hamamönü alanı sınırlarında incelemektedir. Kentlerdeki kültürel mirasın sürdürülebilir yönetimi, hem kentsel kültürel mirasın korunması hem de sözü edilen varlıkların turizm ve rekreasyon bakımından kentsel çekicilikler arasında yer almasını sağlaması nedeniyle oldukça önemli bir konu olduğunu vurgulamıştır.

Mısırlı (2014) “Tarihsel Çevre ve Mimari Oluşum Üzerine Bir Alan Çalışması: Edirne Baba Timurtaş Mahallesi” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında, Edirne tarihi kent merkezinde, sit alanı içerisinde ve UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne girmiş Selimiye Camii Külliyesi'nin geçiş ve etkileşim bölgesinde konumlanan Baba Timurtaş Mahallesi'nin bir bölümü çevresel ve yapısal ölçekte detaylı olarak incelemektedir.

Olgun ve Yılmaz (2014) “Aizanoi Antik Kentinin Peyzaj Planlama Kapsamında Korunması ve Turizm Potansiyelinin Arttırılması” başlıklı çalışmasında, Aizanoi arkeolojik sit alanı ve yakın çevresinde yapılan etüt çalışması ve literatür araştırmasından elde edilen verileri değerlendirmiştir. Saptanan sorunlar ve olanaklar ortaya koymuş, alanının özgün niteliğinin korunması, koruma-kullanma dengesinin sağlanması ve sürdürülebilirliği yanı sıra peyzaj tasarımı ve alanda turizm faaliyetlerinin gelişmesine yönelik öneriler geliştirmiştir.

Özcan ve Yenice (2008) “Arkeolojik Mirasın Sürdürülebilirliği: Koruma-Geliştirme Stratejileri İçin Bir Yöntem Önerisi Konya Alaaddin Tepesi, Türkiye Örneği” başlıklı

çalışmasında, Konya Alaaddin Tepesinde yaklaşık dört binyıllık tarihsel kültür katmanlarından oluşan arkeolojik miras varlığının sürdürülebilirliğine ilişkin koruma geliştirme stratejilerini tanımlamıştır. Bu tanımlamanın, Türkiye’de özellikle tarihi kentlerdeki arkeolojik mirasa konu olan koruma alanları üzerine odaklanan planlama çalışmalarına, gerek yöntem kurgusuna gerekse geleceğe dönük koruma–geliştirme stratejilerine ilişkin arayışlar açısından katkı sağlamasını amaçlamıştır.

Özsüle (2005) “Geleneksel Yerleşimlerin Korunması Açısından Kültürel Peyzaj Değerlendirmesi: Mudanya Örneği” başlıklı doktora tez çalışmasında, doğal ve kültürel peyzaj özelliklerine göre, çalışma alanı baskın ve belirleyici karaktere sahip dört farklı bölgeye ayırarak peyzaj karakter alanlarını değerlendirmiştir. Değerlendirmelerden sonra ise kullanım ve kullanıcıya ait özellikler ile kullanıcıların peyzaj tercihlerinin ve önceliklerinin değerlendirilmesi saptamıştır. Sonuçta Mudanya kentinin kültürel peyzaj özelliklerinin korunmasında karşılaşılan sorunlar ve çözümler üzerine değerlendirmeler yapmış ve geleneksel yerleşimlerin korunması açısından genel bir koruma yaklaşımı ve önerileri geliştirmiştir.

Sönmez (2008) “WEB Tabanlı CBS ile Bergama’nın Turizm Coğrafyasında Kültürel Miras Değerlendirilmesi” başlıklı çalışmasında, CBS’nin kültürel mirasların turizmi açısından etkisini aktarmıştır. Verilerin sayısallaştırılması sayesinde çalışmaların kolaylaşmasına ve zamanla değişen değerlerin sayısal ortama aktarılarak zaman içerisindeki değişimlerin gözlemlenmesine vurgu yapmıştır.

Şahin vd, (2014). “Bölge-Alt Bölge Ölçeğindeki Peyzaj Karakter Analizi ve Değerlendirmesi Yaklaşımının Sürdürülebilir Peyzajlar ve Ekonomi Açısından İrdelenmesi” başlıklı çalışmada, “Avrupa Peyzaj Sözleşmesi 15. Avrupa Konseyi Uluslararası Çalışma Toplantısı: Sürdürülebilir Peyzajlar ve Ekonomi” isimli bildiri kitabında yer alan çalışma, PEYZAJ-44 başlıklı proje ve bu projenin uyarlandığı bazı kurumsal projeler sürdürülebilir peyzajlar ve ekonomi açısından yorumlanmıştır.

Şala (2013) “Kentsel Kimlik Bağlamında Kentsel Tasarım Rehberlerinin İrdelenmesi (İzmir-Kemeraltı Tarihi Kent Merkezi Örneği)” başlıklı yüksek lisans çalışmasında, kentsel kimliğin sürdürülebilirliği ve kaliteli kentsel mekânlar için kentsel tasarım rehberlerinin gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu çerçevede İngiliz ve Amerikan

deneyimlerinden yola çıkarak ülkemiz örneklerinden İzmir-Kemeraltı Kent Merkezi Canlandırma Projesi irdelemiştir.

Tosun (2008) “Kültürel Mirasın Korunmasında Üst Ölçekli Projelerin Rolü 2010 Avrupa Kültür Başkenti İstanbul ve Fatih Suriçi’ne Etkileri” yüksek lisans tezi çalışmasında, koruma alanlarının taşıdığı potansiyeller ve sorunlar, koruma küreselleşme karşılığı ve paralelliklerini incelemiştir. Çalışmada Paris’in küreselleşme sürecinde koruma anlayışı, Cenova, Lille, Lizbon ve Atina kentlerinin üst ölçekli projeler karşısında hangi uygulamaları yaptığı incelemiş ve İstanbul ile karşılaştırma yapmıştır.

Uzun ve Somuncu (2011) “Kültürel Peyzajın Korunması ve Turizm İlişkisi Bağlamında Yerel Halkın Görüşleri: Ihlara Vadisi Örneği” başlıklı makalesinde, yerel halkın görüşlerini; turizmin ekonomik etkisi, sosyal etkisi ve kültürel peyzaj değerlerinin korunması temaları altında değerlendirmiştir.

Yazgan ve Erdoğan (1992) “Tarihi Çevrelerde Peyzaj Planlama” isimli kitabında, çevre, koruma, kentsel koruma ve tarihi çevrelerde peyzaj planlama ilkeleri irdeleyerek, tarihi çevrelerde peyzaj planlama proje örneklerini incelemiştir.

Yıldız (2011) “Kültürel Miras Alan Yönetimi Kapsamında Alanya Kalesi Ziyaretçi Yönetimi” başlıklı çalışmasında, Alanya Kalesi’nde yaşayan halkın ve kaleye gelen ziyaretçilerin kültürel miras alan yönetimine bakış açıları ve Alanya Kalesi ile ilgili görüş ve önerilerine yer vermiştir.

1.2.3 Yönteme İlişkin Literatür Özeti

Atik ve Ortaçşeme (2010) “Peyzaj Karakter Analizi Yöntemi ile Antalya, Side Bölgesi Kültürel Peyzajlarının Karakter Analizi” başlıklı projede, peyzaj karakter analizi yöntemiyle Side Bölgesi kültürel peyzajları için yedi peyzaj karakter alanı ve yirmi iki karakter tipi tanımlamış, haritalandırmış ve istatistik yöntemi ile analiz etmiştir. Sonuçta, Side bölgesinin istatistik analizlerde arazi gözlemleri ile elde edilen peyzaj karakter, alan ve tiplerinin benzerliğini kanıtlamıştır.

Giordano vd. (2015) “Following the Tracks of Charlemagne in the Cottian Alps. The Cultural and Geological Heritage of the Franks Trail (Susa Valley, Piemonte, NW Italy)” başlıklı çalışmada Susa Vadisi’nin, Alp orojenezi ile ilgili tüm yapıları ve kayaları gösteren benzersiz ve büyük bir jeolojik kesit olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle, araştırma alanının insanlar tarafından tanınırlığının artırılması amacıyla kültürel peyzaj mirası olarak değerlendirmiştir. Alanın jeoturizm aktivitelerinin olası baskıları ile tahrip olacağı öngörmüştür. Bu nedenle, yerel jeolojik çeşitlilik araştırılarak jeolojik mirası değerlendirmiştir. Halkın jeososyal bilgisinin artırılması ve rekreasyonel faaliyetler için yüksek bir potansiyel olarak nitelendirilen jeositleri tanımlamıştır. Çalışmada, jeogüzergahların oluşturulması ile turizm etkinliklerinin ve bilimsel bilginin geliştirilmesi için sürdürülen eylem ve metodolojileri ortaya koymuştur.

Kalivoda vd. (2014) “Consensus in landscape preference judgments: The effects of landscape visual aesthetic quality and respondents’ characteristics” başlıklı çalışmada, görsel estetik kalitesini manzara, peyzaj tipi ve değişkenlik kaynaklarına göre analiz etmiştir. Algıya dayalı yapılan çalışmada uzun yürüyüşler yapan 400 kişiye (hikers) anket uygulamıştır. Anket katılımcılarının görüşleri doğrultusunda yapılan değerlendirmede karar değişkenleri ile anketin uygulandığı kişilerin profili (cinsiyet, yaş, eğitim seviyesi, meslek, ikamet türü) arasında önemli farklılıklar olduğu saptamıştır. Görsel estetik kalitesi ne kadar yüksek olursa görüş birliği o kadar fazla olduğu belirtmiştir.

Kıroğlu (2007) “Erzurum Kenti ve Yakın Çevresindeki Bazı Rekreasyon Alanlarının Görsel Peyzaj Kalitesi Yönünden Değerlendirilmesi” başlıklı yüksek lisans çalışmada, Erzurum kenti ve yakın çevresindeki farklı peyzaj karakterine sahip alanlarda 120 kişi ile görsel peyzaj kalitesi değerlendirmesini yapmıştır. Katılımcılar her bir fotoğraf için algısal parametreleri dikkate alarak puan vermiş ve rekreasyon alanlarının görsel kalitesini saptamıştır.

Kurdoğlu ve Kurdoğlu (2010) “Determining Recreational, Scenic, And Historical Cultural Potentials Of Landscape Features Along A Segment Of The Ancient Silk Road Using Factor Analyzing” başlıklı makalesinde, Tarihi İpek Yolunun bir bölümü olan Trabzon-Gümüş yolunu çalışma alanı olarak belirlemiştir. Haritalar, fotoğraf ve video kamera görüntülerini kullanarak alanın rekreasyonel, doğal, tarihi ve kültürel potansiyellerini

saptamıştır. Bu potansiyellere dayalı peyzaj niteliklerini belirlemiş ve analiz etmiştir. Bu analizlerin sonucunda çalışma alanının yeşil yol olma potansiyelini saptamıştır.

Ode vd. (2008) “Capturing Landscape Visual Character Using Indicators: Touching Base with Landscape Aesthetic Theory” başlıklı makalesinde, peyzaj algısı ile ilgili dokuz kriter belirleyerek görsel peyzaj karakterlerini belirlemiştir. Peyzaj estetiği ile görsel göstergeler arasında bağlantı kurarak peyzaj karakterindeki değişiklikleri yorumlamış ve manzara niteliğini saptamıştır.

Özalp (2008) “Tarihi Kent İmajının Korunmasında Kentsel Tasarım-Antakya Örneği” başlıklı uzmanlık tezinde, Antakya tarihî kent dokusu içerisinde seçilen mekânları incelemiştir. Bu mekânlarda yapılan kentsel tasarımların eksiklikleri tespit etmiştir. Fotoğraflar, çizimler, haritalar, hava fotoğrafları yoluyla desteklenerek, tarihî çevrenin korunarak yaşatılması, tahribatın en aza indirilmesi amacıyla kentsel tasarım kriterlerine uygun olarak tasarım önerileri getirmiştir.

Özcan (2013) “Tarihi Kentlerde Kültürel Mirasın Korunması Birgi Deneyimi” başlıklı çalışmasının amacı; Türkiye’nin tarihi kentlerinden Birgi (Ödemiş-İzmir) yerleşmesinin doğal ve kültürel miras değerlerinin birlikteliğinden oluşan mekânsal karakteristik ve işlevsel kimlik değerleri bağlamında koruma deneyimlerini irdelemiştir. Birgi kentinin değerlendirmesinde sözel ve görsel kaynaklar kullanılarak mekânsal karakteristik ve işlevsel kimlik değerleri tanımlamıştır. Koruma planlama ve uygulama deneyimlerinin tarihsel gelişimini açıklamıştır. Elde edilen deneyimler kapsamında Birgi Belediyesi tarafından gerçekleştirilen veya planlanan sosyal-kültürel, ekonomik ve mekânsal içerikli projelerin, kültürel miras değerlerinin korunması sürecindeki katkılarını irdelemiştir.

BÖLÜM 2

KURAMSAL TEMELLER

2.1 Kültürel Peyzaj İle İlgili Kavramlar

Kültürel peyzaj, binlerce hektarlık bir alanı kaplayan büyüklükte olabileceği gibi, bir kent veya çok küçük bir alanı da kapsayabilir. Tarihi yapılar ve alanlar ülkelerin tarihini, kökenini ve geçirdiği değişimi gösteren en önemli öğelerdir. Ayrıca, kültürel peyzaj alanları insan çevre etkileşiminde yaşanan değişimlerin sergilendiği alanlardır (EHLA, 2014).

Birnbaum'a (1994) göre kültürel peyzaj: tarihi bir olay, aktivite, kişi veya diğer kültürel ve estetik değerlerle ilişkilendirilen, içerisinde evcil ve ya yabani hayvan topluluklarını barındıran, kültürel ve doğal kaynaklar oluşturduğu coğrafyalar olarak açıklanmaktadır. Birbiriyle bağlantılı olan dört farklı kültürel peyzaj tanımlaması yapılmaktadır. Bunlar; tarihi alanlar, tasarlanmış tarihi peyzaj alanları, tarihi yöresel peyzaj alanları ve etnografik peyzaj alanlarıdır (EHLA, 2014).

Tarihi kültürel peyzaj alanlarının (tarihi simge yapıların yanı sıra meydanlar, park ve oyun alanları, savaş alanları, mezarlıklar, doğa alanları vb.) korunmasında büyük bir işbirliği gerekmektedir. Bu gelişmiş ülkelerde genellikle güncel araştırma ve planlama yaklaşımlarında da katalizör görevi gören örgütlenmelerin yükümlülüğündedir. Konut olarak kullanılan, tarihi ve kültürel nitelikleri bulunan tekil yapılar, aynı düzeyde kamusal işbirliğine ihtiyaç duymuyor olabilir. Ancak planlama sürecine iyileştirme, yönetim ve bakım kararlarına onlar da aynı düzeyde ihtiyaç duymaktadırlar (EHLA, 2014).

Peyzaj alanları ekonomik, ekolojik, sosyal, rekreasyonel ve eğitsel fırsatlar sunarak bizlerin bir birey, toplum ve millet olarak kendimizi anlamamıza yardımcı olur. Bu alanlardaki süregelen koruma çalışmaları yaşam kalitemizin iyileştirilmesi, yerin kimliği ve bunun algılanması için gelecek nesillere fırsat sunmaktadır. Kültürel peyzaj alanlarının planlanması, iyileştirilmesi ve bakımı multidisipliner bir yaklaşım ile ele alınmalıdır (EHLA, 2014).

Kültürel mirasın korunması ve korunması konseptinin uluslararası seviyedeki gelişimi, inşa edilmiş mirasa müdahale konusundaki çok disiplinli yaklaşımlar ile ilgili uluslar arası anlaşmalara ve sözleşmelere göre listelenir ve en üst seviyede koruma altındadır (Ornelas vd., 2016).

“Tarihsel olarak önemli arazi” terimi, bağımsız olarak önemli arazi alanlarını (örneğin, iç savaş alanı) ve tarihsel veya kültürel önemi olan ve fiziksel veya çevresel özelliklerine katkıda bulunan tarihi siteleri ve ilgili arazi alanlarını, onaylanmış tarihi yapıların bütünlüğünü devam ettirmeyi amaçlamaktadır (Owley, 2015).

2.1.1 Kültürel Peyzaj ve Sınıflandırması

Kültür ve fiziksel çevre arasındaki etkileşim sonucu doğan kültürel peyzaj kavramı, 1950 yıllarında kentleşmenin artması ve Endüstri Devrimi gelişmesinden sonra önem kazanmaya başlamıştır. Endüstri Devrimi’nden sonra, insanlar doğayı istedikleri gibi kullanmaya başlamış ve geri dönüşü olmayan tahribatlar oluşturmuşlardır. Ekoloji kavramı Dünya’da yayılmasından sonra, doğanın kısmen onarılabilir kısımları (orman, toprak, hava, su gibi doğal kaynaklar) uluslararası anlamda önem kazanmıştır (Karaca, 2008).

Avrupa Çevre Ajansı’nın 1991 yılında Avrupa’nın doğal alanları hakkında yaptığı Dobris Değerlendirmesinden sonra, peyzaj uluslararası bir gündem maddesi haline gelmiştir. 1994’te Avrupa Konseyi’nin üzerinde çalıştığı Avrupa Peyzaj Sözleşmesi, 20 Ekim 2000’de Firenze’de imzalanmıştır. Bu sözleşmenin peyzaj korumaya yönelik önceki düzenlemelerden en önemli farkı, doğa koruma parkları gibi sadece çok özel değere sahip alanları değil, tüm peyzaj alanlarını kapsamasıdır. Sözleşmede peyzajın tanımı: “Peyzaj, insanlar tarafından algılandığı sekliyle, doğal ve/veya insani eylem ve etkileşimlerin neticesinde bir özellik kazanmış olan alandır” olarak ifade edilmiştir. Bu tanım, sözleşmenin kapsamını açıkça belirten ve 2. madde de belirtilen “kültürel peyzajlar” yanında tüm “peyzaj alanları” tekrar ilgi odağı haline gelmesini sağlamıştır. 2. maddede peyzajın kapsamıyla ilgili olarak “...doğal, kırsal, kent ve kent çevresindeki bölgeleri kapsar. Buna ülkeler arası bölgeler ve iç sular ve deniz bölgeleri dâhildir. Göze çarpıcı olarak algılanabilecek peyzajlar yanında, sıradan veya niteliksel olarak zayıflamış peyzajlar da kapsam dâhilindedir” ifadesi yer almaktadır. Burada sadece ekonomik ve ekolojik işlevsel faaliyetler değil, peyzajın estetiğinin ve manzaranın da önemi

belirtilmiştir. Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'nin amacı; peyzajın koruması, yönetim-planlamayı geliştirmek ve Avrupa'da peyzajla ilgili konularda işbirliği ve organize olmasıdır. Avrupa Peyzaj Sözleşmesine geçmişin ve geleceğin peyzajları arasında bir köprü kurmayı hedeflemektedir. Ancak bu konuda yapılacak çalışmalar hakkında çok spesifik anlatımlar yer almamaktadır (Antrop 2005; Karaca, 2008'den).

Kültürel peyzaj kavramı, geleneksel olarak “dünya şeklinin algılanan bir parçası” olarak açıklanmış, olup Saueryan kavramından doğan coğrafya disiplini bakış açısıyla da tanımlanmaktadır. Bu tanım, eski coğrafi korografi geleneğine dayanmaktadır. Korografi, hem fiziksel coğrafya hem de insani coğrafya niteliğindeki özgün kalıplar olarak peyzajların meydana geliş şekillerini incelemektedir. Sauer, bireysel peyzajların nasıl şekillendiğiyle ilgilenen bir bilimi titiz, objektif ve gözleme dayalı olan ama “tüm sonuçları açıklayan genel bir yasa haline asla gelmeyecek olan” bir yöntemi savunmaktadır. Sauer peyzajdaki insan-yeryüzüne bağlamına ilişkin fikirleri gelecek nesiller tarafından geniş ölçekli olarak uygulanmış ve bunun yanında coğrafi bakış açısıyla geniş bir peyzaj teorisi oluşturmaya yönelik girişimler de bulunulmuştur (Terkenli 2001; Karaca, 2008'den).

Kültürel peyzaj, içeriğinin çok geniş olmasından dolayı, sınırlandırmakta güçlük çekilen bir kavram olmasına karşın birçok tanımı yapılmıştır. Madran (1999) ve Özgönül'e (2005) göre; “insan topluluğunun evrimini yer ve zaman içindeki davranış biçimlerini ve yerleşimini anlatan, insan ve doğal elemanların değişik kombinasyonları tarafından biçimlendirilmiş ve geçmişe ışık tutan fiziksel kalıntıların, tarihi olayların orada yer almasından dolayı; edebi resimler ve sanatsal çalışmalar; çarpıcı geleneksel özellikler; alan kullanımı ve aktivitelerin mevcut olması nedeniyle değişik karasal tabakalardaki kültürel değerler ve toplumsal tanımlamalar kazandıran peyzajın kesin sınırlandırılmamış bir parçası” olarak tanımlanmaktadır.

IUCN'a göre kültürel peyzaj kavramı “kültürel ve doğal kaynakları ve bu çerçevede yaban hayatı ve evcil hayvanları içeren, tarihi bir olay ve bir etkinlikle birlikte olan ya da çeşitli kültürel ve estetik değerler sergileyen coğrafi alanlar” olarak tanımlanmıştır. Bir alanın “kültürel peyzaj” özelliği olarak ifade edilebilmesi için insan-çevre etkileşiminin zaman içerisinde önemli eserler vermesi ve bu eserlerin uyum içerisinde bulunması gerekmektedir (Karaca, 2008).

Kültürel peyzaj alanları, binlerce dönüm alanları kapsayacağı gibi bir dönümden küçük ev bahçesine kadar değişen ölçekteki alanları da kapsamaktadır. Tarihi sivil mimari yapılar ve mahallelerdeki alanların formları, bunlara ilişkin elemanlar ve bunların kullanımları, ülkelerin kökenlerini ve gelişimini gösteren görsel peyzaj alanlarıdır. Kültürel peyzajın içindeki elemanlar ve malzemeler bu alanları oluşturan kültürlerin bir aynasıdır. Günümüzde bu durum, “kültürel peyzajın perspektifi” olarak değerlendirilmektedir. Kültürel inanış ve anlayışlar, peyzaj alan kullanımını oluşturuyorsa, haritalandırılıp ölçülendirilebilmektedir (Birnbaum 1994; Droste vd. 1995; Fry vd. 2004; Karaca, 2008’den).

UNESCO ve NPS gibi uluslararası kuruluşlar herhangi bir alandaki kültürel peyzaj değerlendirmesi yapılırken, uygulamanın niteliği ve sürecini belirleyebilmek adına, sınıflandırma sistemini kullanmışlardır. Bu süreçte alanda yapılan bütün uygulamalar bu iki sınıflandırmaya göre şekillendirilmişlerdir (Karaca, 2008).

2.1.1.1 Amerikan Milli Park Servisi’ne Göre Kültürel Peyzaj Sınıflamaları

Birnbaum’a (1994) göre tarihi peyzajlar; kişisel bahçeleri ve kamu parkları, manzaralı otoyolları, kırsal alanları, kurumsal alanları, mezarlıkları, savaş alanlarını ve hayvanat bahçeleri gibi yerleri içermektedir. Yeryüzü şekillerine ve bitki örtüsüne ek olarak kültürel peyzajlar; su varlıkları olarak göletler, akarsular ve çeşmeleri, sirkülasyon elemanları olarak yolları, patikaları, merdivenleri ve duvarları, kent materyalleri olarak ise çitler, banklar, ışıklar ve heykel vb. gibi objelerini de içermektedir. Bir tarihi eser; peyzaj elemanları, yapılar, arkeolojik alanlar ve koleksiyonlar gibi onu oluşturan kültürel kaynakların bütününden meydana gelmektedir. Bazı kültürel peyzajlar ise yapıların olmadığı alanlardan da oluşabilmektedir. NPS’ye göre; kültürel peyzaj tipleri: tarihi tasarlanmış peyzajlar, yöresel peyzajlar, tarihi alanlar ve etnografik peyzajlar olmak üzere dört ana başlık altında ele alınmıştır (Karaca, 2008):

- **Tarihsel tasarlanmış peyzaj:** Kendi etkinliğinin eleştirel biçimde farkında olarak tasarlanan peyzaj alanlarıdır. Bu peyzajlar, önemli kişi ya da toplulukların, akım veya olay ile ilgili önemli bir gelişmenin teoride geliştirilmesi ve peyzaj mimarlığında uygulanmasıyla ilişkilendirilmektedir. Estetik değerler ışığında tasarlanmış alanlarda önemli

bir rol oynamaktadırlar. Parklar, kampüsler ve özel mülkler bu peyzaj alanlarına girmektedir.

- **Yöresel peyzajlar:** İnsan aktivitelerinin ya da uğraşlarının içinde buldukları alanların biçimlendirmesi ile oluşan kültürel peyzaj türüdür. Yöresel peyzajları şekillendiren etmen, kişilerin, ailelerin veya toplumun yaşam biçimidir.

- **Tarihi alanlar:** Tarihi bir olay ve olguların insanlar arasındaki etkileşiminden kaynaklanarak şekillenen bir kültürel peyzaj türüdür. Büyük ve önemli savaşların geçtiği alanlar veya bir ülkenin tarihinde önemli bir yere sahip mekânlar örnek olarak gösterilebilir.

- **Etnografik peyzajlar:** Dünya üzerindeki doğal ve kültürel özelliklerden farklı olan ve bu özellikleri günümüzde gözlemlenebilen miras alanları olarak da belirtebileceğimiz çevre kaynakları olarak tanımlanmaktadır. Arkeolojik yerleşimler, jeolojik oluşumlar, küçük bitki toplulukları, hayvanlar ve tören alanları bu alanda değerlendirilecek mekânlardır.

2.1.1.2 UNESCO'ya Göre Kültürel Peyzaj Sınıflamaları

Kültürel peyzajın doğru yorumlanması; elemanlarının tanımlanması, değeri ve bakımına bağlı öğelerin açık bir şekilde tespit edilmesine ilişkin olmaktadır. Bunların ayırt edilmesi, muhafaza edilmesi ve onarılmasına bağlı politikanın tespiti, UNESCO'nun yayınladığı uluslararası sözleşmeleri ve önerileri kapsayan bir rehber olma niteliği taşıyan "Recommendations and Conventions"da bulunmaktadır. En önemli uluslararası politika dokümanı ise "1964 Venedik Tüzüğü"dür (Charter of Venice; Feilden ve Jokilehto 1993; Karaca, 2008'den).

UNESCO tarafından oluşturulan uzman heyet grubu, kültürel peyzaj alanlarını üç başlık altında sınıflandırmıştır (Karaca, 2008):

- **Açıkça Tanımlanabilen Peyzaj Alanları:** Bu alanlar insan eli ile yapılandırılan büyük park ve bahçeler ile birlikte bunların içerisindeki büyük çoğunluğu oluşturan dini özellikte yapı ya da yapı gruplarını kapsamaktadır.

- **Organik Olarak Gelişmiş Peyzaj Alanları:** Bu alanlar genel olarak insan yaşamının tarihteki izlerini barındıran alanlardır. Jeolojik miras: fosil/kalıntı peyzaj alanları ve sürekliliği olan peyzaj alanları olmak üzere iki grupta açıklanmıştır.

- ✓ **Jeolojik Miras: Fosil / Kalıntı Peyzaj Alanları:** Bu alanlar canlı hayatının günümüzde artık var olmayan kısımlarının izlerini kapsamaktadır. Antik çağlarda çalıştırılmış ve günümüzde terkedilmiş maden ocakları endüstriyel peyzaj elemanı kapsamında ve bir tekniğin izlerini bünyesinde bulundurmaları itibarıyla kalıntı peyzaj alanı olarak tanımlanmaktadır.

- ✓ **Sürekliliği Olan Peyzaj Alanları:** Doğal yolla üretilmiş peyzaj alanlarının ikinci alt grubudur. Bu alanlar eski çağlardan beri insanlar aracılığıyla sosyal veya ekonomik hedefler ile işlevsellendirilmiş ve gelişerek günümüze kadar gelmiştir.

- **Yardımcı Kültürel Peyzaj Alanları:** Bu alanlar kültürel peyzaj alanlarından biri olmakla birlikte dini, artistik veya kültürel motifler ile birleşmiş bütünüyle doğal oluşumlardır. Çevrede yaşamını sürdürmekte olan topluluklar bir doğa parçasını estetik ve görsel değerleriyle büyük önem vermişler ve o elemanı resimlere, yazılara konu etmişlerdir. Bir başka topluluk yine doğal bir oluşumu önemli saymış, onu dini inancı ile birleştirmiş veya ona mitolojik bir öykü içerisinde yer vermiştir.

Bu sınıflandırmaların, kültürel peyzaj değerlendirmelerinde önemli bir etkisi vardır. Ancak bu sınıflandırmalar, yerel özellikler göz önünde bulundurularak yapılmışlardır. NPS aracılığıyla yapılan sınıflandırmalar, daha çok Amerika'daki kültürel peyzaj elemanlarını, bunlara yönetimler ve halk tarafından geliştirilen bakış açılarını ve koruma biçimlerini yansıtmaktadır. Aynı durum, UNESCO için de geçerlidir. Bu da, kültürel peyzaj değerlendirmelerine evrensel bir yaklaşımın olgunlaşmasında problem oluşturmaktadır. Evrensel bir bakış açısı, ortak bir dilin oluşturulması, alanların değerlendirilmesi ve karşılaştırılmasında büyük bir öneme sahip olacaktır (Karaca, 2008).

Bir alanın, bu özelliklerden yalnızca bir ya da birkaçını birlikte bulundurması söz konusu olabilmekte veya alana mahsus görülmemiş bir özelliğin tanımlanması da söz konusu olabilmektedir. Bu nedenle, elde edilen verilerden faydalanılarak kültürel peyzaj özelliklerini belirten alanlar, var olan kullanımı hesaba katılarak sınıflandırılmış, böylelikle

koruma ve kullanımlarına bağılı değerlendirmelerde kolaylık sağlanması amaçlanmıştır. Yapılan bu sınıflandırmanın içeriği söyle açıklanmıştır (Karaca, 2008):

I. Arkeolojik ve tarihi özellikteki kentsel kültürel peyzaj alanları: Arkeolojik ve tarihi özelliklerin incelendiği, ayrıca günümüzde de kentsel yerleşim alanı olarak kullanılan alanlardır. Kentler, içerisinde buldukları bu özelliklerle birlikte gelişmiş ve şekillenmişlerdir. Bu kentler, arkeolojik kentler, tarihi kentler, yöresel özelliklerin izlendiği yerleşim alanları gibi zamanla birlikte kültürel değişimler ile şekillenmiş ve nitelik kazanmışlardır.

II. Arkeolojik ve tarihi özellikteki kırsal kültürel peyzaj alanları: nemli tarihi ve arkeolojik özellikler içeren ve zamanla birlikte kültürel gelişimlerden etkiye uğramış kırsal alanlardır. Bu alanlarda bitkisel üretim veya doğa ile daha yakın iletişimde bulunan köyler bulunmaktadır. Tarım alanları, arkeolojik alanlar, tarihi alanlar vb. kültürel peyzaj elemanları bu çerçevede ele alınmalıdır.

III. Tarihi ekolojik alanlar: Tarihi ekoloji, insan davranışları ve doğa arasında devam eden ilişkilerin peyzaj üzerindeki etkilerini gözlemlemektedir. Peyzaj, söz konusu olan bu etkileşimler çerçevesinde alana yapılan uygulamaların değişikliğe uğradığı ya da sürdürüldüğü, kararların alındığı ve düşüncelerin şekil aldığı düşünsel aktivitelerin fiziksel kanıtıdır. Bu alanlarda, herhangi bir yerleşim söz konusu değildir. Ancak antropojen etkenlerden bu alanlar zarar görmüştür. Arkeolojik parklar, tarihi parklar, doğal sitler, doğal anıtlar, milli parklar, endemik bitki toplulukları gibi mekânlar tarihsel ekolojik alanlara örnektir.

IV. Kesieşen zelliklerin bir arada olduğu kültürel peyzaj alanları: Kültürel peyzaj özelliklerini yansıtan, ancak var olan durumuyla hem kırsal, hem kentsel hem de tarihsel ekolojik alanlardan ikisinin ya da nn aynı zamanda özelliklerini birlikte barındıran alanlardır. Bu alanlarda uygulanan planlamalar daha karmaşık çözümler gerektirmektedir.

2.1.2 Kültürel Peyzaj ve Arkeoloji

Kırsal veya kentsel alanlarda var olan arkeolojik eserler, var oldukları yerlerdeki kültürel peyzajı şekillendiren kültürel varlıklardır. Bu sebeple arkeoloji kavramı ve kültürel peyzaj

araştırmalarında kullanılan arkeolojik teriminin tanımlanması gerekmektedir. Collis (1997) arkeolojinin kelime tanımını, “insan ırkının kökenini, tarih öncesini ve tarihini, ilk insanların yaptığı sanat eserleri, yerleşimler, toprak isleri, gömütler ve iskelet kalıntıları gibi materyalleri kullanarak yeniden anlamaya çalışmaktır” olarak ifade etmiştir. Bununla birlikte toprak erozyonu, polen, bitki ve hayvan artıkları gibi doğal çevre üzerindeki insan etkisine bağlı kanıtlardan da faydalanmaktadır (Karaca, 2008).

Ülkemizde yasal anlamda korunması gereken arkeolojik alanlar, 1999 yılında KTVKYK tarafından çıkarılan ilke kararlarında arkeolojik sit; “insanlığın varoluşundan günümüze kadar ulasan eski uygarlıkların yer altında, yer üstünde ve su altındaki ürünlerini, yasadıkları devirlerin sosyal, ekonomik ve kültürel özelliklerini yansıtan her türlü kültür varlığının yer aldığı yerleşmeler ve alanlar” olarak tanımlamıştır.

1990 tarihinde imzalanan uluslararası bağlamda en önemli kanundan biri olan ICOMOS şartnamesinin birinci maddesine göre, arkeolojik miras, “insan varlığının bütün eserlerini kapsamakta ve insan ile alakalı taşınabilir bütün kültürel materyal ile beraberinde insan faaliyetlerinin geliştiği bütün alanlar, terk edilmiş yapılar ve her türden kalıttan oluşmaktadır” ifade edilmiştir. Arkeokentler, birçok uygarlığı beraberinde bünyesinde barındırdığı için bu alanlar aynı süreçte birer kentsel müze görevi de taşımaktadırlar. Bu alanlarda, kültürel peyzaj elemanları değerlendirilirken, arkeolojik nitelikler öncelikli olarak değerlendirilmeli, alanda yapılacak kültürel peyzaj planlamalarında bu özellikler göz önünde tutularak kararlar alınmalıdır (Karaca, 2008).

2.1.3 Peyzaj Arkeolojisi

Peyzaj arkeolojisi, belli bir alandaki peyzajın geçmişte var olan durumunun tespit edilmesini amaçlayan bir bilim dalıdır. Geçmişe dair peyzajı tespit etmek adına ise birçok yöntem geliştirilmiştir. Bu yöntemlerden biri olan peyzaj arkeolojisinin, arkeolojinin peyzajı ile karıştırılmamasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Arkeolojik bir alanın oluşturduğu peyzaj, arkeolojik bir alanı içine alıyor olsa da, beraberinde günümüzün peyzajını yansıtmaktadır (Cengiz, 2014).

Peyzaj arkeolojisi, alanın bilinçli ya da bilinçsiz olarak her iki türlü şekillendirilmesi ile ilgilenmektedir. Sosyal, ekonomik, politik, kültürel, dini veya sembolik sebepler gibi belli

bir amaca yönelik olarak alanın değiştirilmesi ve mekân dñzenlenmesine bağlı ilerleyen sñreçlerle; alan kullanımlarının ve arazide meydana gelen değişikliklerin doğal sonuçları ile birlikte, peyzajın farklı şartlardaki etkisi ve sembolik içeriği ile bunun mit ve tarihin yapılandırılmasındaki etkisi ile insanın peyzaj üzerindeki iradesi ve onunla alakalı tutumlarının şekil almasıyla ilgili olmaktadır. Tarihi alanlar daima peyzajın bir parçası olmuştur fakat arkeolojik yñnden peyzajın önemine yakın zamana kadar değinilmemiştir. Arkeologlar, çok geniş ölçñdeki bilgiyi toplamak için, veri toplama ve analizine ait multidisipliner bir çalışma gerçekteştirmektedirler. Kazı çalışmaları, doğa bilimlerinden ilham alınılan yöntemlerle zenginleştirilmektedir. Eski peyzajlara dair izler bununla birlikte toprağın altında bulunan tarihi belgelerde, topografik oluşumlarda, maddi buluntularda, bitkilerde ve mitlerde de gizli olduğu için, tarihi arkeologlar, sözlñ tarih, tarih, antropoloji, kültürel coğrafya, folklor, somut kültürel çalışmalar, mimarlık tarihi, peyzaj mimarlığı, etnobotanik ve bahçe sanatı tarihinden esinlenen analitik teknikler ve metotları kullanmaktadırlar. Bu anlamda birçok proje, hem tasarım hem uygulama olarak interdisipliner bir çalışmalar ortaya çıkarmaktadır (Metheny 1996; Karaca, 2008'den).

1860'larda başlayan Pompei kazısı, peyzaj arkeolojisi ve arkeolojinin interdisipliner çalışma disiplinine örnek olarak gösterilebilir. Bu çalışmada yer alan en önemli uygulama, başlangıçta orta ve güney İtalya ile sonrasında Roma İmparatorluğu'nun kimi kentlerinde ve Ege Bölgesi'nde uygulanmaya koyulan alan analizleridir. Bu analizler, eski yerleşimlere ve çalışmalara, zaman zamanda belli bir döneme ait desenlerin izlerini ortaya çıkarmak amacıyla, bir peyzaj parçasının sistemli araştırmalarını kapsamaktadır. Bu araştırmalarda, ağaçlar üzerinden faydalanarak dönemde geçmişe dayanan bir zaman dizini oluşturarak kütükler ve başka büyük ahşap objelerde bulunan ağaç halkalarından kesin tarih tespitini muhtemel kılan dendrokronoloji aracılığıyla etkili bir gelişim göstermiştir (Snodgrass, 1998; Karaca, 2008'den).

2.1.4 Etnoarkeoloji

Antik hayatların aydınlanmasında kültürün araştırılması etnoarkeoloji olarak ifade edilmektedir. Etnoarkeoloji, kazılarda ortaya çıkarılan izlerin altyapısını oluşturan tutumları veya gelenekleri kavramaya dair girişimler sonucu doğmuştur. Etnoarkeoloji, çağdaş tutum ile uzak geçmişin maddi kültür ögelerinin yapısı veya dağılımı arasındaki

olabildiğince özel benzerliklere kilitlenerek modern maddi kültürü ve arkeolojik kayıtları birbiri ile birleştirilmesidir (Cengiz, 2014).

Kültürel peyzaj analizleri yapılırken, etnoarkeolojinin, geçmişteki kültürlerinin yaşam biçimleri üzerine sunduğu veriler de değerlendirilmektedir. Bu bilgiler, günümüzde var olan kültürel verilerin yorumlanmasında ve nasıl kullanılacaklarına dair önemli bilgiler sunmaktadır (Cengiz, 2014).

Kültürel peyzaj analizleri yapılırken, etnoarkeolojinin, geçmişteki kültürlerin yaşam biçimleri hakkında verdiği bilgiler de kullanılmaktadır. Bu bilgiler, bugünkü kültürel verilerin yorumlanmasında ve nasıl değerlendirilecekleri hakkında önemli bilgiler vermektedir (Karaca, 2008).

2.1.5 Tarihsel Arkeoloji

Tarihsel arkeoloji, yazılı ve arkeolojik kayıtlar üzerine dayanmaktadır. Tarihsel arkeologlar genellikle eserleri ve alanları ortaya çıkaran insanlara doğrudan seslenen nitelikteki yazılı kaynaklar ile çalışmaktadır. Şimdilik tarihsel arkeoloji gereği kadar gelişme göstermemiştir. Tarihsel arkeoloji kavramı başka anlamlar içermektedir. Bazı görüşlere göre tarihi kaynaklardan fayda sağlanarak insan tutumlarının değerlendirildiği arkeolojik çalışmalardır. Bir başka yaklaşım ise, hakkında belgelerin mevcut olduğu insan topluluklarının incelenmesi olarak ifade edilmektedir (Cengiz, 2014).

Tarihsel arkeoloji, yazılı kaynaklardan yararlanılarak, insan tutumlarının ve olayların açıklanmasıdır. Etnoarkeoloji ise, geçmişin ve günümüzün karşılaştırma yapılarak yorumlanması sonucunda meydana gelen bilgileri kullanmaktadır. Her iki bilim dalı ise, kültürel peyzaj analizlerinde geçmişte var olan kültürlerin yorumlanması için önemli etkenlerdir (Karaca, 2008).

2.2 Kentsel Kültürel Miras

Kentsel kültürel miras, toplumsal ve toplumsal refahın önemli bir parçasıdır. Ulusal hükümetler ve Avrupa kurumları, kültürel mirasın değerini giderek daha fazla tanımaktadır. Örneğin, Avrupa Konseyi, kısa bir süre önce, Kültürel Miras Konusunda

Onaylama Antlaşması (Avrupa Konseyi, Topluluk İçin Kültür Varlıklarının Değerine ilişkin Çerçeve Sözleşmesi) yapılmıştır (CoE, 2005). Antlaşma, sürdürülebilir kalkınma için kültürel mirasın önemini vurgulamaktadır (Tweed ve Sutherland, 2007).

Kültürel mirasla ilgili tartışmalara halkın yaygın biçimde katılmıştır. Birleşik Krallık hükümeti ayrıca, yapılı çevre-özellikle inşa edilmiş miras - ve yaşam kalitesi arasındaki bağları da tanımaktadır. Yenileme örgütü, İngiltere genelinde mahallelere yeniden hizmet vermeye yardımcı olacak öneriler ve araç setleri geliştirmek üzere Başbakan Yardımcılığı Ofisi (ODPM) tarafından kurulmuştur. Son belgesi yapılı mirasın rolü konusunda açık değildir: "Mirasın korunması sadece yapılı çevrenin sağlık durumuna katkıda bulunmakla kalmaz, aynı zamanda topluluk ve kültürel kimlik açısından da önemli katkılar sağlayarak bir yerin karakterini tanımlamaya da yardımcı olur" (Tweed ve Sutherland, 2007).

Turizmi miras ve kültüre bağlamak, yerel halk ve yerel ekonomi için bir fayda olmaktadır. Kültürel miras turizminde temel fikir, kentsel mirasa ve kültüre kaydetmek, ziyaretçilerle paylaşmak ve ekonomik olmaktır. Böylece turizmden fayda sağlamaktadır (Lussetyowati, 2015).

“Kimlik” konusu kültürel mirasın açıklanmasında büyük bir önem taşımaktadır İnsanın varoluşunu ispat eden, kim veya ne olduğunu ortaya çıkaran bir ilişkidir. Kimlik, insanın mekân ve zaman ile birlikte yarattığı yapıdır. İnsan, aitlik duygusu veren ve geçmişten gelen her şey kültürel mirastır bilinciyle kendisinin bir yere ait olduğu hissine sahip olacaktır. Bu sebep ile birlikte aynı zamanda kültürel miras, kişiyi tamamlayan bir durumdur Burada meydana gelen ilişkilerin tümü bireysel kimlik ile yer arasında bulunacaktır. Buna paralel olarak kültürel miras “kamu ve toplum refahı için büyük öneme sahiptir. Bu sebeple mirasın muhafaza edilmesi yapıların çevresinin sağlıklı olmasına katkı sağlamakla birlikte kültürel kimliklerinin ve toplumların o yerin karakterinin tanımlanmasında çok büyük önem taşımaktadır” (Tweed ve Sutherland, 2007; Kurtar, 2012'den).

Kültürel miras kasaba ve şehirler için oldukça önemlidir. Fakat mirasın günümüzdeki tanımlamaları dar, mimari ve geleneksel görüşten ayrılmamaktadır. Birden fazla ülkede de bu öneme sahip değerler, somut miras hakkında yasal tanımlamalar meydana getirilerek muhafaza edilirler. Fakat anıt ve tek yapıların muhafaza edilmesi var olan yasalarla

doğrudan olduğu için kimi zaman sorun çıkarabilir. Önem arz eden birçok problem, şehir veya kasabaların içerisindeki alanların koruma alanı olarak değerlendirilmemesinden meydana gelir. Fakat esasen kent karakterinin asıl parçasını oluştururlar. Bu kent parçaları yalnız bir kültürel çeşitliliğin, tarihi doğanın, cadde örneklerinin veya diğer kentsel morfolojileri ve kültürel özelliklerin örneklerini meydana getirirler (Tweed ve Sutherland, 2007; Kurtar, 2012'den).

Kültürel mirasın entegre edildiği kentsel gelişme daha sürdürülebilir, daha çeşitli ve daha kapsayıcı olmaktadır. Sürdürülebilirliği artıran yeşil ekonomiler yaratmaya yardımcı olur; yoksulluğun azaltılmasına yardımcı olan istihdam için fırsatlar sunmaktadır; ve katılımcı süreçlerde insanları birleştirme ve toplumsal uyum ve barışın daha ileri hedeflerine katılma potansiyeline sahiptir (Hosagrahar vd., 2016).

Modern çağda anlaşılan karmaşık ve genişlemiş miras, turistik bir mucize, bir kültür endüstrisi veya ticari işletme (küçük ve büyük ölçekli) olarak işlev gören enstrümantal bir değere sahiptir. Ancak daha da önemlisi, kültürel mirasın özünde bulunan veya özünde olan değer, hizmet veya işlev olarak değil, aynı zamanda kimlik, birikmiş bilginin somutlaşması ve gelecek nesiller için yenilenemez bir kültürel olarak ilgi çekici olan gurur kaynağı ile bağlantılı olmaktadır (Hosagrahar, vd., 2016).

Sonuç olarak, kültür ve kültürün günümüze ya da gelecek kuşaklara aktarımını ifade eden kültürel mirasın birden çok tanımından çıkarım yapılarak belirlenen ifadeler olan, “aidiyetlik ve varoluş, makro ve mikro, materyal ve sembolik, yerel ve kurumsal, üretim ve yerel refahı” barındırmaktadır (Monclus ve Guardia, 2006; Kurtar, 2012'den).

Kültürel miras kavramı; somut kültürel miras ve somut olmayan kültürel miras olmak üzere iki grupta incelenmektedir.

2.2.1 Somut Kültürel Miras

UNESCO'a (1972) göre somut kültürel mirası anıtlar, yapı topluluklar ve sitler olmak üzere üç sınıfa ayırmaktadır. Bunlar (Kurtar, 2012);

- **Anıtlar:** Tarih, sanat ve bilim açısından istisnai evrensel üstün değerler taşıyan mimari eserler, heykel ve resim alanındaki şaheserler, arkeolojik nitelikteki eleman ve yapılar, kitabeler, mağaralar gibi alanlardır.

- **Yapı Toplulukları:** Tarih, sanat ve bilim açısından istisnai evrensel üstün değerler taşıyan mimari özellikleri, uyumları ve arazideki yerleri nedeniyle ayrı ya da birleşik yapı topluluklarıdır.

- **Sitler:** Tarihsel, estetik, etnolojik veya antropolojik bakımdan evrensel üstün değerler taşıyan insan eserleri veya doğa-insanın ortak eserleri ve arkeolojik siteleri kapsayan alanlardır.

Anıtlar, sit ve yapıların açıklanmasına ek olarak somut miras üzerine birleşilen başka bir tipoloji ise bilimsel ve kültürel mirasa karşılık gelerek tarihi ve sanatsal miras olarak ifade edilmiştir. Başlarda fiziksel öğeleri içeren eski eserler (kutsal yerlerden doğup modern dini binalara kadar uzanan öğelerdir), kale ve modern kasabalar düzensiz halde var olmaktadır, bilimsel miras, hayvanlar, bitki, kayalar ve doğal habitatları ve kültürel mirasta yerel ve güzel sanatları, gelenek-göreneklere ve konuşulan dili kapsamaktadır (Nuryanti, 1996; Kurtar, 2012'den).

Bunun yanında, somut kültürel mirasın bir parçası doğal kültürel mirastır. Bunlar çoğunlukla turizm sektörü için çekim merkezi özelliği olan alanlardır (Can, 2009; Kurtar, 2012'den).

Christou'e (2005) göre, kültür turizmi ve miras turizmi arasında ayırım yapmak isteyen araştırmacılar arasında büyük bir tartışma vardır (ve bazı durumlarda görüş farklılığı var). 'Miras turizmi' veya 'etnik turizm' ile birbirinin yerine kullanılan 'kültür turizmi' terimi genellikle turistlere dini pratik, folklor gelenekleri ve belirli toplulukların sosyal gelenekleri veya etnik kökenleri gibi kültürel geleneklerin, mekânların ve değerlerin cazibesini sunmaktadır. Kültürel turizm, kültürel miras varlıklarının turizmin kullanılması, tecrübe ve ürünlerin tüketilmesi ve turist olmak üzere dört unsur içermektedir (Rodzi vd., 2013).

Kültür turizmi, gezginin bir yerin geçmişi ve yabancı topluluk mirası ya da yaşam biçimi hakkında bilgi sahibi olmasını sağlamaktadır. Bunun dışında, herhangi bir faaliyetin ya da sınırsız bir deneyim sunabilen bir şeye (Zakaria vd., 2014) katılım sağlamaktadır. Christou

(2005) ve Csapo (2012), miras turizminin bir tarama ya da geçmiş bir nostaljik ve gerçeklik sağlayabileceğini savunmaktadır. Kültürel ve doğal kaynak bölgenin yanı sıra, bir Dünya Mirası Listesi önemli bir turizm cazibe merkezidir ve turizm endüstrisinin omurgasını oluşturmaktadır. Dünya mirası yazıtları bile, önemli bir turist cazibe merkezi olarak listelenen bir yeri hızla göstermektedir (Azmi ve Ismail, 2016).

Somut kültürel miras, mevcut tanımlar doğrultusunda doğal ve kültürel varlıkları içermektedir. "Bu kültürel varlıklar farklı uygarlıkların bilim ve teknik düzeyi, sosyal yaşamı, sanat anlayışı üzerine somut bilgiler elde eden ve korunmalarında kamu yararı gözetilen eşya ve yapıtları içerisinde bulundurmaktadır Bununla birlikte bilim ve estetik yönden önem arz eden bitki örtüsü, yabancı yaşam bölgeleri, su ögesi, tarihi bahçeler, jeolojik oluşum doğal varlık içerisine girmektedir" (Ahunbay, 2011; Kurtar, 2012'den).

Tarihi kentsel merkezlerin hem doğal tehlikelere hem de aşırı iklim olaylarına karşı belirli hassasiyetleri vardır. Bunlar, yapıların yaşı ve kırılganlığı gibi bir dizi faktöre ilişkindir ve bazıları için güvenli olmayabilecek yerlerde konumları taşkın düzlemi veya dik yamaç gibi yerlerde bulunmaktadır. Birçoğu yerel halka sembolizm (yer hissi) ve ulusal kimlik açısından artan önemin odağını temsil etmektedir (Marzeion ve Levermann, 2014). Floransa'da (1966) sel ve Avrupa'daki diğer benzer olaylar, Kültürel Miras Değerli Tarihi Merkezleri baltalayan spesifik riskleri açıkça göstermektedir. 1966'dan bu yana, şiddetli hava koşullarındaki dramatik bir artış, Kültürel Miras Değerine Sahip Tarihi Merkezleri daha da güçlendirmiştir. Ağır yağış, Roma'da Palatine Tepesi'nin yeraltı erozyonunu belirlemektedir; deniz seviyesi yükselişi, Venedik ve Westminster Sarayı, Londra Kulesi ve Londra'daki Greenwich'deki tarihi topluluk gibi tarihi yerleri tehlikeye atmaktadır (Adams, 2007).

Namur Bildirgesi, toplumlarımızın ve mirasımızın iklim değişikliği ve sosyo-ekonomik kriz gibi çeşitli tehditlerle karşı karşıya kaldıklarını kabul ederek, kültürel miras yönetimine yönelik etkili ve yasal bir çerçeveye dayanan paylaşılan ve birleştirici bir yaklaşımın desteklenmesini onaylıyor. Tüm ilgili oyuncuların ve paydaşların katıldığı mirasın entegre korunması. Ayrıca, kırılgan ve karmaşık ortamlar olması nedeniyle, Kültürel Miras Değer Korunmalı Tarihi Merkezler daha geniş kentsel stratejilere entegre edilmelidir. Miras Kent Merkezleri'nin riskinin analizi ve yönetimi için yeni bir metodoloji oluşturmak, kültürel varlıkların kaybedilmesiyle ilişkili sosyal ve ekolojik maliyetlerin

daha geniş ölçüde anlaşılmasını teşvik etmektedir (Ribera vd., 2015). Bu, daha iyi bilgilendirilmiş açık ve ölçülebilir hedeflere ve kanıta dayalı karar vermeye yol açabilir. Elde edilen stratejiler, Kültürel Miras Değerli varlıklarla değerli tarihi merkezlere yapılan maliyetli zararlara yardımcı olmakla birlikte gelecekte aşamalı esneklik tedbirlerinin uygulanmasını sağlamak için Miras Kent Merkezlerinin geliştirilmesine de yol açmaktadır (Claudia ve Luigi, 2016).

2.2.2 Somut Olmayan Kültürel Miras

Somut olmayan kültürel miras uzun yıllar bir kuşaktan diğerine aktarılan sözselsel, işitsel öğeler, ritüeller vb. içermektedir. 17 Ekim 2003 tarihinde kabul edilen Somut Olmayan Kültürel Miras Sözleşmesinde bu kavram “Toplulukların, grupların ve kimi durumda bireylerin kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara bağlı araçlar, gereçler ve kültürel mekânlar anlamına gelmektedir” şeklinde tanımlanmıştır (UNESCO, 2003; Kurtar, 2012’den).

Somut olmayan kültürel mirasın aktarılmasında taşıyıcı işlevi gören dil ile beraberinde sözlü gelenek ve anlatımlar, toplumsal uygulamalar, gösteri sanatları, ritüeller ve şöenler; doğa ve evrenle ilgili veri ve uygulamalar; el sanatları geleneği alanlarında kendini gösterir (UNESCO, 2003; Kurtar, 2012’den).

UNESCO somut olmayan kültürü aşağıdaki gibi sınıflandırmıştır (Ruggles ve Silverman, 2009; Kurtar, 2012’den):

- Sözselsel ifadeler,
- Sanat performansları (geleneksel müzikler, danslar, tiyatrolar vb.),
- Toplumsal uygulamalar, ritüeller, festivaller,
- Evrene ve doğaya ait uygulamalar ve bilgiler,
- Geleneksel sanatçılık.

Somut olmayan kültürel miras elle tutulamayan, gözle görülmeyen yalnızca bir toplumu oluşturan değerlerdir. Bunlar gelenekler, din, inanışlar, hikayeler, şiirler, müzik, şarkılar, danslar, gösteriler, tekerlemeler gibi öğelerdir (Can, 2009; Kurtar, 2012’den). Miras, cansız objelerin tersine insanlarda ortaya çıkmıştır. Bu sebeple somut olmayan miras somut

mirasın temellendiği yerdir. Çünkü insanlar tüm bu değerlerini yapıtlara yansıtarak maddi varlıklar ortaya koymuşlardır (Ruggles ve Silverman, 2009; Kurtar, 2012'den).

Teknolojik, ekonomik ve mekânsal gelişmeler nedeniyle, örneğin çeşitli kent içi sanayi alanları eski kullanımlarını ve orijinal ekonomik değerlerini kaybetmiştir. Bu alanların birçoğu kültürel-tarihi değer unsurlarına sahiptir. Bu kültürel mirasın korunması, onu şimdiki ve gelecek nesillerin menfaatleri için yönetmek ve böylece sürdürülebilir kalkınmaya katkıda bulunmak anlamına gelir (Baarveld ve Smit, 2011).

2.3 UNESCO Tarihi Kentsel Peyzaj Tavsiye Kararı

Günümüzde her ülke sahip oldukları tarihi, kültürel ve doğal yapıyı koruyup gelecek kuşaklara aktarabilmek için büyük çaba göstermektedir. Doğal ve kültürel değerlerin korunması ve tanıtılmasında en önemli rolü Birleşmiş Milletler (BM) ve alt yapılanması olan UNESCO göstermektedir. Uluslararası kapsamda faaliyetlerini sürdüren bu örgütlerin tarihi, doğal ve kültürel değerleri koruma kapsamında 176 ülkenin halen üye olduğu 16.11.1972 tarihinde imzalanan 'Dünya Doğal ve Kültürel Mirası Koruma Sözleşmesi' üstün evrensel değere sahip kültür ve doğa varlıklarını dünya mirası ilân ederek Dünya Mirası Listesi adı altında tüm dünyaya duyurmaktadır (Akpınar, 2007).

UNESCO tarafından 1972 yılında yapılan genel konferansta insanlık için değerli olduğu düşünülen, dünyadaki kültürel ve doğal mirasın tanımlanması ve korunması konusunda görüş birliğine varılmıştır. Fiziksel ve doğal faktörlerle bozulma, tahrip ve yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kaldığı kanısına varılmıştır. Kültürel ve doğal mirasın herhangi bir parçasının tahrip olması ya da bozulması evrensel olarak tüm dünyaya zarar veren bir yoksulluğa yol açacağı, bu miras unsurlarının istisna önem ve değere taşıyan envanterlerin korunması gerektiği görüşüne varılmıştır.

UNESCO örgütü herhangi bir eserlerin Dünya Mirası Listesi'ne girebilmesi için, olağanüstü evrensel değere sahip olması ve aşağıda belirten on kriterinden en az bir tanesini taşıması gerektiği belirtmiştir. Dünya Doğal ve Kültürel Mirası Koruma Sözleşmesi'ne göre ilk altı maddenin kültürel mirasta, son dört maddenin doğal mirasta bulunması gerektiği nitelikleri ortaya koymuş, bu on seçim kriteri aşağıda sunulmuştur (UNESCO, 2017):

- i.** İnsanın yaratıcı dehasının bir yapıtını temsil etmesi,
- ii.** Belirli bir zamanda veya mekânda beşerî değerlerdeki önemli bir etkileşimi sergilemesi,
- iii.** Bir kültürün geleneğini, yaşanmışlığını sergileyen veya yok olmuş medeniyetleri belirtmesi ya da en azından istisna bir şekilde tanık olması,
- iv.** İnsanlık tarihindeki önemli aşamaları ve sahneleri gösteren bir bina türünün olağanüstü bir örneğine sahip olması,
- v.** Bir kültürün temsil edecek geleneksel insan yerleşimini, arazi kullanımını, deniz kullanımını ve çevre ile insan etkisinin altında kalan geri dönüşmez bir değişimin örnek olması,
- vi.** Ulusal önem taşıyan olaylar, gelenekler, fikirler, inançlar, edebi ve sanatsal eserlerin doğrudan veya somut olarak ilişkisi olması,
- vii.** Herkes tarafından tanınan veya olağanüstü doğal güzellikler sergileyen ve estetik önem taşıyan alanlara sahip olması,
- viii.** Dünyanın varoluş süreci kapsamında yeryüzünün gelişiminde önemli etkileri bulunan jeolojik süreçler, jeomorfik ve fizyografik özelliklerden kaynaklanan örneklere sahip olması,
- ix.** Evrim süreci bakımından önemli ekolojik ve biyolojik örnekleri içermesi, ekosistemde karaların, kıyıların, denizlerin ve buralardaki bitki ve hayvan topluluklarının gelişimini temsil eden olağanüstü örneklerin olması,
- x.** Bilim veya koruma açısından tehdit altında olan olağanüstü evrensel değerler taşıyan türler, biyolojik çeşitliliğin yerinde korunması için önemli doğal yaşam alanlarını içermesidir.

Doğal ve kültürel mirasın korunması için 1972 yılında yapılan genel konferanstan günümüze kadar gelen süre içerisinde küresel ölçekte bakıldığında, hızlı nüfus artışı, sosyo-ekonomik gelişmeler ve plansız-çarpık kentleşme sonucu kentsel alanlarda değişimler gözlenmiş, bu değişimler doğal ve kültürel mirası tehdit ederek zarar görmesine sebep olmuştur.

Yaşanan bu hızlı gelişmeler sonucu özellikle kültürel peyzajın korunamadığı, tarihi kültürel ve doğal alanların sürdürülebilir planlanması ve yönetim hedeflerinin belirlenmesine yönelik 2011 yılında UNESCO toplantısı yapılmıştır. Bundan önceki toplantılarda tarihi kültürel peyzaj ile ilgili olarak korunma, yeniden işlevlendirme ve tahrip edilmesi sonucunda insanların hayat kalitesini etkileyeceği tartışılmıştır. 2011

yılında ki toplantıda, önceden tanımlaması yapılan bu kavramlarının güncellenmesi ve sürdürülebilir kalkınma politikalarıyla desteklenmesi hedeflenmiştir. Bu toplantıda yapılan öneriye göre mevcut koruma yaklaşımını tamamen değiştirmek yerine, mevcut kurallar ve uygulamaya yönelik yaklaşımlar daha kapsamlı hale getirilmiştir. Çevrenin ve kendine özgü kültürel miras envanterlerinin korunması amaçlanmalıdır UNESCO tarafından 2011 yılında çıkarılan bu tavsiye kararına göre Tarihi Kentsel Peyzaj kapsamı daha geniş kentsel ve coğrafi alan kapsayabilmesi için, “tarihi merkez” ötesine uzanan, kültürel ve doğal değerleri ve nitelikleri sonucu anlaşılan kentsel alanlar olarak ifade etmiştir (EHLA, 2014).

Tarihi Kentsel Peyzaj yaklaşımı, kentsel alanların dinamik karakterlerini kabul ederken üretken ve sürdürülebilir kullanımını artırıp sosyal ve fonksiyonel çeşitliliğini geliştirerek insanların yaşadığı çevrenin kalitesini korumayı amaçlamaktadır. Kentsel adresin korunmasına hedeflerle sosyal ve ekonomik gelişme hedeflerini entegre eden bu yaklaşım, kentsel ve doğal çevre ve bugünün ve gelecek nesillerin ihtiyaçlarıyla geçmişten gelen miras arasındaki dengeli ve sürdürülebilir ilişkinin temeline dayanmaktadır (EHLA, 2014).

UNESCO Tarihi Kentsel Peyzaj yaklaşımı, kentsel alanların dinamik karakterlerini kabul ederken üretken ve sürdürülebilir kullanımını artırıp sosyal ve fonksiyonel çeşitliliğini geliştirerek insanların yaşadığı çevrenin kalitesini korumayı amaçlamaktadır. Kentsel adresin korunmasına hedeflerle sosyal ve ekonomik gelişme hedeflerini entegre eden bu yaklaşım, kentsel ve doğal çevre ve bugünün ve gelecek nesillerin ihtiyaçlarıyla geçmişten gelen miras arasındaki dengeli ve sürdürülebilir ilişkinin temeline dayanmaktadır (EHLA, 2014).

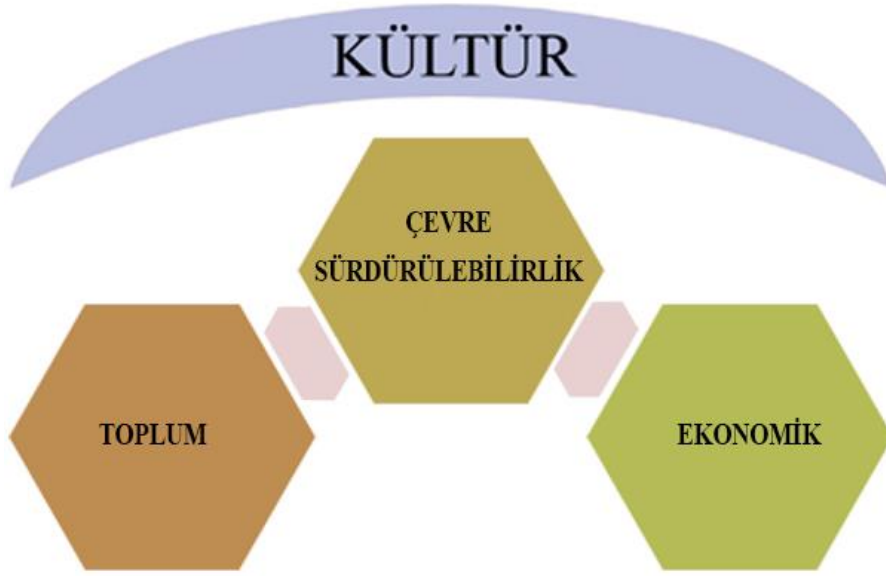
Dünyadaki küresel eğilimler araştırıldığında; sürdürülebilirlik-kültür ve kültür-doğa sürekliliği, eşit adalet, kamusal açık alan kalitesi, düzensiz gelişen konut alanları, iklim değişikliği, hareketlilik, kültürel miras gibi kavramların ön plana çıktığı ve bu eğilimlerin, kültürel peyzaj alanlarını doğrudan ve ya dolaylı olarak etkilediği görülmektedir (Şekil 1). Bu kapsamda, peyzaj alanları ile insanlar arasındaki etkileşim, kültürel peyzaj alanlarını da biçimlendirmektedir (Şekil 2). Sürdürülebilirliğin üç bileşeni olan çevre, ekonomi ve toplum bileşenleri, kültür altında bir araya geldiğinde, kültür ve sürdürülebilirlik kavramları tarihi kentsel peyzaj kavramları ile bütünleşmiş olmaktadır (Şekil 3) (EHLA, 2014).



Şekil 1: Hindistan miras kentlerine ilişkin kentsel canlandırma ilkeleri (EHLA, 2014).



Şekil 2: Miras şehir ve bölgelere ait ilişki şeması (EHLA, 2014).



Şekil 3: Kültür-sürdürülebilirlik-tarihi kentsel peyzaj kavramı ilişkisi (EHLA, 2014).

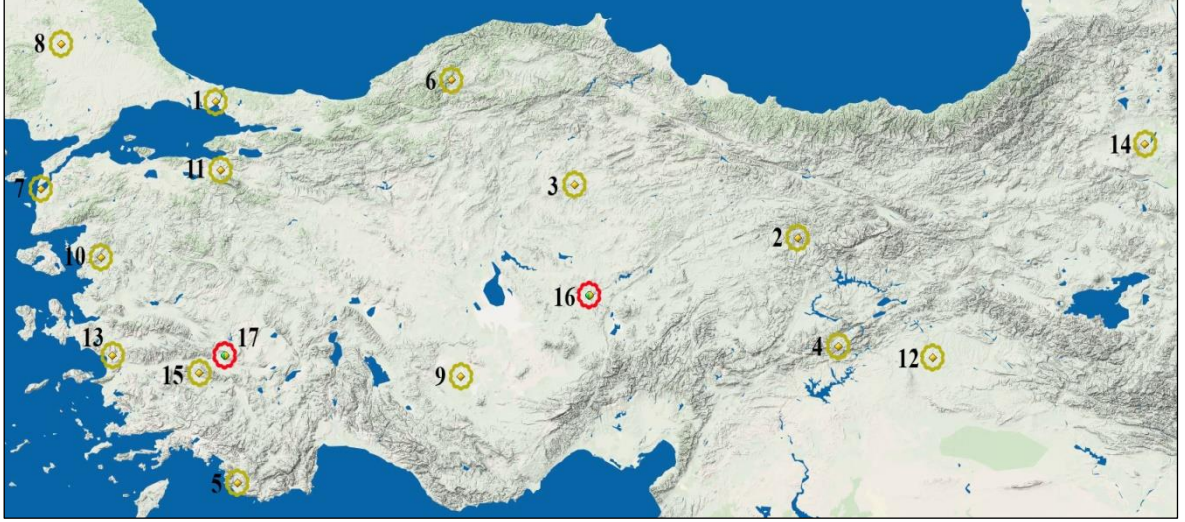
2.4 Türkiye'nin UNESCO Dünya Mirası Listesi

Dünya Mirası Listesi, UNESCO'nun koruma ve kültürel miras hakkındaki bilinçlenme çabalarını destekleyen en etkin araçtır. Sözleşmeyi kabul eden üye devletlerin UNESCO'ya başvurusuyla başlayan ve Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (ICOMOS) ve Uluslararası Doğayı ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği (IUCN) uzmanlarının başvuruları değerlendirmesi sonunda tamamlanan bir işlem dizisinden sonra aday varlıklar, Dünya Miras Komitesinin kararı doğrultusunda, bu statüyü kazanmaktadır (EHLA, 2014).

UNESCO tarafından periyodik olarak güncellenen Dünya Mirası Listesi'nde 2017 yılı itibariyle 167 ülkeye ait 1073 adet varlık yer almaktadır. Bunların 832'si kültürel, 206'sı doğal, 35'i ise hem doğal, hem de kültürel nitelikleri olan varlıklardır.

Türkiye, Dünya Doğal ve Kültürel Mirası Koruma Sözleşmesi'ne taraf olan ülkeler arasında yer almaktadır. Sözleşme, 14.04.1982 tarih ve 2658 sayılı kanun ile kabul edilmiş, 14.02.1983 tarih ve 17959 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Türkiye'nin Dünya Mirası Listesi'nde yer alan 17 varlığının 15'i kültürel, 2'si ise hem kültürel, hem de doğal niteliklidir (Akpınar, 2007).

2017 tarihi itibari ile Türkiye'ye ait 17 alan UNESCO Dünya Miras Listesi'ne alınmıştır. Türkiye UNESCO Dünya Miras Alanları Haritası Şekil 4'de, liste olarak da Tablo 1'de belirtilmiştir. Ayrıca, Türkiye'de bulunan UNESCO Dünya Miras Listesi'ndeki varlıları ve özellikleri Tablo 2'de sunulmuştur.


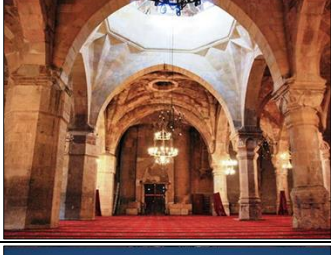



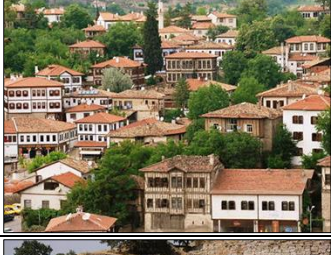



Şekil 4: Türkiye UNESCO Dünya Miras Alanları haritası (UNESCO, 2017).


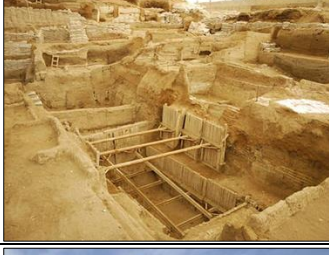

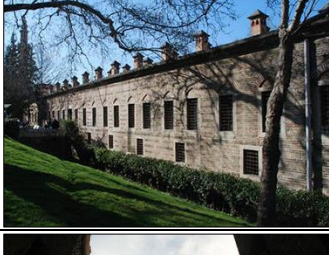



Tablo 1: Türkiye'nin UNESCO Dünya Miras Listesi'ndeki alanları (UNESCO, 2017).

Kültürel Miras Alanları Adı		Bulunduğu il	Yılı
1	İstanbul'un Tarihi Alanlar	İstanbul	1985
2	Divriği Ulu Camisi ve Darüşşifası	Sivas	1955
3	Hattuşaş-Hitit Başkenti	Çorum	1986
4	Nemrut Dağı	Adıyaman	1987
5	Xanthos-Letoon	Antalya	1988
6	Safranbolu Şehri	Karabük	1994
7	Truva Antik Kenti	Çanakkale	1995
8	Edirne Selimiye Camisi ve Külliyesi	Edirne	2011
9	Çatalhöyük Neolitik Kenti	Konya	2012
10	Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı	İzmir	2014
11	Bursa ve Cumalıkızık, Osmanlı İmparatorluğunun Doğuşu	Bursa	2014
12	Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri	Diyarbakır	2015
13	Efes	İzmir	2015
14	Ani Tarihi Kenti	Kars	2016
15	Afrodisyas	Aydın	2017
Kültürel ve Doğal Miras Alanları Adı		Bulunduğu il	Yılı
16	Göreme Milli Parkı ve Kapadokya	Nevşehir	1985
17	Pamukkale-Hierapolis	Denizli	1988




Tablo 2: Türkiye'nin Dünya Miras Listesi'ndeki alanları ve özellikleri (UNESCO, 2017).

Adı	Fotoğraf	Açıklama			
İstanbul'un Tarihi Alanları		1	İl: İstanbul	Yıl: 1985	Kriter: (i) (ii) (iii) (iv)
		İstanbul, Boğaziçi yarımadasında Balkanlar, Anadolu, Karadeniz ve Akdeniz arasında stratejik konumuyla 2000 yıldan fazla süredir önemli siyasi, dini ve sanatsal olaylarla örnek teşkil etmektedir. Başyapıtları; Konstantin'in antik Hipodromu, 6. yy Ayasofya ve 16. yy. Süleymaniye Camii'dir. Bunların hepsi şimdi nüfus baskısı, endüstriyel kirlilik ve kontrolsüz kentleşme tehdidi altındadır (UNESCO, 2017).			
Divriği Ulu Camisi ve Darüüşşifası		2	İl: Sivas	Yıl: 1955	Kriter: (i) (iv)
		11. yüzyılın başında Türkler tarafından fethedildikten sonra 1228-29 yılında Emir Ahmet Şah hastanesinin yanına Divriği'nde bir camiye kurulmuştur. Caminin tek bir namaz odası vardır ve iki kubbelidir. Son derece özenilmiş tonoz taş duvar tekniği yapılmış, iç mekânın süsüz duvarlarının aksine, dış mekânda ve üç kapıda yaratıcı ve coşkulu bir dekoratif heykel oymaları İslam mimarisinin başyapıtın benzersiz özelliklerini taşımaktadır (UNESCO, 2017).			
Hattuşaş-Hitit Başkenti		3	İl: Çorum	Yıl: 1986	Kriter: (i) (ii) (iii) (iv)
		Hitit İmparatorluğunun başkenti olarak Anadolu'da yüzyıllar boyu önemli bir merkez olmuştur. Dönemin izlerini günümüze yansıtan arkeolojik alanlarında bulunan; kentsel yapısı, korunan yapı türleri (tapınaklar, kraliyet konutları, surlar), Lions Kapısı ile Kraliyet Kapısı'nın zengin süslemesi ve Yazılıkaya'daki kaya sanatı eşsiz sanatsal başarıları temsil etmektedir (UNESCO, 2017).			
Nemrut Dağı		4	İl: Adıyaman	Yıl: 1987	Kriter: (i) (iii) (iv)
		Adıyaman'ın Kahta İlçesi'nde 2150 metre yüksekliğindeki Nemrut Dağı yamaçlarında hükümdarlık yapmış olan Kommagene Kralı I. Antiochos'un tanrılara ve atalarına minnettarlığını göstermek için yaptırdığı mezarı, anıtsal heykelleri ve benzersiz manzarası ile Helenistik Dönemin en görkemli kalıntılarında birisidir. İyi korunmuş durumdaki dev heykeller kireçtaşı bloklarından yapılmıştır ve 8-10 metre yükseklikindedir (URL-1, 2017).			
Xanthos-Letoon		5	İl: Antalya	Yıl: 1988	Kriter: (ii) (iii)
		Antik Çağda Likya'nın en büyük idari ve dini merkez olan alanlardır. Yaşamış her uygarlığın inşa ettirdiği yapılarda Likya gelenekleri, Helenistik ve Roma dönemi etkilerini gösteren en önemli varlıklardır. Epigrafik yazıtlar Likya halkının tarihini ve Hint-Avrupa dilini anlamak için çok önemlidir (UNESCO, 2017).			
Safranbolu Şehri		6	İl: Karabük	Yıl: 1994	Kriter: (ii) (iv) (v)
		Karadeniz kıyılarını, Batı, Kuzey ve Orta Anadolu'ya bağlayan yol üzerinde yer alan tarihi Safranbolu Şehri, coğrafi konumu nedeniyle çok eski devirlerden beri yerleşim görmektedir. 18. yüzyılda Asya ve Avrupa arasındaki ticaretin önemli bir merkezi olmuştur. Türk kentsel tarihinin bozulmamış bir örneği olan bu şehir, geleneksel şehir dokusu, ahşap yığma evleri ve anıtsal yapılarıyla mimarlık örneği sergileyen bir kenttir (URL-1, 2017).			
Truva Antik Kenti		7	İl: Çanakkale	Yıl: 1995	Kriter: (ii) (iii) (vi)
		Troya kenti dünyadaki en ünlü arkeolojik alanlardan biridir. Troya'da görülen 9 katman, kesintisiz olarak 3000 yıldan fazla bir zamanı göstermekte ve Anadolu, Ege ve Balkanların bulunduğu bu benzersiz coğrafyada yerleşmiş olan uygarlıkları izlememizi sağlamaktadır. 1871'de Heinrich Schliemann, tarafından kazılmış olan bu görkemli arkeolojik şehirde kazılar halen sürdürülmektedir (URL-1, 2017).			

Tablo 2: (devam ediyor).

Adı	Fotoğraf	Açıklama			
		8	İl: Edirne	Yıl: 2011	Kriter: (i) (iv)
Edirne Selimiye Camisi ve Külliyesi					16. yy. da Sultan II. Selim adına yapılan Selimiye Camii ve Külliyesi teknik mükemmelliği, boyutları ve estetik değerleriyle döneminin ve sonraki zamanların en muhteşem eserinden biridir. Camii ve Külliye, Mimar Sinan'ın Ustalık Dönemi eseri olup mimarlık sanatının en görkemli örneklerinden biri ve insanın yaratıcı dehasının bir başyapıtı olarak kabul edilmektedir (URL-1, 2017).
Çatalhöyük Neolitik Kenti		9	İl: Konya	Yıl: 2012	Kriter: (iii) (iv)
					Çatalhöyük Neolitik Kenti, insanlığın gelişiminde önemli bir evre olan yerleşik toplumsal hayata geçişle birlikte, tarımın başlangıcı ve avcılık gibi önemli sosyal değişim ve gelişmelere tanıklık eden, bir alandır. Kalıntıların boyutu ve yoğunluğu, güçlü sanatsal ve kültürel gelenekler, zaman içindeki sürekliliğin benzersiz bileşimi ile olağanüstü evrensel değer taşımaktadır (URL-1, 2017).
Bergama Kültürel Peyzaj Alanı		10	İl: İzmir	Yıl: 2014	Kriter: (i) (ii) (iii) (iv)
					Helenistik, Roma, Doğu Roma ve Osmanlı Dönemlerine ait katmanları içerisinde barındırmaktadır. Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı, çok katmanlı kent (Pergamon), Kibele Kutsal Alanı, İlyas Tepe, Yığma Tepe, İkili, Tavşan Tepe, X Tepe ve Maltepe Tümülüsleri olmak üzere dokuz bileşenden oluşmaktadır (URL-1, 2017).
Bursa Cumalıkızık Osmanlı Doğuşu		11	İl: Bursa	Yıl: 2014	Kriter: (i) (ii) (iv) (vi)
					Bursa ve Cumalıkızık, 14. yüzyılım başında Osmanlı İmparatorluğu'nun başkenti ve padişahlığını kuran kentsel ve kırsal bir sistemin yaratılmasını temsil etmektedir. Osmanlı kentine örnek olan Bursa'nın kentleşme modeli, daha sonra kurulan Osmanlı-Türk kentlerine örnek teşkil etmiştir (UNESCO, 2017).
Diyarbakır Kalesi Hevsel Bahçeleri		12	İl: Diyarbakır	Yıl: 2015	Kriter: (iv)
					Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri, bölgede hüküm süren medeniyetlerin ve kültürlerin ihtiyaçları doğrultusunda şekillenerek özgünlüğünü ve yedi bin yıllık tarihsel varlığını sürdürmektedir. Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri'nin yaşamsal işbirliği ve Hevsel Bahçeleri'nin oluşturduğu peyzaj, kentin ve aday varlığın binlerce yıldır kesintisiz yaşam sürmesinde, en önemli etkidir (URL-1, 2017).
Efes		13	İl: İzmir	Yıl: 2015	Kriter: (iii) (iv) (vi)
					Efes antik dönemin en önemli merkezlerinden biridir. Tarih öncesi dönemden başlayarak Helenistik, Roma, Doğu Roma, Beylikler ve Osmanlı dönemleri boyunca yaklaşık 9000 yıl yerleşim görmüş ve tarihinin tüm aşamalarında çok önemli bir liman kentidir. Kültürel ve ticari merkezdir. Çukuriçi Höyük, Ayasuluk Tepesi, Efes Antik Kenti ve Meryem Ana Evi olmak üzere dört bileşenden oluşmaktadır. (URL-1).
Anı Tarihi Kenti		14	İl: Kars	Yıl: 2016	Kriter: (ii) (iii) (iv)
					Ortaçağ kenti olan Ani, yüzyıllar boyunca inşa edilmiş bir ortaçağ kentleşmesinin özelliğini taşımaktadır. Ortaçağda önemli bir ticaret yolu olan İpek Yolu'nun Kafkaslardan Anadolu'ya ilk giriş noktasında kurulmuş olan Ani, bu dönemin politik, kültürel ve ekonomik özelliğini günümüze yansıtan alanlardan biridir (UNESCO, 2017).

Tablo 2: (devam ediyor).

Adı	Fotoğraf	Açıklama			
		15	İl: Aydın	Yıl: 2017	Kriter: (ii) (iii) (iv) (vi)
Afrodisyas		Aphrodisias arkeolojik alanı ve şehrin kuzeydoğusunda olan mermer ocakları olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Afrodit tapınağı, M.Ö. 3.yy.'dan kalma bir kent olup, M.Ö. 4. yy. 'da inşa edilmiştir. Aphrodisias'ın zenginliği mermer ocaklarından ve heykeltıraşlar tarafından üretilen sanata dayanmaktadır. Şehir sokakları, tapınak, tiyatro, agora ve iki banyo kompleksi içeren birkaç büyük sivil yapı çevresinde düzenlenmiştir (UNESCO, 2017)			
Göreme Milli Parkı-Kapadokya		16	İl: Nevşehir	Yıl:1985	Kriter: (i) (iii) (v) (vii)
		Kapadokya, Kalkolitik Dönemden günümüze kadar yerleşim alanı olmuştur. Erciyes Dağı ve Hasan Dağı tüflerinin, rüzgâr ve su aşındırması sonucunda oluşan olağanüstü kaya şekilleri ve kışın ılık, yazın serin olan ve bu nedenle her mevsim için uygun iç iklim koşulları taşıyan kayaya oyma mekânlar alanın en önemli özelliğidir (URL-1, 2017).			
Pamukkale-Hierapolis		17	İl: Denizli	Yıl: 1988	Kriter: (iii) (iv) (vii)
		Hierapolis arkeolojik kenti, Çaldağı'nın güney yamaçlarından gelen kalsiyum-oksit içeren suların oluşturduğu eşsiz güzel beyaz travertenler ve Helenistik ve Hıristiyanlık dönemlerine ait kalıntılar içermektedir. Antik çağlardan bugüne kadar ulaşan en çarpıcı merkezlerden biridir (URL-1, 2017).			

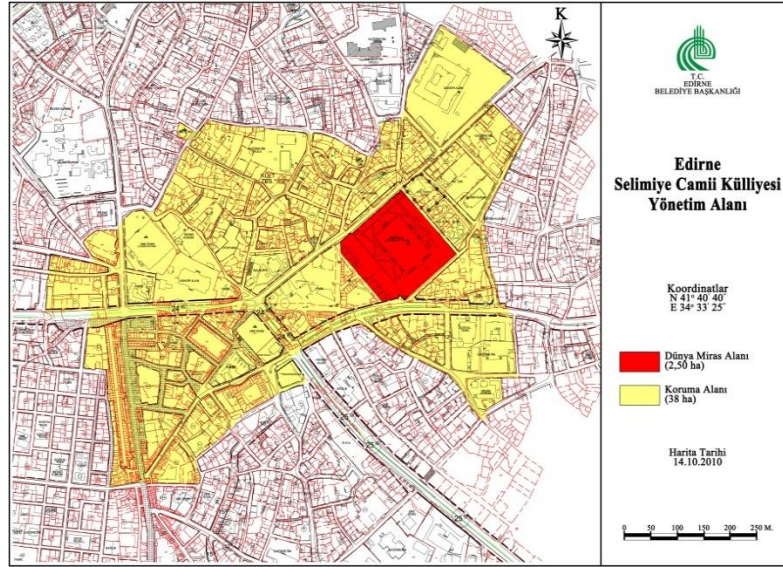
2.5 Kültürel Miras Rehberleri ve Yönetimi

Tarihi kentlerin kültürel mirası, sadece bu kentlerin cazip hale gelmesinde rol oynamakla kalmayıp aynı zamanda yeni ekonomik, demografik ve çevresel zorluklara da uyum sağlamalıdır. Uzun zamandan beri, kültürel miras ayrı bir konu olarak yönetildi; ancak bugün, genel şehir geliştirme politikasına entegre edilmesi gerekmektedir. URBACT (Heritage as opportunity) projesinin dokuz ortağı üç yıl boyunca tarihi kentlerdeki kültürel mirasın korunması ile sürdürülebilir sosyo-ekonomik kalkınma arasındaki dengeyi kolaylaştırmak için çekicilik ve rekabet gücünü güçlendirmek için birlikte çalışmıştır. Kültürel mirasın korunması amacıyla 3 farklı yerde toplantı yapılmış ve bir yönetim planı oluşturulmuştur. Bu toplantılar, 1. toplantı Fransa, Poitiers kentinde başlama toplantısı olarak, 04.-05.12.2008 tarihinde, 2. toplantı, 19.-20.03.2009 Graz'da ve 3. toplantı Valetta, Malta, 08.-10.11.2009'da "Kültürel Miras Entegre Yönetim Planı" (CHIMP) anlayışını bir araya getirerek bir araya gelerek CHIMP'lerin geliştirilmesi ve hazırlanması konusunda deneyim alışverişinde bulundular. Amaçlar, gereksinimler, yapılar, eylem alanları, operasyonel ve organizasyonel prosedürler yanı sıra uygulama odaklı eylem planının hazırlanması ve içeriği tartışılmıştır (Scheffler vd., 2009).

"Kültürel mirasa entegre yönetim planı" (CHIMP) tarihi kentsel alanların sürdürülebilir koruma ve gelişimini ve kültürel miraslarını cazip, rekabetçi ve çok işlevli mekânlarda etkili bir şekilde yönetmek için yenilikçi bir araçtır. Kültürel miras ihtiyaçlarını, tarihi kentsel alanın ve sorumlu devlet organlarının (tarihi kentsel alan ve kültürel mirasa yönelik talepler) "çok" kullanıcılarının ihtiyaçlarıyla dengeler ve koordine etmektedir. Bu nedenle, bir Kültürel mirasa entegre yönetim planı, kültürel mirasın korunması, farklı ihtiyaçların dengelenmesi ve tarihi kent alanları ile kültürel mirasın kalkınma varlığı olarak kullanılması için uygun strateji, hedefler, eylemler ve yönetim yapılarını belirler ve oluşturur (Scheffler vd., 2009).

2.5.1 Edirne Selimiye Camii ve Külliyesi Yönetim Planı

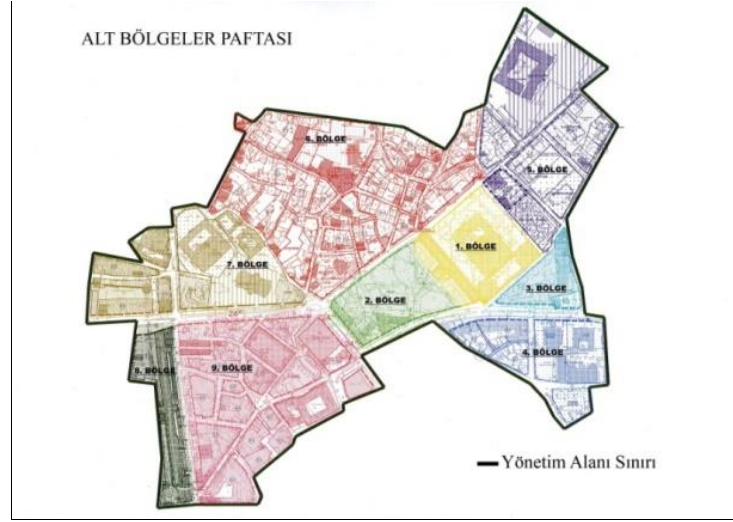
1365-1453 yılları arasında Osmanlı Devletine başkentlik yapan Edirne kent merkezinde yer alan Selimiye Camii Külliyesi ve Selimiye Camii'nin güneybatısında yer alan yeşil alan çalışma alanı olarak ele alınmıştır. Çalışma alanı olarak seçilen Selimiye Camii ve Külliyesi (Şekil 5) 2011 yılında UNESCO Dünya Miras Listesine kültürel miras olarak dâhil edilmiştir (Cengiz ve Mutlu, 2015).



Şekil 5: Edirne Selimiye Camii ve Külliyesi Yönetim Alanı (Edirne Belediyesi, 2015).

Selimiye Camii ve Külliyesi 2,50 ha'lık bir alana yayılmakta olup bu alan aynı zamanda Dünya Miras alanıdır ve etrafında tampon koruma alanı olarak Şekil 5'de sarı ile işaretlenmiş 38 ha'lık bir alan mevcuttur. Yönetim alanı içinde onlarca vakıf eseri, 29 adet

anıt eser, 82 adet sivil mimarlık örneği 7 adet resmi anıt eser, 1 adet anıt ağaç bulunmaktadır. Edirne Belediyesi UNESCO Dünya Mirası Edirne Selimiye Camii Külliyesi Alan Yönetim Birimi miras alanını ve koruma alanını 9 alt bölgeye ayırarak çalışmalarını sürdürmektedirler (Şekil 6). Alt Bölgelerin analizleri Tablo 3’de gösterilmektedir (Cengiz ve Mutlu, 2015).



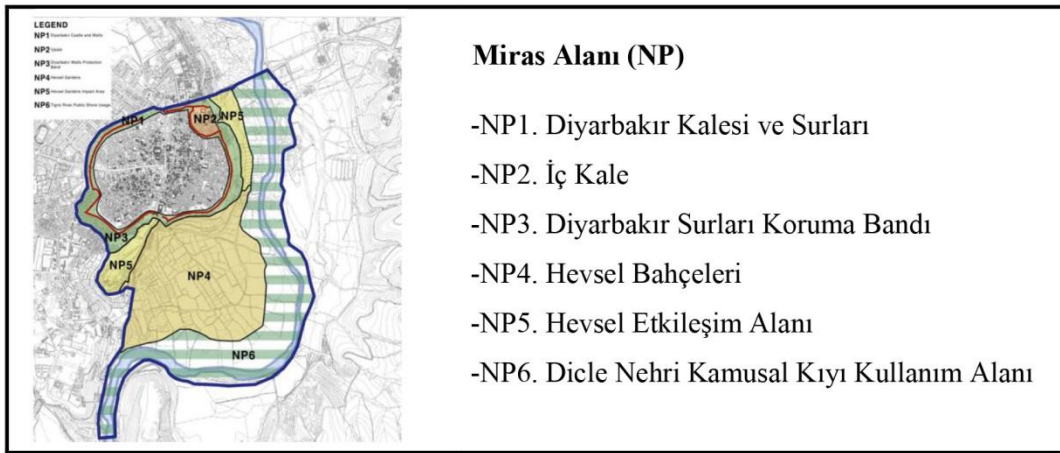
Şekil 6: Selimiye Camii Külliyesi miras ve koruma alanının alt bölgeleri (Edirne Belediyesi, 2015).

Tablo 3: Selimiye Camii ve Külliyesi Yönetim Alanı alt bölgelerinin karakteristikleri (Edirne Belediyesi, 2015).

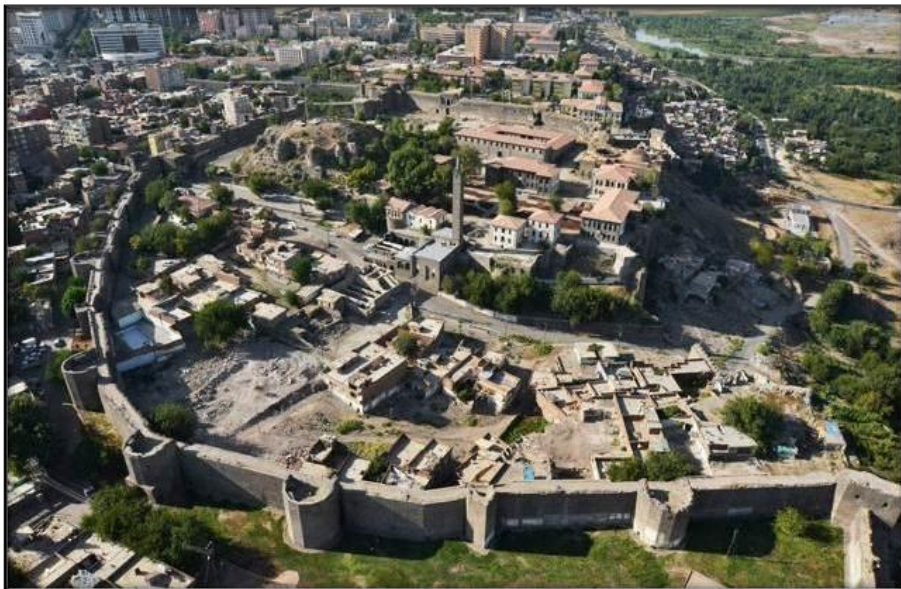
Alt Bölgeler	Alt Bölge Karakteristik Özellikleri ve Konumları
1 Nolu Bölge (A)	Edirne Selimiye Camii Külliyesi’nden oluşmaktadır.
2 Nolu Bölge (B)	Selimiye Camii Külliyesi’nin güneybatı cephesinde kalan ve mülkiyeti Edirne Belediyesi’nde bulunan, “Kent Parkı” niteliğindeki yeşil alanı kapsamaktadır.
3 Nolu Bölge (C)	Caminin güneydoğu yönünde Zehrimar Mezarlığı, Ticaret Lisesi ve Halk Eğitim Merkezi binalarını kapsamaktadır. Söz konusu bu varlıkların kendileri de üzerine kurulu oldukları parsellerde kültürel varlık olarak tescillidir.
4 Nolu Bölge (C)	
5 Nolu Bölge (D)	Geniş bir bölümünün Harbiye Kışlası’nın kapladığı bölgedir.
6 Nolu Bölge (E)	Yönetim Alanı’nın, 10,76 hektarını oluşturmaktadır. Ana hatları itibari ile mesken olarak kullanılan sivil mimarlık örnekleri yoğun olarak bulunmaktadır. Bu bölge içinde toplam 34 tescilli sivil mimarlık örneği bulunmaktadır. Sivil mimarlık eserleri dışında 6 anıtsal ve içinde Edirne Belediyesi merkez yönetim binası ile Belediye Sağlık İşleri binasının da bulunduğu kimi kamu binaları bu alt bölge içinde kalmaktadır.
7 Nolu Bölge (F)	Edirne’nin ticari faaliyetlerinin yoğun olarak yürütüldüğü alanlardan oluşmaktadır. Söz konusu alt bölgelerde Makedonya Kulesi Kentsel Arkeolojik Parkı, Ali Paşa Çarşısı, Saraçlar Caddesi ve Çilingirler Çarşısı gibi, günümüzde işyeri olarak kullanılan onlarca sivil mimarlık örneği ile Bedesten, Edirne Vakıflar Bölge Müdürlüğü Binası ve 5. Kolordu Komutanlığı Binaları bulunmaktadır.
8 Nolu Bölge (F)	
9 Nolu Bölge (F)	

2.5.2 Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri Kültürel Peyzajı Alan Yönetim Planı

Diyarbakır Surları, M.Ö. 5. yüzyılda başlayan yerleşimle birlikte oluşmaya başlamıştır. Kente egemen olan medeniyetlerin izleri ile şekillenerek çok katmanlı ve çok kültürlü bir oluşum süreci içinde günümüze kadar ulaşmıştır. 7000 yıldır varlığını sürdüren Diyarbakır Kalesi, Surları ve Burçları (Şekil 7 ve Şekil 8) hala orijinal ve özgün kültür varlıkları olarak yaşamakta ve dünya mirası niteliğindedir. Diyarbakır Kalesi Dicle Nehri'ne bakan dik yamaçları üzerinde kurulmuştur. Diyarbakır Kalesi dış kale ve iç kale olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Dış kale, iç kaleyi çevreleyen ve onu koruyan bir yapıya sahiptir. Diyarbakır Kalesi'nin çevresi surlarla çevrilmiştir (Akıncı vd., 2014).



Şekil 7: Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri Alan Yönetim Planı.



Şekil 8: Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri (URL-2, 2017).

BÖLÜM 3

MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırma alanı ile ilgili materyal ve araştırmada izlenen yöneme yer verilmiştir.

3.1 Materyal

Tarihi İpek Yolu Koridoru'nun bir parçası olan Amasra'da yer alan Kuşkayası Yol Anıtı'ndan Boztepe'ye kadar uzanan Antik Yol Koridoru (URL-7, 2017) araştırma alanı olarak seçilmiştir. Bu tez çalışmasında, Kuşkayası Yol Anıtı ve Antik Yol Koridoru aşağıda belirtilen beş temel KÜLTÜREL PEYZAJ KORİDORU olarak ele alınmıştır. Bunlar:

I. Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru: Kuşkayası-Bedesten Koridoru

II. Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru: Bedesten-Küçük Liman Koridoru

III. Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru: Küçük Liman-Büyük Liman Koridoru

IV. Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru: Büyük Liman-Kaleiçi Koridoru

V. Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru: Kaleiçi-Boztepe Koridoru

Materyal olarak aşağıdaki harita ve raporlardan yararlanılmıştır:

- 1/25.000 ölçekli çalışma alanına ilişkin topografik harita (Harita Genel Komutanlığı),
- 1/25.000 ve 1/50.000 ölçekli çalışma alanına ilişkin jeoloji haritası (Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü),
- 1/25.000 ve 1/50.000 ölçekli çalışma alanına ilişkin toprak yapısı, erozyon durumu, arazi yetenek sınıflarını içeren toprak haritası (Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü),
- 1/25.000 ölçekli Amasra Orman İşletme Şefliği'nin (2001-2013) orman amenajman haritası,

- 1/1000 ve 1/5000 ölçekli Amasra kentine ilişkin İmar Planları ve Raporları (Amasra Belediyesi),
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) araştırma alanına ilişkin güncel ve geçmişteki nüfus verileri,
- İkonos uydu görüntüleri,
- Arazide yapılan incelemeler, gözlemler ve bu gözlemler sırasında çekilen fotoğraflarlar.

Tez çalışmasında, araştırma alanının doğal ve kültürel peyzaj özelliklerinin analizinde ve değerlendirilmesinde aşağıdaki bilgisayar programları ve yazılı kaynaklar kullanılmıştır:

- ArcGIS 10.0 programı: Araştırma alanına ilişkin güncel haritaları oluşturmak amacıyla kullanılmıştır. CBS yazılımlarıyla uyumlu olması ve veri kontrolünün daha kolay yapılması sebebiyle Microsoft Access yazılımı kullanılmıştır.
- NETCAD 5.1 programı: Alana ilişkin Çevre Düzeni Planı, Nazım İmar Planı ve İmar Planlarının görüntülenmesi ve okunması için kullanılmıştır.
- Autocad 2010 ve Photoshop CS6 programları: Alana ait haritaların görselleştirilmesi amacıyla kullanılmıştır.
- Çeşitli yerli ve yabancı kitaplar, makaleler vb. eserler ile internet taraması sonuçları: Kuramsal temellerin ve yöntemin oluşumunda yararlanılmıştır.

3.2 Yöntem

Araştırmanın gerçekleştirilmesinde kullanılan yöntem altı ana aşamadan oluşmaktadır:

I. Literatür araştırması ve veri toplama: Kültürel peyzaj, kentsel kültürel miras, UNESCO tarihi kentsel peyzaj tavsiye kararı, Türkiye'nin UNESCO Dünya Miras Listesi ve kültürel miras rehberi-yönetimi konularında ulusal ve uluslararası uygulamalar ortaya konulmuştur.

II. Arazi sörvey çalışması: Temmuz 2015-Temmuz 2017 tarihleri arasında arazi çalışmalarına dayalı yerinde gözlem ve incelemeler ile fotoğraflamalar yapılmıştır.

III. Mevcut ve potansiyel doğal-kültürel-tarihi peyzaj koridorlarının saptanması:

Cengiz ve Cengiz (2014) tarafından Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) teknolojileri kullanılarak üretilen araştırma alanının doğal ve kültürel peyzaj özellikleri esas alınarak alandaki mevcut ve potansiyel doğal-kültürel-tarihi peyzaj koridorları saptanmıştır. Bu Kültürel Peyzaj Koridorlarının bütüncül planlanmasına yönelik CBS ve UA teknolojileri kullanılmıştır.

IV. Önerilen Kültürel Peyzaj Koridorlarına İlişkin Mekânsal Analizler:

Amasra'nın doğal-kültürel-tarihi peyzaj koridorlarının mekânsal gelişiminin analitik etüdü gerçekleştirilmiştir.

V. Uzman Görüşü Analizi ve Değerlendirmeleri:

Araştırma alanı seçilen Kültürel Peyzaj Koridorlarının bütüncül planlama ve tasarım sürecinde yol göstermesi amacıyla 50 uzmana anket uygulanmıştır. Anket formunun hazırlanmasında Kiroğlu (2007), Cengiz (2012), Demirel vd. (2016) çalışmalarından yararlanılmıştır. Oluşturulan ankete göre uzmanların her soru için 5 seçeneği önem sırasına göre 1'den 5'e doğru sıralamaları istenilmiştir (1:en önemsiz, 5:en önemli). Soruya verilen cevabı değerlendirmede her 5 seçenek kendi içinde ayrı ayrı değerlendirilmiş ve ortalamalara göre 1 ile 5 arası sıralanmıştır. Görsel peyzaj kalitesi analizinde seçilen 15 adet peyzaj kriteri ve tanımları Tablo 4'de ve araştırılan kriterlere karşılık gelen puan aralığı ise Tablo 5'de sunulmuştur. Uzman görüşleri için hazırlanan anketler Tablo 6'da belirtilen kurumlarda çalışan uzmanlara uygulanmıştır. Uzmanların anlamsal farklılaşım tekniğine göre belirlenen sıfat çiftlerinin gösterilen fotoğraflar üzerinden yorumlamaları istenilmiştir. Her anket ortalama 25 dakikalık sürede uygulanmıştır. Anketler uzmanlara çalıştıkları iş yerinde Mayıs-Haziran 2017 tarihinde birebir/yüz yüze görüşme ile uygulanmıştır. Uzman görüşü, Kültürel Peyzaj Koridorlarının karakteristiklerinin saptanması ve kullanımı hakkında daha detaylı bilgi edinmek ve alınan bilgiler doğrultusunda alana yönelik öneriler geliştirmek amacı ile yapılmıştır. Elde edilen veriler, Statistical Package Social Sciences (SPSS) 16.0 paket programında yer alan yüzde analizi ile değerlendirilmiştir. Büyükoztürk'e (2005) göre testlerin gerektirdiği normallik koşulları sağlamayan veri dizilerinin normale yakın dağılım sergileyebileceği farklı dizilere dönüştürülerek işleme sokulması da bir seçenek olarak kullanılmaktadır (Can, 2014). Bu tezde URL-8'e (2017) göre veriler arasında farklılığın çok fazla olduğu durumlarda, verileri tek bir düzen içerisinde ele almak ve karşılaştırmak amacıyla İstatistiksel Normalleştirme Yöntemi uygulanmıştır.

Tablo 4: Görsel peyzaj kalitesi analizi sıfat çiftleri ve tanımları.

Kriterler	Açıklama	Kaynak
Doğallık	Yürüyüş koridorları üzerinde "mevcut doğal manzara özellikleri" ile "insanlar tarafından manzarada yer verilmiş görünen manzara özellikleri" arasında açık bir uyumsuzluk algıyorsanız düşük bir puan verilecektir.	Kıroğlu, 2007
Uyum	Koridor üzerinde peyzaj unsurları ile bütünleşmemiş yabancı unsurlar varsa düşük bir puan verilecektir.	Kıroğlu, 2007
Flora çeşitliliği	Floristik zenginliği ve çeşitliliği yüksek / bitki türlerinin yoğun olduğu ve yöreye özgü bitki çeşitliliğinin bulunduğu koridorlarda yüksek puan verilecektir.	Demirel vd., 2016
Manzara Özelliği (Görsel Çekicilik)	Yürüyüş koridorlarında bulunan manzara güzelliğinin sergilendiği bakı noktalarının oluşturduğu yerlere göre yüksek bir puan verilecektir.	Kıroğlu, 2007
Yürünebilirlik (Yaya Konforu)	Koridorlar üzerinde bulunan her türlü yaya için güvenli ve rahat ortam sağladığı düşünülüyorsa yüksek puan verilecektir.	Atik ve Ortaçesme, 2010
Zorluk	Bir koridor üzerinde dar ve dik patikaların, çıplak kayalık alanlarının, ıslak zeminlerin çok olduğu ve yürüyüş alanlarının belli olmadığı yerlerde yüksek puan verilecektir.	Demirel vd., 2016
Erişilebilirlik	Bir koridor üzerindeki güzergahın başlangıç ile bitiş noktası arasında rahat konforlu ve güvenli erişim sağlanıyorsa yüksek puan verilecektir.	Atik ve Ortaçesme, 2010
Arkeolojik Değer	Bir koridor üzerindeki tarihsel ve arkeolojik değerlerin yoğun olması ve arkeolojik buluntular korunmuş ise yüksek puan verilecektir.	Atik ve Ortaçesme, 2010
Görünebilirlik	Bir koridor üzerinde manzara bütünlüğünün, fotoğraf çekim alanlarının, coğrafi yapının, bitki örtüsü gibi etmenler algılanıyorsa yüksek puan verilecektir.	Demirel vd., 2016
Kıyı etkisi	Deniz kıyısının koridor üzerindeki etkisi ve etkileşimi yoğun olduğu yerlere yüksek puan verilecektir.	Atik ve Ortaçesme, 2010
Güvenlik	koridorlar üzerinde riskleri veya tehlikeleri çağrıştırdığını algıyorsanız düşük bir puan, konuksever, tehlikesiz ve emin bir görünüş sunarsa yüksek bir puan verilecektir.	Kıroğlu, 2007
Zaman	Bir koridorun başlangıç ve bitiş noktaları arasındaki mesafenin kat edilmiş süresi uzun ise yüksek puan verilecektir.	Demirel vd., 2016
Su kaynakları	Bir koridorda ihtiyaç duyulan su kaynaklarına erişim kolay ise yüksek puan verilecektir.	Demirel vd., 2016
Bağlantılılık	Bir koridorun diğer yollar ile bağlantılı bulunma durumu ve koridorların diğer yollarla ilişkisi oldukça kuvvetli ise yüksek puan verilecektir.	Atik ve Ortaçesme, 2010
Kullanım çeşitliliği ve canlılığı	Bir koridor üzerinde kullanım, aktivite ve rekreasyonel bakımından çeşitlilik sunuyorsa yüksek puan verilecektir.	Atik ve Ortaçesme, 2010

Tablo 5: Araştırılan kriterlere karşılık gelen puan aralığı.

Kriterler	Puanlama				
	1	2	3	4	5
Doğallık	Yapay	Az Doğal	Doğallık Dengede	Doğal	Çok Doğal
Uyum	Uyumsuz	Az Uyumlu	Uyumluluk Dengede	Uyumlu	Çok Uyumlu
Flora çeşitliliği	Yok	Az	Orta	Fazla	Çok Fazla
Manzara Özelliği	Kötü	Fena Değil	Orta Derecede İyi	İyi	Çok İyi
Yürünebilirlik	Çok Zor	Zor	Orta Derecede Yürünebilir	Kolay	Çok Kolay
Zorluk	Çok Zor	Zor	Orta Derecede Zor	Kolay	Çok Kolay

Tablo 5: (devam ediyor).

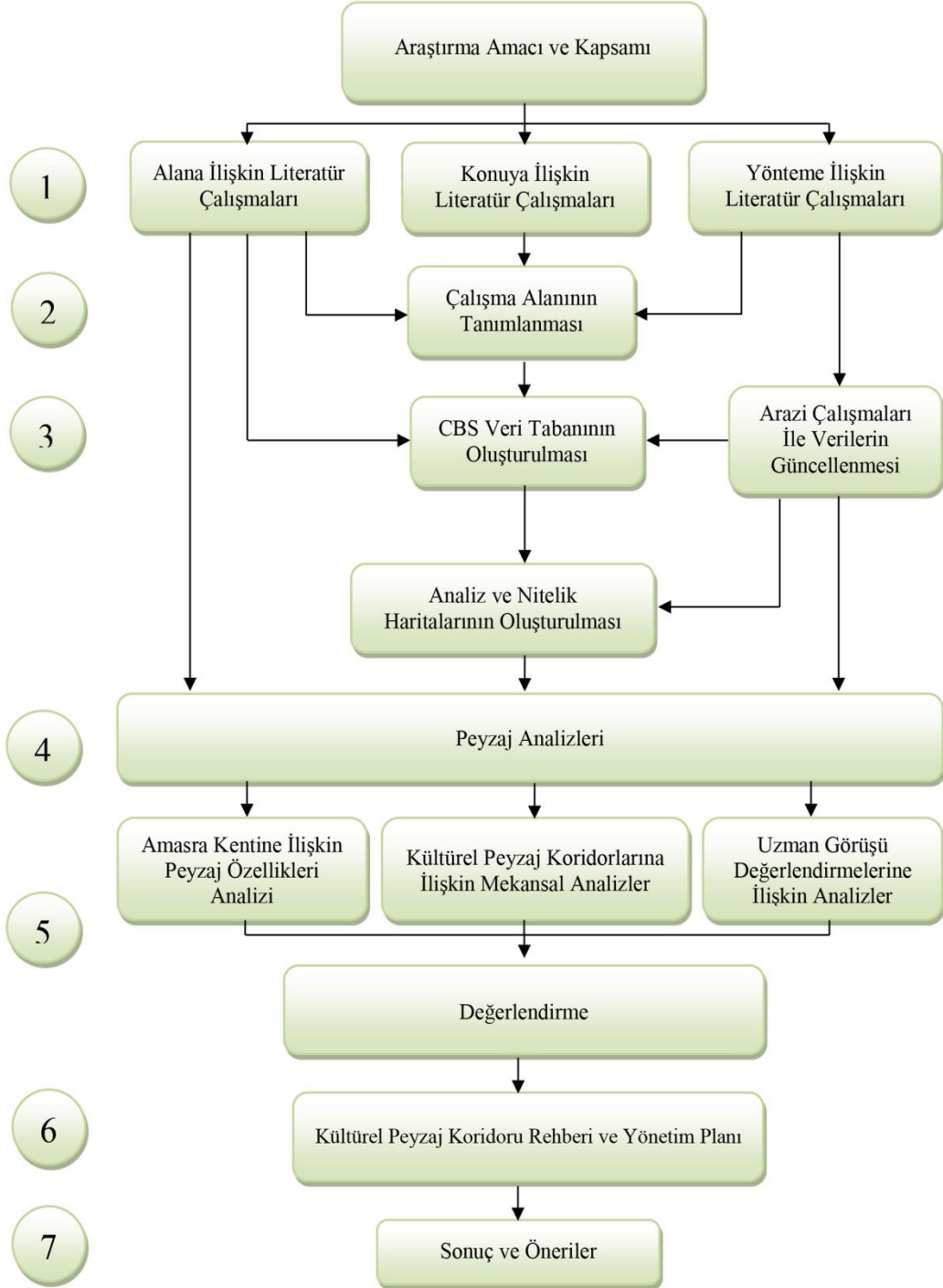
Erişilebilirlik	Kısmen Erişilebilir	Az Erişilebilir	Orta Derecede Erişilebilir	Erişilebilir	Çok Kolay Erişilebilir
Arkeolojik Değer	Korunmamış	Az Korunmuş	Orta Derecede Korunmuş	İyi Korunmuş	Çok İyi Korunmuş
Görünebilirlik	Kötü	Fena Değil	Orta Derecede İyi	İyi	Çok İyi
Kıyı etkisi	Etkisiz	Az Etkili	Orta Derecede Etkili	Çok Etkili	Çok İyi Etkili
Güvenlik	Güvensiz	Az Güvenli	Orta Derecede Güvenli	Güvenli	Çok Güvenli
Zaman	Çok Uzun	Uzun	Normal	Kısa	Çok kısa
Su kaynakları	Yok	Sınırlı	Yeterli	Fazla	Çok Fazla
Bağlantılılık	Çok Zayıf	Zayıf	Yeterli	İyi	Çok İyi
Kullanım çeşitliliği	Çeşitlilik Yok	Az Çeşitli	Orta Derece Çeşitli	Çeşitli	Çok Çeşitli

Tablo 6: Kurumlarda ankete katılan uzmanların sayısal dağılımları.

Çalıştığı Kurum Alanı	Uzmanlık Alanı	Sayısı	Toplam
Amasra Belediyesi	Belediye Başkan Yardımcısı	1	13
	İmar ve Şehircilik Müdür V.	1	
	Fen İşleri Müdür V.	1	
	Peyzaj Mimarı	1	
	İnşaat Mühendisi	1	
	Şehir Plancısı	1	
	Harita Mühendisi	1	
	İnşaat Teknikeri	2	
	Teknisyen	1	
	Memur	3	
Amasra Kaymakamlığı	Kültür ve Turizm Derneği Bşk.	1	1
İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Şb. Müdürü	1	5
	Arkeolog	3	
	Turizm Araştırmacısı	1	
Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	Çevre ve Şehircilik İl Müdürü	1	6
	Mimar	1	
	İnşaat Mühendisi	1	
	Harita Mühendisi	1	
	Jeoloji Mühendisi	1	
	Makine Mühendisi	1	
Bartın İl Özel İdaresi	Mimar	1	6
	Şehir Plancısı	1	
	Arkeolog	1	
	Harita Mühendisi	1	
	İnşaat Mühendisi	1	
	Ziraat Mühendisi	1	
Bartın Üniversitesi Akademisyenleri	Peyzaj Mimarı	4	11
	Orman Mühendisi	2	
	Besyo	5	
Karayolları Genel Müdürlüğü	İnşaat Mühendisi	1	1
Özel Sektör	Peyzaj Mimarı	2	7
	Mimar	1	
	Şehir Plancısı	1	
	Turizm İşletmecisi	1	
	Turizm Rehberi	2	
Toplam			50

VI. Kültürel Peyzaj Koridoru Rehberi ve Yönetim Planı: Araştırma alanının tarihi ve arkeolojik mirasın sürdürülebilirliği bağlamında kültürel peyzaj koridorlarının planlanması ve tasarımı yönelik “**Amasra Kültürel Peyzaj Koridoru Rehberi ve Yönetim Planı**” önerisi/stratejileri hazırlanmıştır.

Çalışmada yönetime ilişkin genel akış şeması Şekil 9’da verilmiştir.



Şekil 9: Yöntem akış şeması.

BÖLÜM 4

ARAŞTIRMA ALANINA AİT BULGULAR

Bu bölüm Amasra'nın peyzaj özellikleri, araştırma alanı olarak seçilen Kültürel Peyzaj Koridorlarına yönelik mekânsal analizler ve uzman görüşü değerlendirmesi olmak üzere üç ana başlıkta ele alınmıştır.

4.1 Amasra Kentinin Peyzaj Özellikleri

Bu bölüm Amasra kentinin doğal peyzaj özellikleri, kültürel peyzaj özellikleri, planlama kararları, mevcut arazi kullanımı/mülkiyet durumu ve SWOT analizi olmak üzere beş başlık altında incelenmiştir.

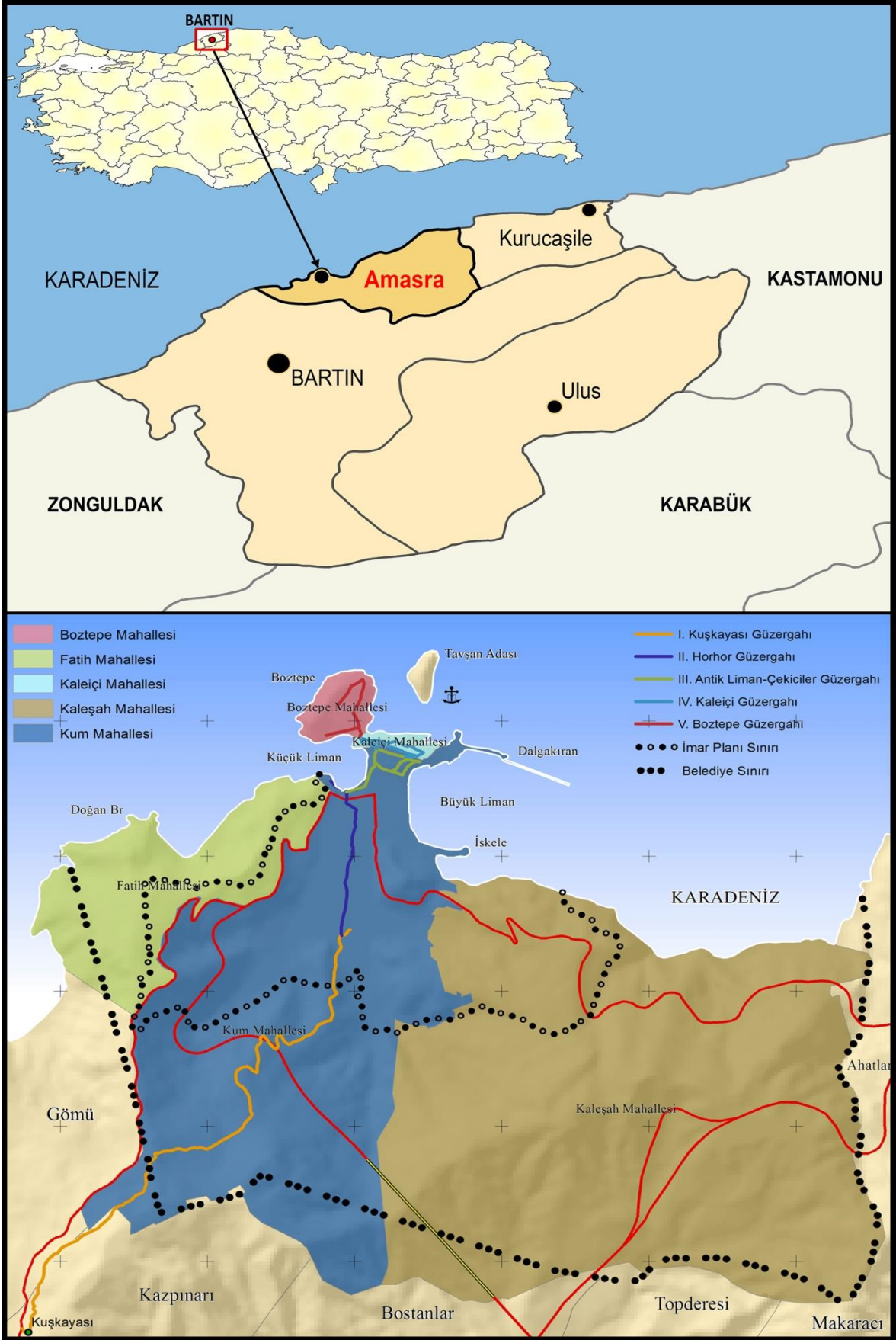
4.1.1 Amasra Kentine İlişkin Doğal Peyzaj Özellikleri

Amasra kentine ilişkin doğal peyzaj özellikleri aşağıdaki başlıklar altında sunulmaktadır.

4.1.1.1 Coğrafi Konum

Amasra European Datum 50 koordinat sistemine göre X:449000, Y:4622000 koordinatlarında yer almaktadır. Kent, kuzeye doğru uzanan bir yarımada üzerinde, iki koylu bir yarımada biçiminde kurulmuştur. Yarımadanın uzunluğu 1.5 km'dir. Doğusunda "Büyük Liman" ve batısında "Küçük Liman" olmak üzere iki koy bulunmaktadır. Bartın'ın 17 km. kuzeyinde yer alan Amasra deniz seviyesindeki ortalama yüksekliği 25 m'dir (Amasra Kaymakamlığı, 2017). Karadeniz kıyı şeridi ve dağınık tepeler üzerine kurulan Amasra, tarihi turistik bir liman kentidir. Kuzeyini Karadeniz çevrelerken, doğuda Ahatlar ve İnpiri güneyde Bostanlar, batıda Gömü Köyü ile komşudur.

Temmuz 1987 tarihine kadar Bucak durumunda olan Amasra aynı yıl ilçe olmuştur. Amasra ilçesi 1 Belediye ile 6 Mahalle ve 30 köyden oluşmaktadır. Kültürel Peyzaj Koridoru Kum Mahallesi, Kaleiçi Mahallesi ve Boztepe Mahallesinden geçmektedir. Amasra'nın coğrafi konumu ve idari sınırları Şekil 10'da sunulmuştur.



Şekil 10: Amasra'nın coğrafi konumu, idari sınırları ve önerilen kültürel peyzaj koridorları.

4.1.1.2 Topografya

Araştırma alanına ilişkin topografya analizinde yükseklik, eğim ve bakı analizi yapılmıştır.

i. Yükseklik Grupları

Araştırma alanı yoğun bitki örtüsü ve ormanlarla kaplı olup, güç geçit veren dağlar sahile kadar uzanmış şekilde yer almaktadır. Kıyıda bu dağlarla sınırlanmış olan koylar ve kumsallar bulunmaktadır. Kıyı kesimlerden iç kısımlara doğru gidildikçe topografik yapı, girintili-çukuntulu bir arazi görünümünde ve tepelik bir yeryüzü şekli almaktadır. Bu yapı, deniz kıyısında çok yüksek olmamakla birlikte sarp kayalıklar şeklinde görülmektedir. Araştırma alanını çevreleyen ve bunlara bağlı dik olarak uzanan kayalık yamaçlar, kıyı kesim ile iç kesimi birbirinden ayıran dağlık arazinin önemli yüksek kısımlarını oluşturmaktadır (Çorbacı, 2014). Araştırma alanının yükseklik gruplarını belirlemek amacıyla eşyüksekti eğrileri kullanılarak analiz yapılmıştır. Araştırma alanında yükseklik değerleri 0-480 m arasında değişim göstermektedir.

Araştırma alanına ilişkin eşyüksekti eğrileri ve tepe noktaları gösteren topografik yapı haritası Şekil 11’de, yükseklik grupları haritası Şekil 12’de ve üç boyutlu arazi modeli Şekil 13’de sunulmuştur.

ii. Eğim Analizi

Araştırma alanında eş yüksekti eğrilerinin birbirine yaklaşma ve uzaklaşma durumlarına göre eğim gruplarının analizleri yapılarak tepeler, koylar, vadiler ve düzlükler belirlenmiştir. Alana büyük ölçüde %20’den fazla eğim görülmektedir. Şekil 14’de araştırma alanının eğim grupları analizi haritası verilmiştir.

iii. Bakı Analizi

Araştırma alanı bakı analizine göre daha çok kuzey bakılara sahiptir. Alanın bakı analizi haritası Şekil 15’de yer almaktadır.

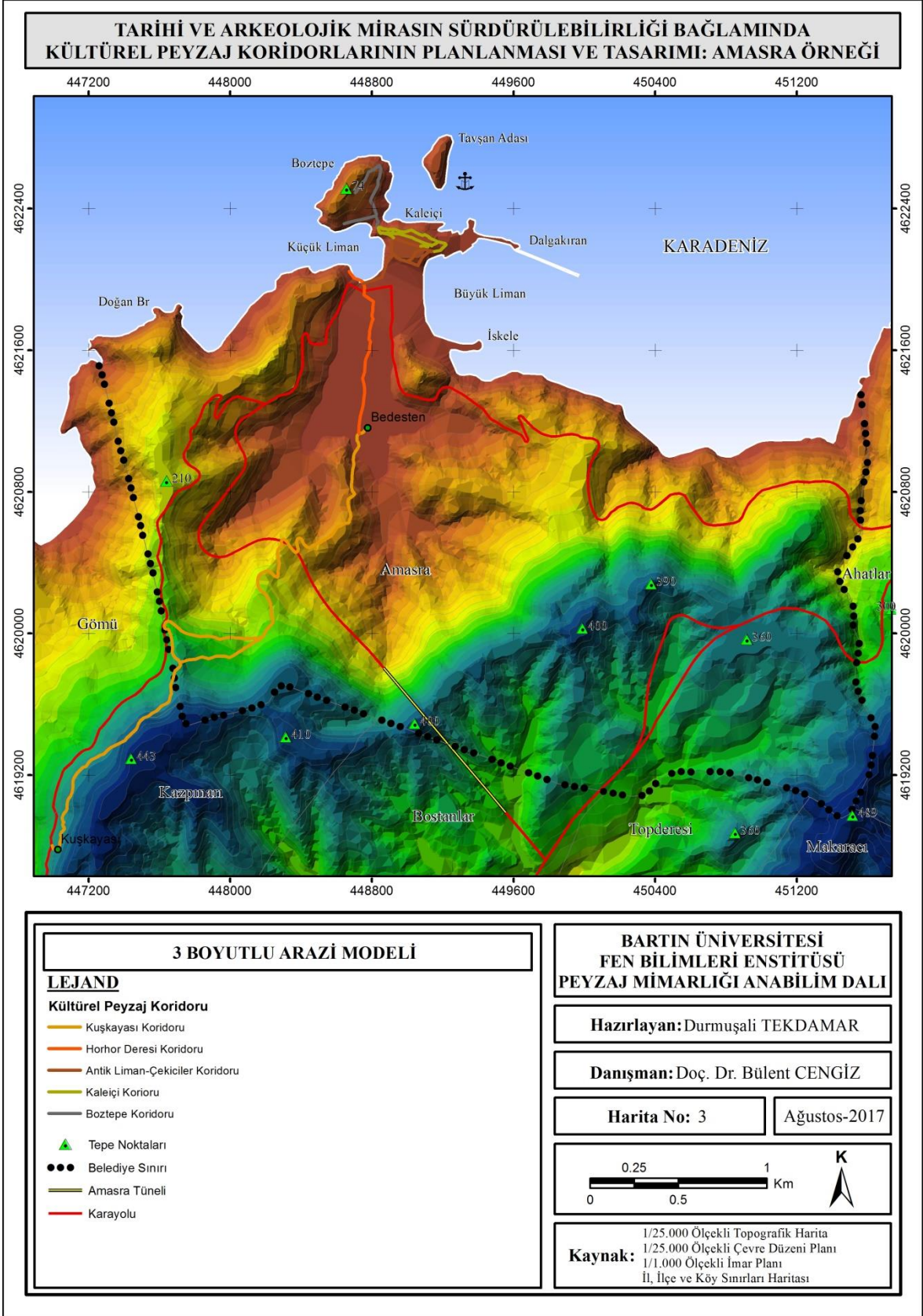
**TARİHİ VE ARKEOLOJİK MİRASIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ BAĞLAMINDA
KÜLTÜREL PEYZAJ KORİDORLARININ PLANLANMASI VE TASARIMI: AMASRA ÖRNEĞİ**



TOPOGRAFİK YAPI	
LEJAND	
Kültürel Peyzaj Koridoru	Topografya
— Kuşkayası Koridoru	— Eş Yükselti Eğrileri (20 m)
— Horhor Deresi Koridoru	
— Antik Liman-Çekiciler Koridoru	
— Kaleiçi Koridoru	
— Boztepe Koridoru	
▲ Tepe Noktaları	
●●● Belediye Sınırı	
— Amasra Tüneli	
— Karayolu	

BARTIN ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI	
Hazırlayan: Durmuşali TEKDAMAR	
Danışman: Doç. Dr. Bülent CENGİZ	
Harita No: 1	Ağustos-2017
 K	
Kaynak: 1/25.000 Ölçekli Topografik Harita 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı 1/1.000 Ölçekli İmar Planı İl, İlçe ve Köy Sınırları Haritası	

Şekil 11: Topografik yapı.



Şekil 13: Üç boyutlu arazi modeli.

4.1.1.3 Jeolojik Yapı

Amasra I. derece deprem bölgesinde yer alır. Bölgedeki sismik faaliyetlerin önemli bir bölümü Kuzey Anadolu Fayı ile ilgilidir. Kuzey Anadolu Fayı, sağ yönlü doğrultu atımlı aktif bir faydır yaklaşık 1150 km uzunlukta 500-1000 m genişlikte birçok kayma düzleminde ve parçalardan oluşur (Berberoğlu, 2011). Araştırma alanının jeolojisini, Yemişliçay Formasyonu (Ky), Kapanboğazı Formasyonu (Kyk), Kilimli Formasyonu (Kk) ve İnaltı Formasyonu (JKi) oluşturmaktadır.

- **Yemişliçay Formasyonu (Ky):** Volkanojenik kumtaşı, şeyl ve piroklastik kayalar ile pelajik-yarı pelajik kireçtaşından oluşmuştur. Birim araştırma alanının güney ve güney doğu bölgelerinde görülür. Formasyon genel olarak altta kahverengi, ince-orta tabakalı ve volkanojenik kumtaşı, grimsi yeşil renkli, ince-orta tabakalı şeyl ve kumtaşı aralanması, tuf, tüfit orta kesimlerde bej ve kırmızı-pembe renkli, ince-orta tabakalı pelajik-yarıpelajik killi kireçtaşlarıyla, üst kesimlerde kahve ve koyu gri renkli aglomeralarla temsil edilir.

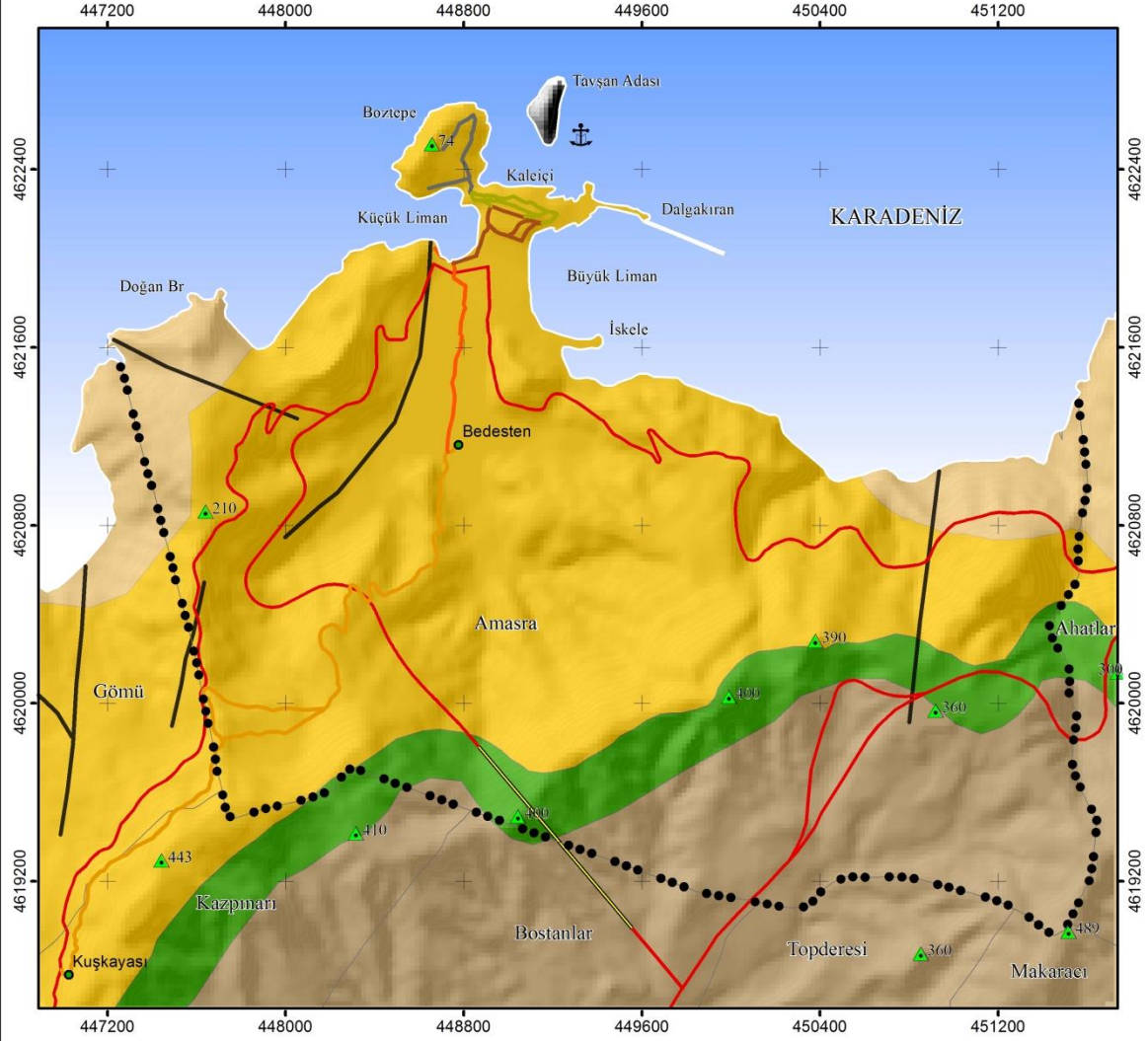
- **Kapanboğazı üyesi (Kyk):** Pelajik-yarı pelajik kireçtaşı ve karbonhidratlı şeyllerden oluşmuştur. Birim en iyi araştırma alanının orta kesimlerinde yüksek tepe noktalarında görülür. Üye bej ve kırmızı-pembe renkli, ince-orta tabakalı olan birim, çört yumrulu, yer yer volkanit ara seviyeli biyomikrit ve karbonatlı şeylerden oluşur. Birimin kalınlığı 100-200 m dolayındadır.

- **Kilimli Formasyonu (Kk):** Şeyl, marn, kumtaşı ve kumlu-killi kireçtaşı aralanmasından oluşmuştur. Birimin araştırma alanında bulunan Kültürel Peyzaj Koridorlarının geçtiği tüm bölgelerde görülmektedir. Grimsi yeşil renkli, ince-orta tabakalı şeyl, marn ve sarımsı gri renkli, ince-orta tabakalı kumtaşı aralanmasından oluşan birimde şeyl ve marnlar ağırlıklı yer tutar.

- **İnaltı Formasyonu (JKi):** Genellikle platform karbonhidratlarından oluşmuştur. Araştırma alanının genellikle doğu ve batı kesimlerinde yayılım göstermektedir. Birim, beyaz, bej ve gri renkli, ince-orta-kalın tabakalı platform tipi karbonhidratlardan oluşur. Tabanda kumtaşı, kumlu kireçtaşı, dolomittik kireçtaşı ve dolomit ile temsil edilir (Berberoğlu, 2011).

Çalışma alanında en geniş dağılım gösteren jeolojik formasyon Kilimli formasyonudur. Araştırma alanının jeolojik yapısı ve fay hatları Şekil 16'da sunulmuştur.

**TARİHİ VE ARKEOLOJİK MİRASIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ BAĞLAMINDA
KÜLTÜREL PEYZAJ KORIDORLARININ PLANLANMASI VE TASARIMI: AMASRA ÖRNEĞİ**



JEOLOJİK YAPI

LEJAND

Kültürel Peyzaj Koridoru

- Kuşkayası Koridoru
- Horhor Deresi Koridoru
- Antik Liman-Çekiciler Koridoru
- Kaleiçi Koridoru
- Boztepe Koridoru

- ▲ Tepe Noktaları
- Belediye Sınırı
- Amasra Tüneli
- Karayolu

Jeolojik Formasyonu

- Kapanboğazı Formasyonu
- Kilimli Formasyonu
- Yemişliçay Formasyonu
- İnaltı Formasyonu
- Fay Hattı

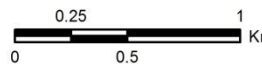
**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

Hazırlayan: Durmuşali TEKAMAR

Danışman: Doç. Dr. Bülent CENGİZ

Harita No: 6

Ağustos-2017



Kaynak:
1/25.000 Ölçekli Topografik Harita
1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı
1/25.000 Ölçekli Jeoloji Haritası
İl, İlçe ve Köy Sınırları Haritası

Şekil 16: Jeolojik yapı.

4.1.1.4 Toprak Yapısı

Çalışma alanında bulunan toprak yapısı; büyük toprak grupları, arazi kullanım yetenek sınıfları ve erozyon durumu başlıkları altında incelenmiştir.

i. Büyük toprak grupları

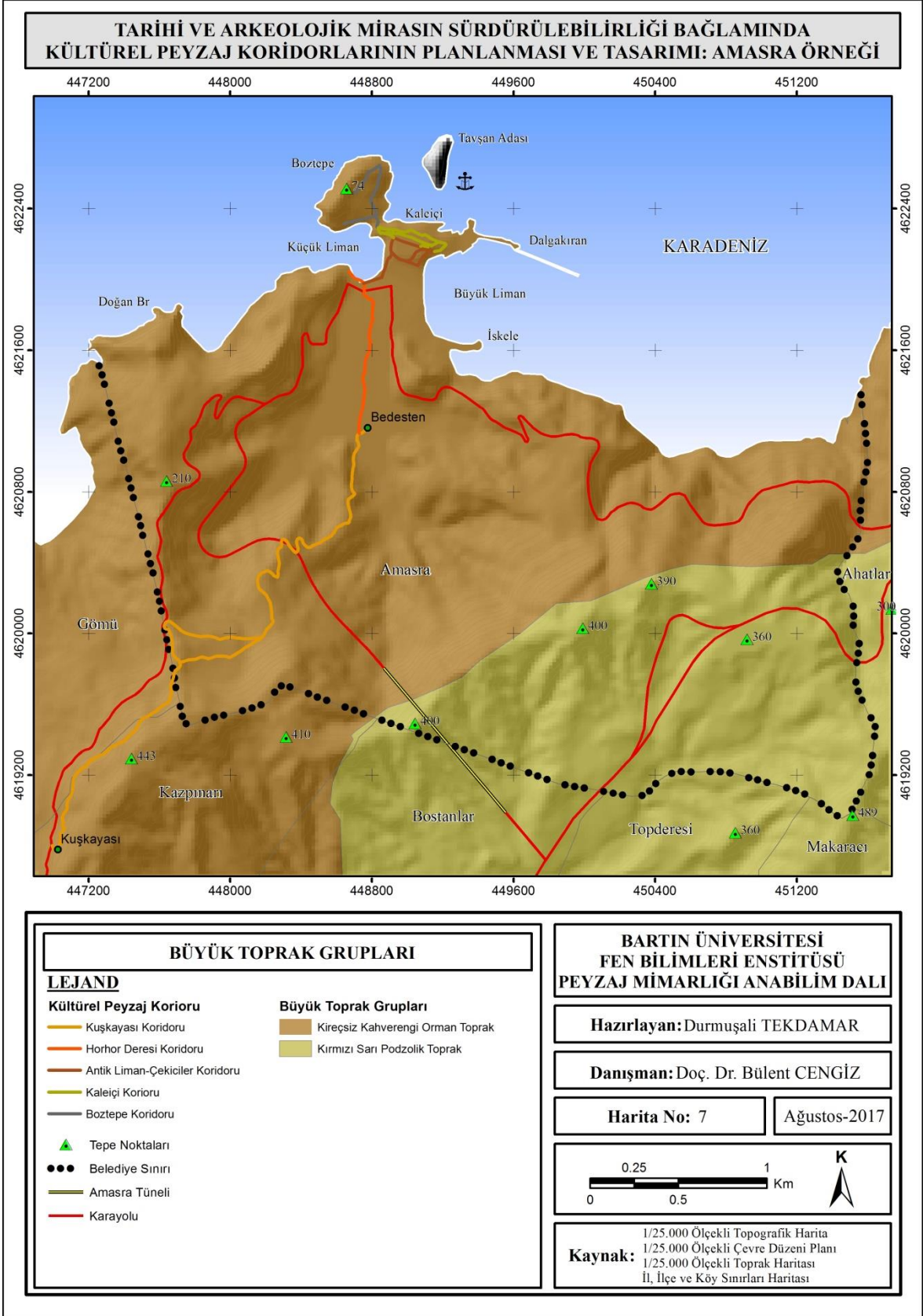
Alandaki büyük toprak grupları; kireçsiz kahverengi orman toprakları, kırmızı sarı podzolik topraklarıdır. Kahverengi orman toprakları; kireç bakımından zengin ana madde üzerinde oluşur. Çoğunlukla orman veya otlak olarak kullanılırlar. Bir kısmında da işlemeli tarım yapılır. Tarım yapılan alanlarda verim iyidir. Kültürel Peyzaj Koridorların bulunduğu tüm bölgelerde yayılım göstermektedir. Kırmızı-sarı podzolik topraklar; iyi gelişmiş ve iyi drene olan asit topraklardır (Anonim, 2014). Alanın büyük bir kısmı kireçsiz kahverengi orman toprakları oluşturmaktadır. Bu büyük toprak gruplarının mekânsal dağılımı Şekil 17'de verilmektedir.

ii. Arazi kullanım yetenek sınıfları

Arazi kullanma kabiliyeti bakımından küçük bir bölümü IV. sınıf olmak üzere genelde VII. sınıf olup, çoğunluğu orman olarak kullanılmaktadır. Amasra kentsel yerleşim alanları arazi kullanım yetenek sınıflarına göre IV. ve VII. Sınıf arazi üzerinde yer almaktadır. VI. sınıf arazi kullanım sınıfı araştırma alanın güneydoğu bölgesinde, yeni gelişim alanlarında kalmaktadır. Mutlak tarım arazisi yok denecek kadar azdır. Amasra'daki toprak yapısı kuru tarım, orman ve tarım dışı faaliyetlere elverişlidir (Anonim, 2014). Bölgedeki toprakların toprağa bağlı arazi kullanım kabiliyet sınıfları Şekil 18'de verilmiştir.

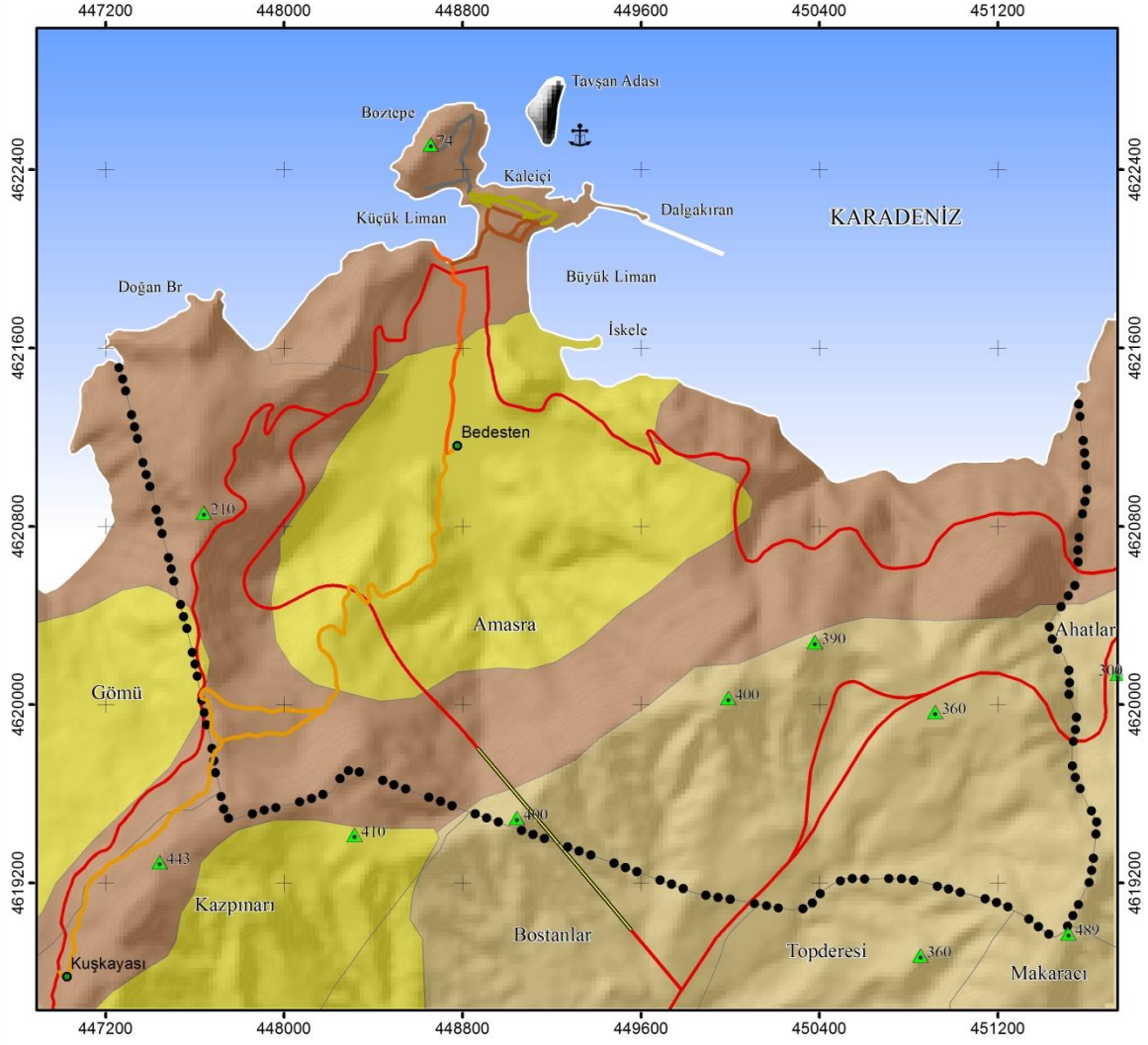
iii. Erozyon durumu

Araştırma alanının genelinde taşlılık, tuzluluk ve alkalilik nedeni ile toprak yetersizliği hem de eğime bağlı erozyon yaşanmaktadır. Amasra ilçe merkezini çevreleyen dik yamaçların alt eteklerinde sadece eğime dayalı erozyon olduğu görülmektedir (Çorbacı, 2014). Kültürel peyzaj koridorları erozyon durumuna göre orta ve şiddetli arazilerde yer almaktadır. Bölgedeki toprağa bağlı erozyon durumu Şekil 19'da sunulmaktadır.



Şekil 17: Büyük toprak grupları.

**TARİHİ VE ARKEOLOJİK MİRASIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ BAĞLAMINDA
KÜLTÜREL PEYZAJ KORIDORLARININ PLANLANMASI VE TASARIMI: AMASRA ÖRNEĞİ**



ARAZİ KULLANIM KABİLİYET SINIFLARI

LEJAND

Kültürel Peyzaj Koridoru

-  Kuşkayası Koridoru
-  Horhor Deresi Koridoru
-  Antik Liman-Çekiciler Koridoru
-  Kaleiçi Koridoru
-  Boztepe Koridoru

Arazi Kullanım Kabiliyet Sınıfı

-  IV. Sınıf
-  VI. Sınıf
-  VII. Sınıf

-  Tepe Noktaları
-  Belediye Sınırı
-  Amasra Tüneli
-  Karayolu

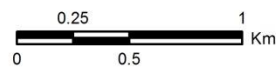
**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

Hazırlayan: Durmuşali TEKDAMAR

Danışman: Doç. Dr. Bülent CENGİZ

Harita No: 8

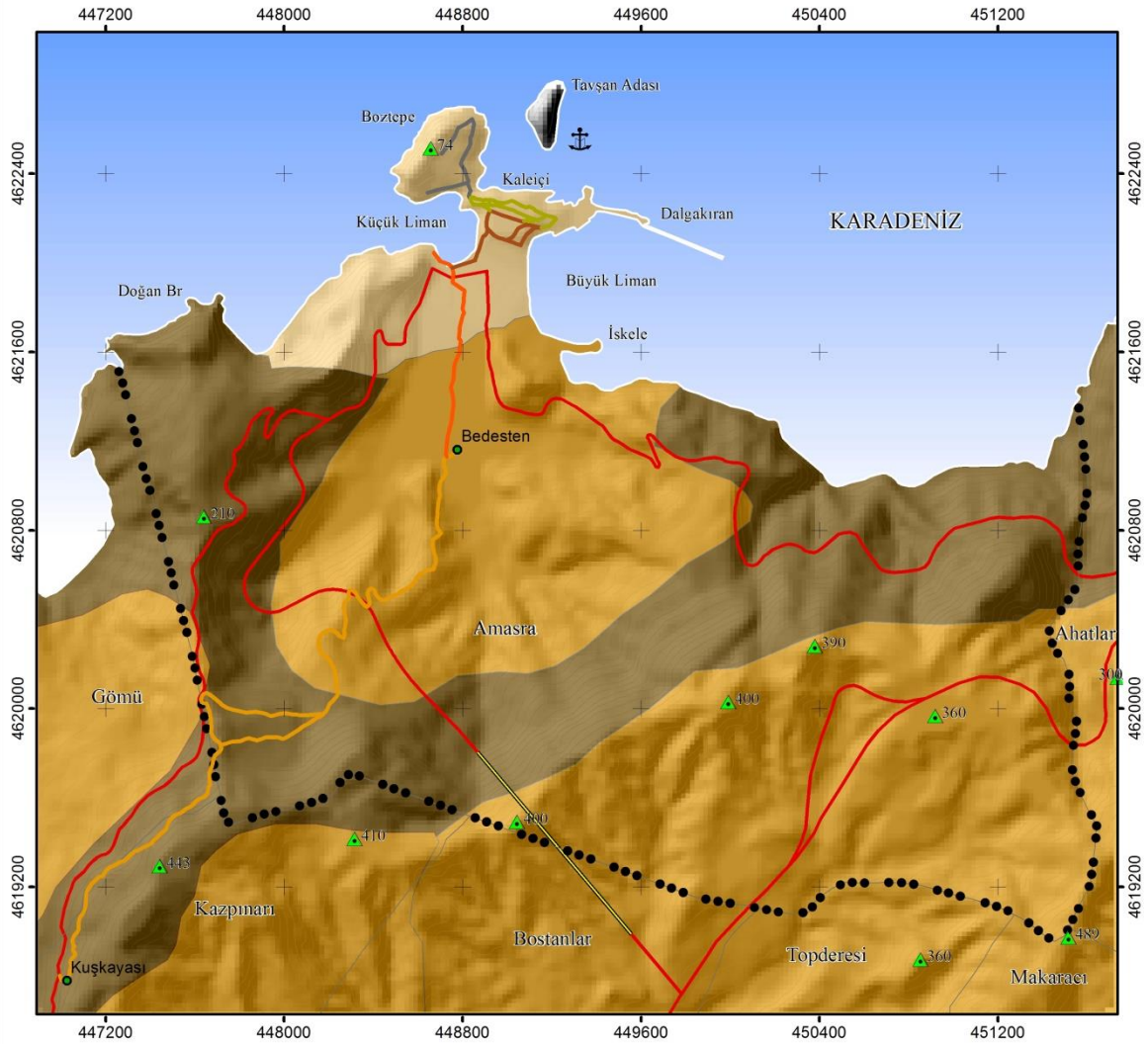
Ağustos-2017



Kaynak:
1/25.000 Ölçekli Topografik Harita
1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı
1/25.000 Ölçekli Toprak Haritası
İl, İlçe ve Köy Sınırları Haritası

Şekil 18: Arazi kullanım kabiliyet sınıfı.

**TARİHİ VE ARKEOLOJİK MİRASIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ BAĞLAMINDA
KÜLTÜREL PEYZAJ KORIDORLARININ PLANLANMASI VE TASARIMI: AMASRA ÖRNEĞİ**



EROZYON DURUMU	
LEJAND	
Kültürel Peyzaj Koridoru	Erozyon Durumu
— Kuşkayası Koridoru	■ Yerleşim (Merkez)
— Horhor Deresi Koridoru	■ 2-Orta
— Antik Liman-Çekiciler Koridoru	■ 3-Şiddetli
— Kaleiçi Koridoru	
— Boztepe Koridoru	
▲ Tepe Noktaları	
●●● Belediye Sınırı	
— Amasra Tüneli	
— Karayolu	

**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

Hazırlayan: Durmuşali TEKAMAR

Danışman: Doç. Dr. Bülent CENGİZ

Harita No: 9 **Ağustos-2017**

0 0.25 0.5 1 Km **K**

Kaynak:
1/25.000 Ölçekli Topografik Harita
1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı
1/25.000 Ölçekli Toprak Haritası
İl, İlçe ve Köy Sınırları Haritası

Şekil 19: Erozyon durumu.

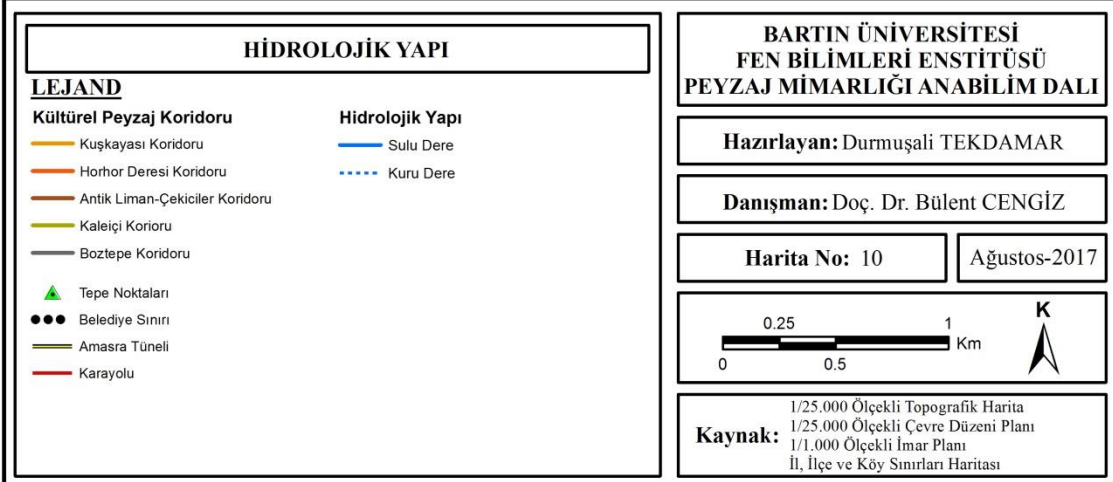
4.1.1.5 Hidrolojik Yapı

Bartın İlinde en önemli akarsuyu, Bartın Suyu'dur. Bartın çalışma alanına 15 km mesafededir. Çalışma alanı ise yeraltı ve yerüstü su potansiyeli bakımından oldukça zengindir. Çalışma alanının sahip olduğu sahil şeridi bu zenginliğin en önemli bölümünü oluşturmaktadır (Çorbacı, 2014).

Çalışma alanının Karadeniz'e kıyısında bulunmaktadır. Amasra ilçesinin çevresinde yer altı suyu taşıyan formasyon alüvyondur. Amasra, havza olarak değerlendirildiğinde yer altı suyu açısından yüksek verime sahip tüfler, aglomeralar ile düşük verime sahip olmasına rağmen bölge köylerinin ihtiyacına cevap verecek 1,5-2,5 lt/sn'lik debilere sahip Turoniyen ile Barremiyen kireçtaşları ve Bartın Kavşak suyu rezervuarlık yapan andezitler önemli akiferlerdir (Cengiz ve Cengiz, 2014).

Amasra çevresindeki yüzeysel su kaynakları Amasra ilçesinden uzakta Bartın Çayı'nda birleşerek Karadeniz'e dökülmektedir. Çalışma alanında bulunan Horhor Deresi, Hisarönü Deresi, Kayaaltı Deresi ve Kestaneli Deresi Karadeniz'e dökülen derelerdir. Horhor Deresi, Küçük (Antik) Liman'a dökülen ve tarihi önemi olan bir deredir. Bu derenin Küçük Liman'a dökülen kısmının üzeri yol ile kapatılmıştır. Araştırma alanına ait sulu ve kuru dereleri gösteren hidroloji haritası Şekil 20'de sunulmaktadır.

**TARİHİ VE ARKEOLOJİK MİRASIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ BAĞLAMINDA
KÜLTÜREL PEYZAJ KORİDORLARININ PLANLANMASI VE TASARIMI: AMASRA ÖRNEĞİ**



Şekil 20: Hidrolojik yapı.

4.1.1.6 İklim Özellikleri

Araştırma alanını Karadeniz ikliminin tipik özellikleri taşımaktadır. Yazları sıcak kışları yağışlı ve serin geçen ılıman deniz iklimi görülmekte olup bölge her mevsim yağış almaktadır. Araştırma alanını meteorolojik özellikleri, Amasra ilçesi meteorolojik verileri istasyonu incelenerek oluşturulmuştur. Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nden alınan Amasra Meteoroloji İstasyonundan (AMİ) alınan 35 yıllık (1975-2010) meteoroloji verileri incelenerek iklimsel verilere ulaşılmıştır. Araştırma alanının ortalama yağış miktarı 82,52 mm'dir. Yağışın en çok görüldüğü mevsim kıştır (MGM 2010; Çorbacı, 2014'den).

Araştırma alanına ait aylık ortalama yağış miktarı göz önüne bulundurulduğunda, en çok yağışın Aralık (131,3 mm), en düşük yağışın ise Mayıs (52 mm) ayında olduğu görülmektedir (MGM, 2017).

Araştırma alanı AMİ tarafından kaydedilen en düşük sıcaklık 23.02.1985 tarihinde -8,4 °C ve en yüksek sıcaklık 09.07.2000 tarihinde 38,4 °C olarak ölçülmüştür. Araştırma alanının yıllık 8,4 gün karla kaplı olduğu, Şubat ve Mart ayları ağırlıklı olmak üzere yılın 16,3 günü kar yağmaktadır. En yüksek kar örtüsü kalınlığı 51 cm ile Şubat ayında görülmüştür. En çok kırıya rastlanan aylar Ocak ve Şubat aylarıdır. Sisli günler bakımından ise Mart, Nisan ayları yoğunluklu olmak üzere yılın 21,6 günü sisli olmaktadır (Çorbacı, 2014).

Deniz suyu sıcaklıkları ortalaması 7.1 °C olarak en düşük ortalama ile Şubat ayında gerçekleşmektedir. En düşük değere ise Şubat ayında 3,6 °C olarak ulaşmıştır. En yüksek değer ise uzun yıllar ortalaması alındığında 22,5 °C ile Ağustos ayında olduğu görülmektedir. Yıllık ortalama deniz suyu sıcaklığı 14,2 °C'dir. İklimsel faktörler ışığında 88,4 mm yağış ve 19,6 °C sıcaklık ile en konforlu, rahat haziran ayıdır (MGM 2010; Çorbacı, 2014'den).

4.1.1.7 Yaban Yaşamı

Araştırma alanı, su ve karanın kesişim noktası olması sebebi ile fauna çeşitliliği yönünden oldukça zengindir. Çift yaşamlılar, sürüngenler, memeliler ve kuşlar ile denizde yaşayan canlılar araştırma alanının faunasını oluşturmaktadır (Çorbacı, 2014).

4.1.1.8 Bitki Örtüsü

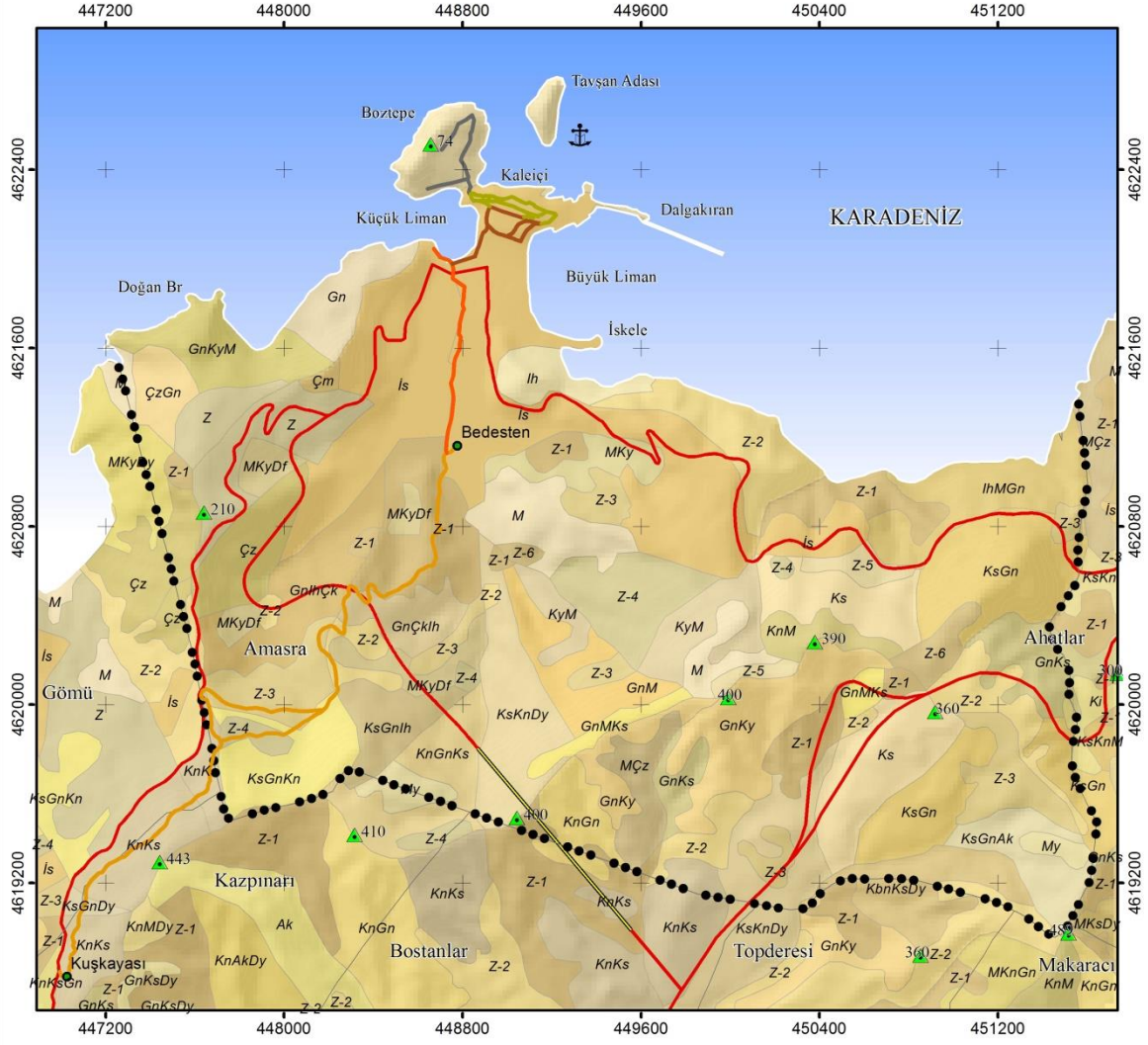
Amasra Davis'in (1988) grid sistemine göre A4 karesinde ve Euro-Siberian flora bölgesinde bulunmaktadır. Yatgın (1996) tarafından, Amasra yöresinde yapılan flora çalışmasında 68 familyaya ait 265 adet bitki taksonu saptanmıştır. Yörede bulunan bitki türleri Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: Çalışma alanında bulunan bitki türleri.

Dominant ve karakteristik türler	
Latince adı	Türkçe adı
<i>Carpinus betulus</i> L.	Adi Gürgen
<i>Castanea sativa</i> Mil.	Anadolu Kestanesi
<i>Fagus orientalis</i> L.	Doğu Kayını
<i>Ostrya carpinifolia</i> Scop.	Gürgen Yapraklı Kayacık
<i>Tilia argentea</i> Desf.	Gümüşü İhlamur
<i>Carpinus betulus</i> L.	Adi Gürgen
Akdeniz maki topluluğunda görülen sahil şeridi florasında yer alan çalı türleri	
Latince adı	Türkçe adı
<i>Arbutus unedo</i> L.	Kocayemiş
<i>Cistus creticus</i> L.	Pembe Çiçekli Laden
<i>Cistus salvifolius</i> L.	Beyaz Çiçekli Laden
<i>Erica arborea</i> L.	Ağaç Fundası
<i>Juniperus oxycedrus</i>	Katran Ardıcı
<i>Laurus nobilis</i> L.	Defne
<i>Myrtus communis</i> L.	Mersin
<i>Phillyrea latifolia</i> L.	Akçakesme
<i>Rosa canina</i> L.	Kuşburnu
<i>Spartium junseum</i> L.	Katırtırnağı
Orman alt örtüsünde görülen çalı türleri	
Latince adı	Türkçe adı
<i>Cornus mas</i> L.	Sarı Çiçekli Kızılcık
<i>Cornus sanguinea</i> L.	-
<i>Cotinus coggygria</i> Scop.	Perüke Çalısı
<i>Crataegus monogyna</i> Jacg. subsp. <i>monogyna</i>	-
<i>Corylus avellana</i> L.	Adi Fındık
<i>Laurocerasus officinalis</i> Roem	Karayemiş
<i>Ligustrum vulgare</i> L.	Adi Kurtbağrı
<i>Rhododendron ponticum</i> L.	Mor Çiçekli Orman Gülü

Araştırma alanında bulunan bitki topluluklarını gösteren orman amenajman haritası Şekil 21'de, orman işletme sınıfını gösteren harita Şekil 22'de ve orman kapalılığını gösteren harita Şekil 23'de ve lejantı Ek-C'de verilmiştir.

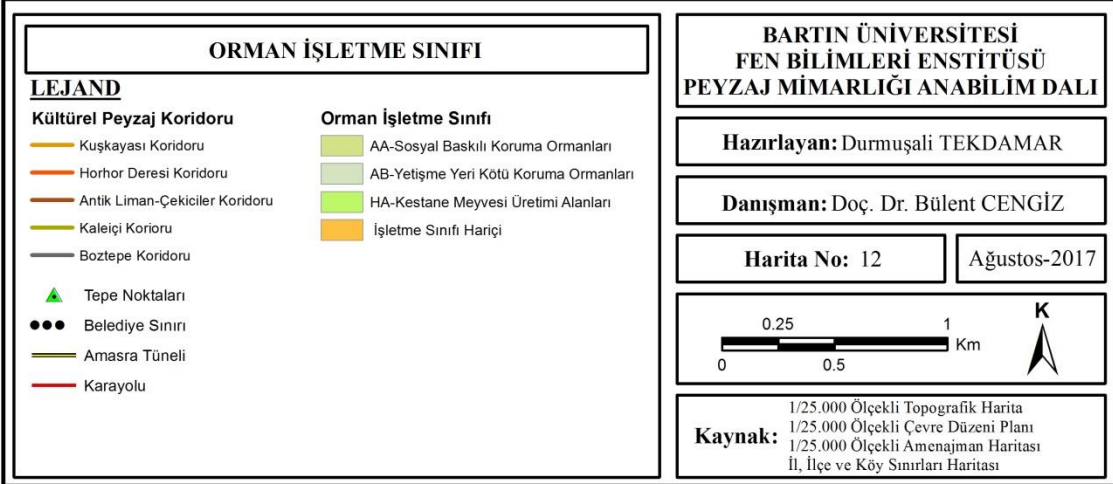
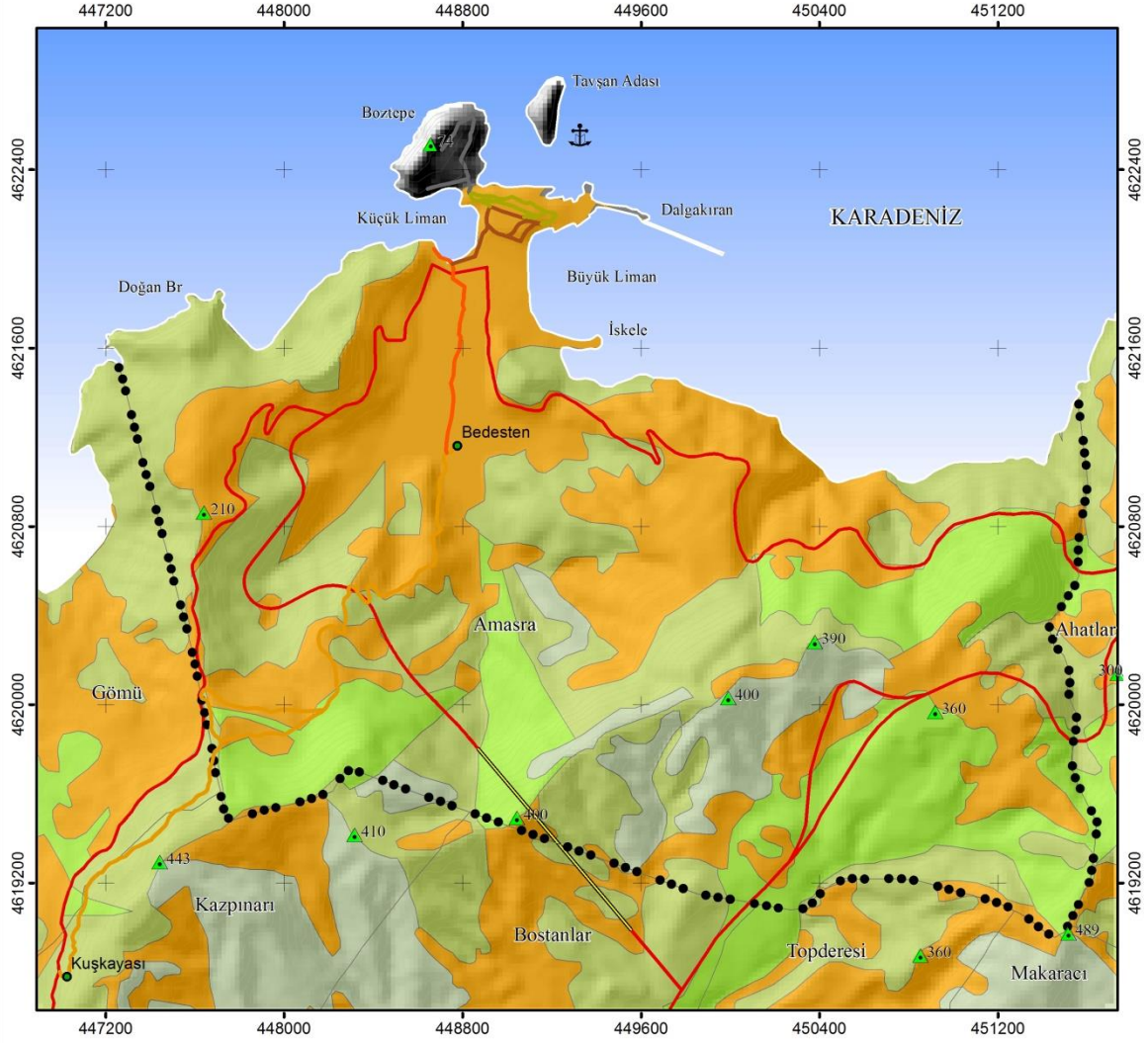
**TARİHİ VE ARKEOLOJİK MİRASIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ BAĞLAMINDA
KÜLTÜREL PEYZAJ KORIDORLARININ PLANLANMASI VE TASARIMI: AMASRA ÖRNEĞİ**



MEŞÇERE TİPİ		BARTIN ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI	
LEJAND		Hazırlayan: Durmuşali TEKAMAR	
Kültürel Peyzaj Koridoru — Kuşkayası Koridoru — Horhor Deresi Koridoru — Antik Liman-Çekiciler Koridoru — Kaleiçi Koridoru — Boztepe Koridoru ▲ Tepe Noktaları ●●● Belediye Sınırı — Amasra Tüneli — Karayolu		Danışman: Doç. Dr. Bülent CENGİZ	
		Harita No: 11	Ağustos-2017
		Kaynak: 1/25.000 Ölçekli Topografik Harita 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı 1/25.000 Ölçekli Amenajman Haritası İl, İlçe ve Köy Sınırları Haritası	

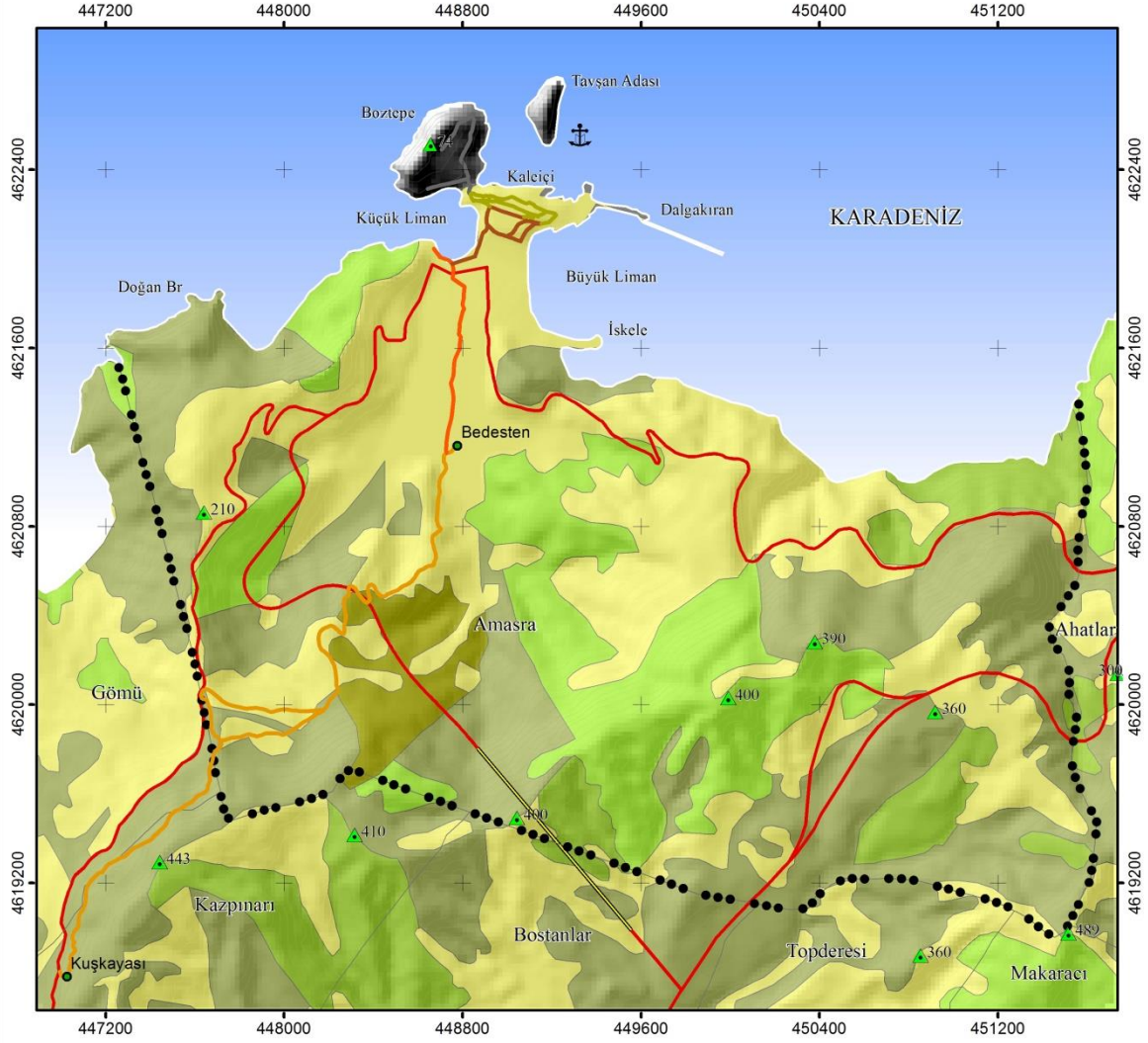
Şekil 21: Meşçere tipi (Lejantı Ek-C).

**TARİHİ VE ARKEOLOJİK MİRASIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ BAĞLAMINDA
KÜLTÜREL PEYZAJ KORIDORLARININ PLANLANMASI VE TASARIMI: AMASRA ÖRNEĞİ**



Şekil 22: Orman işletme sınıfı.

**TARİHİ VE ARKEOLOJİK MİRASIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ BAĞLAMINDA
KÜLTÜREL PEYZAJ KORIDORLARININ PLANLANMASI VE TASARIMI: AMASRA ÖRNEĞİ**



ORMAN KAPALILIĞI

LEJAND

Kültürel Peyzaj Koridoru

- Kuşkayaşı Koridoru
- Horhor Deresi Koridoru
- Antik Liman-Çekiciler Koridoru
- Kaleiçi Koridoru
- Boztepe Koridoru

- ▲ Tepe Noktaları
- Belediye Sınırı
- Amasra Tüneli
- Karayolu

Orman Kapalılığı

- % 10 ve Daha Az - Boşluklu Kapalı
- % 11-40 - Gevşek Kapalı
- % 41-70 - Orta Kapalı
- % 71-100 - Tam Kapalı
- % 100'den Fazla - Sıkışık veya Giriş Kapalı

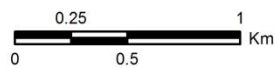
**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

Hazırlayan: Durmuşali TEKDAMAR

Danışman: Doç. Dr. Bülent CENGİZ

Harita No: 13

Ağustos-2017



Kaynak:
1/25.000 Ölçekli Topografik Harita
1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı
1/25.000 Ölçekli Amenajman Haritası
İl, İlçe ve Köy Sınırları Haritası

Şekil 23: Orman kapalılığı.

4.1.2 Amasra Kentine İlişkin Kültürel Peyzaj Özellikleri

4.1.2.1 Tarihi Süreçte Amasra

Amasra antik liman kenti, ev sahipliği yaptığı uygarlıkların tarihi gelişim dönemlerine göre, Tarih Öncesi Antik Dönem, Roma Dönemi, Bizans Dönemi, Ceneviz Dönemi, Osmanlı Dönemi ve Cumhuriyet Dönemi olmak üzere altı tarihi süreçte açıklanmıştır.

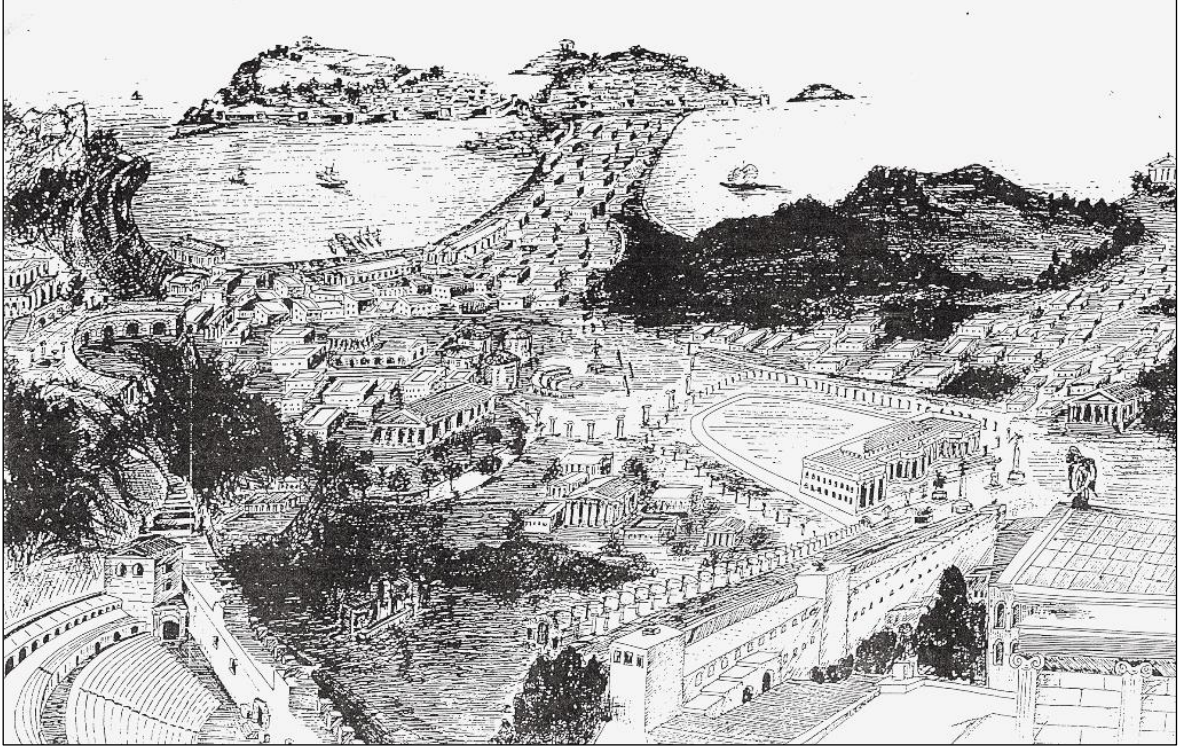
- **Tarih Öncesi Antik Dönem:** Ünlü coğrafyacı Strabon'a göre Sesamos'u İskitlerin bir kolu olan Amazonlar kurmuşlardır. M.Ö 750-550 yılları arası Akdeniz ve Marmara kıyıları gibi Karadeniz kıyılarının da Helenler tarafından kolonize edilmiş dönemdir. Amasra da bir kıyı kenti olarak bundan payına düşeni almıştır. Amasra'nın Roma dönemi sikkelerinde Homeros'un tasvir edilmesi İyon kolonizasyonu sırasında Homeros'un doğduğu rivayet edilen İyon kenti Smyrna'dan oraya bir göç olduğuna ve kentin kuruluşuna ilişkin görüşlerin doğmasına yol açmaktadır. Kent bundan sonra sırasıyla M.Ö 580'de Lidya devletine ve bu devletin Pers Kralı Büyük Kyros tarafından M.Ö. 546'da yıkılmasından sonra ise Anadolu'nun egemenliğini eline geçiren Pers egemenliğine geçmiştir. Anadolu'daki Pers egemenliğine son veren Makedonyalı Büyük İskender Ankara dolaylarındaiken içinde olasılıkla Sesamosun'da yer aldığı Paflogonyalılar ona bir elçi yollayarak bağlılıklarını bildirmişler ve yurtlarını işgal etmemelerini istemişlerdir. İskender bu bölgenin idarenin Frigya Satrap'ı Kadasa bırakarak yoluna devam etmiştir. Sesamos Kenti M.Ö 4. yy'dan itibaren bölgesel güçlerin altına girmiştir. Bu güçler arasında Heraklia Pontike Tiranlığı, Lysimakosun Devleti, Bhitmia Krallığı ile Pontus Krallığını saymak mümkündür (Amasra Müzesi, 2017).

Heraklia'da Tiranlık Yönetiminin kurucu olan Ktokos'dan sonra M.Ö 337-336'den itibaren Sesamos'u oğlu Diyonusus yönetmiştir. Büyük İskender'in ölümünün ardından Pers Prensesi Amastris ile Heraklia Tiranı olan Dionysios ile evlenmiştir. Heraklia Tiranı Dionysios'un ardından devlet yönetiminin başına bu kez eşi kraliçe Amastris geçmiş ve bölgenin kaderini etkilemiştir. Sesamos altın yıllarını kraliçe Amastris zamanında yaşamıştır. M.Ö 302-286 yılları arasında Kraliçe Amastris tarafından yönetilen Sesamos Tiyot-Kromna ve Kitoros sitelerinden oluşan şehir devletinin merkezi olmuş kendi adını taşıyan Amastris kentini kurmuştur. Yerleşimin adı bundan sonra Amastris kalmıştır.16 yıllık iktidarında kraliçe Amastris 195. yılında bağımsızlığını duyurarak adına paralar

bastırmıştır. Amastris babalarından kendilerine miras kalan yönetimini, artık ellerine almak isteyen ve tahta gözü olan oğulları II. Klokos ve Oksiyatras tarafından M.Ö. 284 yılında bir geminin güvertesindeyken denize atılarak trajik bir şekilde öldürülmüştür. Amastris'in ölümünden sonra bölgede çok zor bir egemenlik mücadelesi oluşmuştur. Heraklia Pontike Yönetimi, Bhitmia Krallığı ve Pontus Devleti kentin sahibi olmak adına kıyasıya mücadeleler vermiştir. Fakat Bhitmia Kralı 4. Nigomedes ülkesini ölmeden önce vasiyet yolu ile Roma İmparatorluğuna bırakmıştır (Sakaoğlu, 1999).

- **Roma Dönemi:** Paflagonya'da Pontus hâkimiyeti o dönemin günden güne büyüyen güçlü Roma İmparatorluğu karşısında M.Ö. 73-70 yıllarına kadar dayanabilmiştir. Amastris kenti oldukça zarar görmüş ve tahrip olmuştur (Yıldırım, 2014). Roma egemenliğine giren Amastris gerek denizden gerekse karadan önemli bir geçiş noktası olma özelliği taşımaktadır. Amastris bu dönemden itibaren Roma İmparatorluğu ile valilerin bölgeyi yapılandırmasından ve kalkındırmasından kendi payına düşeni almayı başarmıştır. Kentte çok sayıda Roma yapısı inşa edilmeye başlanmış ve kent yollarını yenilenmiştir (Sakaoğlu, 1999).

Beş yüzyıl süren Roma egemenliğinde, kentin yeniden imarına girişilmiş, forum, Bazilika (Meclis Sarayı), Antik Tiyatro, Akropol, tapınaklar, yeni caddeler, yollar, su ve lağım şebekeleri yapılmıştır. Bugün Bedesten başta olmak üzere şehrin hemen her yerinde görülen tarihi kalıntılar o devirden kalmış olup Amasra kentinin Roma dönemi gravürü Şekil 24'de sunulmuştur (URL-3, 2017).



Şekil 24: Roma Döneminde Amasra kentinin gravürü (URL-4, 2017).

- **Bizans Dönemi:** M.S. 395'te Roma İmparatorluğunun Roma-Bizans olarak bölünmesinden sonra Bizans'ın payına düşen Amastris, uzun yıllar Bizans'ın hâkimiyetinde kalmıştır. Hristiyanlığın ilk yüzyıllarında Amastris kentinde de tüm dünyada olduğu gibi karanlık bir dönem yaşanmıştır. Hristiyanlığın serbest inanç olarak yayılmasına müsaade edildiği dönemde, piskoposluk merkezi niteliğinde bir kent olmuştur. 8. yüzyıla kadar piskoposluk merkezi kimliğini koruyan Amasra'da, birçok dini yapılar yapılmıştır (Yıldırım, 2014).

- **Ceneviz Dönemi:** Bizans İmparatoru Paleologos karşılaştıkları zorluklara karşı gelebilmek için Cenovalılardan yardım istemiştir. Buna karşılık Karadeniz'den birkaç limanla birlikte Amasra'nın da kullanımını Cenovalılara bırakması Amasra'nın kaderini değiştirmiştir. Amasra gittikçe gelişen Ceneviz kolonisi olmuştur. Cenovalılar çevre yönetimlerle kurdukları dostluklar sayesinde uzun süre bu itibarlarını koruyup 1460 yılına kadar yaklaşık 200 yıl Amasra'ya hakim olmuştur. Cenevizliler ele geçirdikleri kolonideki kale duvarlarına kendi amblemlerini yerleştirmişlerdir. Bu düşüncenin amacı yerel halka geçmişe ait her şeyi Cenevizliler tarafından yapıldığı anlatmaktır (Amasra Müzesi, 2017).

• **Osmanlı Dönemi:** Osmanlıların bölgenin en önemli gücü haline gelmesiyle ve Karadeniz ticaretini kontrol altına almak amacı, Cenovalıların ve Karadeniz'in kaderini değiştirmeye başlamıştır (Yıldırım, 2014). İstanbul'un fethinden sonra 1460 yılında Cenevizlilerin elinde bulunan Amasra üzerine sefere çıkmıştır. Fatih Sultan Mehmet liderliğinde ki ordusu karadan ve denizden Amasra'yı kuşatır. Bu kadar güzel bir yere zarar vermeden almak istemesi kale komutanına bildirilmiştir. Kalenin anahtarını Fatih'in olduğu tepeye kale komutanı götürerek Amasra Osmanlı İmparatorluğu Bolu Sancak Beyliği'ne bağlanmıştır. Osmanlı Dönemi'ne ait Joseph Marie Jouannin'in yaptığı 1803 tarihli Amasra krokisi Şekil 25'de sunulmuştur (Tunçer, 2014).



Şekil 25: Joseph Marie Jouannin'in çizdiği 1803 tarihli Amasra krokisi (URL-5, 2017).

• **Cumhuriyet Dönemi:** Cumhuriyetin ilanından sonra Amasra tarihinin en zor yıllarını görmüş 1920'lilerin sonlarında ve 1930'lu yıllarda Amasra dünyadaki ekonomik krize paralel olarak kömür ocaklarının üretimi kısımasıyla, çekicilik ve gemiciliğin geçersiz hale gelmesi ile yoğun olarak dışarıya göç vermiştir. 2. Dünya Savaşı sırasında ekonomik yönden kötüye giden Amasra, savaştan sonra canlanmıştır. Özellikle yaz aylarında çoğunluğu büyük şehirlerde yaşayan turist grupları bu canlılığın nedenlerindedir. 1950'den sonra Amasra artık adından söz ettiren bir kent haline gelmiştir (Tunçer, 2014).

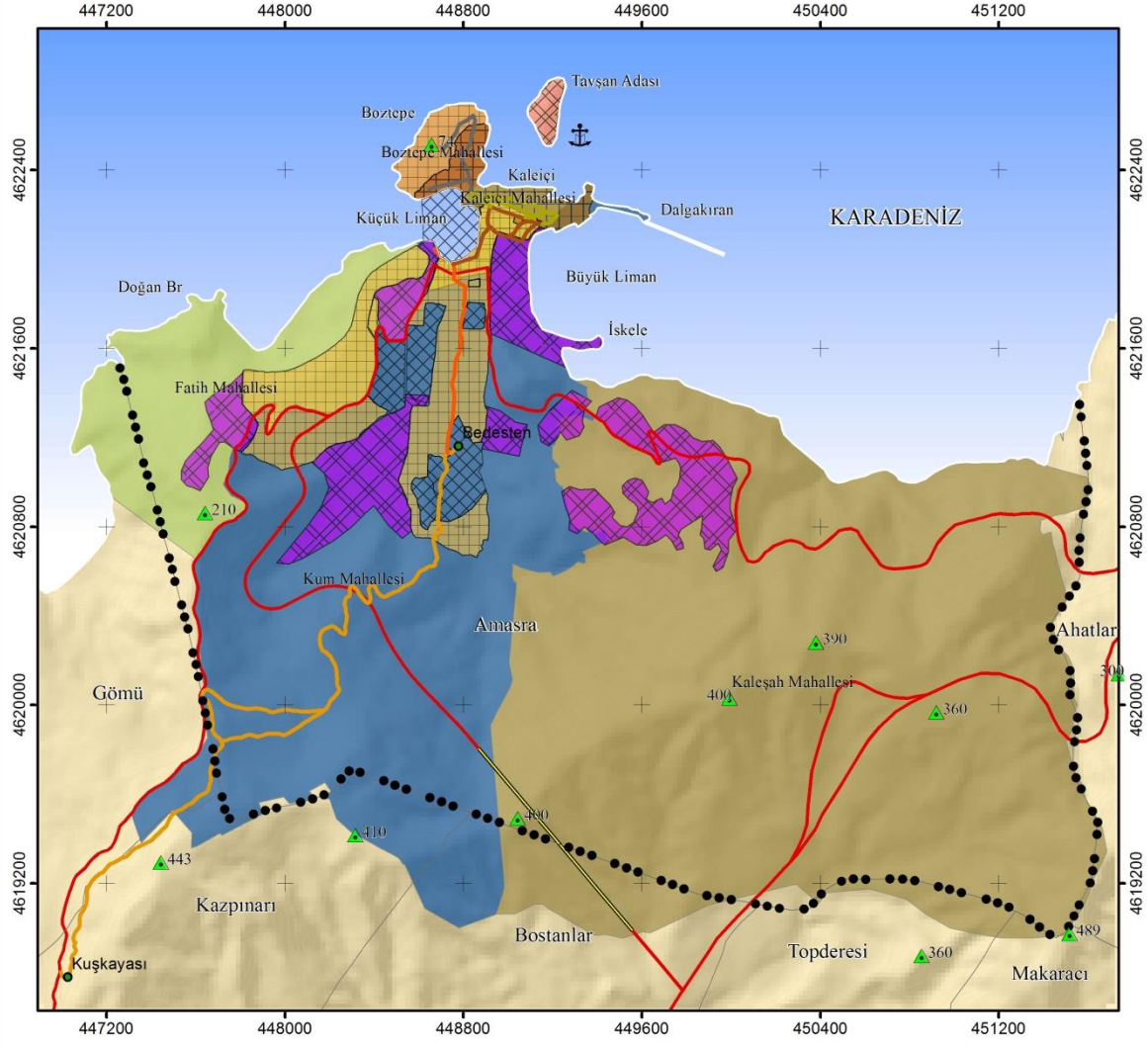
1930 yılında Amasra kentinin genel görünümü gösteren fotoğraf Şekil 26'da sunulmuştur.



Şekil 26: 1930 yılında Amasra kentinin genel görünümü (URL-3, 2017).

Amasra'nın tarihsel gelişim dönemlerini gösteren harita Şekil 27'de verilmiştir.

**TARİHİ VE ARKEOLOJİK MİRASIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ BAĞLAMINDA
KÜLTÜREL PEYZAJ KORİDORLARININ PLANLANMASI VE TASARIMI: AMASRA ÖRNEĞİ**



TARİHSEL GELİŞİM DÖNEMLERİ

LEJAND

Kültürel Peyzaj Koridoru

- Kuşkayası Koridoru
- Horhor Deresi Koridoru
- Antik Liman-Çekiciler Koridoru
- Kaleiçi Koridoru
- Boztepe Koridoru

Tarihsel Gelişim Dönemleri

- Tarih Öncesi Antik Dönem
- Roma Dönemi
- Bizans Dönemi
- Ceneviz Dönemi
- Osmanlı Dönemi
- Cumhuriyet Dönemi

Mahalle Sınırları

- ▲ Tepe Noktaları
- Belediye Sınırı
- Amasra Tüneli
- Karayolu
- Boztepe Mahallesi
- Fatih Mahallesi
- Kaleiçi Mahallesi
- Kaleşah Mahallesi
- Kum Mahallesi

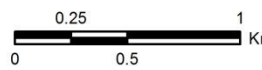
**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

Hazırlayan: Durmuşali TEKDAMAR

Danışman: Doç. Dr. Bülent CENGİZ

Harita No: 14

Agustos-2017



Kaynak:
1/25.000 Ölçekli Topografik Harita
1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı
1/1.000 Ölçekli İmar Planı
İl, İlçe ve Köy Sınırları Haritası

Şekil 27: Amasra'nın tarihsel gelişim dönemleri.

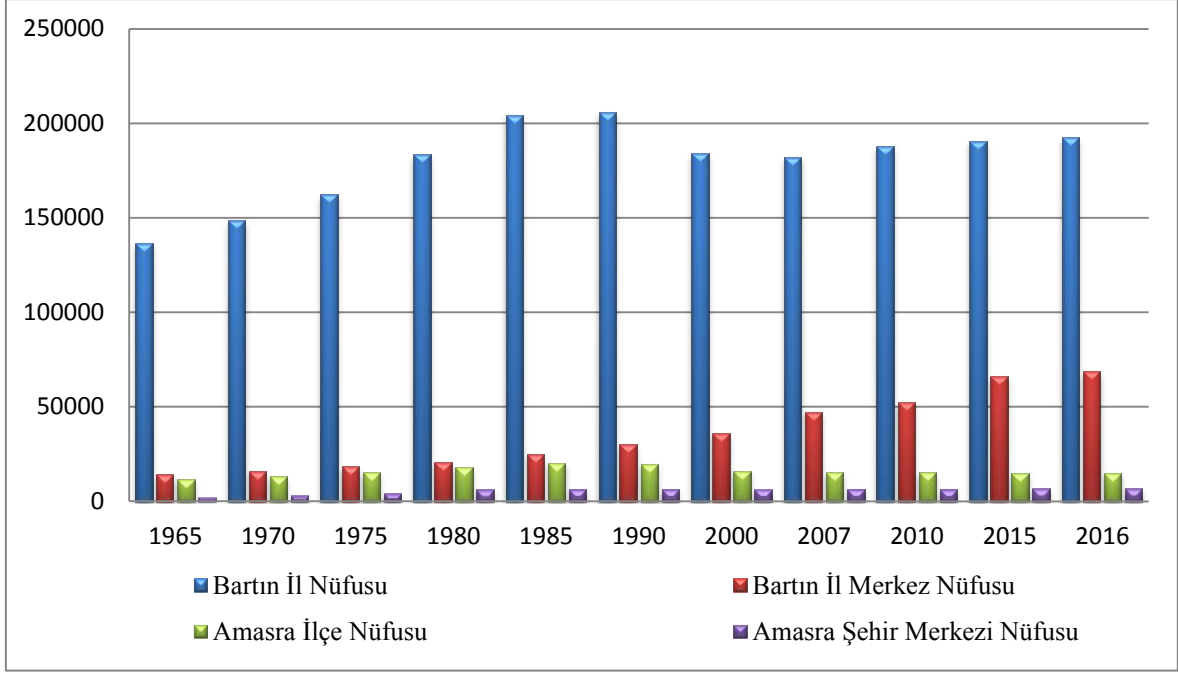
4.1.2.2 Sosyo-Ekonomik Yapı

Nüfus

Çalışma alanın bağlı olduğu Bartın ili 2016 yılı nüfusu TÜİK ADNKS'ne (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi) göre 192.389'dir. Genel nüfusun 95.131 kişi ile %49.44'ünü erkekler, 97.258 kişi ile de %50.56'sını kadınlar oluşturmaktadır. Bartın nüfusunun 111.833 kişi %58.12 kırsal alanlarda yaşarken 80.556 kişi %41.88 şehir merkezinde ikamet etmektedir. Nüfusun Bartın yüz ölçümüne göre km²'ye düştüğü kişi sayısı 82'dir. 2016 yıl itibari ile Bartın'ın yıllık nüfus artış hızı 1.681 kişi % 0,87'dir. Çalışma alanı Amasra'nın ise ADNKS'e göre toplam ilçe nüfusu 14.984 kişi olup, bu nüfusun 7.630 kişi %50.88'ini erkekler, 7.354 kişi %49.12'sini kadınlar oluşturmaktadır (TÜİK, 2017).

Amasra kent merkezi toplam nüfusu ise 6684 kişidir. Merkez nüfusun 3.495 kişi ile %52.28'i erkekler, 3189 kişi %47.72 ile de kadınlar oluşturmaktadır. Merkez mahallelere göre 242 kişi %3.62 Boztepe Mahallesi, 1.041 kişi %15.58'i Fatih Mahallesi, 262 kişi %3.92'si Kaleiçi Mahallesi, 1.507 kişi %22.54'ü Kaleşah Mahallesi ve 3632 kişi %54.34'ü Kum Mahallelerinde yaşamaktadır. Amasra merkezde yaşayan 5336 kişi %79.84'ü onsekiz yaş üstünü oluştururken, 1348 kişi %20.16'sı da nüfusun onsekiz yaş altını oluşturmaktadır. Nüfusun yaklaşık %59.80'i evli, %40.20'sini de bekâr kişiler oluşturmaktadır (TÜİK, 2017).

2016 yıl itibari ile Amasra'nın yıllık nüfus artış hızı yaklaşık -83 kişi % -0,54'dür. Bundan önceki yıllardan günümüze gelene kadar kent nüfusunda önemli düşüşler görülmüştür. Bu nüfus düşüşünün büyük bir oranı, iş imkânsızlıkları, eğitim ve sağlık hizmetleri nedeni ile kırsal kesimlerde gerçekleşmiştir. Amasra azalan nüfusa sahiptir. Azalan nüfusun sebeplerinden biride göçtür. Amasra'da ortalama yaşam süresi, Türkiye standartlarının üzerindedir. Bartın ve Amasra kentlerine ilişkin yıllara göre nüfusu grafiği Şekil 28'de verilmiştir (TÜİK, 2017).



Şekil 28: Bartın ve Amasra'nın yıllara göre nüfusu grafiği (TÜİK, 2017).

Ekonomik Durum

Amasra'nın sahip doğal ve kültürel peyzaj özellikleri ile yüksek turizm potansiyeline sahiptir (Cengiz, 2012; Cengiz ve Cengiz, 2014; Sertkaya, 2001).

- **Turizm:** Amasra Kaymakamlığı (2017) ile Cengiz ve Cengiz (2014) tarafından bölgenin turizm gelişimine ve potansiyeline yönelik saptamalar aşağıda sunulmuştur.

Batı Karadeniz kıyılarında küçük bir kasaba olan Amasra'nın turizmle tanışması Cumhuriyetin ilk yıllarına dayanmaktadır. 1920'li yılların sonunda gemiciliğin ve çekiciliğin geçersiz hale gelmesi, mendirek inşaatının bitmesi Amasra'da işsizliğin artmasına neden olmuştur. Amasra'da yaşayanlar için geçim kaynağı da İstanbul'dan haftada iki gün vapurlardaki kişiler olmuştur (Amasra Kaymakamlığı, 2017).

1933'te Amasra halkı Küçük Liman kıyısına küçük bir park açarlar. Bu parkın açılma sebebi Amasra'ya Bartın'dan gelenlerin dinlenebilecekleri bir alan kazandırmak ve yazlıkçıların sayısını artırmaktır (Amasra Kaymakamlığı, 2017).

Amasra halkı 1931 yılında Kurtuluş Savaşı kahramanlarından Fevzi Çakmak Paşa'yı ağırlarmıştır. Amasra'nın kalkınması için kasaba halkını turizme onun yönlendirdiği rivayet edilmektedir. Amasra halkı bir yandan da kasabada ticaretin canlanması için çalışmaktadır. Amasra Halk Odası, çekicilik ve hasır örgücülüğü kursları açarak el sanatlarını yeni nesillere aktararak meslek edinmelerini sağlamışlardır. 1934-1998 yılları arasında Amasra'da birçok sergi, konferans ve müsamere düzenlenmiştir. Amasra halkı kasabalarını turizm kenti yapmak için önemli bir adım atarlar. 1939 yılında Deniz Bayramı'nda (1 Temmuz) Amasra Plajı törenle halkın kullanımına açılır. Böylece 1940'lı yıllarda Amasra önemli bir tatil beldesi olmuştur (Amasra Kaymakamlığı, 2017).

1954 yılında Resimli Hayat Gazetesi "Ankara'nın Plajı: Amasra" başlıklı uzun bir yazıyı fotoğraflarla yayımlayarak tatilcileri Amasra'ya yönlendirmiştir. 1955'te Shell Şirketi, bastırıldığı duvar takviminde Amasra'nın fotoğraflarına yer verince gelen turist sayısı günden güne çoğalmıştır (Amasra Kaymakamlığı, 2017).

1955 yılında Küçük Liman kıyısındaki eski bölge okulunun bir dersliğinin müzeye çevrilmesi ile Amasra'da bulunan arkeolojik eserler burada toplanmaya başlanmıştır. 1956'da Amasralılar, Amasra Turizm ve Güzelleştirme Derneği'ni kurulmuştur. 1960 tarihinde Amasra'ya gelen Cemal GÜRSEL'in "En büyük kalkınma yolu turizm yoludur" sözleri derneğin çalışmalarını hızlandırmasına neden olmuştur (Amasra Kaymakamlığı, 2017).

Amasralılar, 1960'lı yıllarda turizme yatırım yaptılar. Yatak, pansiyon, yazlık ev, otel ve gelen yerli-yabancı turist sayısı da o oranda artmıştır. Amasralılar, o dönemde kültürel etkinliklere de önem vermişlerdir. 30 Temmuz – 6 Ağustos 1961 tarihleri arasında "Amasra'nın 500'üncü Fetih Yıldönümü Bayramını Kutlama" programı hazırlanmıştır. Yapılan program o günün koşulları düşünüldüğünde küçük bir kasaba düzeyinde düzenlenen kapsamlı ilk kültür örneğidir (Amasra Kaymakamlığı, 2017).

1960'lı yıllarda Amasra, ulusal basında adından söz ettirmeye başlamıştır. Yazılarda Amasra'nın doğal ve tarihi güzelliklerinin yanında Amasra'ya nasıl gidileceği, nerede kalınacağı, nerede yemek yenileceği fiyatlarıyla anlatılmıştır. Bu tanıtım Amasra'nın isminin duyulmasında büyük rol oynamıştır (Amasra Kaymakamlığı, 2017).

1970’li yıllarda Türkiye’nin batı ve güney kıyılarının turizm açısından yatırıma başlanması ile birlikte Amasra turizmi önem kaybetmeye başlamıştır. Amasra bu dönemde geçimini kömürden sağlanmaya başlamıştır (Amasra Kaymakamlığı, 2017).

1986 yılında ise ilçe olan Amasra için turizm açısından yeni bir dönem başlamıştır. Almanya’nın ünlü magazin dergisi Stern’ in Amasra’nın fotoğraflarını yayımlaması ile Amasra’nın ününü uluslararası alana taşımıştır. Amasra’ya gelen yerli-yabancı arkeologlar, akademisyenler Amasra’daki Roma, Bizans, Cenova ve Osmanlılardan kalan tarihi eserleri, müzedeki arkeolojik ve etnografik kaynakları inceleyerek izlenimlerinin makaleleri aracılığı ile aktardılar. Böylece Amasra’nın 3000 yıllık bir tarihin izini taşıdığı tüm dünyaya duyurmuşlardır. 1990’lı ve 2000’li yıllarda Amasra yalnızca yaz turizminin değil, hafta sonu kültür turları ve okul turlarının da mekânı olmuştur. Son yıllarda ev pansiyonculuğunun yanında yeni inşa edilen otellerle yatak kapasitesi ve hizmet kalitesi de arttırılmıştır. Hediyelik eşyaların ve el işlerinin satıldığı “Çekiciler Çarşısı” ile canlı bir ticari hayat başlamıştır. Bayramlar ve hafta sonları Amasra’nın nüfusu 3-4 kat artmaktadır (Amasra Kaymakamlığı, 2017).

Amasra’da yapılabilecek alternatif turizm etkinlikleri aşağıda belirtilmiştir (Amasra Kaymakamlığı, 2017; Cengiz ve Cengiz, 2014):

- **Yelken Turizmi:** Amasra ve çevre koylar uygun rüzgârlarıyla hoş bir yelken parkurudur.
- **Yat Turizmi:** Amasra yatların ve teknelerin güvenle barınabilecekleri ve her türlü ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri bir limandır. Ayrıca Amasra limanı Karadeniz Yat Rallisine (KAYRA) ev sahipliği yapmaktadır.
- **Trekking (Doğa Yürüyüşleri):** Turistlerinde en çok ilgi gösterdikleri alanlar Bedesten-Amasra-Kaleşah Tepesi, Kuşkayası Anıtı-Cevizlik Vadisi’dir.
- **Av Turizmi:** Amasra ve çevresi kara ve deniz avcılığı bakımından da önemli bir potansiyele sahiptir. Yaban hayatı ile ilgilenenlere hem kara hem de deniz avcılığı yönünden fırsatlar sunmaktadır.

- **Balıkçılık:** Deniz avcılığında Amasra hem profesyonel hem de amatör balıkçılık için dört mevsim av alanıdır. Mevsimine göre olta balıkçılığı ile istavrit, mezgit, kefal, palamut, lüfer, zargan, karagöz, iskorpit avlanır. Aralık-Şubat aylarında hamsi, kefal; Mart-Mayıs aylarında kalkan, kefal, barbun; Haziran-Ağustos aylarında mezgit, iskorpit, istavrit; Eylül-Kasım aylarında palamut, lüfer, çinekop, zargan avlamak mümkündür.

- **Su Altı Dalış Turizmi:** Su altı keşifleri ve su altı mağaraları gibi ideal alanlar bulunmasına rağmen henüz konuda gerekli tanıtımlar yapılmamıştır.

- **Kuş Gözlemciliği:** Amasra'da çeşitli balıkçıl kuşlar yanında kış aylarında Amasra limanlarına gelen kuğuları da izlemek mümkündür.

- **Mağara Turizmi:** Amasra ve çevresinde başta Gürcüoluk olmak üzere görülmeye değer mağaralar vardır. Günübirlik turlarla, doğal yaşamın içinde yer alan bu mağaralara ulaşılabilir.

- **Eko Turizm:** Amasra ve çevresindeki zengin bitki örtüsü ile çevreyi koruyan doğaya dayalı turizm alanı olarak görülmektedir.

4.1.2.3 Ulaşım

Amasra'yı iç bölgelere bağlayan üç ana karayolu bağlantısı vardır. Yeniçağa üzerinden E-80 otoyolu ile E-5 devlet yoluna üzerinden Mengen-Zonguldak-Devrek-Çaycuma-Bartın istikametinde ilerlenen yolla; Bartın'dan 17 km. sonra Amasra'ya ulaşılmaktadır. Gerede üzerinden E-80 otoyolu ile E-5 devlet yolu üzerinden kullanılarak, Karabük-Safranbolu üzerinden Bartın'dan Amasra'ya ulaşılmaktadır. Ilgaz Dağları daha sonrada Küre Dağları geçilerek Abana kıyılarına ulaşılmaktadır. Abana'dan İnebolu-Cide-Kurucaşile-Tekkeönü ve Amasra'nın doğal plajları Çakraz ve Bozköy istikametinden Amasra'ya ulaşılır. Bu yollar üzerinden Amasra'nın çevre illere olan uzaklıkları; Amasra-Zonguldak arası 103 km., Amasra-Ankara arası 295 km., Amasra-İstanbul arası 436 km. mesafededir (URL-9, 2017).

Amasra kentine karayolu olarak 3 yoldan ulaşım sağlanmaktadır. Birinci yol Bartın-Kazpınarı-Amasra (eski yol) rotası olup 17 km'dir. İkinci yol Bartın-Ahatlar-Amasra rotası olup 20 km'dir. Üçüncü yol ise Bartın-Topderesi-Amasra (tünel yolu) rotası olup 16 km uzaklıktadır.

Amasra'ya en yakın havaalanı Saltukova ve Ankara'dadır. Amasra Saltukova hava limanı arası 52 km, Ankara Esenboğa hava limanına ise 310 km. mesafededir. Araştırma alanında bulunan ulaşım ağı Şekil 29'da verilmiştir.

Amasra'da mevcut bir Liman bulunmaktadır. Mevcut Liman balıkçı tekneleri ve gemiler tarafından kullanılmaktadır. Yoğun olarak liman sefer bölgesine günü birlik yolcu taşımacılığı yapan yolcu motorları, ticari yatlar, özel tekneler ve balık av gemileri istifade etmektedir.

Amasra'ya direkt olarak demir yolu ulaşımı bulunmamaktadır. En yakın demiryolu bağlantısı ise Ankara-Zonguldak demiryolu hattı üzerinde yer alan Zonguldak İline bağlı Filyos beldesinde yer almaktadır.

**TARİHİ VE ARKEOLOJİK MİRASIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ BAĞLAMINDA
KÜLTÜREL PEYZAJ KORİDORLARININ PLANLANMASI VE TASARIMI: AMASRA ÖRNEĞİ**



ULAŞIM DURUMU

LEJAND

Kültürel Peyzaj Koridoru

- Kuşkayası Koridoru
- Horhor Deresi Koridoru
- Antik Liman-Çekiciler Koridoru
- Kaleiçi Koridoru
- Boztepe Koridoru

- ▲ Tepe Noktaları
- Belediye Sınırı
- Amasra Tüneli
- Karayolu

Ulaşım

- I. Derece Taşıt Yolu
- = II. Derece Taşıt Yolu

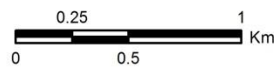
**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

Hazırlayan: Durmuşali TEKDAMAR

Danışman: Doç. Dr. Bülent CENGİZ

Harita No: 15

Ağustos-2017



Kaynak: 1/25.000 Ölçekli Topografik Harita
1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı
1/1.000 Ölçekli İmar Planı-Uydu Görüntüsü
İl, İlçe ve Köy Sınırları Haritası

Şekil 29: Ulaşım durumu.

4.1.2.4 Altyapı

İlçe genelinde %97 oranında kanalizasyon şebekesi bulunmaktadır. Merkez ve çevresinde yer alan 5 büyük mahalle ile bu mahallelerin şebekesinden gelen su ön arıtma uygulandıktan sonra 500 m mesafeden denize dökülmektedir. Bu şebekeden uzak yerlerdeki yerleşim alanları ise fosseptik kullanmakta, bir bölümü ise kaçak pis sularını derelere vermektedir. Amasra'da 2016 yılında yapımına başlanan Amasra Derin Deşarj Projesi Ekim 2017'de tamamlanmıştır (Amasra Belediyesi, 2017).

Amasra kentinin su ihtiyacı Ulus-Bahçecik su ishale hattı ve Uğurlar Köyü yer altı kaynaklarından sağlanmaktadır (Amasra Belediyesi, 2017).

Başkent Elektrik Dağıtım A.Ş. tarafından Amasra kentinin elektrik dağıtım şebekesi inşası, bakımı ve işletmesi sürdürülmektedir (Amasra Belediyesi, 2017).

Çöpler, İlçe içerisinde belirlenmiş noktalarda, çöp bidonlarına ve konteynerlerine bırakılmaktadır. Belediye tarafından her gün sabah akşam toplanmaktadır. Toplanan katı atıklar Amasra Müze Müdürlüğü'nün arka tarafında vahşi depolama yapıp yaklaşık 20 km uzaklıkta bulunan Bartın çöplüğüne dökülmektedir. Yerleşmenin kuzeyinde yer alan bu çöp dökme yeri hem fiziki şartlar hem de rüzgâr yönü dikkate alındığında yerleşim için sorun yaratmaktadır. Günlük toplanılan katı atık miktarı yaz aylarında 350 ton/gün, kış aylarında ise 190 ton/gündür. Katı atık toplamada geri dönüşüm ayrımı yapılmamaktadır (Amasra Belediyesi, 2017).

4.1.3 Amasra Kentine İlişkin Planlama Kararları

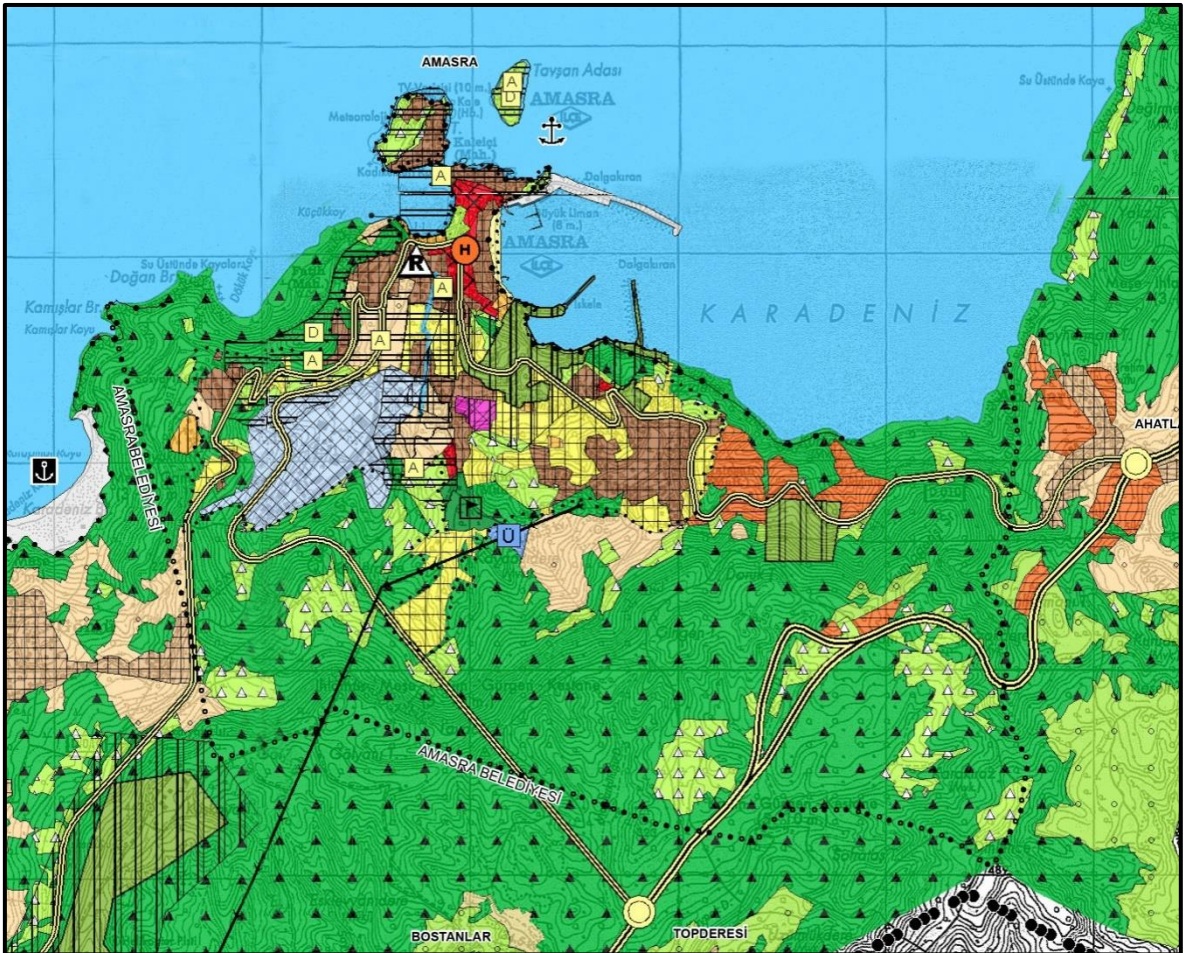
Amasra'nın sürdürülebilir planlanmasında kente ait planlar büyük önem göstermektedir. Bu kapsamda Amasra kenti için yapılmış ve uygulanan planlar incelenmiştir.

4.1.3.1 Çevre Düzeni Planı ve Kararları

Zonguldak-Bartın-Karabük (ZBK) Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı (ÇDP) 19.07.2007 tarihinde onaylanmıştır. ZBK bölgesini sosyal, ekonomik, tarihi ve kültürel açıdan bir bütün olarak ele alan bu planda çevresel, sosyal, ekonomik ve

fiziksel gelişmeler öngörülerek il ve ilçelerin konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi yerleşme ve arazi kullanım kararlarını belirlenmektedir. ÇDP kapsamında Tarihi Amasra kenti Turizm-Konaklama Koridorları başlıklı maddesinde Amasra turizm/konaklama koridorları içinde planlanmıştır. Kültürel-Tarihsel Çevre Koruma ve Kültür Turizmi başlıklı maddesinde ise Amasra'nın önemli bir antik kent olduğundan ve bu antik kentin korunması için gerekli çalışmaların yapılması zorunluluğu belirtilmiştir (Özdemir, 2016).

Bartın ve ilçelerine ilişkin, 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı 20.09.2013 tarihinde onaylanmıştır (Şekil 30 ve Ek-B). Bu planın yapılmasının amacı doğal ve kültürel değerler ile kentsel ve kırsal gelişmeler arasındaki koruma-kullanma dengesini sağlayarak sektörel gelişimin koordineli olarak sürdürülebilmesi ve bu çerçevede konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi yerleşme ve arazi kullanım kararlarının belirlenmesidir (Özdemir, 2016).



Şekil 30: 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı (Lejantı Ek-B) (Amasra Belediyesi, 2017).

4.1.3.2 Amasra 1/5000 Nazım İmar Planı ve Kararları

Nazım imar planı yerleşim genel arazi biçimlerinin başlıca alan tiplerinin tanımlanarak uygulama imar planı kararlarının belirlenmesine esas olmak üzere hazırlanmıştır. Plan onama sınırları içerisinde uygulama, bu plan kararlarına uygun olarak onaylı 1/1000 ölçekli uygulama imar planı kararlarına göre yapılacaktır. Planda belirlenen kullanım alanlarında kullanım amacı dışında herhangi bir yapı ve tesis yapılamaz, üst ölçekteki planlara aykırı olmazdır (Türkoğlu, 2014).

4.1.3.3 Koruma Amaçlı İmar Planı ve Kararları

Amasra'nın imar planı sırasıyla 1956, 1970, 1986 ve 2015 yıllarında yapılmıştır. Koruma Amaçlı İmar Planı ise 1988 yılında yapılmış, AKVTVKK'nun 1988 tarihinde onaylanmıştır. Amasra Koruma Amaçlı İmar Planı Yönetmeliğinde yer alan hükümler, plan onama sınırı içinde yer alan tescilli yapılar dışında kalan, yenilenecek tüm yapılar için geçerlidir.

Yönetmeliğin onarıma ilişkin hükümlerinden, adi onarım tanımının yapıldığı 12. maddesinde “kentsel sit alanı içinde ve dışında” tabiri kullanılmış olmasına rağmen Amasra yerleşiminde onaylı bir kentsel sit alanı mevcut değildir. Yönetmeliğin III. derece arkeolojik sit alanlarına ilişkin 43. maddesinde “Bu alanlarda imar planına uygun yeni yapılanma yapılabilir. Yeni yapılanma isteklerinin giderleri sahibince karşılanmak, Müze Müdürlüğü tarafından denetlenmek koşulu ile inşaatın yapılacağı parselin tümünde arkeolojik dokuyu belirlemeye yönelik kazı ve sondaj yapılır. Herhangi bir kalıntıya rastlanmaması halinde imar planı hükümleri doğrultusunda yapılaşma izni verilir. Fakat yapılan bu çalışmalar sonucunda herhangi bir bulguya rastlandığında konu Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kuruluna getirilir” hükmü bulunmaktadır (Türkoğlu, 2014).

4.1.3.4 Revizyon İmar Planı ve Kararları

Amasra tarihi kent merkezine esas yerleşme ve gelişme alanlarını kapsayan Revizyon İlave İmar Planı; Turizm ve hizmetler sektörlerinde gelişme eğilim ve potansiyelleri olan kentin hem yaşayanlarına hem de kent servisleri ve özellikle ayrıca doğal ve tarihi değerleri

ziyarete gelen ziyaretçilerine sağlıklı ve planlı bir çevre oluşturmak amacını taşımaktadır (Türkoğlu, 2014).

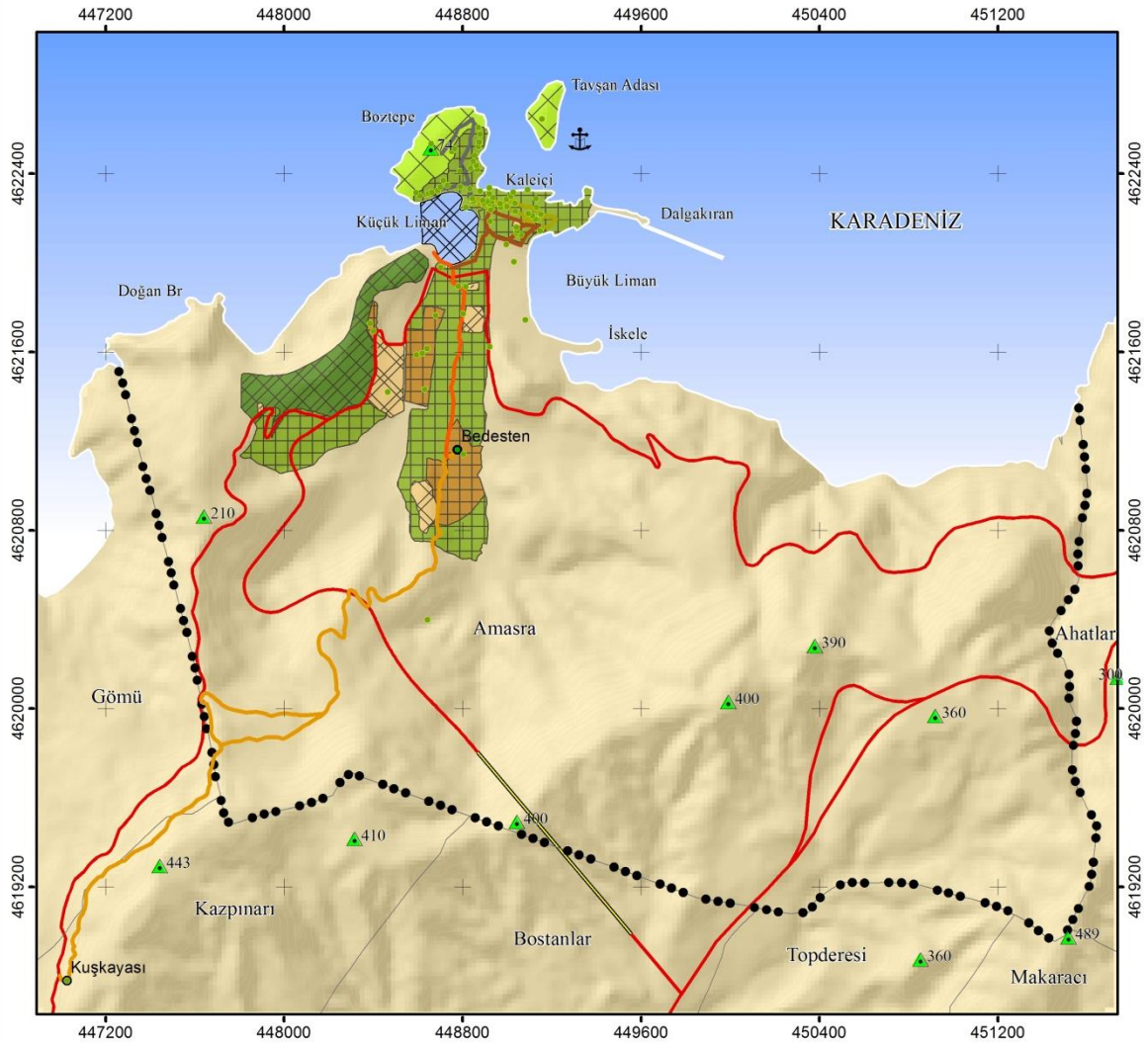
Amasra'da şuan güncel olarak kullanılan 01.04.1988 tarihli Koruma İmar Planı ve 07.05.2015 tarihli Revizyon İmar Planı'dır. Amasra kentine ait geçmişten günümüze kadar yapılan planlar sıralı olarak Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8: Amasra'da geçmişten günümüze yapılan planlar (Amasra Belediyesi, 2017).

Tarih	Adı
04.05.1956	Uygulama İmar Planı
17.12.1959	Kadaströ
23.07.1968	Halihazır
28.09.1970	Uygulama İmar Planı
24.02.1971	Revizyon İmar Planı
11.09.1976	Korumaya Yönelik İlk Kurul Kararı
22.07.1986	Uygulama İmar Planı
01.04.1988/119	Koruma Amaçlı İmar Planı
09.10.1990	Koruma Amaçlı İmar Planı
16.06.2004	Revizyon İmar Planı-Dizin Sokak
16.11.2007/104	Revizyon İmar Planı-(30L3d-30L3a-30M4d-30L4b-30L1c)
16.11.2007/104	İlave İmar Planı (30M4c-30M4d-29L2a-29L2b)
16.11.2007/103	Nazım İmar Planı
28.09.2007/674	Sit İrdeleme
15.01.2009	Halihazır
18.05.2013/905	Sit İrdeleme
05.06.2014	Revizyon İmar Planı
02.10.2014	Revizyon İmar Planı
13.01.2015	Revizyon İmar Planı
07.05.2015	Revizyon İmar Planı

Çalışma alanı içerisinde 1. 2. ve 3. derece arkeolojik sit ve 3. derece doğal sit alanları bulunmaktadır. Amasra'nın sit alanları kapsamında bakıldığında 739.607 m²'lik bir alanla 3. derece arkeolojik sit alanı geniş bir yer kaplamaktadır. Sırasıyla 3. derece doğal sit/3. derece arkeolojik sit alanı 185.145 m², 1. derece arkeolojik sit alanı 138.216 m², 2. derece arkeolojik sit alanı 129.405 m² ve 1. derece arkeolojik sit alanı/3. derece doğal sit alanı 109.657 m²'lik bir alan kaplamaktadır. Alanda toplamda seksen bir adet tescilli yapı bulunmaktadır. Çalışma alanına ait sit alanları ve tescilli yapılar haritası Şekil 31'de ve sit alanları ve özellikleri Şekil 32'de verilmiştir. Amasra'nın kültürel peyzaj alanları ve özellikleri Tablo 9'da sunulmuştur. Ayrıca, tescillenen korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarına ilişkin liste Ek-A'da bulunmaktadır.

**TARİHİ VE ARKEOLOJİK MİRASIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ BAĞLAMINDA
KÜLTÜREL PEYZAJ KORIDORLARININ PLANLANMASI VE TASARIMI: AMASRA ÖRNEĞİ**



SİT ALANLARI VE TESCİLLİ YAPILAR

LEJAND

Kültürel Peyzaj Koridoru

- Kuşkayası Koridoru
- Horhor Deresi Koridoru
- Antik Liman-Çekiciler Koridoru
- Kaleiçi Koridoru
- Boztepe Koridoru

- ▲ Tepe Noktaları
- Belediye Sınırı
- Antik_liman_Sit
- Amasra Tüneli
- Karayolu

Sit Alanları

- 1. Derece Arkeolojik Sit
- 1. Derece Arkeolojik Sit (3. Derece Doğal Sit)
- 2. Derece Arkeolojik Sit
- 3. Derece Arkeolojik Sit
- 3. Derece Doğal Sit (3. Derece Arkeolojik Sit)
- Tescilli Yapılar

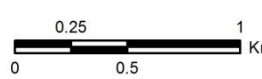
**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

Hazırlayan: Durmuşali TEKAMAR

Danışman: Doç. Dr. Bülent CENGİZ

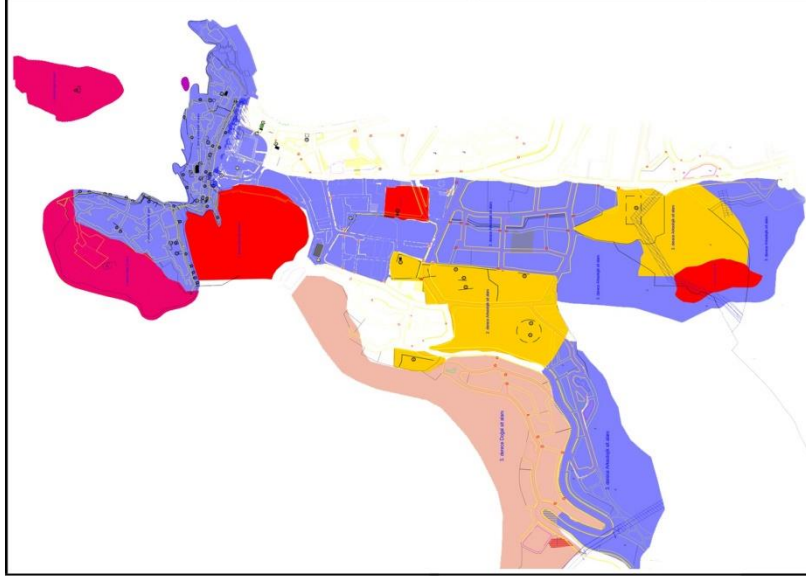

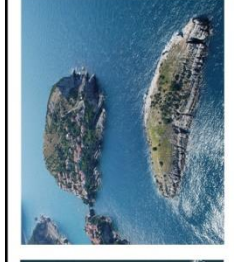
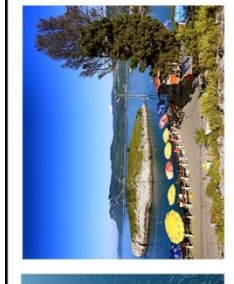




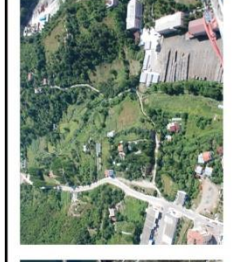
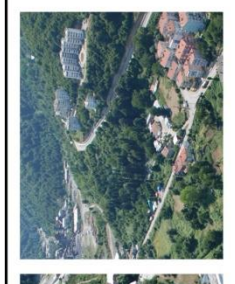


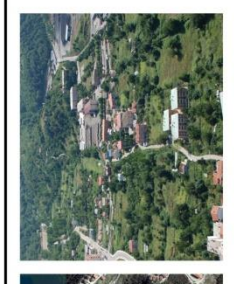



Harita No: 16

Ağustos-2017



Kaynak: 1/25.000 Ölçekli Topografik Harita
1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı
1/1.000 Ölçekli İmar Planı-Sit Paftası
İl, İlçe ve Köy Sınırları Haritası

Şekil 31: Sit alanları ve tescilli yapılar.







 <p>1. Derece Arkeolojik Sit Alanı (3. Derece Doğal Sit Alanı)</p> <p>1. Derece Arkeolojik Sit Alanı</p> <p>2. Derece Arkeolojik Sit Alanı</p> <p>3. Derece Arkeolojik Sit Alanı</p> <p>3. Derece Doğal Sit Alanı (3. Derece Arkeolojik Sit Alanı)</p>	<p>1. Derece Arkeolojik Sit Alanı (3. Derece Doğal Sit Alanı)</p>	<p>28.09.2007 tarihli ve 674 sayılı Karabük Kültür ve Tabiat Varlıkları Kurulu kararıyla Amasra ilçesi, Tarışan Adası ve Boztepe kuzey kısmını, 1. Derece Arkeolojik Sit ve 3. Derece Doğal Sit ilan edilmiştir.</p> <p>Alan: 109.657 m²</p>				<p>1. Derece Arkeolojik Sit Alanı</p>	<p>Bartın- Amasra da belirtilen alanlar Karabük Kültür ve Tabiat Varlıklarının Koruma Kurulunun 28.09.2007 tarih ve 674 sayılı kararıyla 1. Derece Arkeolojik Sit Alanı ilan edilmiştir. Antik Liman, Antik Tiyatro çevresi gibi alanlardır.</p> <p>Alan: 138.216 m²</p>				<p>2. Derece Arkeolojik Sit Alanı</p>	<p>Bartın-Amasra karayolunun üzerinde ve Karaevler mevkinde bulunan alanlar Karabük Kültür ve Tabiat Varlıklarının Koruma Kurulunun 28.09.2007 tarih ve 674 sayılı kararıyla 3. Derece Arkeolojik Sit ve 3. Derece Doğal Sit Alanı ilan edilmiştir.</p> <p>Alan: 129.405 m²</p>				<p>3. Derece Arkeolojik Sit Alanı</p>	<p>Amasra eski tarihi yerleşim bölgesinde bulunan alanlar Karabük Kültür ve Tabiat Varlıklarının Koruma Kurulunun 2013 yılında çıkardığı kararla 3. Derece Arkeolojik Sit Alanı ilan edilmiş ve Sit Alanı Sınırını 2007'den sonra tekrar belirlenmiştir.</p> <p>Alan: 739.607 m²</p>				<p>3. Derece Doğal Sit Alanı</p>	<p>Bartın- Amasra eski karayolunun kuzeyinde bulunan alan Karabük Kültür ve Tabiat Varlıklarının Koruma Kurulunun 28.09.2007 tarih ve 674 sayılı kararıyla 3. Derece Arkeolojik Sit ve 3. Derece Doğal Sit Alanı ilan edilmiştir.</p> <p>Alan: 185.145 m²</p>			
--	---	---	--	---	---	---------------------------------------	---	--	---	---	---------------------------------------	--	--	---	---	---------------------------------------	---	---	--	--	----------------------------------	--	--	---	---

Şekil 32: Sit alanları ve özellikleri.








Tablo 9: Amasra'nın Kültürel Peyzaj Alanları.

Adı	Fotoğraf	Açıklama		
		<i>Roma Dönemi</i>	<i>Tes.Tar:10.11.1992/2729</i>	<i>Bartın Yolu 4. km</i>
Kuşkayası Yol Anıtı				Roma İmparatoru Tiberius Claudius Cermanicus (M.S.41-54) zamanında Bithynia-Pontus valisi Gaius Julius Aquilla tarafından imparatorun anısına yaptırılmıştır (Yıldırım, 2014). Bir niş içerisine ayakta cepheden gösterilmiş bir figür işlenmiştir. Sol tarafta bir kaide ve üzerinde yükselen sütun yer almaktadır. Başlığın üzerinde cepheden bir kartal işlenmiştir. Anadolu'da tek yol anıtı olma özelliği taşıyan eser barış ve dostluğu simgeler (Anonim, 2011).
Amasra Kalesi ve Surları		<i>Roma-Bizans D.</i>	<i>Tes.Tar:11.09.1976/A157</i>	<i>Kaleiçi-Boztepe M.</i> Amasra Kalesi Bizans Döneminde inşa edilmiş, Ceneviz ve Osmanlı dönemlerinde değişikliklere uğramıştır. Kale, 3 tarafı denizle çevrili küçük bir yarım ada üzerindedir. 4 kat halinde yükselir. 15-20 metre yüksekliğindeki 24 burç ve kulesi, büyük kesme taştan yapılmıştır. Kalenin kuzeydoğu-güneydoğu arasındaki surlarının uzunluğu 65 metre üzerinde 8 adet burç bulunan güney surlarının uzunluğu 200 metre kadardır (Tunçer, 2014).
Cenova Şatosu ve Armaları		<i>Ceneviz Dönemi</i>	<i>Tes.Tar:11.09.1976/A157</i>	<i>Kaleiçi Mahallesi</i> Cenovalılar tarafından bir iç kale olan yapıda saray haline getirilen yerdir. Kale duvar ve kapılarında Cenovalılara ait amblemler bulunmaktadır (Cengiz ve Cengiz, 2016). Cenovalılar ele geçirdikleri kolonilerdeki kale duvarlarına kendi amblemlerini yerleştiriyorlardı. Bunun amacı, yerel halka geçmişe ait her şeyin Cenevizliler tarafından yapıldığını anlatmaktır. Amasra Kalesi de arma yönüyle geniş bir koleksiyonu yansıtır (Amasra Müzesi, 2017)
Fatih Camii		<i>Bizans Dönemi</i>	<i>Tes.Tar:11.09.1976/A157</i>	<i>Kaleiçi Mahallesi</i> 9. yüzyılda Amasra Kalesi içinde yapılmıştır. Amasra'nın 1460 yılında, Fatih Sultan Mehmet tarafından fethi sırasında camiye çevrilmiştir. 19 x 11 m boyutlarındaki caminin, 1887 yılında dört duvarı dışında mekânı örten ve yer yer yıkılma tehlikesi duvarları büyü bir onarımdan geçirilmiştir. Dünyada eşine pek rastlanmayan "Cuma hutbesinin kılıç çekilerek okunması" geleneği günümüzde Fatih Camii'nde yaşatılmaktadır (Anonim, 2011).
Kemere Köprüsü		<i>Bizans Dönemi</i>	<i>Tes.Tar:11.09.1976/A157</i>	<i>Boztepe Mahallesi</i> Bizans Dönemi'ne yapılmış olan Kemere Köprüsü, Boztepe'deki Sormagir Kalesini ve Amasra'daki Zindan Kalesi'ni birbirine bağlayan, kesme taşlarla inşa edilmiş, tek gözlü ve kemerli bir yapıdır (Yıldırım, 2014).
Küçük Kilise (Şapel)		<i>Bizans Dönemi</i>	<i>Tes.Tar:11.09.1976/A157</i>	<i>Kaleiçi Mahallesi</i> 9. Yüzyılda moloz taş tuğla ve devşirme malzemeye örgü sistemiyle yapılmış dikdörtgen planlı yapı Şapel, günümüzde Kültür ve Sanat Evi olarak kullanılan ve kale içinde bulunan tarihi bir yapıdır (Oğuztürk, 2016). Bizans Dönemi'ne yapılmış olan Şapel, Fatih Sultan Mehmet'in Amasra'yı fethetmesi üzerine mescide dönüştürülmüştür (Yıldırım, 2014).
Direkli Kaya (Antik Ruhtm)		<i>Roma Dönemi</i>	<i>Tes.Tar:11.09.1976/A157</i>	<i>Kaleiçi Mahallesi</i> Antik Limanın Doğusunda bulunan Direkli Kaya, koyun içindeki kaya üzerine örme sütunlarla yapılmış 7 m yüksekliğinde bir yapıdır. Direkli Kaya'dan denizle bağlantılı kare biçiminde bir havuz, kayaya oyulmuş basamaklar ve mermerden bir iskeleden görülmektedir. Ancak günümüzde su yüzeyinden çok az bir kısmı gözükken dalgakıranın büyük bir bölümü denizin içinde kumlar altında kalmıştır (Amasra Belediyesi, 2017).



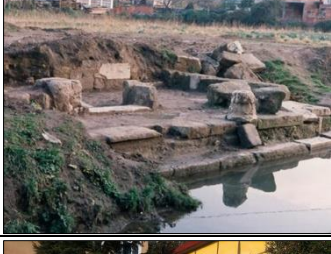

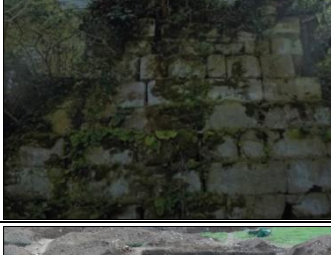


Tablo 9: (devam ediyor).

Adı	Fotoğraf	Açıklama
Bahriye Mektebi (Amasra Müzesi)		Osmanlı Dönemi Tes.Tar:11.09.1976/A157 Kum Mahallesi 1884'lü yıllarda Osmanlı Dönemi'nin, Bolu Mutasarrıfı İsmail Kemal Bey tarafından yapına başlanmıştır (Yıldırım, 2014). 1975'te Kültür Bakanlığı mülkiyetine geçen yapı, 1982 yılından beri bugünkü tarihi binasında hizmet veren ve dört teşhir salonundan oluşan Amasra Müzesi olarak kullanılmaktadır. Tarih Öncesi Dönem, Roma-Bizans Dönemi, Ceneviz ve Osmanlı Dönemlerine ait eserler sergilenmektedir (Anonim, 2011).
Ethem Ağa Konakı		Osmanlı Dönemi Tes.Tar:11.09.1976/A157 Kum Mahallesi Konak, 1890 yılında tamamlanabilmiştir. Küçük Liman Karşısında günümüzde Pazar yeri alanının yanındaki arsaya üç katlı olarak, Türk Ampiri denilen tarzda yapılan taş binanın kemerli dış kapısından ön taşlığa buradan basık kemerli cümle kapısından giriş katına girilmektedir. Amasra'da geçmişten günümüze gelen en güzel yapılardan biri olan Konak Karadağ Prensi Kotor'daki Köşküden esinlenerek yapılmıştır (Cengiz ve Cengiz, 2016).
Akropol		Roma Dönemi Tes.Tar:16.06.2006/131 Kum Mahallesi Akropol, kuzey-güney ve doğu-batı yönünde kesişen iki duvarı mevcut olan ve büyük blok taşlarla harçsız olarak yapılmıştır. Yoğun bir bitki örtüsü altında kalan yapı kalıntısının bulunduğu alanda, Amasra Müzesi tarafından temizlik çalışması yapılmıştır (Yıldırım, 2014).
Kaymakam Evi		Osmanlı Dönemi Tes.Tar:11.09.1976/A157 Kaleiçi Mahallesi Yapı 1881 yılında İptida-i Mektebi olarak yapılmış ve günümüzde Kaymakam Konutu olarak kullanılmaktadır (Cengiz ve Cengiz, 2016).
Bedesten		Roma Dönemi Tes.Tar:11.09.1976/A157 Kum Mahallesi Opus Reticulatum adı verilen planlı tuğla örgü sisteminde yapılmış olan Roma Dönemi Eyalet Meclis Sarayı/Bazilika, GEEAYK'nun kararı ile yapının Roma Gymnasium'u olduğu düşünülmüşse de bu büyüklükte gymnasium olmayacağına kanaat getirilmiştir. Kale yapımında büyük olasılıkla tahribata uğrayan yapının bazı duvarları da, 1968 yılında yaşanan deprem ile yıkılmıştır (Yıldırım, 2014).
Antik Tiyatro		Roma Dönemi Tes.Tar:11.09.1976/A157 Kum Mahallesi Roma Dönemine ait olup, Aya Yorgi Tepesi'nin güney yamacındadır. Tiyatro boşluğu ve Sahne bölümleri yıkılmıştır. 19.yüzyılın sonlarına kadar kısmen korunabilmiş olan tiyatronun yapı taşları, 1880'li yıllarda yol ve kaldırım yapımında kullanılmış olup, günümüze yalnızca bir kemeri ulaşmıştır. Yeri mezarlık olarak kullanılan tiyatronun sadece bir giriş kapısına ait kalıntılar görülebilmektedir (Anonim, 2011; Yıldırım, 2014).
Kemerdere Köprüsü		Roma Dönemi Tes.Tar:07.09.1993/3134 Kum Mahallesi Kemerdere Köprüsü, 8 metre uzunluğa, 5 metre genişliğe sahip olup, bindirme tekniği ile yapılmış kemerli bir yapıdır. Amasra-Bartın yeni karayolu üzerinde 2 km. mesafedeki orman içerisinde yer almaktadır. Karayolları 15.Bölge Müdürlüğü tarafından yaptırılan restorasyon projeleri,20.10.2012 tarih ve 558 sayılı KKVKBK kararı ile onaylanmış olup, henüz onarım çalışmaları başlamamıştır (Yıldırım, 2014).

Tablo 9: (devam ediyor).

Adı	Fotoğraf	Açıklama		
		<i>Roma Dönemi</i>	<i>Tes.Tar:07.06.2010/1846</i>	<i>Kum Mahallesi</i>
Roma Hamamı				Bitişik dört adet parselde yapı kalıntısına rastlanması üzerine temel kazısı durdurulmuş ve Kültür Bakanlığı izniyle Amasra Müze Müdürlüğü tarafından kurtarma kazısı gerçekleştirilmiştir. 1993 yılında I. Derece Arkeolojik Sit Alanı ilan edilen parseller, daha sonra çevresindeki diğer parsellerle birlikte III. Derece Arkeolojik Sit Alanına dönüştürülmüş ve hamam kalıntıları da taşınmaz kültür varlığı olarak tescillenmiştir (Yıldırım, 2014).
Osmanlı Hamamı		<i>Osmanlı Dönemi</i>	<i>Tes.Tar:11.09.1976/A157</i>	<i>Kum Mahallesi</i> 17. Yüzyılda Osmanlı Dönemi'nde moloz taş ve tuğlalarla yapılmıştır. Devşirme malzemeler bulunan hamam, bugün kullanılmamakta olup, derin çatlakları bulunmaktadır (Yıldırım 2014). Ilıklığı, üç kurnalı yıkanma odası, giriş halveti, dinlenme makatı ve holü, sıcak ve soğuk su hazne bölümleri sağlamdır. Ilıklık bir orta kubbe ve iki yarım kubbe ile örtülüdür (URL-6, 2017).
Merdivenler		<i>Osmanlı Dönemi</i>	<i>Tes.Tar:09.10.1990/1399</i>	<i>Kaleiçi Mahallesi</i> Zindan Mahallesinde ve Zindan mahallesinde yer alan Amasra Kalesinin iç sur duvarları arasında kalan merdivenler Osmanlı döneminde devşirme-dikdörtgen kesme taşlarla yöntemi yapılan merdivenlerin alanların yerleşime açılması sırasında yapıldığı tahmin edilmektedir (Anonim, 2011).
Taş İskele		<i>Roma Dönemi</i>	<i>Tes.Tar:19.08.2009/1340</i>	<i>Kum Mahallesi</i> Büyük Limanda bulunan, farklı boyutlarda taş bloklardan yapılmış olan Taş İskele Rihtimin büyük bir kısmının, büyük liman mendirek'e ulaşımı sağlayan yolun altında kaldığı tahmin edilmektedir (Yıldırım 2014).
Antik Su Kanalı Horhor Deresi		<i>Roma Dönemi</i>	<i>Tes.Tar:11.09.1976/A157</i>	<i>Kum Mahallesi</i> M.S. 111 yılında Bithynia Eyaleti'nin proconcul'u (eyalet valisi) olarak görev yapan Genç Plinius'un idaresi altındaki kentle ilgili İmparator Traianus'a yazdığı mektupta "zarif süslü bir kent Amastris'in başlıca yapıları arasında çok güzel uzun bir caddenin olduğundan ve cadde boyunca etrafa pis kokular saçan bir derenin aktığından ve bu derenin üzerinin bir tonoz ile kapatılması gerekliliğinden" bahsedilmektedir (Yıldırım, 2014; Sakaoğlu, 1999).
Türk Hamamı		<i>Osmanlı Dönemi</i>	<i>Tes.Tar:11.09.1976/A157</i>	<i>Kum Mahallesi</i> Günümüzde kafe olarak kullanılan yapı, Sağırosman ailesine ait olup, hamam 1890'lı yıllarda yapılmıştır (Yıldırım 2014).
Poseidon Mabedi		<i>Roma Dönemi</i>	<i>Tes.Tar:11.09.1976/A157</i>	<i>Boztepe Mahallesi</i> Boztepe Adasında meteoroloji istasyonu hemen yanında yer alan mabedin toprak üzerinden sadece temel izleri gözükmemektedir. İri taş bloklardan inşa edildiği mevcut kalıntılardan anlaşılmaktadır. Ayrıca temel üzerinde duvar izleri takip edildiğinde, mabedin dikdörtgen planlı olduğu anlaşılmaktadır. Mabede, Bizans ve Hristiyanlık Devrinde de bazı ilaveler yapıldığı sanılmaktadır. Bitki dokusu ve toprak altında kaldığı için net olarak algılanmamaktadır.

Tablo 9: (devam ediyor).

Adı	Fotoğraf	Açıklama		
		Tarih Öncesi Antik Dönem		Kum Mahallesi
Batı Limanı Kalıntıları		Batı limanı kalıntıları Küçük Liman plajında bulunmaktadır. Günümüzde sadece tek sıra blok taşlardan oluşan bir iskele kalmıştır. Antik Horhor Deresi akıntısı ile taşınan toprak dolgu altında kalan kalıntılar kaybolmuş durumdadır (Yıldırım, 2014).		
Doğu Limanı Kalıntıları		Büyük Liman askeri bölge tarafında bulunan doğu limanından günümüze kalan liman kalıntısıdır. Ancak bugünkü sahil güvenlik komutanlığının kullandığı askeri liman, doğu limanı kalıntısının üstüne yapılmıştır (Yıldırım, 2014).		
Antik Yapı Kalıntısı (Horhor)		Roma Dönemi	Tes.Tar:25.09.1990/1380	Kum Mahallesi
		1990 yılında yapılan Horhor Deresi ıslah çalışmaları sırasında ortaya çıkarılmıştır. Roma Dönemi'ne ait olan yapı, Bizans Dönemi'nde de onarılarak kilise olarak kullanılmış antik yapı kalıntısıdır (Yıldırım, 2014).		
Boztepe Kilise Kalıntısı		Roma Dönemi	Tes.Tar:11.09.1976/A157	Boztepe Mahallesi
		İri taş bloklarla yapılmış, bazı yerlerinde kemerler bulunan bir yapıdır. Kemerlerin iç kısımları ve kenarları yığma moloz taşlarla örülmüştür. Kemerler dışındaki tüm blok taşların kale yapımı için Büyük Limana taşındığı bilinmektedir (Anonim, 2011).		
Su Kemer Kalıntısı		Roma Dönemi	Tes.Tar:07.09.1993/3134	Kum Mahallesi
		Bir su kemerinin ayağına ait kalıntılardır. Hemen 10-15 m yakınında bir köprü bulunmaktadır. Kesme blok taşlardan inşa edilmiştir. Bu kemerin kuzeye bakan kısmına altta kalan taşları üzerine bir hayvan kabartması ve savaş sahnesi içeren kabartmalar yapılmıştır (Anonim, 2011).		
Antik Duvar Kalıntısı		Roma Dönemi	Tes.Tar:07.06.2010/1850	Kum Mahallesi
		Antik duvar kalıntıları, toplantı salonu ya da özel evlere ait mekânların olacağı düşünülmektedir. Bu mekânlardan birinde kısmen korunmuş geometrik motifler ile süslü mozaik tabana rastlanması ile tescillenmiştir (Yıldırım 2014).		
Sivil Mimari Örneği		Osmanlı Dönemi	-	-
		Amasra kenti içerisinde çeşitli tarihi dönemlerinde yapılmış ve günümüze kadar varlığını sürdüren toplam 22 adet tescilli yapı sivil mimari örneği konut bulunmaktadır (Ek-A).		

4.1.3.5 Amasra UNESCO Süreci

Ceneviz Ticaret Yolu'nda Akdeniz'den Karadeniz'e Kadar Kale ve Surlu Yerleşimleri

13 yy. ortasında Cenovalılar Akdeniz ve Karadeniz üzerinde aktif olarak işlem görüyordu. Cenovalılar başlangıçta Akdeniz'in kuzeybatısında bulunan İtalya'nın Cenova limanında yaşıyordu. Cenova eyaletinin ve Liguria bölgesinin başkentiydi. M.S 395'e kadar Roma İmparatorluğunun Roma-Bizans olarak bölünmesi üzerine Bizans'ın payına düşen Amasra ve çevresi uzun yıllar Bizans'ın hâkimiyetinde kaldı. Bizans İmparatoru Michael VIII. Paleologos'un 1261 yılında karşılaştığı güçlükleri göğüslemek için Cenovalılardan yardım istedi. Buna karşılık aralarından yapılan Nymphaionun Antlaşması ile Karadeniz'den bir kaç boğaz ve limanla birlikte Amasra'nın da kullanımını Cenovalılara bırakması Amasra'nın kaderini değiştirmiş, gittikçe gelişen Ceneviz kolonisi olmuştur. Cenovalılar ele geçirdikleri kolonilerdeki kale sur ve duvarlarını yapmış, işlemler geliştirmiş ve kendi amblemlerini yerleştirmişlerdir. Cenevizliler 11. yüzyıldan 19. yüzyılda Akdeniz ve Karadeniz üzerinde sekiz yüzyıl boyunca hâkimiyetlerini sürdürmüştür (UNESCO, 2017).

Anadolu'daki ana merkezi İstanbul'da bulunan Galata'ydı (Pera). “Ceneviz Ticaret Yolu'nda Akdeniz'den Karadeniz'e Kadar Kale ve Surlu Yerleşimleri” Cenevizlilerin hala hâkim alanlarda yer alan kayda değer ticaret limanlarından bazılarını oluşturuyor. Bu alanlar bölgeye hâkim olan beş kaleden (Yoros, Foça, Çandarlı, Amasra, Akçakoca, Sinop) ve bir kule (Galata'dan) oluşur.

15.04.2013 tarihinde UNESCO Dünya Miras Geçici Listesi'ne “Ceneviz Ticaret Yolu'nda Akdeniz'den Karadeniz'e Kadar Kale ve Surlu Yerleşimleri” ismiyle; Türkiye'de yer alan Ceneviz Ticaret Yolu'nda Cenovalıların bir dönem kullandığı İzmir (Çandarlı ve Foça), İstanbul (Galata Kulesi ve Yoros Kalesi), Düzce (Akçakoca), Bartın (Amasra) ve Sinop kaleleri dâhil edilmiştir (Yıldırım, 2014).

Amasra Kalesi: 1204'te 4. Haçlı Seferi'nden sonra Bizans İmparatorluğu'na yardımları için bir ödül olarak Karadeniz'de Cenevizlerle ticaret yapma ayrıcalığı tanımıştır. Bu sayede Cenevre Kaffa'da Bugün Ukrayna'da ve Amasra'da Cenovalılar kolonilerini kurmuşlardır. Amasra Kalesi Romalılar tarafından yaptırılmış, ancak daha sonra Bizans, Ceneviz ve Osmanlıların eline geçmesi ile restore edilmiştir. Özellikle 14. ve 15. yüzyılda

birkaç kapı inşa edilmiş ve bir kale Cenevizliler tarafından güçlendirilmiştir. Amasra Kalesi "Sormagir Kalesi" ve "Zindan Kalesi" olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır. Sormagir Kalesi, "Kemere" adlı bir köprü ile Amasra ile bağlantılıdır. Amasra Kalesinin kuzeydoğu tarafında "Büyük liman Kapısı" bulunmaktadır. Kalenin "Küçük Liman Kapısı" batı tarafında yer alırken, "Zindan Kapısı" güney kısmında bulunmaktadır. Amasra Kalesi duvarları, kuzeydoğu-güneydoğu yönünde, 65 metre uzanmaktadır. Güney duvarı 300 metre uzunluğunda ve bu duvarın üzerinde sekiz burçtan oluşmaktadır. "Cenova Şatosu" Amasra Kalesinin içerisinde yer almaktadır. Cenevizli koloniler, bu yapının Cenovalılar tarafından yapıldığını gösteren kesin kanıt olarak kabul edilir. Kale sur ve duvarları üzerinde İtalyan aileleri ve şehir amblemleri ve işlemleri görülmektedir. Bizans İmparatorluğu bu bölgelerdeki hâkimiyetini kaybettikten sonra Cenevizliler iki yüz yıl boyunca 1460 yılına kadar buralardaki egemenliğini sürdürmüştür (UNESCO, 2017).

Üstün Evrensel Değerin Gerekçesi: Cenevizliler orta çağda deniz ticareti ile ticari canlılığın merkezi olmuştur. Ceneviz Ticaret Yollarında Kale ve Surlu Yerleşimleri, ortaçağın ticaret ve uluslararası ilişkilerini yansıtan istisnai yapılardır. Ceneviz Ticaret Yolu'nda Cenovalıların kullandığı İzmir (Çandarlı ve Foça), İstanbul (Galata Kulesi ve Yoros Kalesi), Düzce (Akçakoca), Bartın (Amasra) ve Sinop Kalelerinin üstün evrensel değer olma kriterleri aşağıda verilmiştir.

- Cenevizliler Ortaçağ'da aktif ve kazançlı ticaret yapmak için öncü rol oynamıştır. Ceneviz tüccarları ve toplulukları kilit noktalarda bulunan kale ve surlu yerleşimleri ile Akdeniz'den Karadeniz'e Kadar ticaret yollarını güçlendirmiştir. Bu nedenlerle noktalar medeniyetler arasında önemli etkileşimlere tanıklık etmekte ve bu merkezler olağanüstü değerler taşımaktadırlar. Ayrıca Akdeniz ve Karadeniz kıyılarının etrafında yeni Ceneviz yerleşimi, mevcut yerleşimi, mimari uyumu açısından şehir planlama/peyzaj tasarımı için yüksek öneme sahiptir.

- Genel olarak, Anadolu'daki Ceneviz kaleleri ve diğer yapıları, deniz yapısı ve kent planlaması arasındaki ilişkiyi yansıtan en iyi örnek olarak kabul edilmektedir. Bunlar, Cenevizlerin seçkin mimari tasarımı ifade etmektedir (UNESCO, 2017).

IFLA Başkanı Desiree Martinez'in Mayıs Ayı'nda Amasra'yı ziyaretleri sırasında kendilerine Amasra'nın Dünya Miras Listesine alınması görüşü bildirilmiştir. Desiree Martinez'in konuyu Dünya Miras Merkezinde Francesco Bandarin ve Ron Van Oers'e bildirdiği IFLA, Unesco, Bartın Üniversitesi ve Ankara Üniversitelerinin işbirliğinde bu

yönde bir çalışma başlatılacağı kararı verilmiştir. Konuyla ilgili 2013 yılında Bartın Valisi Ali ÇINAR Başkanlığında ilgili kurum ve kuruluşların katılımıyla toplantı yapılmıştır. Amasra'nın UNESCO Dünya Miras Asil Listesi'ne girebilmesi için yapılacak çalışmaları yürütmek üzere İzleme Heyeti ve Yürütme Komitesi kurulması kararlaştırılmıştır (Yıldırım, 2014).

4.1.4 Mevcut Arazi Kullanımı ve Mülkiyet Durumu

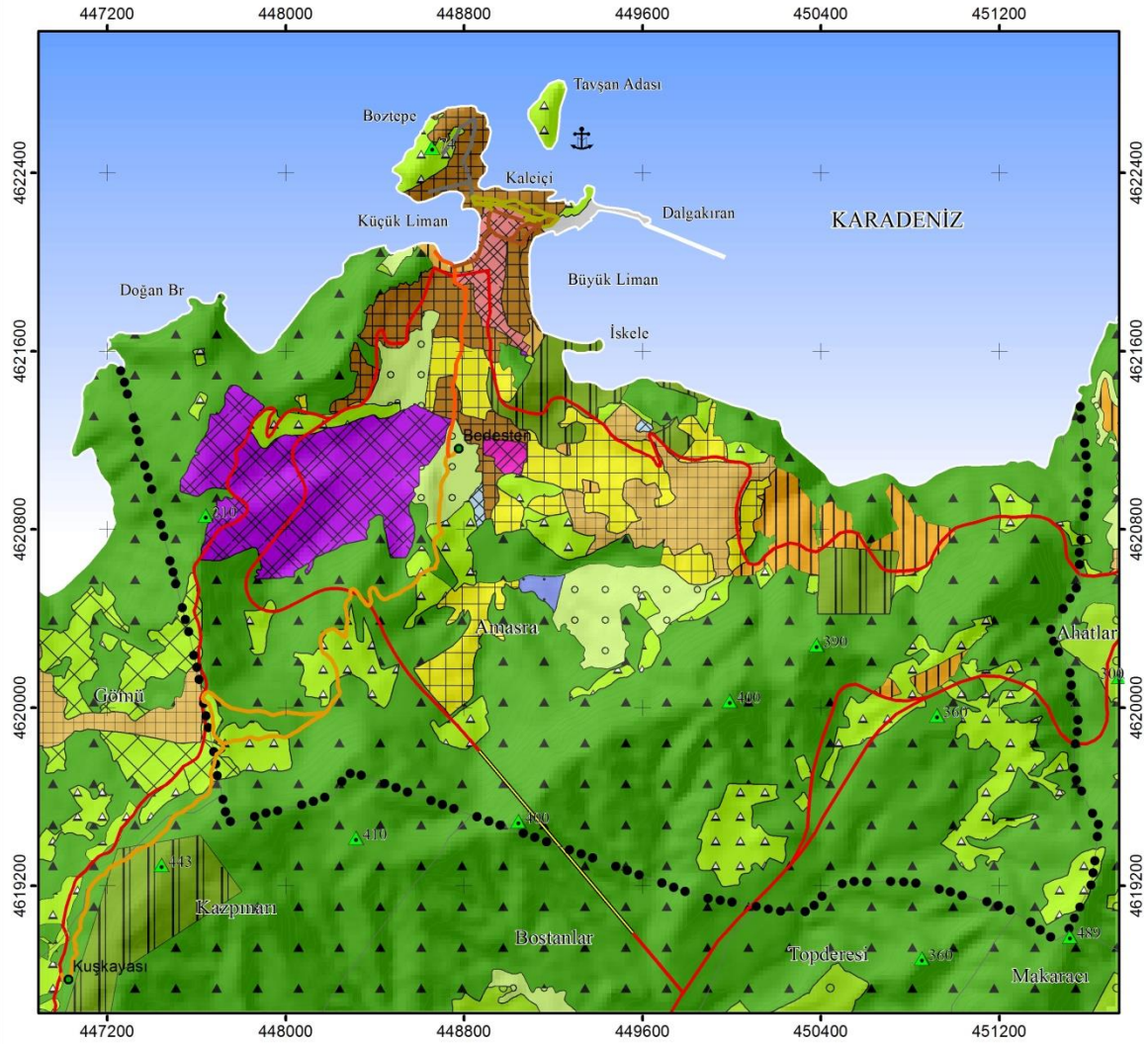
Araştırma alanında, Bartın Amasra bölgenin mevcut yapısını araştırmak ve belirlemek için çalışmalar yapılmıştır. Araştırma alanındaki kırsal yerleşimlerin dağılışında okul, hastane, sağlık kurumları ve dini kurumların şekillenmesinde birçok doğal ve kültürel faktörler etkili olmaktadır. Bunların yanında arkeolojik sit alanları, askeri alan, depolama alanları, tarım alanları, kentsel hizmet ve gelişme alanları, turizm alanları, sanayi alanları, kentsel ve kırsal yerleşim alanları ve orman alanları gibi mevcut arazi kullanım gösteren harita Şekil 33'de gösterilmiştir.

Çalışma alanımızın geniş bir kısmı ormanlık alanlardan oluşturmaktadır. Yerleşim alanları ise topografyada dağınık bir şekilde bulunmaktadır. Tarım alanları da yerleşim alanlarının çevresinde yer almaktadır. Alanımızın kuzeybatısında ise sanayi alanı yer alırken, yer yer de turizm alanları ve çok küçük bir kısımda da sit alanları bulunmaktadır.

Alan; kamusal ve özel mülkiyet olarak 2 başlıkta ele alınmıştır. Kamusal mülkiyet alanları; Belediye mülkiyeti, Maliye hazinesi Orman Mülkiyeti, Vakıf Mülkiyeti ve Askeri Alan mülkiyetini oluşturmaktadır. Çalışma alanı içerisinde 5.40 ha belediye mülkiyeti, 22.60 ha maliye hazinesi, 0.10 ha orman mülkiyeti, 0.06 ha vakıf mülkiyeti ve 9.90 ha askeri alan mülkiyeti bulunmaktadır.

Mülkiyet durumunu gösteren harita Şekil 34'de verilmiştir.

**TARİHİ VE ARKEOLOJİK MİRASIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ BAĞLAMINDA
KÜLTÜREL PEYZAJ KORIDORLARININ PLANLANMASI VE TASARIMI: AMASRA ÖRNEĞİ**



MEVCUT ARAZİ KULLANIMI

LEJAND

Kültürel Peyzaj Koridoru	Arazi Kullanım Sınıfları	
Kuşkayası Koridoru	Askeri Alan	Mutlak Tarım
Horhor Deresi Koridoru	Ağaçlandırılacak Alan	Orman Alanı
Antik Liman-Çekiciler Koridoru	Depolama Alanı	Sanayi Alanı
Kaleiçi Koridoru	Dikili Tarım	Tesis Alanları
Boztepe Koridoru	Hizmet Merkezleri	Çayır-Mera
Tepe Noktaları	Kentsel Gelişme Alanı	Üniversite Alanı
Belediye Sınırı	Kentsel Hizmet Merkezleri	
Amasra Tüneli	Kentsel Yerleşim Alanı	
Karayolu	Konut Dışı Kentsel Çalışma Alanı	
	Kültür ve Doğa Turizm Alanı	
	Küçük Sanayi Alanı	
	Kırsal Yerleşme Alanı	
	Mendirek	

**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

Hazırlayan: Durmuşali TEKDAMAR

Danışman: Doç. Dr. Bülent CENGİZ

Harita No: 17

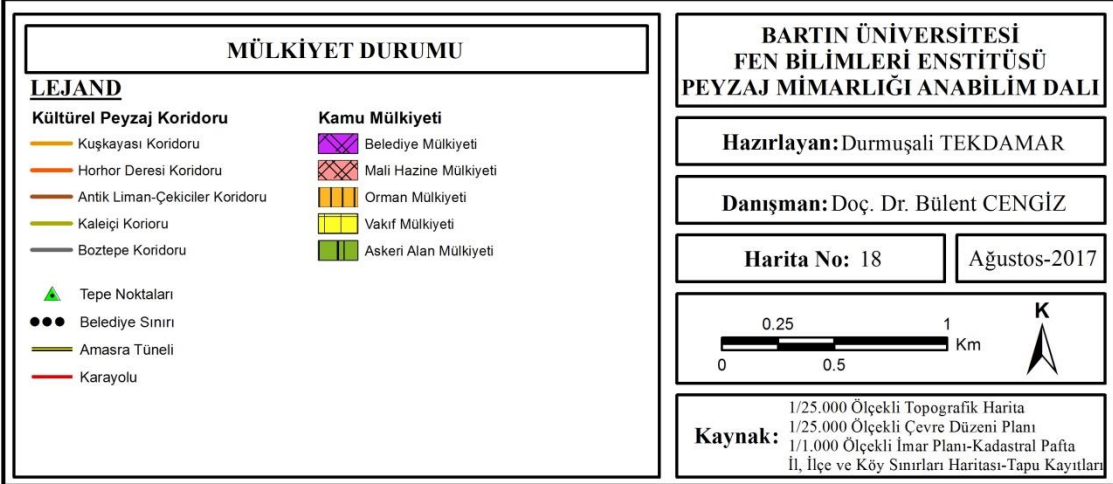
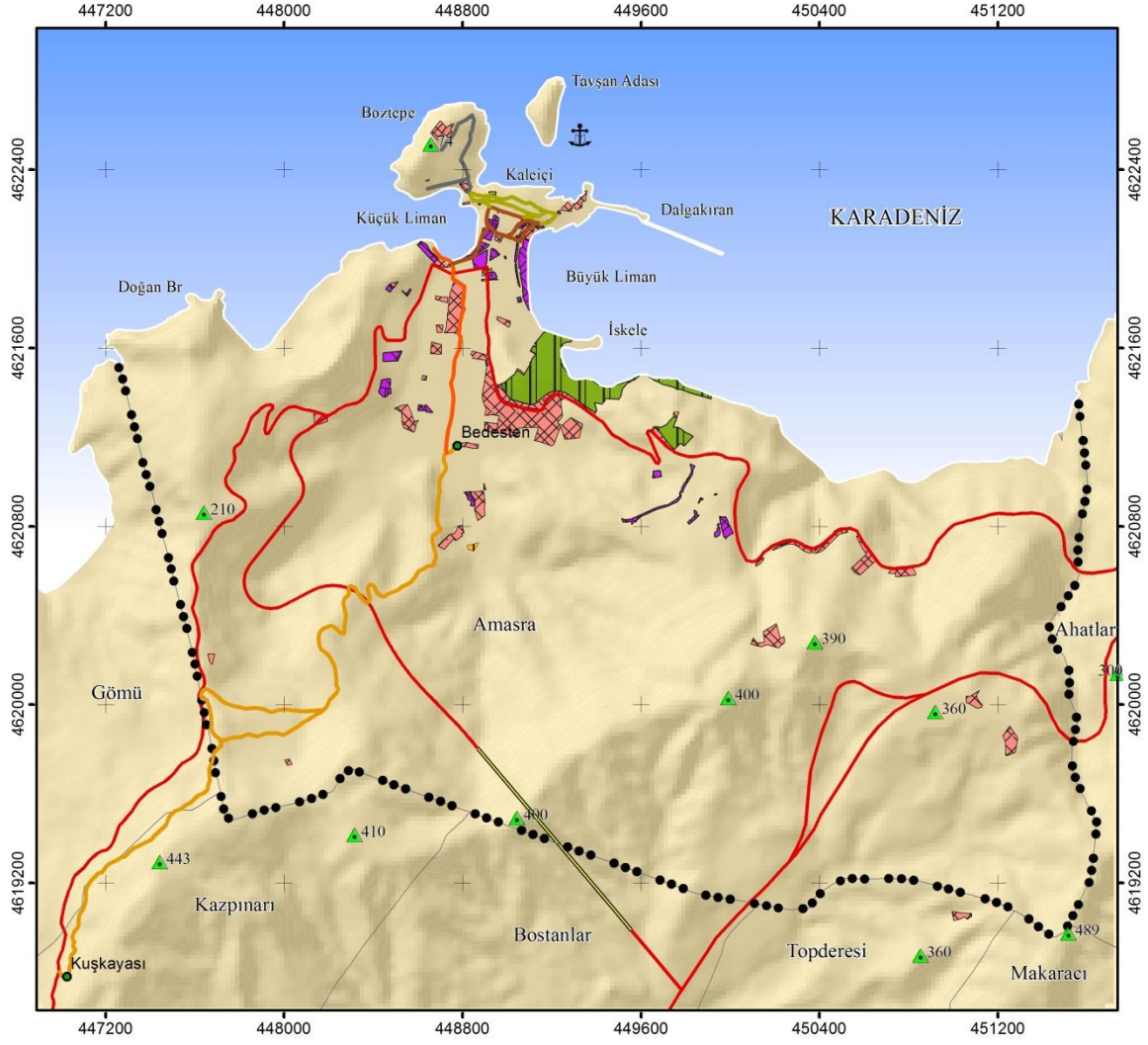
Ağustos-2017



Kaynak:
1/25.000 Ölçekli Topografik Harita
1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı
1/1.000 Ölçekli İmar Planı-Uydu Görüntüsü
İl, İlçe ve Köy Sınırları Haritası

Şekil 33: Mevcut arazi kullanımı.

**TARİHİ VE ARKEOLOJİK MİRASIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ BAĞLAMINDA
KÜLTÜREL PEYZAJ KORİDORLARININ PLANLANMASI VE TASARIMI: AMASRA ÖRNEĞİ**



Şekil 34: Mülkiyet durumu.

4.1.5 Amasra Kentine İlişkin SWOT Analizi

Amasra kentine ilişkin SWOT analizi yapılmıştır. SWOT analizi ile Amasra'nın mevcut doğal ve kültürel değerlerinin analizi saptanmıştır (Cengiz, 2012; Cengiz, 2014'den geliştirilerek):

Güçlü Yönler

- Tarihi ve arkeolojik alanlar/sitler
- Tepeler (panaromic views)
- Doğal sitler
- Doğal plajlara ve koylara sahip olması
- Biyoçeşitlilik
- İklimsel avantaj
- Görsel algılama avantajları (yarımada özelliği ile karşı kıyı etkisi)
- Gastronomik faaliyetler
- Balıkçılığın gelişmiş olması ve turizme gelirine katkısı
- Kıyısal özellikler (dik yarlar, mağaralar, ilginç kıyı oluşumları)
- Geleneksel el sanatları
- Folklorik değerler
- Limanlar (büyük ve küçük liman)
- Turizm geçmişinin olması
- Turizm potansiyelinin yüksek oluşu.
- 3000 yıllık tarihi geçmişe sahip olması
- Antik bir liman kenti oluşu
- Ev pansiyonculuğunun gelişmiş olması
- Nitelikli tescilli taşınmaz varlığı
- Tescilli sur ve tescilli yapı kalıntılarının bulunması
- Orman alanlarının varlığı
- Arkeolojik ve doğal varlıklarla birlikte alternatif turizm olanaklarının sağlanabilmesi
- Doğal, tarihi ve arkeolojik değerlere sahip olması
- Görsel güzelliği bulunan Vista alanlarının bulunması
- Ulaşım açısından kolay ulaşılabilen bir noktada olması

Zayıf yönler

- Topografik güçlükler
- Trafik ve otopark sorunu
- Yaz aylarında taşıma kapasitesinin üzerinde kullanım baskısı
- Tanıtım eksikliği
- Sit alanlarının amaç dışı kullanımı
- Kıyı kenar çizgisinde değişimlere neden olan faktörler (kıyı dolgu alanları vb.)
- Tarihi kent dokusunun bozulması
- Kent ve çevre estetiğindeki eksiklikler (görsel kirlilik vb.)
- Alt yapı eksikliği
- ATİ'nin (Amasra Taş Kömürü İşletmesi) faaliyetleri
- Deprem ve erozyon riskli alanların geniş yer kaplaması
- Doğal ve kültürel varlıklara ilişkin envanter eksikliği
- Turizm eğitimi eksikliği
- Konaklama standartlarının yetersiz olması
- Yerel yönetimlerde finansal eksiklikler
- Yerel yönetimlerin koruma konusuna yaklaşımlarındaki yetersizlikler
- Yasal çerçeveye uygun olmayan yerleşim alanları

Fırsatlar

- Büyük şehirlere (Ankara ve İstanbul) yakınlığı
- Halkın yeniliklere açık olması
- Deniz turizmi
- Balıkçılığın geliştirilebilir olması
- Doğal, kültürel ve tarihi değerleri ile Avrupa'nın en önemli korunan alanlarından biri olan Küre Dağları Milli Parkı'na yakın olması
- Ülkemizde taşımacılık yapılabilen tek doğal su yolu olan Bartın Çayı'na yakın olması
- Dünya kültür mirasında yer alan müze kent Safranbolu'ya yakın olması
- Turizmin yerel halka istihdam sağlaması
- Turizm Meslek Lisesinin faaliyet göstermesi
- Kara, deniz ve hava yolu ulaşımı ile erişilebilirlik
- Tur güzergahı üzerinde olması

- UNESCO Geçici Dünya Miras Listesi'nde bulunması
- Surlu yerleşim dokusu özelliği

Tehditler

- Deniz suyu kirliliği
- Orman varlığı üzerindeki antropojenik baskılar
- Arkeolojik alanlar üzerindeki tahribatlar
- Kıyı dolgu alanları
- Özellikle yaz aylarında aşırı kalabalık oluşu (taşıma kapasitesinin üzerinde kullanımlar)
- Bina yoğunluğunun ve kat yüksekliğinin artması
- Tarım alanlarının yapılaşmaya dönüşmesi (tarım alanları üzerindeki baskılar)
- Olumsuz yönde kültürel değişim
- Yasa ve yönetmeliklerdeki değişiklikler
- Termik Santral faaliyetleri

4.2 Önerilen Kültürel Peyzaj Koridorlarına İlişkin Mekânsal Analizler

Tarihi İpek Yolu Koridoru'nun bir bağlantısı olan Kuşkayası Yol Anıtı ile Amasra kent merkezine lineer şekilde uzanan Antik Yol Koridoru araştırmanın ana materyalini oluşturmaktadır. Araştırma alanı olarak seçilen Kuşkayası Yol Anıtı-Antik Yol Koridoru aşağıda belirtilen beş temel Kültürel Peyzaj Koridoru'ndan oluşturmaktadır. Bunlar (Şekil 35);

- I. Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru:** Kuşkayası-Bedesten Koridoru
- II. Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru:** Bedesten-Küçük Liman (Antik Liman) Koridoru
- III. Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru:** Küçük Liman-Büyük Liman Koridoru
- IV. Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru:** Büyük Liman-Kaleiçi Koridoru
- V. Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru:** Kaleiçi-Boztepe Koridoru



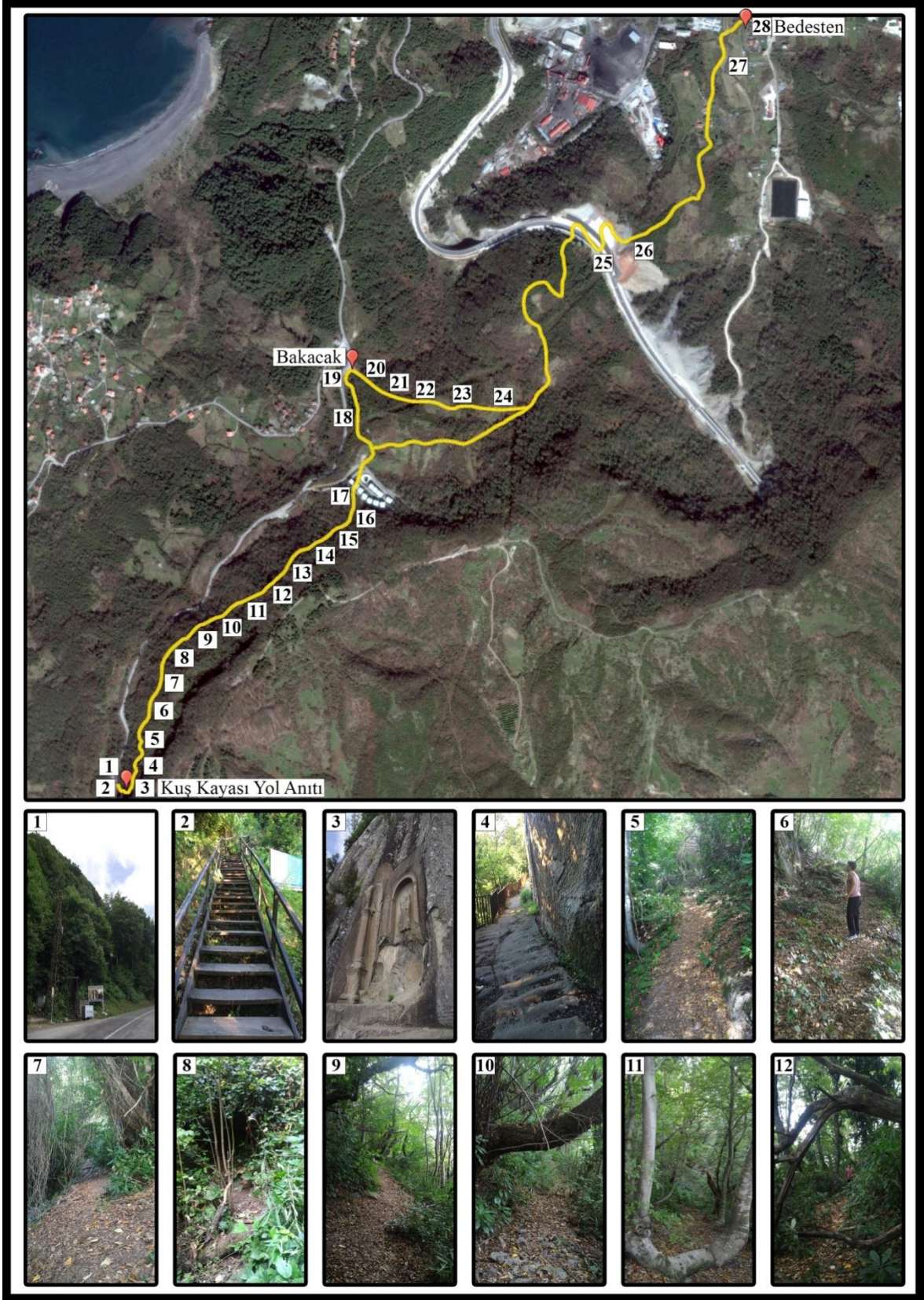
Şekil 35: Önerilen Kültürel Peyzaj Koridorları'nın uydu görüntüsündeki konumları.

4.2.1 Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru: Kuşkayası-Bedesten Koridoru

Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru (Kuşkayası-Bedesten koridoru) toplam yol uzunluğu 3867.57 m'dir. Koridor üzerindeki genel peyzaj tiplerine bakıldığında arkeolojik peyzaj, orman peyzajı, kentsel peyzaj, manzara terası, karayolu peyzajı, akarsu peyzajı ve tescilli yapılar olarak sıralanmıştır. Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru üzerindeki önemli alanların fotoğrafları belirtilmiştir. Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru'nun özellikleri Tablo 10'da ve koridora ilişkin fotoğraflar Şekil 36'da verilmiştir.

Tablo 10: Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru'ndan fotoğraflar ve özellikleri.

Fotoğraf No	Karakteristiği
1	Amasra-Bartın eski karayolu Kuşkayası Yol Anıtı giriş
2	Kuşkayası Yol Anıtı ahşap yürüyüş yolu merdivenleri
3	Kuşkayası Yol Anıtı
4	Orman içi antik yürüyüş yolu
5-6	Orman içi doğal yürüyüş yolu
7-8	Orman içi yürüyüş yolu üzerinde bulunan bitkisel tüneller
9	Yürüyüş yolu üzerinde bulunan orman kapalılığı yüksek alanlar
10-11-12	Bitki gövdelerinin yürüyüş yolu üzerindeki oluşturdukları köprü ve tüneller
13	Yürüyüş yolu üzerinde bulunan orman içi yarı açık alanlar
14-15-16	Yürüyüş yolu üzerindeki eğim derecesinin yüksek olduğu alanlar
17	Antik yürüyüş yolunu kesen otel alanı
18	Orman içi doğal yürüyüş yolu
19	Seyir Alanından (Bakacak) Amasra'nın genel görünümü
20-21-22	Yürüyüş yolu üzerinde bulunan orman içi yarı açık/kapalı alanlar
23-24	Yürüyüş yolu üzerinde bulunan orman içi açık alanlar
25	Yürüyüş yolunu kesen yeni Amasra-Bartın karayolu
26	ATİ'nin üst tarafından yeni Amasra-Bartın karayolunun görünümü
27	Antik Horhor Deresi su kanalının başlangıç noktası
28	Gymnasium'den (Bedesten) bir görünüm



Şekil 36: Kuş kayası Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin fotoğraf paftası.

Şekil 36: (devam ediyor).



4.2.2 Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru: Bedesten-Küçük Liman (Antik Liman) Koridoru

Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru (Bedesten-Küçük Liman/Antik Liman Koridoru) toplam yol uzunluğu 1007.82 m'dir. Koridor üzerindeki genel peyzaj tiplerine bakıldığında tescilli yapı, akarsu peyzajı, kentsel peyzaj, kıyısal peyzaj ve arkeolojik peyzaj olarak sıralanmıştır. Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru üzerindeki önemli alanların fotoğrafları belirtilmiştir. Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru'nun özellikleri Tablo 11'de ve koridora ilişkin fotoğraflar Şekil 37'de verilmiştir.

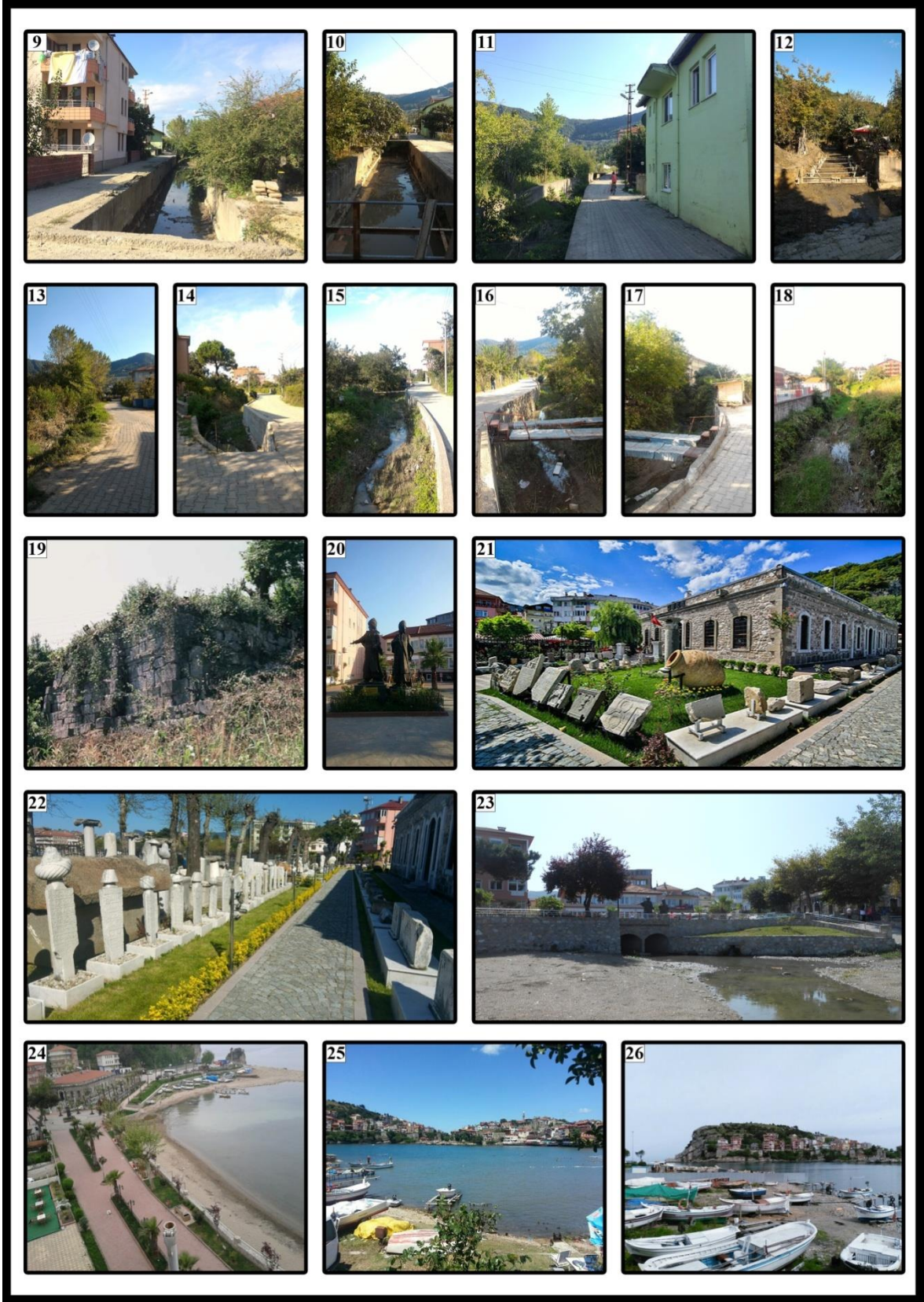
Tablo 11: Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru'ndan fotoğraflar ve özellikleri.

Fotoğraf No	Karakteristiği
1-2	Gymnasium (Bedesten/Bazilika)
3	Gymnasium'a arka patika yol girişi
4-5	DSİ tarafından yapılan Horhor Deresi ıslah çalışmaları
6-7	Tarihi Horhor Deresi eski kanalı
8	Roma dönemine ait Antik Tiyatro kalıntısı
9-10-11	Horhor Deresi ve yürüyüş yolu
12	Horhor Deresi üzerinden geçiş sağlayan köprü
13-14-15	Horhor Deresi eski kanalı
16-17-18	Horhor Deresi Antik su kanalı başlangıcı
19	Horhor Deresi üzerinde bulunan tescilli yapı kalıntısı
20	Horhor Deresi kanalının üzerindeki Fatih Sultan Mehmet heykeli
21-22	Amasra Müzesi ve bahçesi (Eski Bahriye Mektebi)
23	Horhor Deresi'nin antik su kanalından Karadeniz'e döküldüğü yer
24	Küçük Liman(Antik Liman)ve plajının kıyısal mekânı
25-26	Küçük Liman'dan Kaleiçi ve Boztepe'nin genel görünümü



Şekil 37: Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin fotoğraf paftası.

Şekil 37: (devam ediyor).



4.2.3 Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru: Küçük Liman-Büyük Liman Koridoru

Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru (Küçük Liman-Büyük Liman Koridoru) toplam yol uzunluğu 1018.21 m'dir. Koridor üzerindeki genel peyzaj tiplerine bakıldığında kıyusal peyzaj, kentsel peyzaj, arkeolojik peyzaj, tescilli yapılar ve geleneksel kültür dokusu olarak sıralanmıştır. Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru üzerindeki önemli alanların fotoğrafları belirtilmiştir. Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru'nun özellikleri Tablo 12'de ve koridora ilişkin fotoğraflar Şekil 38'de verilmiştir.

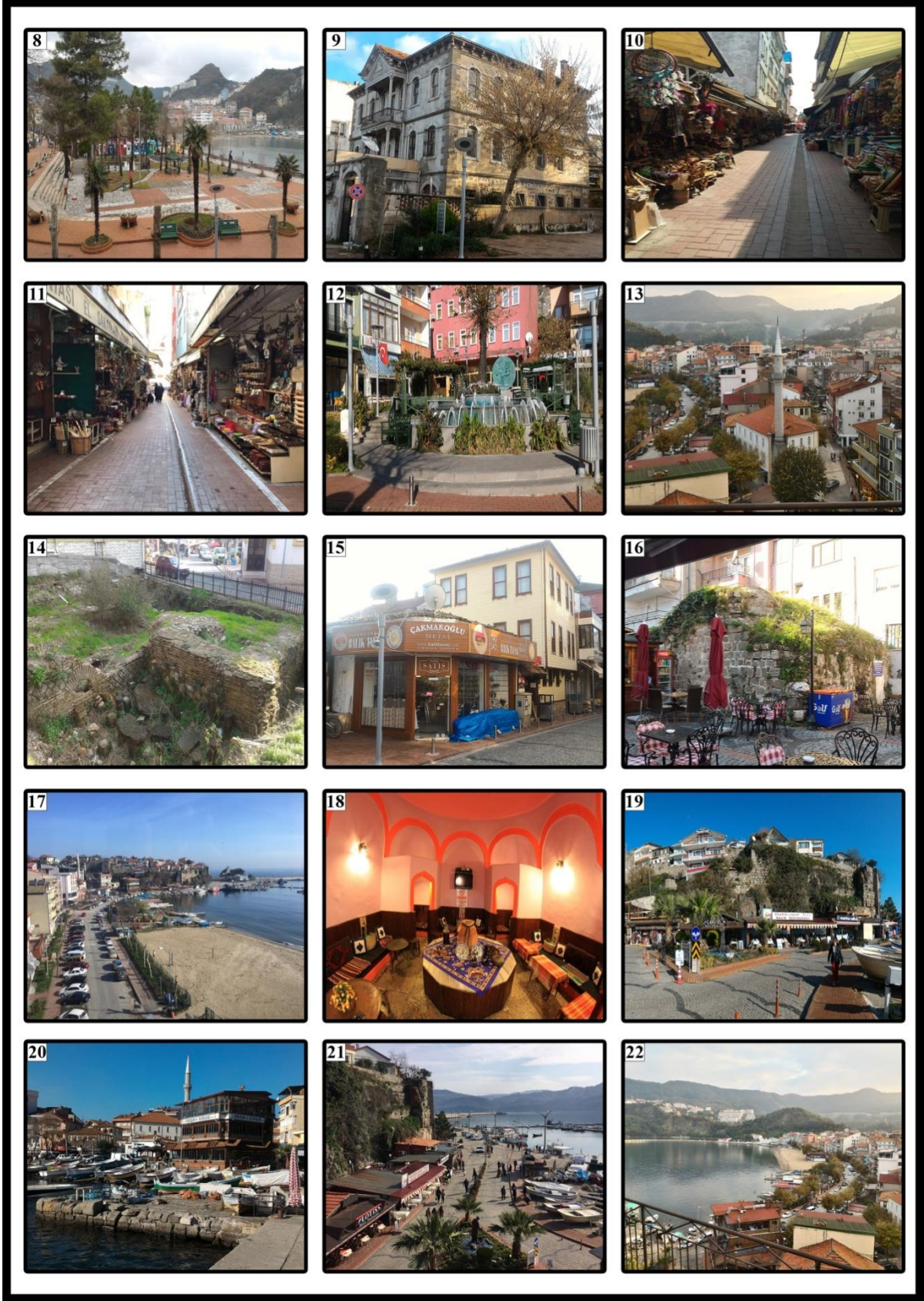
Tablo 12: Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru'ndan fotoğraflar ve özellikleri.

Fotoğraf No	Karakteristiği
1	Küçük Liman'dan (Antik Liman) Amasra Kalesi'nin görünümü
2	Küçük Liman'dan (Antik Liman) plajı
3	Küçük Liman plajında bulunan Batı Liman'ı kalıntıları
4	Küçük Liman'dan (Antik Liman) Boztepe'nin genel görünümü
5	Kültür Parktan gün batımı
6	Kültür Parkta bulunan Barış Akarsu heykeli
7-8	Kültür Park
9	Sivil mimari örneği (Ethem Ağa Konağı)
10-11	Tarihi Çekiciler Çarşısı
12	Amastris Parkı
13	Cenova Şatosu'ndan Amasra kentinin görünümü
14	Roma Hamamı kalıntıları
15	Tescilli sivil mimari örneği
16	Osmanlı Hamamı
17	Büyük Liman plajı
18	Türk Hamamı
19	Amasra Kalesi sur ve burçları
20	Tescilli Taş İskele
21	Amasra Kalesi ve Büyük Limanın görünümü
22	Cenova Şatosu'ndan Büyük Liman plajı



Şekil 38: Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin fotoğraf paftası.

Şekil 38: (devam ediyor).



4.2.4 Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru: Büyük Liman-Kaleiçi Koridoru

Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru (Büyük Liman-Kaleiçi Koridoru) toplam yol uzunluğu 804.21 m'dir. Koridoru üzerindeki genel peyzaj tiplerine bakıldığında arkeolojik peyzaj, tarihi kent dokusu, tescilli yapı ve surlu yerleşimi olarak sıralanmıştır. Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru üzerindeki önemli alanların fotoğrafları belirtilmiştir. Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru'nun özellikleri Tablo 13'de ve koridora ilişkin fotoğraflar Şekil 39'da verilmiştir.

Tablo 13: Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru'ndan fotoğraflar ve özellikleri.

Fotoğraf No	Karakteristiği
1	Büyük Liman'dan Kaleiçi surlu yerleşim görünümü
2	Amasra Kalesi sur ve burçları yerleşim görünümü
3-4	Amasra kalesi kapı ve sur duvarları
5	Şapel'den (Eski Kilise) bir görünüm
6	Kaleiçi'nden sokak dokusu
7	Cenova Şatosu
8	Cenova Şatosu'ndan Amasra kentinin genel görünümü
9	Cenova armaları
10	Tescilli sivil mimari örneği
11	Fatih Cami
12	Tescilli sivil mimari örneği/Kaymakamlık evi
13	Amasra Kalesi'nin iç sur duvarlarında bulunan merdivenler
14-15-16	Amasra Kalesi sur ve burçları / kale önü yürüyüş yolları
17-18	Amasra Kalesi sur içi ve sur dışı yerleşimi
19	Amasra Kalesi Küçük Liman Caddesi giriş kapısı
20	Antik rıhtım/Direklikaya
21	Sivil mimari örneği ve merdiven



Şekil 39: Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin fotoğraf paftası.

Şekil 39: (devam ediyor).



4.2.5 Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru: Kaleiçi-Boztepe Koridoru

Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru (Kaleiçi-Boztepe koridoru) toplam yol uzunluğu 781.97 m'dir. Koridor üzerindeki genel peyzaj tiplerine bakıldığında arkeolojik peyzaj, doğal peyzaj, tescilli yapı, kıyasal peyzaj ve surlu yerleşim olarak sıralanmıştır. Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru üzerindeki önemli alanların fotoğrafları belirtilmiştir. Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru'nun özellikleri Tablo 14'de ve koridora ilişkin fotoğraflar Şekil 40'da verilmiştir.

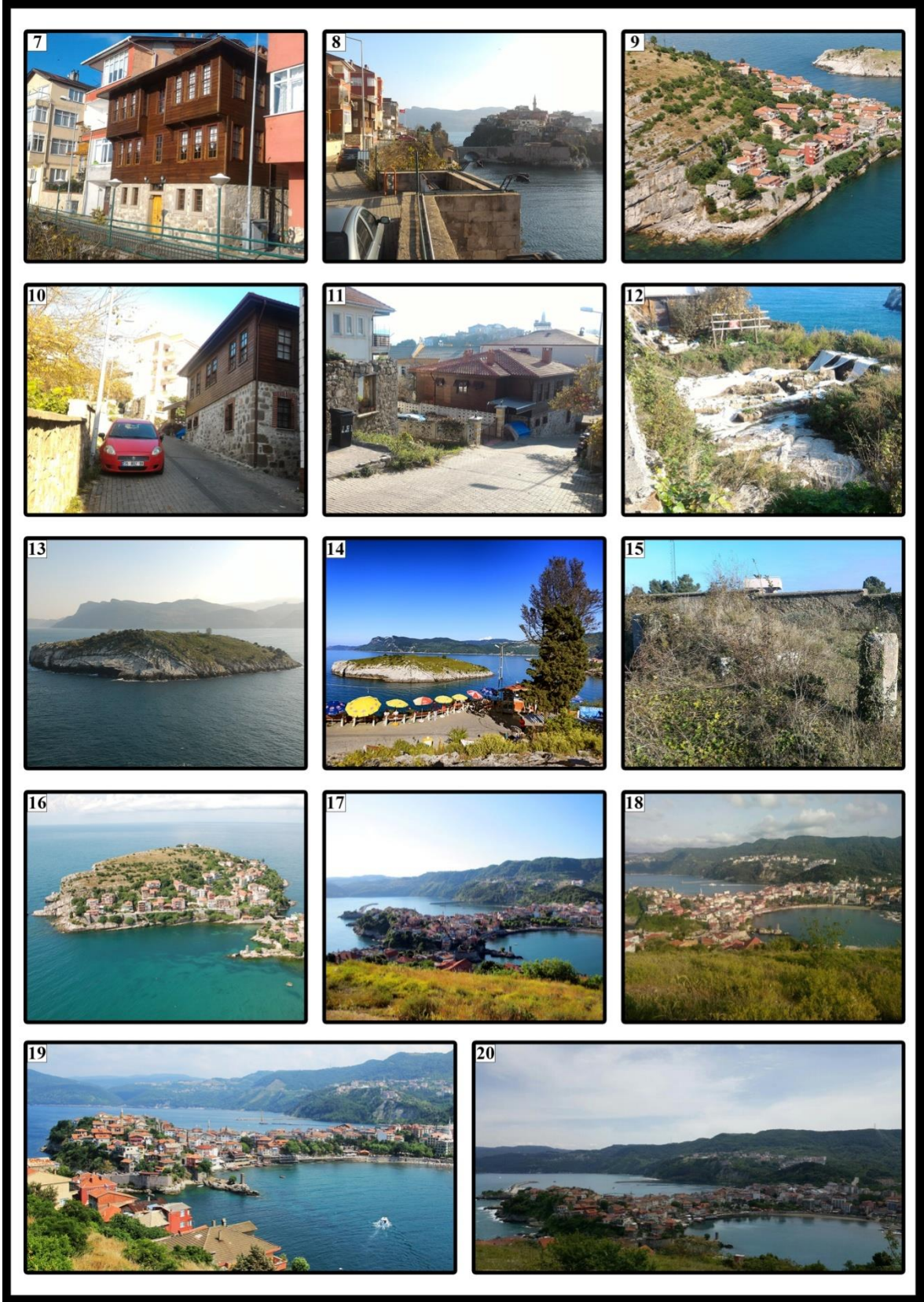
Tablo 14: Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru'ndan fotoğraflar ve özellikleri.

Fotoğraf No	Karakteristiği
1	Boztepe ile Kaleiçi'ni birbirine Kemere Köprüsü
2	Boztepe'nin girişi/ Karanlık kapı
3	Boztepe/ Ucpalamar'ın genel görünümü
4	Doğu-Kuzeydoğu'da bulunan kale sur duvarları
5	Boztepe'de bulunan teras kale duvarları
6	Kilise yapı kalıntısı
7	Tescilli sivil mimari örneği
8	Ucpalamar'da burçlar üzerinde bulunan seyir terasları-Kaleiçi görünümü
9	Boztepe ve Tavşan Adası'nın havadan görünümü
10-11	Tescilli sivil mimari örnekleri ve sokak dokusu
12	Ağlayan Ağaç'ın mevkiinde bulunan mabet kalıntısı
13	Tavşan Adası
14	Ağlayan Ağaç seyir noktası ve Tavşan Adası
15	Posedion Mabedi duvar kalıntıları
16	Boztepe'nin havadan görünümü
17-18-19-20	Boztepe seyir noktalarından Amasra kentinin genel görünümleri



Şekil 40: Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin fotoğraf paftası.

Şekil 40: (devam ediyor).



4.3 Kültürel Peyzaj Koridorlarına İlişkin Uzman Görüşü Değerlendirmesi

Bu başlık altında Kültürel Peyzaj Koridoru ile ilgili uzmanlara yapılan anketler, uzman görüşleri ve önerilerine yer verilmiştir.

4.3.1 Anketler

Anket uygulanan uzmanların demografik özellikleri aşağıda verilmiştir (Tablo 15). Anket çalışması yapılan uzmanların % 66'sı (33 kişi) erkek, % 34'ü (17 kişi) ise kadındır.

Tablo 15: Uzmanların demografik özellikleri.

Bireysel özellikler		Sayı (N)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Bayan	17	34
	Erkek	33	66
Yaş	18-29	13	26
	30-39	24	48
	40-49	11	22
	50-59	2	4
Medeni durum	Bekâr	19	38
	Evli	31	62
Eğitim	İlköğretim	2	4
	Lise	3	6
	Ön lisans	6	12
	Lisans	24	48
	Yüksek lisans	10	20
	Doktora	5	10
Meslek	Arkeolog	4	8
	Belediye Başkan Yardımcısı	1	2
	Beden Eğitimi Öğretmeni	5	10
	Çevre Şehircilik İl Müdürü	1	2
	Fen İşleri Müdürü	1	2
	Harita Mühendisi	3	6
	İmar ve Şehircilik Müdürü	1	2
	İnşaat Mühendisi	4	8
	İnşaat Teknikeri	2	4
	Jeoloji Mühendisi	1	2
	Kültür Turizm Derneği Bşk.	1	2
	Kültür Turizm Müdürlüğü Şb. Müdürü	1	2
	Makine Mühendisi	1	2
	Mimar	3	6
	Orman Mühendisi	2	4
	Şehir Plancısı	3	6
	Peyzaj Mimarı	7	14
	Teknisyen	1	2
	Turizm Rehberi	2	4
	Turizm Araştırmacısı	1	2
Turizm İşletmecisi	1	2	
Ustabaşı/Bilirkişi	1	2	
Zabita Memuru/Bilirkişi	2	4	
Ziraat Mühendisi	1	2	
Doğa/ Çevre kulübü üyeliği	Evet	11	22
	Hayır	39	78

Tablo 15: (devam ediyor).

Amasra'nın en çok ziyaret edildiği dönem	İlkbahar	1	2
	Yaz	49	98

Ankete katılan uzmanlara sorulan “Amasra'nın genellikle hangi amaçla ziyaret edildiğini düşünüyorsunuz?” sorusuna uzmanlar 1. tercih olarak %42 oranla “Deniz, kum, güneş” 2. tercih olarak %32 oranla “Kültürel dokusu” 3. tercih olarak ise %26'lık oranla “Doğal özellikleri” şeklinde görüş belirttikleri saptanmıştır (Tablo 16).

Tablo 16: Uzmanlara göre Amasra'nın ziyaret edilme nedenleri.

Amasra'nın genellikle hangi amaçla ziyaret edildiğini düşünüyorsunuz?	I. Tercih		II. Tercih		III. Tercih	
	Sayı (N)	Yüzde (%)	Sayı (N)	Yüzde (%)	Sayı (N)	Yüzde (%)
Deniz, kum, güneş	21	42	13	26	13	26
Kültürel dokusu	6	12	16	32	16	32
Doğal özellikleri	13	26	13	26	13	26
İş ziyareti	-	-	-	-	-	-
Gastronomik özellikler	10	20	8	16	8	16
Toplam	50	100	50	100	50	100

Ankete katılan uzmanlara sorulan “Amasra'da ziyaretçilerin karşılaştığı çevre sorunları nelerdir?” sorusuna uzmanlar 1. tercih olarak %32 oranla “Otopark sorunu” 2. tercih olarak %22 oranla “Taşıt yoğunluğu” 3. tercih olarak ise %16'lık eşit oranla “Görsel kirlilik” ve “İklimsel özellikler” şeklinde görüş belirttikleri saptanmıştır (Tablo 17).

Tablo 17: Uzmanlara göre Amasra'da ziyaretçilerin karşılaştığı çevre sorunları.

Amasra'da ziyaretçilerin karşılaştığı çevre sorunları nelerdir?	I. Tercih		II. Tercih		III. Tercih	
	Sayı (N)	Yüzde (%)	Sayı (N)	Yüzde (%)	Sayı (N)	Yüzde (%)
Görsel kirlilik	9	18	9	18	8	16
Taşıt yoğunluğu	14	28	11	22	6	12
Su kirliliği	1	2	3		4	8
Sokak hayvanları	1	2	8	16	2	4
Gürültü kirliliği	-	-	1	2	6	12
Otopark sorunu	16	32	10	20	9	18
İklimsel özellikleri (yağış-rüzgar)	3	6	3	6	8	16
Çevrenin bakımsızlığı	5	10	4	8	7	14
Yön-Tabela yetersizliği	1	2	1	2	-	-
Toplam	50	100	50	100	50	100

Uzmanlara sorulan “Yurt içi ve yurt dışı kültür programlarına ne derece katılıyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaplarda %48 oranla “Az katılıyorum” %32 oranla “Katılıyorum” ve %18'lik oranla “Hiç katılmıyorum” şeklinde cevap verdiği saptanmıştır (Tablo 18).

Tablo 18: Uzmanların yurt içi ve yurt dışı kültür programlarına katılma derecesi.

Yurt içi ve yurt dışı kültür programlarına ne derece katılıyorsunuz?	Sayı (N)		Yüzde (%)	
	Hiç katılmıyorum	9	18	
Az katılıyorum	24	48		
Katılıyorum	16	32		
Çok sık katılıyorum	1	2		
Toplam	50	100		

Ankete katılan uzmanlara Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru'nun peyzaj kriterlerinin değerlendirilmesine ilişkin sorularında “manzara özelliği” kriteri 4.40 ile en yüksek puanı alarak peyzaj niteliğinin “çok iyi” olduğu saptanmıştır. Sırası ile uzmanların “doğallık” kriteri 4.18 puanla niteliğinin “doğal” olduğu, “Flora çeşitliliği” kriterinin 4,02 puanla niteliğinin “fazla” olduğu, “Uyum” kriterinin 3,42 puanla niteliğinin “dengede” olduğu ve “erişilebilirlik” kriterinin 3,00 puanla niteliğinin “orta derecede” olduğu saptanmıştır. En düşük puan ile “su kaynakları” kriteri 2.16 puanla niteliğinin “sınırlı” olduğu, “kıyı etkisi” kriteri 2.22 puanla “az etkili” olduğu ve “güvenlik” kriterinin 2.34 puanla niteliğinin “az güvenli” olduğu saptanmıştır. Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru'na yönelik peyzaj kriterleri değerlendirme sonuçları Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19: Uzmanların Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin peyzaj kriterlerini değerlendirme sonuçları.

Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru			
Peyzaj Kriterleri	Ortalama (1-5 puan)	Yüzde (%)	Peyzaj Nitelikleri
Doğallık	4,18	9.27	Doğal
Uyum	3,42	7.58	Dengede
Flora çeşitliliği	4,02	8.91	Fazla
Manzara özelliği (Görsel çekicilik)	4,40	9.76	Çok İyi
Yürünebilirlik (Yaya konforu)	2,68	5.94	Orta Derecede Yürünebilir
Zorluk	2,66	5.90	Orta Derecede Zor
Erişilebilirlik	3,00	6.65	Orta Derecede Erişilebilir
Arkeolojik değer	2,96	6.56	Orta Derecede Korunmuş
Görünebilirlik	2,88	6.39	Orta Derecede iyi
Kıyı etkisi	2,22	4.92	Az Etkili
Güvenlik	2,34	5.19	Az Güvenli
Zaman	2,60	5.76	Normal
Su kaynakları	2,16	4.79	Sınırlı
Bağlantılık	2,70	5.99	Yeterli
Kullanım çeşitliliği ve canlılığı	2,88	6.39	Orta Derecede Çeşitli

Ankete katılan uzmanlara Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru'nun peyzaj kriterlerinin değerlendirilmesine ilişkin sorularda, “Yürünebilirlik” kriteri 3.96 ile en yüksek puanı alarak peyzaj niteliğinin “kolay” olduğu saptanmıştır. Sırası ile uzmanların “zorluk” kriteri 3.90 puanla niteliğinin “kolay” olduğu, “erişilebilirlik” kriteri 3,88 puanla niteliğinin

“kolay erişilebilir” olduğu, 3,48 eşit puanla “güvenlik” kriteri “orta derece güvenliği” ve “bağlantılılık” kriteri “yeterli” niteliklerde olduğu ve “zaman” kriterinin 3,44 puanla niteliğinin “normal” olduğu saptanmıştır. En düşük puan ile “flora çeşitliliği” kriteri 2.54 puanla niteliğinin “orta” olduğu, “kıyı etkisi” kriteri 2.56 puanla niteliğinin “orta derecede etkili” olduğu ve “manzara özelliği” kriteri 2.64 puanla niteliğinin “orta derecede iyi” olduğu saptanmıştır. Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru’na yönelik peyzaj nitelikleri değerlendirme sonuçları Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20: Uzmanların Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru’na ilişkin peyzaj kriterlerini değerlendirme sonuçları.

Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru			
Peyzaj Kriterleri	Ortalama (1-5 puan)	Yüzde (%)	Peyzaj Nitelikleri
Doğallık	2,90	6.13	Doğallık Dengede
Uyum	2,66	5.62	Uyumluk Dengede
Flora çeşitliliği	2,54	5.37	Orta
Manzara özelliği (Görsel çekicilik)	2,64	5.58	Orta Derecede İyi
Yürünebilirlik (Yaya konforu)	3,96	8.37	Kolay
Zorluk	3,90	8.25	Kolay
Erişilebilirlik	3,88	8.20	Kolay Erişilebilir
Arkeolojik değer	2,78	5.88	Orta Derecede Korunmuş
Görünebilirlik	3,34	7.06	Orta Derecede İyi
Kıyı etkisi	2,56	5.41	Orta Derecede Etkili
Güvenlik	3,48	7.36	Orta Derecede Güvenli
Zaman	3,44	7.27	Normal
Su kaynakları	2,80	5.92	Yeterli
Bağlantılılık	3,48	7.36	Yeterli
Kullanım çeşitliliği ve canlılığı	2,94	6.22	Orta Derecede Çeşitli

Ankete katılan uzmanlara Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru’nun peyzaj kriterlerinin değerlendirilmesine ilişkin sorularda, “erişilebilirlik” kriteri 4.36 puan ile en yüksek puanı alarak peyzaj niteliğinin “kolay erişilebilir” olduğu saptanmıştır. Sırası ile uzmanların “yürünebilirlik” kriteri 4.32 puanla niteliğinin “kolay” olduğu, “zorluk” kriteri 4,14 puanla niteliğinin “kolay” olduğu, “güvenlik” kriteri 4,08 puanla niteliğinin “güvenli olduğu” ve “kıyı etkisi” kriteri 4,04 puanla niteliğinin “çok etkili” olduğu saptanmıştır. En düşük puan ile “flora çeşitliliği” kriteri 2.54 puanla niteliğinin “orta” olduğu, “Arkeolojik değer” kriteri 2.74 puanla niteliğinin “orta derecede korunmuş” olduğu ve “doğallık” kriteri 2.88 puanla niteliğinin “dengede” olduğu saptanmıştır. Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru’na yönelik peyzaj nitelikleri değerlendirme sonuçları Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21: Uzmanların Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin peyzaj kriterlerini değerlendirme sonuçları.

Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru			
Peyzaj Kriterleri	Ortalama (1-5 puan)	Yüzde (%)	Peyzaj Nitelikleri
Doğallık	2,88	5.24	Doğallık Dengede
Uyum	3,04	5.53	Uyumluk Dengede
Flora çeşitliliği	2,56	4.65	Orta
Manzara özelliği (Görsel çekicilik)	4,00	7.27	İyi
Yürünebilirlik (Yaya konforu)	4,32	7.85	Kolay
Zorluk	4,14	7.53	Kolay
Erişilebilirlik	4,36	7.93	Kolay Erişilebilir
Arkeolojik değer	2,74	4.98	Orta Derecede Korunmuş
Görünebilirlik	3,88	7.05	İyi
Kıyı etkisi	4,04	7.35	Çok Etkili
Güvenlik	4,08	7.42	Güvenli
Zaman	3,54	6.44	Kısa
Su kaynakları	3,56	6.47	Fazla
Bağlantılık	3,96	7.20	İyi
Kullanım çeşitliliği ve canlılığı	3,90	7.09	Çeşitli

Ankete katılan uzmanlara Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru'nun peyzaj kriterlerinin değerlendirilmesine ilişkin sorularda, “erişilebilirlik” kriteri 4.00 puan ile en yüksek puanı alarak peyzaj niteliğinin “kolay erişilebilir” olduğu saptanmıştır. Sırası ile uzmanların “manzara özelliği” kriteri 3.80 puanla niteliğinin “iyi” olduğu, “yürünebilirlik” kriteri 3,78 puanla niteliğinin “kolay” olduğu, “zorluk” kriteri 3,58 puanla niteliğinin “kolay” olduğu ve “güvenlik” kriteri 3,56 puanla niteliğinin “güvenli” olduğu saptanmıştır. En düşük puan ile “flora çeşitliliği” kriteri 2.30 puanla niteliğinin “az” olduğu, “uyum” kriteri 2.76 puanla niteliğinin “dengede” olduğu ve 2.86 eşit puanla “arkeolojik değer” kriteri “orta derecede korunmuş” ve “su kaynakları” kriteri “yeterli” niteliklerde olduğu saptanmıştır. Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru'na yönelik peyzaj nitelikleri değerlendirme sonuçları Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22: Uzmanların Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin peyzaj kriterlerini değerlendirme sonuçları.

Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru			
Peyzaj Kriterleri	Ortalama (1-5 puan)	Yüzde (%)	Peyzaj Nitelikleri
Doğallık	3,28	6.66	Doğallık Dengede
Uyum	2,76	5.60	Uyumluluk Dengede
Flora çeşitliliği	2,30	4.67	Az
Manzara özelliği (Görsel çekicilik)	3,80	7.71	İyi
Yürünebilirlik (Yaya konforu)	3,78	7.67	Kolay
Zorluk	3,58	7.27	Kolay
Erişilebilirlik	4,00	8.12	Kolay Erişilebilir
Arkeolojik değer	2,86	5.81	Orta Derecede Korunmuş
Görünebilirlik	3,22	6.54	Orta Derecede İyi
Kıyı etkisi	3,46	7.02	Orta Derecede Etkili
Güvenlik	3,56	7.23	Güvenli
Zaman	3,36	6.82	Normal
Su kaynakları	2,86	5.81	Yeterli
Bağlantılık	3,40	6.90	Yeterli
Kullanım çeşitliliği ve canlılığı	3,04	6.17	Orta Derece Çeşitli

Ankete katılan uzmanlara Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru'nun peyzaj kriterlerinin değerlendirilmesine ilişkin sorularda, “manzara özelliği” kriteri 4.46 puan ile en yüksek puanı alarak peyzaj niteliğinin “iyi” olduğu saptanmıştır. Sırası ile uzmanların “kıyı etkisi” kriteri 4.24 puanla niteliğinin “çok etkili” olduğu, “erişilebilirlik” kriteri 3,98 puanla niteliğinin “kolay erişilebilir” olduğu, “görünebilirlik” kriteri 3,80 puanla niteliğinin “iyi” olduğu ve “Doğallık” kriteri 3,70 puanla niteliğinin “doğal” olduğu saptanmıştır. En düşük puan ile “su kaynakları” kriteri 2.92 puanla niteliğinin “yeterli” olduğu, “arkeolojik değer” kriteri 3,00 puanla niteliğinin “orta derecede korunmuş” olduğu ve “flora çeşitliliği” kriteri 3.20 puanla niteliğinin “orta” olduğu saptanmıştır. Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru'na yönelik peyzaj nitelikleri değerlendirme sonuçları Tablo 23'de verilmiştir.

Tablo 23: Uzmanların Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin peyzaj kriterlerini değerlendirme sonuçları.

Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru			
Peyzaj Kriterleri	Ortalama (1-5 puan)	Yüzde (%)	Peyzaj Nitelikleri
Doğallık	3,70	6.94	Doğal
Uyum	3,52	6.61	Uyumlu
Flora çeşitliliği	3,20	6.01	Orta
Manzara özelliği (Görsel çekicilik)	4,46	8.37	İyi
Yürünebilirlik (Yaya konforu)	3,52	6.61	Kolay
Zorluk	3,36	6.31	Orta Derece Zor
Erişilebilirlik	3,98	7.47	Kolay Erişilebilir
Arkeolojik değer	3,00	5.63	Orta Derecede Korunmuş
Görünebilirlik	3,80	7.13	İyi
Kıyı etkisi	4,24	7.96	Çok Etkili
Güvenlik	3,46	6.49	Orta Derecede Güvenli
Zaman	3,34	6.27	Normal
Su kaynakları	2,92	5.48	Yeterli
Bağlantılık	3,36	6.31	Yeterli
Kullanım çeşitliliği ve canlılığı	3,42	6.42	Orta Derece Çeşitli

Beş kültürel peyzaj koridoruna yönelik peyzaj niteliklerine ilişkin yüzdeler değerlendirme sonuçları, koridorların aldığı en yüksek ve en düşük yüzdeler oran ve karşılaştırılması Tablo 24'de sunulmuştur.

Tablo 24: Uzmanlar tarafından 5 Kültürel Peyzaj Koridorlarına ilişkin peyzaj niteliklerini yüzdeler değerlendirme sonuçları.

Peyzaj Nitelikleri	Kültürel Peyzaj Koridorlarının Yüzdeler (%) Puanları				
	Kuşkayası	Horhor	Antik Liman-Çekiciler	Kaleiçi	Boztepe
Doğallık	9.27	6.13	5.24	6.66	6.94
Uyum	7.58	5.62	5.53	5.60	6.61
Flora çeşitliliği	8.91	5.37	4.65	4.67	6.01
Manzara özelliği(Görsel çekicilik)	9.76	5.58	7.27	7.71	8.37
Yürünebilirlik (Yaya konforu)	5.94	8.37	7.85	7.67	6.61
Zorluk	5.90	8.25	7.53	7.27	6.31
Erişilebilirlik	6.65	8.20	7.93	8.12	7.47
Arkeolojik değer	6.56	5.88	4.98	5.81	5.63
Görünebilirlik	6.39	7.06	7.05	6.54	7.13
Kıyı etkisi	4.92	5.41	7.35	7.02	7.96
Güvenlik	5.19	7.36	7.42	7.23	6.49
Zaman	5.76	7.27	6.44	6.82	6.27
Su kaynakları	4.79	5.92	6.47	5.81	5.48
Bağlantılık	5.99	7.36	7.20	6.90	6.31
Kullanım çeşitliliği ve canlılığı	6.39	6.22	7.09	6.17	6.42
Toplam	100	100	100	100	100

4.3.2 Kültürel Peyzaj Koridoruna İlişkin Tercih Sebepleri, Olumlu ve Olumsuz Faktörler

Ankete katılan uzmanlara sorulan “Sizce Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru’nda tercih ettiğiniz en önemli ilk üç değeri sıralayınız?” sorusuna, I. tercih olarak %74 oranla “Kuşkayası Yol Anıtı” 2. tercih olarak %28 eşit oranla “Taş döşemeli orman içi yürüyüş yolu” ve “Doğal orman içi yürüyüş yolu” 3. tercihleri ise %40’lık oranla “Bakacak Seyir Noktası” şeklinde görüş belirttikleri saptanmıştır (Tablo 25).

Tablo 25: Uzmanlara göre Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru’nun tercih edilme sebepleri.

Sizce Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru’nda tercih ettiğiniz en önemli ilk üç değer	I. Tercih		II. Tercih		III. Tercih	
	Sayı (N)	Yüzde (%)	Sayı (N)	Yüzde (%)	Sayı (N)	Yüzde (%)
Kuşkayası Yol Anıtı girişi-Eski karayolu	2	4	5	10	2	4
Kuşkayası Yol Anıtı	37	74	6	12	5	10
Taş döşemeli orman içi yürüyüş yolu	2	4	14	28	4	8
Doğal orman içi yürüyüş yolu	5	10	14	28	15	30
Otel alanı	-	-	-	-	-	-
Bakacak Seyir Noktası	3	6	9	18	20	40
Amasra-Bartın tünel karayolu	1	2	-	-	-	-
ATİ-Amasra görünüşü	-	-	2	4	4	8
Toplam	50	100	50	100	50	100

Ankete katılan uzmanlara sorulan “Sizce Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru’nda tercih ettiğiniz en önemli ilk üç değeri sıralayınız?” sorusuna, I. tercih olarak %54 oranla “Bedesten” 2. tercih olarak %22 oranla “Müze” 3. tercih olarak ise %16’lık eşit oranla “Antik tiyatro” ve “Küçük liman” şeklinde görüş belirttikleri saptanmıştır (Tablo 26).

Tablo 26: Uzmanlara göre Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru’nun tercih edilme sebepleri.

Sizce Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru’nda tercih ettiğiniz en önemli ilk üç değer	I. Tercih		II. Tercih		III. Tercih	
	Sayı (N)	Yüzde (%)	Sayı (N)	Yüzde (%)	Sayı (N)	Yüzde (%)
Bedesten	27	54	11	22	7	14
Horhor Deresi yeni kanal	-	-	1	2	1	2
Horhor Deresi eski kanal	1	2	2	4	4	8
Antik Tiyatro	8	16	10	20	8	16
Duvar kalıntısı-Akropol	-	-	7	14	4	8
Antik Su Kanalı	-	-	1	2	6	12
Müze	10	20	11	22	12	24
Küçük Liman	4	8	7	14	8	16
Toplam	50	100	50	100	50	100

Ankete katılan uzmanlara sorulan “Sizce Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru’nda tercih ettiğiniz en önemli ilk üç değeri sıralayınız?” sorusuna, I. tercih olarak %44 oranla “Antik Liman” 2. tercih olarak %28 oranla “Çekiciler Çarşısı” 3. tercih olarak ise %22’lik oranla “Büyük Liman Plajı” şeklinde görüş belirttikleri saptanmıştır (Tablo 27).

Tablo 27: Uzmanlara göre Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru’nun tercih edilme sebepleri.

Sizce Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru’nda tercih ettiğiniz en önemli ilk üç değer	I. Tercih		II. Tercih		III. Tercih	
	Sayı (N)	Yüzde (%)	Sayı (N)	Yüzde (%)	Sayı (N)	Yüzde (%)
Antik Liman	22	44	6	12	6	12
Küçük Liman Plajı	5	10	8	16	6	12
Kültür Park	2	4	4	8	5	10
Çekiciler Çarşısı	11	22	14	28	11	22
Amastris Parkı	-	-	3	6	1	2
Büyük Liman Plajı	3	6	6	12	11	22
Osmanlı Hamamı	7	14	7	14	9	18
İskele Cami	-	-	2	4	1	2
Toplam	50	100	50	100	50	100

Ankete katılan uzmanlara sorulan “Sizce Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru’nda tercih ettiğiniz en önemli ilk üç değeri sıralayınız?” sorusuna, I. tercih olarak %24 oranla “Kale sur ve burçları” 2. tercih olarak %22 oranla “Cenova Şatosu” 3. tercih olarak ise %32’lik oranla “Antik Rıhtım-Direklikaya” şeklinde görüş belirttikleri saptanmıştır (Tablo 28).

Tablo 28: Uzmanlara göre Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru’nun tercih edilme sebepleri.

Sizce Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru’nda tercih ettiğiniz en önemli ilk üç değer	I. Tercih		II. Tercih		III. Tercih	
	Sayı (N)	Yüzde (%)	Sayı (N)	Yüzde (%)	Sayı (N)	Yüzde (%)
Büyük Liman	7	14	1	2	2	4
Şapel	6	12	6	12	6	12
Cenova Şatosu	7	14	11	22	6	12
Fatih Cami	4	8	2	4	6	12
Kale sur ve burçları	12	24	13	26	5	10
Kale kapısı	6	12	6	12	5	10
Tescilli yapılar	-	-	5	10	4	8
Antik Rıhtım-Direklikaya	8	16	6	12	16	32
Toplam	50	100	50	100	50	100

Ankete katılan uzmanlara sorulan “Sizce Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru’nda tercih ettiğiniz en önemli ilk üç değeri sıralayınız?” sorusuna, I. tercih olarak %60 oranla “Kemere Köprüsü” 2. tercih olarak %36 oranla “Tavşan adası-Ağlayan ağaç” 3. tercih olarak ise %22’lik oranla “Boztepe’den genel görünüm” şeklinde görüş belirttikleri saptanmıştır (Tablo 29).

Tablo 29: Uzmanlara göre Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru’nun tercih edilme sebepleri.

Sizce Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru’nda tercih ettiğiniz en önemli ilk üç değer	I. Tercih		II. Tercih		III. Tercih	
	Sayı (N)	Yüzde (%)	Sayı (N)	Yüzde (%)	Sayı (N)	Yüzde (%)
Kemere Köprüsü	30	60	8	16	7	14
Boztepe’deki yapılaşma	-	-	-	-		
Kale sur ve burçları	2	4	9	18	10	20
Kilise kalıntısı	-	-	1	2	2	4
Kale burcu bakı nokraları	1	2	5	10	8	16
Tavşan Adası-Ağlayan ağaç	7	14	18	36	12	24
Boztepe’den genel görünüm	10	20	9	18	11	22
Toplam	50	100	50	100	50	100

Ankete katılan uzmanlara sorulan “5 Kültürel Peyzaj Koridoru’nun en çok hangisinin gezilmesini önerirsiniz?” sorusuna, en çok %34 oranla “Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru” en az %4 oranla “Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru” şeklinde görüş belirtmişlerdir (Tablo 30).

Tablo 30: Uzmanların en çok gezilmesini önerdiği Kültürel Peyzaj Koridoru.

Kültürel Peyzaj Koridorları’ndan en çok hangisinin gezilmesini önerirsiniz?	Kültürel Peyzaj Koridoru’nun Adı	Sayı (N)	Yüzde (%)
		Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru	17
	Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru	2	4
	Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru	10	20
	Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru	8	16
	Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru	13	26

Ankete katılan uzmanlara göre en çoktan en aza doğru iyileştirme çalışması yapılması gereken Kültürel Peyzaj Koridoru sırasıyla; %52’lik oranla Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru, %36’lık oranla Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru, %44’lük oranla Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru, %42’lik oranla Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru ve % 52’lik oranla Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru şeklinde sıralanmaktadır (Tablo 31).

Tablo 31: Uzmanlara göre iyileştirme çalışmaları gerektiren Kültürel Peyzaj Koridorları'nın öncelik sıralaması.

İyileştirme çalışmaları gereksinimlerine göre en çoktan en aza doğru	I. Tercih		II. Tercih		III. Tercih		IV. Tercih		V. Tercih	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Kuşkayaası Koridoru	26	52	11	22	8	16	3	6	2	4
Horhor Koridoru	13	26	18	36	4	8	4	8	11	22
AntikLiman-Çekiciler Koridoru	2	4	4	8	4	8	14	28	26	52
Kaleiçi Koridoru	5	10	8	16	22	44	8	16	7	14
Boztepe Koridoru	4	8	9	18	12	24	21	42	4	8
Toplam	50	100	50	100	50	100	50	100	50	100

Ankete katılan uzmanlara sorulan “5 Kültürel Peyzaj Koridoru ile ilgili yeteri kadar tanıtım çalışmaları yapıldığı takdirde sizce ziyaretçiler için Kültürel Peyzaj Koridor’ları ne derece tercih edilecektir?” sorusuna %62’lik oranla “Yoğun” şekilde tercih edileceği şeklinde görüş belirttikleri saptanmıştır (Tablo 32).

Tablo 32: Uzmanlara göre tanıtım yapıldıktan sonra Kültürel Peyzaj Koridorları'nın tercih edilme dereceleri.

5 Kültürel Peyzaj Koridoru ile ilgili yeteri kadar tanıtım çalışmaları yapıldığı takdirde sizce ziyaretçiler için Kültürel Peyzaj Koridor’ları ne derece tercih edilecektir?	Derecesi	Sayı (N)	Yüzde (%)
	Az	2	4
	Orta/Normal	17	34
	Yoğun	31	62
Toplam		50	100

Ankete katılan uzmanlara sorulan “5 Kültürel Peyzaj Koridoru gezi programına dâhil edildiğinde Amasra’da turistlerin ziyaret sürelerini uzatacağını düşünüyor musunuz?” sorusuna %52’lik oranla “Orta/Normal” şekilde turistlerin ziyaret süresini uzatacağını belirttikleri saptanmıştır (Tablo 33).

Tablo 33: 5 Kültürel Peyzaj Koridoru'nun gezi programına dâhil edildiğinde turistlerin ziyaret süresine etki derecesi.

5 Kültürel Peyzaj Koridoru gezi programına dâhil edildiğinde Amasra’da turistlerin ziyaret sürelerini uzatacağını düşünüyor musunuz?	Derecesi	Sayı (N)	Yüzde (%)
	Az	2	4
	Orta/Normal	26	52
	Yoğun	22	44
Toplam		50	100

Ankete katılan uzmanlara sorulan “5 Kültürel Peyzaj Koridoru ile ilgili bir paket tur programı düzenlendiğinde ziyaretçilerin ne derecede katılacağını düşünüyorsunuz?” sorusuna %58’lik oranla “Yoğun” ve %40’lık oranla “Orta/Normal” şekilde ziyaretçilerin katılacağını belirttikleri saptanmıştır (Tablo 34).

Tablo 34: Uzmanlara göre 5 Kültürel Peyzaj Koridoru ile ilgili paket tur programı düzenlendiğinde ziyaretçilerin katılma dereceleri.

5 Kültürel Peyzaj Koridoru ile ilgili bir paket tur programı düzenlendiğinde ziyaretçilerin ne derecede katılacağını düşünüyorsunuz?	Derecesi	Sayı (N)	Yüzde (%)
	Az	1	2
	Orta/Normal	20	40
	Yoğun	29	58
Toplam		50	100

Ankete katılan uzmanlara sorulan “5 Kültürel Peyzaj Koridoru’nun sizce ziyaretçiler tarafından tercih edilme sebepleri neler olabilir?” sorusuna, I. tercih olarak %52 oranla “Doğal/Kültürel değerleri görmek” 2. tercih olarak %26 oranla “Balık lokantaları” 3. tercih olarak ise %24’lük oranla “Doğa gözlemciliği” şeklinde görüş belirttikleri saptanmıştır (Tablo 35).

Tablo 35: Uzmanlara göre 5 Kültürel Peyzaj Koridoru’nun ziyaretçiler tarafından tercih edilme nedenleri.

5 Kültürel Peyzaj Koridoru’nun ziyaretçiler tarafından tercih edilme sebepleri	I. Tercih		II. Tercih		III. Tercih	
	Sayı (N)	Yüzde (%)	Sayı (N)	Yüzde (%)	Sayı (N)	Yüzde (%)
Doğa gözlemciliği	9	18	7	14	12	24
Fotoğrafçılık	7	14	10	20	10	20
Doğal/Kültürel değerleri görmek	26	52	14	28	6	12
Traking	3	6	3	6	4	8
Balık lokantaları	5	10	13	26	11	22
Bilimsel amaçlı	-	-	-	-	1	2
Alışveriş	-	-	-	-	-	-
Balıkçılık aktiviteleri	-	-	-	-	1	2
Yüzme	-	-	1	2	4	8
Bisiklet turu	-	-	2	4	1	2
Toplam	50	100	50	100	50	100

Ankete katılan uzmanlara sorulan “Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru’nun kullanımını etkileyecek olumsuz etkenler var mıdır?” sorusuna, %17.39’luk oranla “Koridorun yeni karayolu ve otel alanı ile bölünmüş olması ve doğallığın bozulması” %16.30’luk oranla “Koridorda bulunan yoğun ve sık bitki dokusu” ve %9.78’lik oranla “Koridorun bakımsızlığı ve kirliliği” şeklinde görüş belirttikleri saptanmıştır (Tablo 36).

Tablo 36: Uzmanlara göre Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru'nun kullanımını etkileyen olumsuz etkenler ve öncelik dereceleri.

Olumsuz Etkenler		Sayı (N)	Yüzde (%)
1	Koridorun yeni karayolu ve otel alanı ile bölünmüş olması ve doğallığın bozulması	16	17.39
2	Koridorda bulunan yoğun ve sık bitki dokusu	15	16.30
3	Koridorun bakımsızlığı ve kirliliği	9	9.78
4	Koridorun güvensiz olması	8	8.70
5	Topografik yapının yürüyüşe uygun olmaması	8	8.70
6	Koridorun algılanmaması	6	6.52
7	Koridor üzerinde tanıtıcı ve yönlendirici tabelalarının olmaması	6	6.52
8	Koridor erişilebilirliğinin yetersiz olması	5	5.43
9	İklimsel (yağış, sis vb.) dezavantaj	4	4.35
10	Yapısal peyzaj elemanlarının (bank, aydınlatma, çeşme vb.) olmaması	4	4.35
11	Koridora yönelik reklam ve tanıtımın yetersizliği	3	3.26
12	Peyzaj ve restorasyon uygulamalarının olmaması	2	2.17
13	Yaban hayvanlarının varlığı	2	2.17
14	Su kaynaklarının yetersiz olması	1	1.09
15	Otopark sorunu	1	1.09
16	Rehberlik hizmetinin olmaması	1	1.09
17	Amasra-Bartın ulaşımının eski karayoluna oranla yeni yoldan sağlanması	1	1.09
Toplam		92	100

Ankete katılan uzmanlara sorulan “Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru'nun kullanımı etkileyecek olumsuz etkenler var mıdır?” sorusuna, %16.67'lik oranla “Yürüyüş Koridorun bakımsızlığı ve kirliliği” %14.10'luk oranla “Peyzaj ve restorasyon uygulamalarının olmaması” ve %11.54'lük oranla “Koridorun bakımsızlığı ve alt yapı eksikliği” şeklinde görüş belirttikleri saptanmıştır (Tablo 37).

Tablo 37: Uzmanlara göre Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru'nun kullanımını etkileyen olumsuz etkenler ve öncelik dereceleri.

Olumsuz Etkenler		Sayı (N)	Yüzde (%)
1	Yürüyüş Koridorunun bakımsızlığı ve kirliliği	13	16.67
2	Peyzaj ve restorasyon uygulamalarının olmaması	11	14.10
3	Koridorun bakımsızlığı ve alt yapı eksikliği	9	11.54
4	Dere ıslah çalışmaları sonucunda oluşan tahribatlar	8	10.26
5	Arkeolojik kazı çalışmamalarının yapılmaması	8	10.26
6	Arkeolojik değerlerin korunmaması	4	5.13
7	Koridora yönelik reklam ve tanıtımın yetersizliği	4	5.13
8	Yürüyüş koridorunun güvensiz olması	4	5.13
9	Plansız ve çarpık kentleşme sonucunda doğal ve tarihi yapının tahribatı	3	3.85
10	Yolların dar olması (ortalama 3 m.)	3	3.85
11	Yürüyüş koridorunda bulunan yoğun ve sık bitki dokusu	2	2.56
12	Koridor üzerinde tanıtıcı ve yönlendirici tabelalarının olmaması	2	2.56
13	Koridora erişilebilirliğin yetersiz olması	2	2.56
14	Dere yatağının bakımsızlığı ve oluşan kötü kokular	2	2.56
15	Rehberlik hizmetinin olmaması	1	1.28
16	Yaban hayvanlarının varlığı	1	1.28
17	Görsel kirlilik	1	1.28
Toplam		78	100

Ankete katılan uzmanlara sorulan “Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru’nun kullanımı etkileyecek olumsuz etkenler var mıdır?” sorusuna, I. etken %21.91’lik oranla “Plansız ve çarpık kentleşme sonucunda doğal ve tarihi yapının tahribatı” II. etken %16.44’lük eşit oranla “Yaz sezonunda ve kısa süreli tatillerde nüfus yoğunluğu” ve “Taşıt yoğunluğu ve otopark yetersizliği” III. etken olarak ise % 10.96’lık oranla “Yürüyüş Koridorunun bakımsızlığı ve kirliliği” şeklinde görüş belirttikleri saptanmıştır (Tablo 38).

Tablo 38: Uzmanlara göre Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru’nun kullanımını etkileyen olumsuz etkenler ve öncelik dereceleri.

Olumsuz Etkenler		Sayı (N)	Yüzde (%)
1	Plansız ve çarpık kentleşme sonucunda doğal ve tarihi yapının tahribatı	16	21.91
2	Yaz sezonunda ve kısa süreli tatillerde nüfus yoğunluğu	12	16.44
3	Taşıt yoğunluğu ve otopark yetersizliği	12	16.44
4	Yürüyüş Koridorunun bakımsızlığı ve kirliliği	8	10.96
5	Görsel kirlilik	5	6.85
6	Peyzaj ve restorasyon uygulamalarının olmaması	4	5.48
7	Plaj ve deniz kirliliği	3	4.11
8	Sokak hayvanları	3	4.11
9	Koridor üzerinde tanıtıcı ve yönlendirici tabelalarının olmaması	2	2.74
10	Yapısal peyzaj elemanlarının (bank, aydınlatma, çeşme vb.) olmaması	2	2.74
11	İklimsel (yağış, sis vb.) dezavantaj	2	2.74
12	Yolların dar olması	1	1.37
13	Rekreasyon alanlarının yetersiz olması	1	1.37
14	Turistleri rahatsız eden esnaflar	1	1.37
15	Yaya kaldırımların işgal edilmesi	1	1.37
Toplam		73	100

Ankete katılan uzmanlara sorulan “Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru’nun kullanımı etkileyecek olumsuz etkenler var mıdır?” sorusuna, I. etken %49.36’lık oranla “Plansız ve çarpık kentleşme sonucunda doğal ve tarihi yapının tahribatı” II. etken %7.59’lük oranla “Yolların dar olması” ve III. etken olarak ise % 6.33’lük eşit oranla “Koridorun bakımsızlığı ve kirliliği” ve “Taşıt yoğunluğu ve otopark yetersizliği” şeklinde görüş belirttikleri saptanmıştır (Tablo 39).

Tablo 39: Uzmanlara göre Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru'nun kullanımını etkileyen olumsuz etkenler ve öncelik dereceleri.

Olumsuz Etkenler		Sayı (N)	Yüzde (%)
1	Plansız ve çarpık kentleşme sonucunda doğal ve tarihi yapının tahribatı	39	49.36
2	Yolların dar olması	6	7.59
3	Koridorun bakımsızlığı ve kirliliği	5	6.33
4	Taşıt yoğunluğu ve otopark yetersizliği	5	6.33
5	Sokak hayvanları	4	5.06
6	Görsel kirlilik	4	5.06
7	Peyzaj ve restorasyon uygulamalarının olmaması	4	5.06
8	Yol eğiminin fazla olması	2	2.53
9	Yürüyüş koridorunun güvensiz olması	2	2.53
10	İklimsel (yağış, sis vb.) dezavantaj	2	2.53
11	Unesco çalışmalarına devam edilmemesi	1	1.27
12	Koridor üzerinde tanıtıcı ve yönlendirici tabelalarının olmaması	1	1.27
13	Koruma amaçlı imar planının eski tarihli olması	1	1.27
14	Koridora yönelik reklam ve tanıtımın yetersizliği	1	1.27
15	Yaz sezonunda ve kısa süreli tatillerde nüfus yoğunluğu	1	1.27
16	Atıl alanların var olması	1	1.27
Toplam		79	100

Ankete katılan uzmanlara sorulan “Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru'nun kullanımı etkileyecek olumsuz etkenler var mıdır?” sorusuna, I. etken %29.11'lik oranla “Plansız ve çarpık kentleşme sonucunda doğal ve tarihi yapının tahribatı” II. etken %12.66'lık oranla “Peyzaj ve restorasyon uygulamalarının olmaması” ve III. etken olarak ise % 10.13'lük oranla “Koridorun bakımsızlığı ve kirliliği” şeklinde görüş belirttikleri saptanmıştır (Tablo 40).

Tablo 40: Uzmanlara göre Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru'nun kullanımını etkileyen olumsuz etkenler ve öncelik dereceleri.

Olumsuz Etkenler		Sayı (N)	Yüzde (%)
1	Plansız ve çarpık kentleşme sonucunda doğal ve tarihi yapının tahribatı	23	29.11
2	Peyzaj ve restorasyon uygulamalarının olmaması	10	12.66
3	Koridorun bakımsızlığı ve kirliliği	8	10.13
4	Kale duvarlarının (bitkilerden) algılanmaması	6	7.59
5	Yol eğiminin fazla olması	5	6.33
6	Taşıt yoğunluğu ve otopark yetersizliği	4	5.06
7	Koridor üzerinde tanıtıcı ve yönlendirici tabelalarının olmaması	4	5.06
8	Yolların dar olması	3	3.80
9	Yapısal peyzaj elemanlarının (bank, aydınlatma, çeşme vb.) olmaması	3	3.80
10	Atıl alanların var olması	3	3.80
11	Yürüyüş Koridorunun güvensiz olması	3	3.80
12	İklimsel (yağış, sis vb.) dezavantaj	2	2.53
13	Arkeolojik değerlerin korunmaması	2	2.53
14	Görsel kirlilik	2	2.53
15	Yaz sezonunda ve kısa süreli tatillerde nüfus yoğunluğu	1	1.27
Toplam		79	100

Ankete katılan uzmanlara göre Kültürel Peyzaj Koridorları'nın kullanımı etkileyen olumsuz etkenler ve öncelik derecesini gösteren beş koridorun ilk üç tercihleri Tablo 41'de sunulmuştur.

Tablo 41: Uzmanlara göre Beş Kültürel Peyzaj Koridorları'nın kullanımını etkileyen olumsuz etkenler ve öncelik dereceleri.

Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru		Sayı (N)	Yüzde (%)
1	Koridorun yeni karayolu ve otel alanı ile bölünmüş olması ve doğallığın bozulması	16	17.39
2	Koridorda bulunan yoğun ve sık bitki dokusu	15	16.30
3	Koridorun bakımsızlığı ve kirliliği	9	9.78
Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru			
1	Yürüyüş Koridorunun bakımsızlığı ve kirliliği	13	16.67
2	Peyzaj ve restorasyon uygulamalarının olmaması	11	14.10
3	Koridorun bakımsızlığı ve alt yapı eksikliği	9	11.54
Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru			
1	Plansız ve çarpık kentleşme sonucunda doğal ve tarihi yapının tahribatı	16	21.91
2	Yaz sezonunda ve kısa süreli tatillerde nüfus yoğunluğu	12	16.44
3	Taşıt yoğunluğu ve otopark yetersizliği	12	16.44
Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru			
1	Plansız ve çarpık kentleşme sonucunda doğal ve tarihi yapının tahribatı	39	49.36
2	Yolların dar olması	6	7.59
3	Koridorun bakımsızlığı ve kirliliği	5	6.33
Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru			
1	Plansız ve çarpık kentleşme sonucunda doğal ve tarihi yapının tahribatı	23	29.11
2	Peyzaj ve restorasyon uygulamalarının olmaması	10	12.66
3	Koridorun bakımsızlığı ve kirliliği	8	10.13

4.3.3 Kültürel Peyzaj Koridorlarına İlişkin Uzman Önerileri

Ankete katılan uzmanlara göre 5 Kültürel Peyzaj Koridorunun planlanması için yerel halkın katılımına yönelik uzman önerileri öncelik sırasına göre eğitim tanıtım bilgilendirme, istihdam, bilgilendirme ve koordinasyon-yönetim faaliyetleri olmak üzere 4 ana grupta Tablo 42'de özetlenmiştir.

Tablo 42: 5 Kültürel Peyzaj Koridoru'nun planlanması kapsamında yerel halkın katılımına yönelik uzman önerileri.

1- Eğitim Tanıtım Bilgilendirme Faaliyetleri
<ul style="list-style-type: none">➤Eğitim, bilgilendirme-bilinçlendirme, farkındalık ve tanıtım (internet, broşür, afiş, reklam) çalışmalarının yapılması (35)➤Toplantı, çalıştay, panel. seminer ve sempozyum düzenlenmesi (18)➤Teşvik edici, aktif katılımların sağlanacağı aktivitelerin düzenlenmesi (10)
2. İstihdam Faaliyetleri
<ul style="list-style-type: none">➤Yerel halka istihdam sağlayacak faaliyetlerin gerçekleştirilmesi (5)➤Yerel halktan tur rehberlerinin yetiştirilmesi (5)➤Turizme yönelik iş kollarının sistematik şekilde düzenlenmesi, bu alanlarda çalışacak kişilere eğitim verilmesi (4)➤Kaliteli ve iyi hizmet veren yöntemlerin seçilmesi (3)➤Turistlere yaklaşımı para kazanmaktan çok tekrar gelmesini sağlayacak faaliyetlerde bulunulması, esnafın turisti dolandırmaması, her şeyin ticaret ve para olmadığı anlatılmalı (3)➤Turizmde kalitenin artırılmasına yönelik çalışmaların halkla yapılması(2)➤Yakın ve uzak çevredeki doğal ve kültürel değerlerin öne çıkması turizmi geliştirilebilmesi için öneminden bahsedilmesi (2)➤Turizm yatırımlarına teşvik edilmesi, halka ekonomik getir sağlayacak planların yapılması (1)➤Yerel halkın gelen misafirlere misafirperver davranmaları (1)➤Turizm ile ekonominin gelişeceği bilinci halka aşılması (1)➤Amasra'ya turistlerin sağladığı katkılar ve etkiler gösterilerek, bu konuda öncelikle yerel halkın çalışmalara istekli olmasını öğretilmesi gerekliliği (1)➤Doğal ve kültürel değerlere dayalı sürdürülebilir bir turizm anlayışı için eğitim verilmesi (1)➤Koridor parkurlarını yerel halkın el işçiliği ile yapmış olduğu ürünlerin ve ihtiyaçların karşılanması için belirli noktalarda büfe vb. yapıların oluşturulması (1)
3. Bilgilendirme faaliyetleri
<ul style="list-style-type: none">➤Yerel özellikleri ön plana çıkaran ürünlerin (tel kırma, reçel vs.) sergileneceği ve satılacağı mekânların oluşturulması (4)➤Halka anketlerle ulaşarak ön bilgilendirme ve bilgi toplama (2)➤Gezi güzergâhlarının belirlenmesi (1)➤Turların düzenlenmesi (1)➤Yerel halkın koridorları/parkurları tanınması için yürüyüş etkinliklerinin düzenlenmesi (1)➤Gönüllü vatandaşların katılımı ile koridorlarda temizlik çalışmaları yapılması (1)➤ATV turları ya da bisiklet turları düzenlenmesi (1)
4. Koordinasyon-Yönetim Faaliyetleri
<ul style="list-style-type: none">➤Belediye, Kaymakamlık ve STK ile ortak bir çalışma yapılması (1)➤Halkın tüm karar aşamalarında aktif rol oynaması için kent konseyi oluşturularak bu konseyin alt meclisleri ve çalışma grupları oluşturulması (1)➤Devlet tarafından tur şirketlerine bu bölgelere ve koridorların olduğu bölgelere gidilmesi hem de destek verilmesi, Her mevsim gidilebilir hale getirilmesi (1)➤Yerel yönetimler ile ilgili kamu kurumları koridorların tanıtılması için çeşitli etkinlikler düzenlenmesi (1)

Ankete katılan uzmanlara göre 5 Kültürel Peyzaj Koridoruna ilişkin yönetim planı oluşturulması için tüm paydaşları dâhil edecek uzman önerileri Tablo 43'de verilmiştir.

Tablo 43: 5 Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin yönetim planı oluşturulması için tüm paydaşları dâhil edecek uzman önerileri.

- Valilik, Kültür ve Turizm Derneği, ÇEKÜL, Amasra Müzesi ve Amasra Kaymakamlığı, Amasra Belediyesi, Bartın Üniversitesi, STÖ ile birlikte çalışmaların yapılması Amasra'nın gelişmesi için siyasi yönden sağlam bağların kurulmasını sağlamak, Bu faaliyetlerde etkin rol almasının sağlanması (22)
- Toplantı, Çalıştay, panel. Seminer ve sempozyum düzenlenmesi (7)
- Eğitim, bilgilendirme ve bilinçlendirme (5)
- Öncelikle finansal modellemenin yapılması daha sonrasında gerekli kurum ve kuruluşlarında desteği ile koridorların aşamalı olarak düzenlenmesi (3)
- UNESCO listesine girmesi için çalışmalar yapılmalı (3)
- Sportif faaliyetlerin Amasra da düzenlenebilmesi için gerekli çalışmaların başlatılması (2)
- Tanıtıcı broşür, afiş ve reklamların yapılması (2)
- Öncelikle turizm master planlarının oluşturulması (2)
- Turistlere yaklaşımı para kazanmaktan çok tekrar gelmesini sağlayacak faaliyetlerde bulunulması, esnafın turisti dolandırmaması, her şeyin ticaret ve para olmadığı anlatılmalı (2)
- Dernek kuruluş ticarethanelere tur için yemek servisleri düzenlenirse esnafın katılımı sağlanması (1)
- İnternet üzeri ve sosyal ağlar (twitter, facebook vb.) reklam yapılması (1)
- Beklenti yönetimi paydaşlara çok iyi aksedilmesi (1)
- Çağdaş standartlarda kentsel tasarım uygulamaları yapılması(1)
- Bilgi alışverişinde bulunulması (1)
- Eski binaların onarılması ya da tarihi doku ile bütün haline getirildiği takdirde daha uyumlu bir ilçe haline gelmesinin sağlanması (1)
- Turizm alanına gelecek ziyaretçi sayısı tahminleri ile gelecek ziyaretçilerin konaklama, ulaşım ve otopark gibi temel ihtiyaçlarına yönelik çözümler geliştirilmesi (1)
- Özellikle kişisel yapının gelecek nesillere aktarılabilmesi için turizm aktivitelerinin devam etmesi gerekir. Bu amaçla turizmi besleyen kırsal ekonomik sektörlerin yaygınlaştırılması sağlanmalı, girişimciler maddi ve manevi açıdan desteklenmeli, doğal ve kültürel peyzaj değerlerinin korunmasına hassasiyet gösteren tüm yaklaşımlar göz önünde bulundurulmalı (1)
- Amasra'nın gelişmesi için hukuksal ve kanunsal yönlerini çözümlemesi gerekliliği (1)
- Anket, ihtiyaç analizi ve koridor üzerinde gerekli işlemlerin yapılması (1)
- Teşvik edici, aktif katılımların sağlanacağı aktivitelerin düzenlenmesi (1)
- Yerli halkı konunun içerisinde tutabilmek için çalışmaların yapılması (1)
- Doğal güzelliklerin korunması, tarihi ve kültürel yapıların korunması, tek tip inşaatların yapılarak görsel güzelliğin oluşturulması (1)
- Paydaşların görüş ve düşünceleri öğrenilmeli, paydaşların beklentileri saptanmalı, paydaşların güçlü ve zayıf ile fırsat ve tehdit gördükleri algıları belirlenmeli (1)
- Paydaş analiziyle belirlenen tüm paydaşların katılımıyla toplantılar gerçekleştirilmeli, belirlenen stratejilerde hangi paydaşa ne konuda sorumluluk üstleneceği belirlenmeli (1)
- Doğa ve spor kulüpleri derneklerinin bilgilendirilmesi, okulların ve genellikle kulüplerinin planlamaya dâhil edilmesi (1)
- Ortak kararlar alınarak büyük yapılaşmanın önüne geçilmesi ve çevre bilinci yaratılması (1)
- Yatırım fonunu oluşturacak projelerin hazırlanmasının sağlanması (1)
- Bu 5 Kültürel Peyzaj Koridorunun Amasra'ya olan büyük katkılarından gün yüzüne çıkarılmamış tarihi kalıntıların gün yüzüne çıkarılması için çalışmaların başlatılması (1)
- Amasra'nın turizme maddi açıdan bir olanak sağlayacağını paydaşların göz önüne alınması (1)
- Küre Dağları Milli Parklar Müdürlüğü yapısına benzer bir şekilde 5 Kültürel Peyzaj Koridoru kapsayan parkurlar için gelen turistlere yardım sağlayarak bölgede denetimi güvenlik vs. halleri sağlamak üzere turizm bürosunda daha kapsamlı ilgili tüm kamu kurumlarının katılımının sağlandığı bir büro oluşturulması (1)
- Bölgenin dinamik ve gereksinimlerini uygun fizibilite çalışmaları ile belirlenip uygun hamlelerin yapılması gerektiğini anlatan bilimsel ve sosyal çalışmalar yapılması (1)
- Koridorlar üzerinde gerekli yerlere yönlendirici ve görsel tabelaların afişlerin asılması (1)

Amasra'daki turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesinde 5 Kültürel Peyzaj Koridorunun katma değerine olası olumlu uzman görüşleri sırasıyla %32.62 oranla “Sosyo-ekonomik düzeyi arttıracak”, %10.88 oranla “Turizm faaliyetlerinin çeşitlenmesini sağlar” ve %9.78 oranla “Turistlerin konaklama süresini uzatır” şeklinde ifade edilmiştir (Tablo 44).

Tablo 44: Amasra'daki turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesinde 5 Kültürel Peyzaj Koridoru'nun olası olumlu katma değerine ilişkin uzman görüşleri.

Olumlu Etkiler		Sayı (N)	Yüzde (%)
1	Sosyo-ekonomik düzeyi arttıracak	30	32.62
2	Turizm faaliyetlerinin çeşitlenmesini sağlar	10	10.88
3	Turistlerin konaklama süresini uzatır	9	9.78
4	Turist sayısı artacaktır	7	7.61
5	Kentin tanıtımı sağlanacaktır	6	6.52
6	Cazibe merkezi haline gelecektir	6	6.52
7	Turizm potansiyeli artar	5	5.43
8	Tarihi ve kültürel dokunun ön plana çıkması	3	3,26
9	Kent kimliğinin korunmasını sağlar	3	3.26
10	Sektörel dağılımda artış sağlanacaktır	2	2.17
11	Sportif ve faaliyetlerde tercih edilebilir konuma gelecektir	2	2.17
12	El sanatlarının tanıtılması, oymacılık ve el işçiliğinin değer kazandırır	2	2.17
13	Tarih, kültür ve doğal kültür varlıklarının bilinci insanlara aşılır	2	2.17
14	Turizm sezonu 12 aya çıkacaktır.	2	2.17
15	Kültürel ve sosyal bilinci aşılacaktır	1	1.09
16	Güvenilir kent olacaktır	1	1.09
17	Hizmet kalitesi artacaktır	1	1.09
Toplam		92	100

Amasra'daki turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesinde 5 Kültürel Peyzaj Koridorunun katma değerine olası olumsuz uzman görüşleri sırasıyla %31.37 oranla “Çevre kirliliği”, %17.65 oranla “Trafik-taşıt yoğunluğu” ve %13.73 oranla “Nüfus yoğunluğu” şeklinde ifade edilmiştir (Tablo 45).

Tablo 45: Amasra'daki turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesinde 5 Kültürel Peyzaj Koridoru'nun olası olumsuz katma değerine ilişkin uzman görüşleri.

Olumsuz Etkiler		Sayı (N)	Yüzde (%)
1	Çevre kirliliği	16	31.37
2	Trafik-taşıt yoğunluğu	9	17.65
3	Nüfus yoğunluğu	7	13.73
4	Doğal ve kültürel dokunun bozulması	4	7.85
5	Görsel kirlilik	4	7.85
6	Otopark Sorunu	3	5.88
7	Konaklama sıkıntısı	2	3.92
8	Fiyat artışı yaşanacaktır	2	3.92
9	Alt yapı sorunu	2	3.92
10	Güvenlik sorunu	2	3.92
Toplam		51	100

BÖLÜM 5

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1 Kültürel Peyzaj Koridoru Rehberi ve Yönetim Planı

Bu bölümde, toplam uzunluğu 7479.78 m olan 5 Kültürel Peyzaj Koridoru'na yönelik uzman görüşleri, analizler ve alanda yapılan tespitler doğrultusunda koridorlara ilişkin sorunlar saptanmış ve bu sorunlara çözüm önerileri getirilerek Kültürel Peyzaj Koridoru Rehber çalışması yapılmıştır. Yapılacak olan rehber çalışmasında hedefler belirlenmiş daha sonra 5 Kültürel Peyzaj Koridoru için ayrı ayrı başlıklar altında rehberler sunulmuştur.

Kültürel Peyzaj Koridoru Rehberi'nin ana hedefleri;

- 3000 yıllık tarihi geçmişi olan kentin, konumu ve tarihi eserlerini ön plana çıkarmak, geçmiş ile gelecek uyumunu ve birlikteliğini sağlayabilmek,
- Amasra'nın kent kimliği ve karakterini yeniden kazanan, kolay okunabilir ve önemini daha da güçlendirerek, günümüz şartlarına ve ihtiyaçlarına cevap verebilmesini sağlamak,
- Doğal alanları, kültürel alanları, tarihi alanları ve orman alanlarını geliştirmek ve organize edip birbirine bağlı sistemler kurmak, deniz ile bağlantıyı sağlamak,
- Kent merkezindeki yoğunluğu kentin geneline yayılmasını sağlamak,
- Yaya ulaşımını desteklemek, bağlantı ve geçişleri arttırmak, yaya yönelimli aktivite olan alanları yönlendirmek,
- Kentte yaşayanlar ile diyaloglar kurarak, ortak fayda sağlayacak yeni alanlar kazandırmak,
- Kültürel Peyzaj Koridorları'nda yeni rekreasyonel aktiviteler getirilerek kullanıcılara çeşitlilik sağlanması,
- Araç ve yaya trafiğini mümkün olduğunca ayırıştırarak Kültürel Peyzaj Koridorları daha tanımlı olması sağlanmalıdır.

5.1.1 Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru Rehberi

Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru Kuşkayası Yol Anıtı ile Bedesten arasındaki parkurdur. Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru'nun kullanımına yönelik uzman görüşleri (Tablo 36), analizler ve alanda yapılan tespitlere göre saptanan sorunlar şunlardır:

- Koridorun yeni karayolu ve otel alanı ile bölünmüş olması ve doğallığın bozulması
- Koridorda bulunan yoğun ve sık bitki dokusu
- Koridorun bakımsızlığı ve kirliliği
- Koridorun güvensiz olması
- Topografik yapının yürüyüşe uygun olmaması
- Koridorun algılanmaması
- Koridor üzerinde tanıtıcı ve yönlendirici tabelalarının olmaması
- Koridor erişilebilirliğinin yetersiz olması
- İklimsel (yağış, sis vb.) dezavantaj
- Yapısal peyzaj elemanlarının (bank, aydınlatma, çeşme vb.) olmaması
- Koridora yönelik reklam ve tanıtımın yetersizliği
- Peyzaj ve restorasyon uygulamalarının olmaması
- Yaban hayvanlarının varlığı
- Su kaynaklarının yetersiz olması
- Otopark sorunu
- Rehberlik hizmetinin olmaması
- Amasra-Bartın ulaşımının eski karayoluna oranla yeni karayolundan sağlanması

Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru hem doğal ve kültürel zenginliklerimizi koruma ve kullanım dengesi açısından hem de Amasra'nın turizm potansiyelini arttırmak amacı aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir: Bunlar:

- Alanda bulunan mevcut yolların tasarım önerileri hazırlanırken alandaki topografyanın ve doğallığın göz önünde bulundurularak alanın karakteristik özelliğine uygun doğal yapısını bozmayacak döşeme tipi önerilmelidir.
- Yollarda yürümeyi engelleyen unsurlar doğal yapı korunarak yeniden düzenlenmelidir.

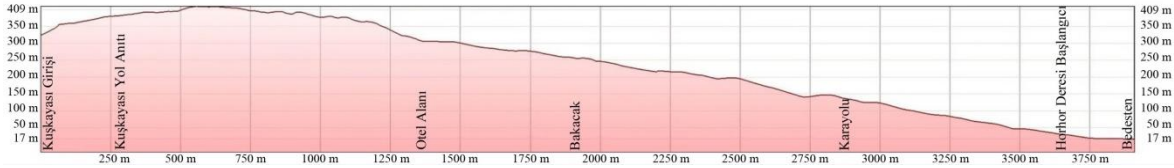
- Vista noktalarındaki oturma birimleri mevcut halindeki daha estetik ve işlevsel oturma birimleri ile değiştirilmesi önerilmiştir.
- Alanda bulunan mevcut banklar yerine estetik bakımdan ilgi çekici görsel niteliği zenginleştirici banklar ile değiştirilmesi önerilmiştir.
- Alanda bulunan mevcut terasların yörenin iklimine uygun işlevselliği arttırıcı teraslar ile değiştirilmesi önerilmiştir.
- Belirli bölgelerde eğimin uygun olduğu noktalarda yoğunluğa göre portatif üzeri kapalı teraslar yerleştirilmesi önerilmiştir.
- Alanda mevcut olarak bulunan metal korkuluklar yerine estetik bakımdan ve alanın doğal karakteristik özelliklerine uygun, güvenli, manzara bütünlüğünü koruyan ahşap gibi doğal malzeme korkuluklar ile değiştirilmesi önerilmiştir.
- Koridorun devamlığı için yeni karayolu ve otel alanı ile bölünmüş olan parkuruna yönelik birleştirici (yeşil yol vb. gibi) çözüm önerileri üretilmelidir.

Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru, Kuşkayası Yol Anıtı'ndan başlayıp Bedesten'e kadar uzanmaktadır. Toplam yol uzunluğu 3867.57 m olup, 19 m ile 409 m arasında değişen yükseltilere sahiptir. Eğim derecesi yüksek olup, genellikle rampalı bir koridorudur. Manzara özelliği ve doğallığın çok iyi olduğu, zorluk derecesinin orta derecede olduğu bir koridordur. Koridor çoğunlukla orman içini takip eder. Kayın, ıhlamur, gürgen, şimşir, kestane ormanları içinden kırsal yerleşim alanına geçen bir yürüyüş koridorudur. Yol koridoru üzerinde genel peyzaj tiplerine bakıldığında arkeolojik peyzaj, orman peyzajı, kentsel peyzaj, manzara terası, karayolu peyzajı, akarsu peyzajı ve tescilli yapılar olarak sıralanmıştır. Kuşkayası yol anıtı, doğal orman içi yürüyüş yolları, bakacak seyir noktası, kemerdere köprüsü ve bedesten gibi tarihi ve kültürel değerleri yüksek alanlar bu koridor üzerinde bulunmaktadır.


Koridorun peyzaj nitelikleri, önemli peyzaj değerleri, peyzaj tipleri, koridorun kullanımını etkileyen olumsuz faktörler ve kültürel peyzaj varlıkları gösteren Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru Tablo 46'da, koridora ilişkin idari sınırlar, peyzaj karakter analizi, tescilli ve tescilsiz yapı analizi, toprak, jeoloji, amenajman, topografik ve arazi profiline ilişkin mekânsal analiz Şekil 41'de sunulmuştur.

Tablo 46: Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru Rehberi.

Koridorun Adı	Yükseklik (m)	Uzunluk (m)	Yürüyüş Süresi (saat)
Kuşkayası-Bedesten	19-350	3867.57	2-3



Yükseklik:	Min:17m	Max:409 m	Ort:237 m	Maximum Eğim: 57.5 %		
				Ortalama Eğim: 12.5 %		
Peyzaj nitelikleri (Tablo 19)	Manzara özelliği	Çok iyi	4.40 puan	% 9.76	Yüksek Puan	
	Doğallık	Doğal	4.18 puan	% 9.27		
	Flora çeşitliliği	Fazla	4.02 puan	% 8.91		
	Uyum	Dengede	3.42 puan	% 7.58		
	Erişilebilirlik	Orta derecede	3.00 puan	% 6.65	Düşük Puan	
	Su kaynakları	Sınırlı	2.16 puan	% 4.79		
	Kıyı etkisi	Az etkili	2.22 puan	% 4.92		
Güvenlik	Az güvenli	2.34 puan	% 5.19			
Zaman	Normal	2.60 puan	% 5.76			
Zorluk	Orta derece	2.66 puan	% 5.90			
En önemli peyzaj değerleri (Tablo 25)	I. Tercih:	%74 Kuşkayası Yol Anıtı				
	II. Tercih:	%28 Taş döşemeli ve doğal orman içi yürüyüş yolları				
	III. Tercih:	%40 Bakacak Seyir Noktası				
Genel Peyzaj Tipleri (Şekil 41)	Arkeolojik Peyzaj, Orman Peyzajı, Kentsel Peyzaj, Manzara Terası, Karayolu Peyzajı, Akarsu Peyzajı, Anıtsal Yapı					
Kültürel Peyzaj Varlıkları (Tablo 9)	Kuşkayası Yol Anıtı (47 m), Kemerdere Köprüsü (3100 m), Bedesten/Bazilika (3867 m)					

<p>KUŞKAYASI KÜLTÜREL PEYZAJ KORIDORU 3867.57 m</p>	<p>0 m 47 m 1361 m 1900 m 2657-3067 m 3700 m 3867.57 m</p> <p>① ② ③</p> <p>Kuşkayası Karayolu Girişi (1) Kuşkayası Yol Anıtı (2) Orman Alanı (3) Kırzlar Otel Alanı (4) Bakacak Seyir Alanı (5) Amasra-Bartın Tünel Karayolu (6) Horhor Deresi Başlangıcı (7) Bedesten Bazilika</p>
<p>Kuşkayası - Bedesten Koridoru'ndan Fotoğraflar</p>	<p>1 2 3 4 5 6 7</p> 
<p>İçer Sınırı</p>	<p>0 m 3867.57 m</p> <p>Amasra İlçe Sınırı</p>
<p>Köy-Merkez Sınırı</p>	<p>0 m 1019 m 3867.57 m</p> <p>Kazımar</p> <p>Amasra</p>
<p>Mahalle Sınırı</p>	<p>0 m 1010 m 3867.57 m</p> <p>-Mahalle Sınır Dışı-</p> <p>Kum Mahallesi</p>
<p>Belediye Sınırı</p>	<p>0 m 1349 m 3867.57 m</p> <p>-Belediye Sınır Dışı-</p> <p>Amasra Belediye Sınırı</p>
<p>İmar Sınırı</p>	<p>0 m 3488 m 3867.57 m</p> <p>-Plan Sınır Dışı-</p> <p>Koruma İmar Plan Sınırı</p>
<p>Sit Sınırı</p>	<p>0 m 3378 m 3867.57 m</p> <p>-Sit Sınır Dışı-</p> <p>3.Derece Arkeolojik 2.Derece Arkeolojik</p>
<p>Karakter</p>	<p>0 m 1361 m 1441 m 2657 m 3067 m 3200 m 3867.57 m</p> <p>Orman Dokusu Tahribat (Otel Alanı) Orman Dokusu Tahribat (Karayolu) Karsal Doku Kentisel Doku</p>
<p>Mevcut Arazi Kullanımı</p>	<p>0 m 1244 m 1415 m 1734 m 2110 m 2515 m 3146 m 3230 m 3376 m 3490 m 3867.57 m</p> <p>Orman Orman Ağaçlan. Alan Orman Ağaçlan. Alan Orman Ağaç. A. Orman Ağaç. A. Tarım</p>
<p>Nazım İmar Planı</p>	<p>0 m 1209 m 1271 m 1428 m 2657 m 3067 m 3393 m 3505 m 3867.57 m</p> <p>-Plan Dışı- Orman Orman TCK Koruma Al. Orman Ağaç. Al. Komut Gel. Al.</p>
<p>Genel Peyzaj Tipleri</p>	<p>0 m 3867.57 m</p> <p>Arkeolojik Peyzaj + Orman Peyzajı + Kentisel Peyzaj + Manzara Terası + Karayolu Peyzajı + Akarsu Peyzajı + Anıtsal Yapı</p>
<p>Tescilli Yapılar</p>	<p>①-Kuşkayası Yol Anıtı (47 m), ②-Kemerdere Köprüsü (3100 m), ③-Bedesten/Bazilika (3867 m)</p>

Şekil 41: Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin mekânsal analiz.

Şekil 41: (devam ediyor).

Toprak	Büyük Toprak Gurubu	0 m	Kireçsiz Kuvverengi Orman Toprağı										3867,57 m					
	Toprak Alan Kullanımı	0 m	2054 m										3867,57 m					
Toprak	Arazi Kullanım Kabiliyet Sınıfı	0 m	Orman										3867,57 m					
	Derinlik	0 m	VII. Sınıf										3867,57 m					
Toprak	Drenaj	0 m	Çok Sağ										3867,57 m					
	Tekstür	0 m	İyi Drenajlı										3867,57 m					
Jeoloji	Formasyon	0 m	Kaba Tekstür										3867,57 m					
	Kaya Türü	0 m	Kiliimli Formasyonu										3867,57 m					
Amenajman	Meşçere Tipi	0 m	350 m	444 m	1401 m	1737 m	1787 m	1876 m	2040 m	251,4 m	2770 m	3700 m	3867,57 m					
	İşçetme Sınıfı (Orman Niteliği)	0 m	KsGmBy	Knks	Z4	Z3	Z2	Z1	GnÇkılı	Z1	İs	3867,57 m						
Topografya	Orman Kapallığı	0 m	AA	(---)	HA	(---)	HA	(---)	AA	(---)	3867,57 m							
	Eğim (%)	0 m	500 m	1000 m	1500 m	2000 m	2500 m	3000 m	3500 m	3867,57 m	%71-100	%45 +	%20-45	%10-30	%0-45	%0-45		
Topografya	Baku	0 m	400	1018	1111	1375	1465	1498	1812	1871	2066	2267	2400	2578	2714	2989	3108	3867,57 m
	Yükseklik (m)	0 m	B	KB	KB	DÜZ	D	KD	K	KB	K	KB	K	KD/D	K	DÜZ / KD / D	3867,57 m	
Topografya	Yükseklik (m)	0 m	319 m - 351 m	1000 m	1500 m	2000 m	2500 m	3000 m	3500 m	3867,57 m	319 m - 351 m	382 m - 382 m	294 m - 294 m	235 m - 235 m	171 m - 105 m	105 m - 43 m	43 m - 10 m	3867,57 m
	Arazi Profili (Kesit)	0 m	Grafik Min., Ort., Maks.: 17, 237, 409 Yükseklik Artışı/ Düşüşü: 126m, -433m Maksimum Eğim: 57,5%, -41,4% Ortalama Eğim: 12,5%, -14,4										3867,57 m					
Arazi Profili (Kesit)		0 m	250 m	500 m	750 m	1000 m	1250 m	1500 m	1750 m	2000 m	2250 m	2500 m	2750 m	3000 m	3250 m	3500 m	3750 m	409 m
Arazi Profili (Kesit)		0 m	Kuşayası Yol Anıtı										409 m					
Arazi Profili (Kesit)		0 m	Bakacak										409 m					
Arazi Profili (Kesit)		0 m	Orta Alanı										409 m					
Arazi Profili (Kesit)		0 m	Karayolu										409 m					
Arazi Profili (Kesit)		0 m	Horhor Dersi Başlangıcı										409 m					
Arazi Profili (Kesit)		0 m	Bedesten										409 m					

5.1.2 Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru Rehberi

Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru Bedesten (Bazilika) ile Antik Liman arasındaki parkurdur. Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru'nun kullanımına yönelik uzman görüşleri (Tablo 37), analizler ve alanda yapılan tespitlere göre saptanan sorunlar şunlardır:

- Yürüyüş Koridorunun bakımsızlığı ve kirliliği
- Peyzaj ve restorasyon uygulamalarının olmaması
- Koridorun bakımsızlığı ve alt yapı eksikliği
- Dere ıslah çalışmaları sonucunda oluşan tahribatlar
- Arkeolojik kazı çalışmamalarının yapılmaması
- Arkeolojik değerlerin korunmaması
- Koridora yönelik reklam ve tanıtımın yetersizliği
- Yürüyüş koridorunun güvensiz olması
- Plansız ve çarpık kentleşme sonucunda doğal ve tarihi yapının tahribatı
- Yürüyüş koridorunda bulunan yoğun ve sık bitki dokusu
- Koridor üzerinde tanıtıcı ve yönlendirici tabelalarının olmaması
- Koridora erişilebilirliğin yetersiz olması, Yolların dar olması
- Dere yatağının bakımsızlığı ve oluşan kötü kokular
- Rehberlik hizmetinin olmaması
- Yaban hayvanlarının varlığı, görsel kirlilik

Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru hem doğal ve kültürel zenginliklerimizi koruma ve kullanım dengesi açısından hem de Amasra'nın turizm potansiyelini arttırmak amacı aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir: Bunlar:

- Bedesten restorasyonu ve turizme kazandırılması
- Horhor Deresi ıslahı çalışmaları
- Arkeolojik kazı çalışmalarının başlanması
- Alt yapı çalışmalarına başlanması
- Görsel kirliliğe neden olan unsurların ortadan kaldırılması (kaçak yapılar)
- Küçük (Antik) Liman kıyı şeridine yönelik Peyzaj projelerinin yapılması
- İmar Planlarının yapılarak uygulamalara başlanması

- Horhor deresi boyunca kamusal alanlarda turizm ve rekreasyon amaçlı düzenlemelerin yapılması olarak sıralanmaktadır.

Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru, Bedesten'den başlayıp Küçük Liman'a kadar uzanmaktadır. Toplam yol uzunluğu 1007.82 m olup, 1 m ile 19 m arasında değişen yükseltilere sahiptir. Eğim derecesi düşük olup, genellikle düz bir koridorudur. Yürünebilirlik ve zorluğun çok kolay olduğu, flora çeşitliliğinin orta derecede olduğu bir koridordur. Koridor genellikle tarihi horhor deresi su kanalını takip eder. Tarihi ve kırsal yerleşim alanı içinden kentsel yerleşim alanına geçen bir yürüyüş koridorudur. Yol koridoru üzerinde genel peyzaj tiplerine bakıldığında tescilli yapı, akarsu peyzajı, kentsel peyzaj, kentsel peyzaj, kıyusal peyzaj ve arkeolojik peyzaj olarak sıralanmıştır. Antik tiyatro, arkeolojik duvar kalıntıları, antik su kanalı, liman kalıntıları, sivil mimari örnekleri, müze, horhor deresi ve olta balıkçılığı gibi tarihi ve kültürel değerleri yüksek alanlar bu koridor üzerinde bulunmaktadır.

Koridorun peyzaj nitelikleri, önemli peyzaj değerleri, peyzaj tipleri, koridorun kullanımını etkileyen olumsuz faktörler ve kültürel peyzaj varlıkları gösteren Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru Tablo 47'de, koridora ilişkin idari sınırlar, peyzaj karakter analizi, tescilli ve tescilsiz yapı analizi, toprak, jeoloji, amenajman, topografik ve arazi profiline ilişkin mekânsal analiz Şekil 42'de sunulmuştur.

Tablo 47: Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru Rehberi.

Koridorun Adı	Yükseklik (m)	Uzunluk (m)	Yürüyüş Süresi (saat)
Bedesten-Küçük Liman	1-19	1007.82	0.30-1



Yükseklik:	Min:1 m	Max:19 m	Ort:13 m	Maximum Eğim: 6.7 %		
				Ortalama Eğim: 2.8 %		
Peyzaj nitelikleri (Tablo 20)	Yürünebilirlik	Kolay	3.96 puan	% 8.37	Yüksek Puan	
	Zorluk	Kolay	3.90 puan	% 8.25		
	Erişilebilirlik	Kolay	3.88 puan	% 8.20		
	Güvenlik	Orta Derece	3.48 puan	% 7.36		
	Bağlantılılık	Yeterli	3.48 puan	% 7.36	Düşük Puan	
	Flora çeşitliliği	Orta	2.54 puan	% 5.37		
	Kıyı etkisi	Orta derece	2.56 puan	% 5.41		
	Manzara özelliği	Orta derece	2.64 puan	% 5.58		
Uyum	Dengede	2.66 puan	% 5.62			
Arkeolojik değer	Orta Derece	2.78 puan	% 5.88			
En önemli peyzaj değerleri (Tablo 26)	I. Tercih:	%54 Bedesten				
	II. Tercih:	%22 Amasra Müzesi				
	III. Tercih:	%16 Antik tiyatro ve Küçük liman				
Genel Peyzaj Tipleri (Şekil 42)	Tescilli Yapı, Akarsu Peyzajı, Kentsel Peyzaj, Kentsel Peyzaj, Kıyısal Peyzaj, Arkeolojik Peyzaj					
Kültürel Peyzaj Varlıkları (Tablo 9)	Tiyatro (290 m), Duvar Kalıntısı (300 m), Duvar Kalıntısı (470m), Duvar Kalıntısı (510 m), Kemerli Yapı Kalıntısı (605 m), Konut 1377 Parsel (640 m), Antik Yapı Duvar Kalıntısı (660 m), Antik Su Kanalı Taş Döşeme (822 m), Antik Rıhtım-Liman Kalıntıları-Dalgakıran (1007 m)					

<p>HORHOR DERESİ KÜLTÜREL PEYZAJ KORİDORU 1007.82 m</p>	
<p>Bedesten-Küçük Liman Koridoru'ndan Fotoğraflar</p>	
<p>İlçe Sınırı</p>	<p>0 m</p> <p>Amasra İlçe Sınırı</p> <p>1007.82m</p>
<p>Köy-Merkez Sınırı</p>	<p>0 m</p> <p>Amasra Merkez</p> <p>1007.82 m</p>
<p>Mahalle Sınırı</p>	<p>0 m</p> <p>Kum Mahallesi</p> <p>1007.82 m</p>
<p>Belediye Sınırı</p>	<p>0 m</p> <p>Amasra Belediye Sınırı</p> <p>1007.82 m</p>
<p>İmar Sınırı</p>	<p>0 m</p> <p>Koruma İmar Plan Sınırı</p> <p>1007.82 m</p>
<p>Sit Sınırı</p>	<p>0 m</p> <p>3.Derece Arkeolojik - Sit</p> <p>912 m</p> <p>1.Derece Arkeolojik - Sit</p> <p>1007.82 m</p>
<p>Karakter</p>	<p>0 m</p> <p>Yan Kursal Doku</p> <p>531 m</p> <p>Kentsel Doku</p> <p>1007.82 m</p>
<p>Mevcut Arazi Kullanımı</p>	<p>0 m</p> <p>Dikili Tarım</p> <p>171 m</p> <p>Yerleşim Alanı</p> <p>347 m</p> <p>Gelişme Alanı</p> <p>518 m</p> <p>Yerleşim Alanı</p> <p>803 m</p> <p>Hizmet Alanı</p> <p>Tesis Alanı</p> <p>1007.82 m</p>
<p>Nazım İmar Planı</p>	<p>0 m</p> <p>ATI Alanı</p> <p>189 m</p> <p>Konut Alanı</p> <p>535 m</p> <p>(Yol Boyu Su Yüzevi HORHOR)</p> <p>Eğitim Alanı</p> <p>Ticaret-Konut Alanı</p> <p>1007.82 m</p>
<p>Genel Peyzaj Tipleri</p>	<p>0 m</p> <p>Tescilli Yapı + Akarsu Peyzajı + Kentsel Peyzaj + Kentsel Peyzaj + Kırsal Peyzaj + Arkeolojik Peyzaj</p> <p>1007.82m</p>
<p>Tescilli Yapılar</p>	<p>①-Tiyatro (290 m), ②-Duvar Kalıntısı (300 m), ③-Duvar Kalıntısı (470m), ④-Duvar Kalıntısı (510 m), ⑤-Kemerli Yapı Kalıntısı (605 m), ⑥-Konut 1377 Parsel (640 m), ⑦-Antik Yapı Duvar Kalıntısı (660 m), ⑧-Antik Su Kanalı Taş Döşeme (822 m), ⑨-Antik Rıhtım-Liman Kalıntıları-Dalgakıran (1007 m)</p>

Şekil 42: Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin mekânsal analiz.

Şekil 42: (devam ediyor).

Toprak	Büyük Toprak Gurubu	1007.82 m	★	Kireçsiz Kahverengi Orman Toprağı	1007.82 m	★
	Toprak Alan Kullanımı	0 m	★	Bahçe (Kuru)	507 m	★
	Arazi Kullanım Kabiliyet Sınıfı	0 m	★	IV. Sınıf	507 m	★
	Derinlik	0 m	★	Orta Derin	507 m	★
	Drenaj	0 m	★	İyi Drenajlı	507 m	★
	Tekstür	0 m	★	Orta Tekstür	507 m	★
	Formasyon	0 m	★	Kilimli Formasyonu	507 m	★
	Kaya Türü	0 m	★	Kumtaşı, Şeyl	507 m	★
	Meşçere Tipi	0 m	★	İs	507 m	★
	İşletme Sınıfı (Orman Niteliği)	0 m	★	Sınıf Yok (Tarım İskan)	507 m	★
Amenajman	Orman Kapallığı	0 m	★	%0-10	507 m	★
	Eğim (%)	0 m	★	%0-2	507 m	★
Topografya	Baku	0 m	★	Düz	507 m	★
	Yükseklik (m)	0 m	★	10 m - 3 m	507 m	★
		0 m	★	4 m - 5 m	507 m	★
Arazi Profili (Kesit)		<p>Gratik Min., Ort., Maks. 8. 13, 19 Yükseklik Arası/Düşüş: 6.86, -16.2m Maksimum Eğim: 6.7%, -10.6 Ortalama Eğim: 2.8%, -2.1</p>				

5.1.3 Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru Rehberi

Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru Küçük (Antik) Liman ile Büyük Liman arasındaki parkurdur. Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru'nun kullanımına yönelik uzman görüşleri (Tablo 38), analizler ve alanda yapılan tespitlere göre saptanan sorunlar şunlardır:

- Plansız ve çarpık kentleşme sonucunda doğal ve tarihi yapının tahribatı
- Yaz sezonunda ve kısa süreli tatillerde nüfus yoğunluğu
- Taşıt yoğunluğu ve otopark yetersizliği
- Yürüyüş Koridorunun bakımsızlığı ve kirliliği
- Görsel kirlilik
- Peyzaj ve restorasyon uygulamalarının olmaması
- Plaj ve deniz kirliliği
- Sokak hayvanları
- Koridor üzerinde tanıtıcı ve yönlendirici tabelalarının olmaması
- Yapısal peyzaj elemanlarının (bank, aydınlatma, çeşme vb.) olmaması
- İklimsel (yağış, sis vb.) dezavantaj
- Yolların dar olması
- Rekreasyon alanlarının yetersiz olması
- Turistleri rahatsız eden esnaflar ve yaya kaldırımların işgal edilmesi

Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru hem doğal ve kültürel zenginliklerimizi koruma ve kullanım dengesi açısından hem de Amasra'nın turizm potansiyelini arttırmak amacı aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir: Bunlar:

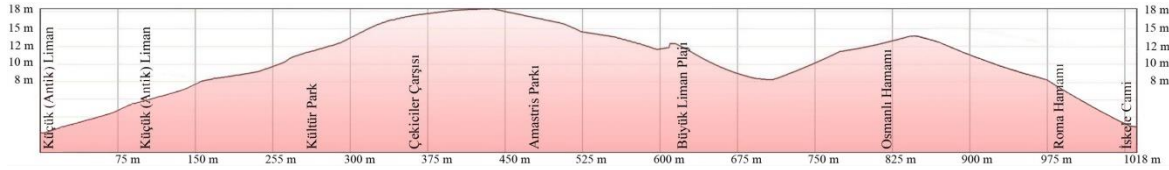
- Kültürel kimliği, tarihi ve arkeolojik değerlerin revitalizasyonuna yönelik stratejilerin geliştirilmesi
- Büyük Liman ve Küçük Liman düzenlemelerinin yapılması
- Kentsel ulaşım planlamasının yapılması
- Cadde peyzajı düzenlemelerinin yapılması
- Kıyı kesimde bulunan parkların peyzaj kalitesinin artırılması
- İmar Planlarının yapılarak uygulamalara başlanması
- Görsel kirliliğe neden olan unsurların ortadan kaldırılması
- Tescilli yapılara ilişkin restorasyon çalışmalarının yapılması olarak sıralanmaktadır.

Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru, Küçük Liman'dan başlayıp Büyük Liman'a kadar uzanmaktadır. Toplam yol uzunluğu 1018.21 m olup, 1 m ile 18 m arasında değişen yükseltilere sahiptir. Eğim derecesi düşük olup, genellikle düz bir koridorudur. Erişebilirlik ve yürünebilirliğin çok iyi olduğu, flora çeşitliliğinin orta derecede olduğu bir koridordur. Koridor genellikle kentsel yerleşim alanı ve kıyı alanını takip eder. Kentsel yerleşim alanı içinden tarihi ve arkeolojik yerleşim alanına geçen bir yürüyüş koridorudur. Yol koridoru üzerinde ki genel peyzaj tiplerine bakıldığında kıyısal peyzaj, kentsel peyzaj, arkeolojik peyzaj, tescilli yapılar ve geleneksel kültür dokusu olarak sıralanmıştır. Çekiciler çarşısı, konaklama, restaurant, sivil mimari örnekleri, deniz, plaj, olta balıkçılığı, tarihi ve arkeolojik kalıntılar, İskele cami ve tarihi hamamlar gibi tarihi ve kültürel değerleri yüksek alanlar bu koridor üzerinde bulunmaktadır.

Koridorun peyzaj nitelikleri, önemli peyzaj değerleri, peyzaj tipleri, koridorun kullanımını etkileyen olumsuz faktörler ve kültürel peyzaj varlıkları gösteren Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru Tablo 48'de, koridora ilişkin idari sınırlar, peyzaj karakter analizi, tescilli ve tescilsiz yapı analizi, toprak, jeoloji, amenajman, topografik ve arazi profiline ilişkin mekânsal analiz Şekil 43'de sunulmuştur.

Tablo 48: Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru Rehberi.

Koridorun Adı	Yükseklik (m)	Uzunluk (m)	Yürüyüş Süresi (saat)
Küçük Liman-Büyük Liman	1-18	1018.21	0.30-1

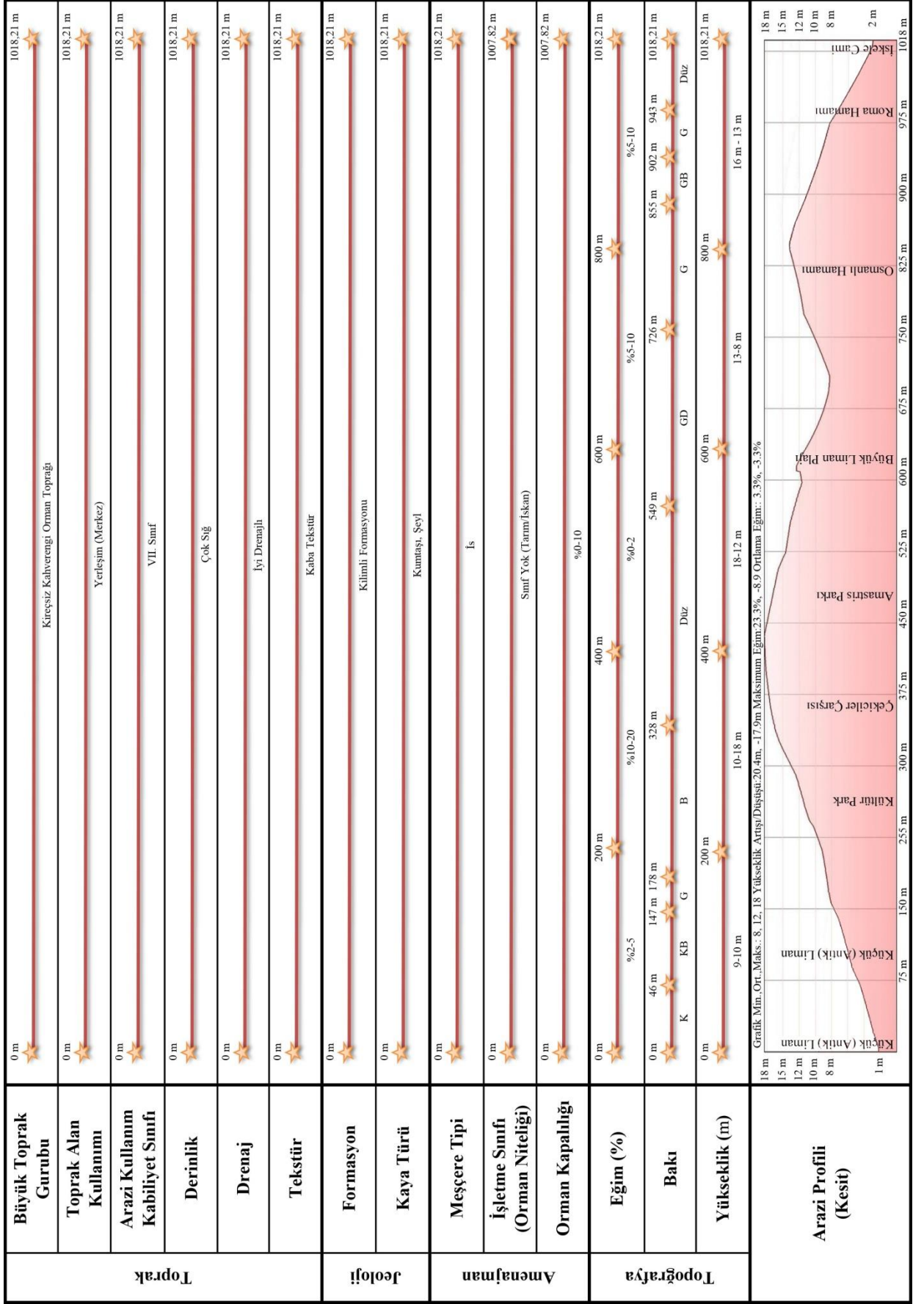


Yükseklik:	Min:1 m	Max:18 m	Ort:10 m	Maximum Eğim: 16.3 %		
				Ortalama Eğim: 3.3 %		
Peyzaj nitelikleri (Tablo 21)	Erişilebilirlik	Kolay	4.36 puan	% 7.93	Yüksek Puan	
	Yürünebilirlik	Kolay	4.32 puan	% 7.85		
	Zorluk	Kolay	4.14 puan	% 7.53		
	Güvenlik	Güvenli	4.08 puan	% 7.42		
	Kıyı etkisi	Çok Etkili	4.04 puan	% 7.35		
	Flora çeşitliliği	Orta	2.54 puan	% 4.65	Düşük Puan	
	Arkeolojik değer	Orta Derece	2.74 puan	% 4.98		
	Doğallık	Dengede	2.88 puan	% 5.24		
Uyum	Dengede	3.04 puan	% 5.53			
Zaman	Kısa	3.54 puan	% 6.44			
En önemli peyzaj değerleri (Tablo 27)	I. Tercih:	%44 Antik Liman				
	II. Tercih:	%28 Çekiciler Çarşısı				
	III. Tercih:	%22 Büyük Liman Plajı				
Genel Peyzaj Tipleri (Şekil 43)	Kıyısız Peyzaj, Kentsel Peyzaj, Arkeolojik Peyzaj, Tescilli Yapılar, Geleneksel Kültür Dokusu					
Kültürel Peyzaj Varlıkları (Tablo 9)	Konut 1433 Parsel (140 m), Ethem Ağa Konağı (300 m), Konut 1599 Parsel (346 m), Taş İskele (590 m), Şehir Hamamı (690 m), Osmanlı Hamamı (830 m), Konut 1585-1589 Parsel (970 m), Konut 1590 Parsel (980 m), Bizans Hamamı (995 m), İskele Camii (1018 m)					

<p>ANTİK LİMAN-ÇEKİCİLER KÜLTÜREL PEYZAJ KORİDORU 1018,21 m</p>	
<p>Küçük Liman-Büyük Liman Koridoru'ndan Fotoğraflar</p>	
<p>İlçe Sınırı</p>	<p>0 m ★ 1018,21 m ★</p> <p>Amasra İlçe Sınırı</p>
<p>Köy-Merkez Sınırı</p>	<p>0 m ★ 1018,21 m ★</p> <p>Amasra Merkez</p>
<p>Mahalle Sınırı</p>	<p>0 m ★ 1018,21 m ★</p> <p>Kum Mahallesi</p>
<p>Belediye Sınırı</p>	<p>0 m ★ 1018,21 m ★</p> <p>Amasra Belediye Sınırı</p>
<p>İmar Sınırı</p>	<p>0 m ★ 1018,21 m ★</p> <p>Koruma İmar Plan Sınırı</p>
<p>Sit Sınırı</p>	<p>0 m ★ 1018,21 m ★</p> <p>464 m ★ 506 m ★</p> <p>1.Derece Arkeolojik Sit 3.Derece Arkeolojik Sit</p>
<p>Karakter</p>	<p>0 m ★ 1018,21 m ★</p> <p>Kentsel DoküYar. Tarlı Doku</p>
<p>Mevcut Arazi Kullanımı</p>	<p>0 m ★ 74 m ★ 1018,21 m ★</p> <p>Tesis Alanı Yerleşim Alanı - Hizmet Merkezleri Kentsel Hizmet Merkezi</p>
<p>Nazım İmar Planı</p>	<p>0 m ★ 107 m ★ 1018,21 m ★</p> <p>Sosyal Alan Park Alanı Ticaret-Konut-Turizm Alanı Yerleşim Alanı Ticaret-Turizm-Anıtsal-Kamu Alanı</p>
<p>Genel Peyzaj Tipleri</p>	<p>0 m ★ 1018,21 m ★</p> <p>Kırsal Peyzaj + Kentsel Peyzaj + Arkeolojik Peyzaj + Tescilli Yapılar + Geleneksel Kültür Dokusu</p>
<p>Tescilli Yapılar</p>	<p>1)-Konut 1433 Parsel (140 m) 2)-Ethem Ağa Konağı (300 m) 3)-Konut 1599 Parsel (346 m) 4)-Taş İskele (590 m) 5)-Şehir Hamamı (690 m) 6)-Osmanlı Hamamı (830 m) 7)-Konut 1585-1589 Parsel (970 m) 8)-Konut 1590 Parsel (980 m) 9)-Bizans Hamamı (995 m) 10)-İskele Camii (1018 m)</p>

Şekil 43: Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin mekânsal analiz.

Şekil 43: (devam ediyor).



5.1.4 Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru Rehberi

Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru Büyük Liman ile Kaleiçi arasındaki parkurdur. Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru'nun kullanımına yönelik uzman görüşleri (Tablo 39), analizler ve alanda yapılan tespitlere göre saptanan sorunlar şunlardır:

- Plansız ve çarpık kentleşme sonucunda doğal ve tarihi yapının tahribatı
- Yolların dar olması
- Koridorun bakımsızlığı ve kirliliği
- Taşıt yoğunluğu ve otopark yetersizliği
- Sokak hayvanları
- Görsel kirlilik
- Peyzaj ve restorasyon uygulamalarının olmaması
- Yol eğiminin fazla olması
- Yürüyüş koridorunun güvensiz olması
- İklimsel (yağış, sis vb.) dezavantaj
- Koridor üzerinde tanıtıcı ve yönlendirici tabelalarının olmaması
- Koruma amaçlı imar planının eski tarihli olması
- Koridora yönelik reklam ve tanıtımın yetersizliği
- Yaz sezonunda ve kısa süreli tatillerde nüfus yoğunluğu
- Atıl alanların var olması

Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru hem doğal ve kültürel zenginliklerimizi koruma ve kullanım dengesi açısından hem de Amasra'nın turizm potansiyelini arttırmak amacı aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir: Bunlar:

- Kültürel kimliği, tarihi ve arkeolojik değerlerin revitalizasyonuna yönelik stratejilerin geliştirilmesi
- Surlu yerleşim dokusuna uygun kentsel kimlik ve imaj çalışmalarının yapılması
- Amasra için kentsel marka olarak ön plana çıkarılması
- Kamusal açık ve yeşil alanlara yönelik peyzaj uygulamalarının yapılması
- Sokak iyileştirme çalışmalarının yapılması
- Görsel kirliliğe neden olan unsurların ortadan kaldırılması (kaçak yapılar vb.)

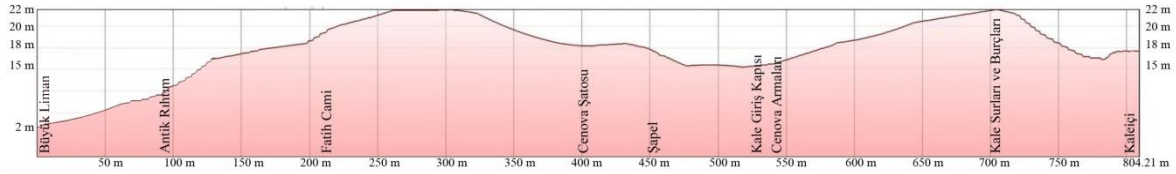
- Tescilli yapılara ilişkin restorasyon çalışmalarının yapılması
- İmara uygun uygulamaların yapılması
- Manzara noktalarının ön plana çıkarılması
- Cenova Şatosunun restorasyon uygulamalarına başlanması
- UNESCO sürecinin hızlandırılmasına yönelik adımların atılması olarak sıralanmaktadır.

Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru, Büyük Liman'dan başlayıp Kaleiçi'ne kadar uzanmaktadır. Toplam yol uzunluğu 804.21 m olup, 2 m ile 17 m arasında değişen yükseltilere sahiptir. Eğim derecesi normal olup, genellikle hafif rampalı bir koridorudur. Erişebilirlik ve manzara özelliğinin çok iyi olduğu, flora çeşitliliğinin orta derecede olduğu bir koridordur. Koridor genellikle Amasra Kalesi ve surlu yerleşim dokusunu takip eder. Kentsel yerleşim alanı içinden tarihi ve arkeolojik surlu yerleşim alanına geçen bir yürüyüş koridorudur. Yol koridoru üzerinde ki genel peyzaj tiplerine bakıldığında arkeolojik peyzaj, tarihi kent dokusu, tescilli yapı ve surlu yerleşimi olarak sıralanmıştır. Cenova Şatosu, Cenova armaları, Direklikaya, kale sur ve burçları, sivil mimari örnekleri, deniz, olta balıkçılığı, tarihi ve arkeolojik kalıntılar ve Şapel gibi tarihi ve kültürel değerleri yüksek alanlar bu koridor üzerinde bulunmaktadır.

Koridorun peyzaj nitelikleri, önemli peyzaj değerleri, peyzaj tipleri, koridorun kullanımını etkileyen olumsuz faktörler ve kültürel peyzaj varlıkları gösteren Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru Tablo 49'da, koridora ilişkin idari sınırlar, peyzaj karakter analizi, tescilli ve tescilsiz yapı analizi, toprak, jeoloji, amenajman, topografik ve arazi profiline ilişkin mekânsal analiz Şekil 44'de sunulmuştur.

Tablo 49: Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru Rehberi.

Koridorun Adı	Yükseklik (m)	Uzunluk (m)	Yürüyüş Süresi (saat)
Büyük Liman-Kaleiçi	2-22	804.21	0.30-1



Yükseklik:	Min:2 m	Max:22 m	Ort:12 m	Maximum Eğim: 32.9 %		
				Ortalama Eğim: 14.1 %		
Erişilebilirlik	Manzara özelliği	Kolay	4.00 puan	% 8.12	Yüksek Puan	
	Yürünebilirlik	İyi	3.80 puan	% 7.71		
	Zorluk	Kolay	3.78 puan	% 7.67		
	Güvenlik	Kolay	3.58 puan	% 7.27		
		Güvenli	3.56 puan	% 7.23		
Flora çeşitliliği	Uyum	Az	2.30 puan	% 4.67	Düşük Puan	
	Arkeolojik değer	Dengede	2.76 puan	% 5.60		
	Su kaynakları	Orta derece	2.86 puan	% 5.81		
	Kullanım çeşitliliği	Yeterli	2.86 puan	% 5.81		
		Orta derece	3.04 puan	% 6.17		
En önemli peyzaj değerleri (Tablo 28)	I. Tercih:	%24 Kale sur ve burçları				
	II. Tercih:	%22 Cenova Şatosu				
	III. Tercih:	%32 Antik Rıhtım-Direklikaya				
Genel Peyzaj Tipleri (Şekil 44)	Arkeolojik Peyzaj, Tarihi Kent Dokusu, Tescilli Yapı, Sur Yerleşimi					
Kültürel Peyzaj Varlıkları (Tablo 9)	Sur Duvarı Parçası (85 m), Merdiven (95 m), Konut 1971 Parsel (105 m), Konut 1970 Parsel (110 m), Konut (175 m), Kuzey Sur Duvarı (180 m), Konut (210 m), Konut/Kaymakamlık Lojmanı (190 m), Fatih Cami/Kilise (220 m), Konut 1908 Parsel (225 m), Konut 1903 Parsel (250 m), Konut 1909 Parsel (285 m), Konut 1932 Parsel (310 m), Kuzey Sur Duvarları (380 m), Sur Duvarı (385 m), Duvar Kalıntısı (390 m), Cenova Şatosu (400 m), Konut (425 m), Küçük Kilise/Şapel (460 m), Sur Duvarı/Kapı (525 m), Cenova Arması (530 m), Konut (550 m), Kale Burcu (630 m), Sur Duvar (675 m), Dış Kale Sur Duvar (700 m), Sur Duvarı (740 m), Merdiven (755 m), Konut (775)					

<p>KALEİÇİ KÜLTÜREL PEYZAJ KORIDORU 804.21 m</p>	
<p>Büyük Liman-Kaleiçi Koridoru'ndan Fotoğraflar</p>	
<p>Sınırlar</p>	<p>0 m ★ İççe Sınırı</p> <p>0 m ★ Amasra İlçe Sınırı</p> <p>0 m ★ Amasra Merkez</p> <p>0 m ★ 47 m ★ Köy-Merkez Sınırı</p> <p>0 m ★ 47 m ★ Mahalle Sınırı</p> <p>0 m ★ Kaleiçi Mahallesi</p> <p>0 m ★ Belediye Sınırı</p> <p>0 m ★ Amasra Belediye Sınırı</p> <p>0 m ★ İmar Sınırı</p> <p>0 m ★ Koruma İmar Plan Sınırı</p> <p>0 m ★ Sit Sınırı</p> <p>0 m ★ 3.Derece Arkeolojik Sit</p>
<p>Karakter</p>	<p>0 m ★ Kentsel Doku / Tarihi Doku</p>
<p>Mevcut Arazi Kullanımı</p>	<p>0 m ★ 47 m ★ Kentsel Hizmet Merkezleri</p> <p>0 m ★ Konut Dışı Kentsel Çalışma Alanı</p>
<p>Nazım İmar Planı</p>	<p>0 m ★ 111 m ★ Ticaret-Konut-Turizm-Sivil Mimari Al.</p> <p>0 m ★ 111 m ★ Ticaret-Konut-Turizm-Park-Sivil Mimari Alanla</p>
<p>Genel Peyzaj Tipleri</p>	<p>0 m ★ Arkeolojik Peyzaj + Tarihi Kent Dokusu + Tescilli Yapı + Surlu Yerleşimi</p>
<p>Tescilli Yapılar</p>	<p>1)-Sur Duvarı Parçası (85 m), 2)-Merdiven (95 m), 3)-Konut 1971 Parsel (110 m), 4)-Konut 1970 Parsel (110 m), 5)-Konut (175 m), 6)-Kuzey Sur Duvarı (180 m), 7)-Konut (210 m), 8)-Konut/Kaymakamlık Lojmanı (190 m), 9)-Faith Camii/Kilise (220 m), 10)-Konut 1908 Parsel (225 m), 11)-Konut 1903 Parsel (250 m), 12)-Konut 1909 Parsel (285 m), 13)-Konut 1932 Parsel (310 m), 14)-Kuzey Sur Duvarları (380 m), 15)-Kuzey Sur Duvarı (385 m), 16)-Duvar Kalıntıları (390 m), 17)-Cenova Şatosu (400 m), 18)-Konut (425 m), 19)-Küçük Kilise/Şapel (460 m), 20)-Sur Duvarı/Kapı (525 m), 21)-Cenova Arması (530 m), 22)-Konut (550 m), 23)-Kale Burcu (630 m), 24)-Kale Sur Duvarı (675 m), 25)-Diğ. Kale Sur Duvarı (700 m), 26)-Sur Duvarı (740 m), 27)-Merdiven (755 m), 28)-Konut (775 m)</p>

Şekil 44: Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin mekânsal analiz.

Şekil 44: (devam ediyor).

Toprak	Büyük Toprak Gurubu	0 m	804,21 m	Kireçsiz Kahverengi Orman Toprağı
	Toprak Alan Kullanımı	0 m	804,21 m	Yerleşim (Merkez)
	Arazi Kullanım Kabiliyet Sınıfı	0 m	804,21 m	VII. Sınıf
	Derinlik	0 m	804,21 m	Çok Sığ
	Drenaj	0 m	804,21 m	İyi Drenajlı
	Tekstür	0 m	804,21 m	Kaba Tekstür
	Formasyon	0 m	804,21 m	Kilimli Formasyonu
	Kaya Türü	0 m	804,21 m	Kumtaşı, Şeyl
	Meşçere Tipi	0 m	804,21 m	İs
	İşletme Sınıfı (Orman Niteliği)	0 m	804,21 m	Sınıf Yok (Tarım İskan)
Orman Kapallığı	Orman Kapallığı	0 m	804,21 m	%0-10
	Eğim (%)	0 m	804,21 m	%0-2
Topografya	Baku	0 m	804,21 m	Düz
	Yükseklik (m)	0 m	804,21 m	17-19 m
		0 m	804,21 m	19-13 m
Arazi Profili (Kesit)	Arazi Profili (Kesit)			
		<p>Genlik Min. Ort. Maks.: 15, 18, 22 Yükseklik Artış/Düşüşü: 16.4m Maksimum Eğim: 17.9%, -20.0% Ortalama Eğim: 3.2%, -4.3%</p>		

5.1.5 Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru Rehberi

Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru Kaleiçi ile Boztepe arasındaki parkurdur. Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru'nun kullanımına yönelik uzman görüşleri (Tablo 40), analizler ve alanda yapılan tespitlere göre saptanan sorunlar şunlardır:

- Plansız ve çarpık kentleşme sonucunda doğal ve tarihi yapının tahribatı
- Peyzaj ve restorasyon uygulamalarının olmaması
- Koridorun bakımsızlığı ve kirliliği
- Kale duvarlarının (bitkilerden) algılanmaması
- Yol eğiminin fazla olması
- Taşıt yoğunluğu ve otopark yetersizliği
- Koridor üzerinde tanıtıcı ve yönlendirici tabelalarının olmaması
- Yolların dar olması
- Yapısal peyzaj elemanlarının (bank, aydınlatma, çeşme vb.) olmaması
- Atıl alanların var olması
- Yürüyüş Koridorunun güvensiz olması
- İklimsel (yağış, sis vb.) dezavantaj
- Arkeolojik değerlerin korunmaması
- Görsel kirlilik
- Yaz sezonunda ve kısa süreli tatillerde nüfus yoğunluğu

Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru hem doğal ve kültürel zenginliklerimizi koruma ve kullanım dengesi açısından hem de Amasra'nın turizm potansiyelini arttırmak amacı aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir: Bunlar:

- Kale Sur ve Duvarlarının bakım onarım çalışmalarının yapılması.
- Kentin dokusunu ve kimliğini oluşturan yapıların çevresindeki yapılaşmalar, bu binaları öne çıkaracak şekilde tasarlanmalı
- Manzara noktalarının ön plana çıkarılması ve peyzaj düzenlemelerinin yapılması
- Kültürel kimliği, tarihi ve arkeolojik değerlerin revitalizasyonuna yönelik stratejilerin geliştirilmesi
- Görsel kirliliğe neden olan unsurların ortadan kaldırılması (kaçak yapılar vb.)

- Surlu yerleşim dokusuna uygun kentsel kimlik ve imaj çalışmalarının yapılması
- UNESCO sürecinin hızlandırılmasına yönelik adımların atılması olarak sıralanmaktadır.
- Kamusal açık ve yeşil alanlara yönelik peyzaj uygulamalarının yapılması
- Sokak iyileştirme çalışmalarının yapılması
- Tescilli yapılara ilişkin restorasyon çalışmalarının yapılması

Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru, Kaleiçi'nden başlayıp Boztepe Adası'na kadar uzanmaktadır. Toplam yol uzunluğu 781.97 m olup, 15 m ile 53 m arasında değişen yükseltilere sahiptir. Eğim derecesi yüksek olup, genellikle rampalı bir koridorudur. Kıyı etkisi ve manzara özelliğinin çok iyi, su kaynaklarının orta derecede yeterli olduğu bir koridordur. Koridor genellikle Amasra Kalesi ve surlu yerleşim dokusunu takip eder. Tarihi ve arkeolojik surlu yerleşim alanının içerisinden geçen yürüyüş koridorudur. Yol koridoru üzerinde ki genel peyzaj tiplerine bakıldığında arkeolojik peyzaj, doğal peyzaj, tescilli yapı, kıyısal peyzaj ve surlu yerleşim olarak sıralanmıştır. Kale sur ve burçları, Kemere Köprüsü, Tavşan Adası, Ağlayan Ağaç, sivil mimari örnekleri, deniz, olta balıkçılığı, tarihi ve arkeolojik kalıntılar, Poseidon Mabedi ve Boztepe seyir alanları gibi tarihi ve kültürel değerleri yüksek alanlar bu koridor üzerinde bulunmaktadır.

Koridorun peyzaj nitelikleri, önemli peyzaj değerleri, peyzaj tipleri, koridorun kullanımını etkileyen olumsuz faktörler ve kültürel peyzaj varlıkları gösteren Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru Tablo 50'de, koridora ilişkin idari sınırlar, peyzaj karakter analizi, tescilli ve tescilsiz yapı analizi, toprak, jeoloji, amenajman, topografik ve arazi profiline ilişkin mekânsal analiz Şekil 45'de sunulmuştur.

Tablo 50: Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru Rehberi.

Koridorun Adı	Yükseklik (m)	Uzunluk (m)	Yürüyüş Süresi (saat)
Kaleiçi-Boztepe	15-53	781.97	0.30-1



Yükseklik:	Min:10 m	Max:53 m	Ort:27 m	Maximum Eğim: 17.2 %		
				Ortalama Eğim: 8.2 %		
Peyzaj nitelikleri (Tablo 23)	Manzara Özelliği	İyi	4.46 puan	% 8.37	Yüksek Puan	
	Kıyı etkisi	Çok Etkili	4.24 puan	% 7.96		
	Erişilebilirlik	Kolay	3.98 puan	% 7.47		
	Görünebilirlik	İyi	3.80 puan	% 7.13		
	Doğallık	Doğal	3.70 puan	% 6.94	Düşük Puan	
	Su kaynakları	Yeterli	2.92 puan	% 5.48		
	Arkeolojik değer	Orta derece	3.00 puan	% 5.63		
En önemli peyzaj değerleri (Tablo 29)	Flora çeşitliliği	Orta	3.20 puan	% 6.01		
	Zaman	Normal	3.34 puan	% 6.27		
	Yürünebilirlik	Kolay	3.52 puan	% 6.61		
	I. Tercih:	%60 Kemere Köprüsü				
II. Tercih:	%36 Tavşan Adası-Ağlayan Ağaç					
III. Tercih:	%22 Boztepe'den genel görünüm					
Genel Peyzaj Tipleri (Şekil 45)	Arkeolojik Peyzaj, Doğal Peyzaj, Tescilli Yapı, Kıyısız Peyzaj, Surlu Yerleşim					
Kültürel Peyzaj Varlıkları (Tablo 9)	Bizans Kemere Köprüsü (38 m), Kilise Yapı Kalıntısı (166 m), Konut1680 Parsel (175 m), Konut 1684 Parsel (190 m), Kale Burcu (75-220 m), Güney Sur Duvarı (220 m), Sur Duvar Parçası (260 m), Konut 1710 Parsel (320 m), Sur Duvarı (330 m), Kale Burcu (300-500 m), Sur Duvarı (460 m), Kilise/ Manastır (640 m), Teras Duvar (730 m), Duvar Kalıntısı (750 m), Poseidon Mabedi (761 m)					

BOZTEPE KÜLTÜREL PEYZAJ KORIDORU 781.97 m	
Kaleiçi-Boztepe Koridoru'ndan Fotoğraflar	
İlçe Sınırı	0 m 781.97 m Amasra İlçe Sınırı
Köy-Merkez Sınırı	0 m 781.97 m Amasra Merkez
Mahalle Sınırı	0 m 30 m 781.97 m Kaleiçi Mahallesi
Belediye Sınırı	0 m 781.97 m Boztepe Mahallesi
İmar Sınırı	0 m 781.97 m Amasra Belediye Sınırı
Sit Sınırı	0 m 523 m 781.97 m Koruma İmar Plan Sınırı 1. Derece Arkeolojik Sit / 3. Derece Doğal Sit
Karakter	0 m 781.97 m 3. Derece Arkeolojik Sit Tarihi Doku / Yarı Kentsel Doku
Mevcut Arazi Kullanımı	0 m 642 m 781.97 m Koruma Dışı Kentsel Çalışma Alanı Ağaçlandırılacak Alan
Nazım İmar Planı	0 m 78 m 781.97 m Ticaret-Konut-Turizm Sivil M. Doğal Karakteri Koruma Ticaret-Konut-Turizm Alanları / Doğal Karakteri Koruma Park / Doğal Karakteri Koruma
Genel Peyzaj Tipleri	0 m 781.97 m Arkeolojik Peyzaj + Doğal Peyzaj + Tescilli Yapı + Kaysal Peyzaj + Surlu Yerleşim
Tescilli Yapılar	<p>①-Bizans Kemere Köprüsü (38 m), ②-Kilise Yapı Kalıntısı (166 m), ③-Konut 680 Parsel (175 m), ④-Konut 1684 Parsel (190 m), ⑤-Kale Burcu (75-220 m), ⑥-Güney Sur Duvarı (220 m), ⑦-Sur Duvar Parçası (260 m), ⑧-Konut 1710 Parsel (320 m), ⑨-Sur Duvarı (330 m), ⑩-Kale Burcu (300-500 m), ⑪-Sur Duvarı (460 m), ⑫-Kilise/Manastır (640 m), ⑬-Teras Duvar (730 m), ⑭-Duvar Kalıntısı (750 m), ⑮-Posetdon Mabedi (761 m)</p>

Şekil 45: Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru'na ilişkin mekânsal analiz.

Şekil 45: (devam ediyor).

Toprak	Büyük Toprak Gurubu	0 m	781,97 m	Kireçsiz Kahverengi Orman Toprağı
	Toprak Alan Kullanımı	0 m	781,97 m	Yerleşim (Merkez)
	Arazi Kullanım Kabiliyet Sınıfı	0 m	781,97 m	VII. Sınıf
	Derinlik	0 m	781,97 m	Çok Sığ
	Drenaj	0 m	781,97 m	İyi Drenajlı
	Tekstür	0 m	781,97 m	Kaba Tekstür
	Formasyon	0 m	781,97 m	Kilimli Formasyonu
	Kaya Türü	0 m	781,97 m	Kumtaşı, Şeyl
	Meşçere Tipi	0 m	781,97 m	İs
	İşletme Sınıfı (Orman Niteliği)	0 m	781,97 m	Sınıf Yok (Tarım İskan)
Amenajman	Orman Kapallığı	0 m	781,97 m	%0-10
	Eğim (%)	0 m	781,97 m	200 m 400 m 600 m %20-45 %20-45
Topografya	Baku	0 m	781,97 m	53 m 119 m 200 m 260 m 355 m 632 m 600 m 600 m 600 m 600 m KD GD D-GD KD GD
	Yükseklik (m)	0 m	781,97 m	15-25 m 25-35 m 35-10 m 26-53 m
	Arazi Profili (Kesit)	<p>Grafik Min. Ort. Maks.: 10, 27, 53. Yükseklik Arası/Düşüşü: 66,8m, -29,7m Maksimum Eğim: 13,2%, -8,2%</p>		

Kültürel Peyzaj Koridorlarına ilişkin hazırlanan rehber ve yönetim planını uygulayacak sorumlu kuruluşlar ile kurumlar arası iş bölümünü ortaya koyan organizasyon yapısının belirlenmesi önem taşımaktadır. Bu süreçte merkezi yönetsel organların, yerel yönetimlerin, turizm sektörünün ve yerel halkın birlikte hareket etmesi, etkin ve sürdürülebilir bir kültür turizmi için kamu-yerel-sivil-özel birlikteliğe işlerlik kazandırılması gerekmektedir. Araştırma alanı yönetim organizasyonunda yer alan birimler ve görev dağılımları genel olarak Tablo 51’de verilmiştir.

Tablo 51: Araştırma alanı yönetim organizasyonunda yer alan birimlerin görev dağılımları.

Birim	Görev
İlgili Yerel Yönetimler Bartın Valiliği Amasra Kaymakamlığı Amasra Belediyesi	Kültür Turizm ve koruma alanları için halkın bilinçlendirme çalışmalarına destek olmak, Yerel eğitim birimleri kurulmasını sağlamak, Gelir toplama, yasaklama ve cezalandırma kararlarını düzenlemek, Yerel yönetim görevlerini yerine getirebilmek için İl Özel İdare ile işbirliği içinde olmak, Yöre halkını çevre konusunda bilinçlendirmek, bilgilendirmek ve aynı zamanda yöre insanı ile kurumlar arasında köprü görevi yapmak, Yapılan çalışmalar sırasında kurumlara yardımcı olmak ve kaynak değerlerine sahip çıkmak, Tarihi miras alanlarının yönetimini üstlenmek ve halkın organizasyonun sağlamak,
Bartın Üniversitesi	Bilimsel araştırmalar için mevcut sorunlara öncelik vermek ve danışmanlık hizmeti vermek, Amasra tarihi, kültürel ve doğal dokusunu bilimsel araştırmalar ile yazılı hale getirilip resmiyet kazandırılmasını sağlamak
Bartın İl Özel İdaresi	Koruma, uygulama ve denetim büroları ile proje birimleri oluşturması, Kaynak yaratmak, Kurumlar arası işbirliği ve koordinasyonu sağlamak, Alt yapı çalışmalarını hazırlamak.
Devlet Su İşleri	Sel ve taşkın riskli alanlarda akarsu restorasyonu çalışmalarına öncelik verilmesi, Kıyılarda ekolojik yapısı bozulmuş alanların rehabilitasyonu ile projeler geliştirmek veya geliştirilen projelere destek olmak.
Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü	Amasra kentinin tarihi ve kültürel özelliklerinin yaşatılması için bilgilendirme çalışmaları yapmak, Amasra'nın kültür varlıklarının korunması ve restorasyonu ile ilgili işlerde uygulanacak ilkeleri belirlemek ve projelendirmek Turizm faaliyetleri için gerekli altyapı ve tanıtımı için yayınlar hazırlamak, Turizm için uygun alanların belirlenmesi, planlanması için mali destek ve hizmet vermek,
Orman Bölge Müdürlüğü	Ormancılık faaliyetleri ve politikalarını yürütmek.
Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	Kurumlar arası koordinasyonu sağlamak ve denetim yapmak, Planlanan koruma ve rekreasyon alanlarının denetimi, yönetimi, korunması, geliştirilmesi işletilmesi ve işlettilmesini sağlamak, Erozyon ve akarsu restorasyonu için ağaçlandırma çalışmaları yapmak
BAKKA	Bölgesel kalkınma için iş birliğinin sağlanması
Sivil Toplum Kuruluşları	Turizm, rekreasyon ve çevre konularında halkı bilgilendirmek, İl Özel İdaresi'ne ve Belediye kurumlarına hizmet üretimi konusunda destek olmak.
Tarihi Kentler Birliği	Amasra'nın kimlik öğelerini öne çıkarmak ve sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamak.

5.2 Uzman Değerlendirmelerine İlişkin Öneriler

Ankete katılan uzmanlara 5 Kültürel Peyzaj Koridorlarına yönelik peyzaj kriterlerinin değerlendirilmesin ilişkin sorularda “doğallık” kriteri bakımından 4.18 en yüksek puanla Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru’nu “Doğal” olarak nitelendirirken, 2.88 en düşük puanla Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru’nu “doğallık dengede” olduğunu saptamışlardır.

“Uyum” kriteri bakımından 3.52 en yüksek puanla Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru’nu “Uyumlu” olarak nitelendirirken, 2.66 en düşük puanla Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru’nda “Uyum dengede” olarak saptanmıştır.

“Flora çeşitliliği” kriteri bakımından 4.02 en yüksek puanla Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru’nu da “fazla” olarak nitelendirirken, 2.30 en düşük puanla Kaleiçi Kültürel Peyzaj Koridoru’nda “az” olarak saptanmıştır.

“Manzara özelliği” kriteri bakımından 4.46 en yüksek puanla Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru’nu “iyi” olarak nitelendirirken, 2.64 en düşük puanla Horhor Deresi Kültürel Peyzaj Koridoru’nu “orta derecede iyi” olarak saptanmıştır.

“Yürünebilirlik” kriteri bakımından 4.32 en yüksek puanla Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru’nu “kolay” olarak nitelendirirken, 2.68 en düşük puanla Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru’nu “orta derecede yürünebilir” olarak saptanmıştır.

“Zorluk” kriteri bakımından 4.14 en yüksek puanla Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru’nu “kolay” olarak nitelendirirken, 2.66 en düşük puanla Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru’nu “orta derecede zor” olarak saptanmıştır.

“Erişilebilirlik” kriteri bakımından 4.36 en yüksek puanla Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru’nu “kolay erişilebilir” olarak nitelendirirken, 3.00 en düşük puanla Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru’nu “orta derecede erişilebilir” olarak saptanmıştır.

“Arkeolojik değer” kriteri bakımından 3.00 en yüksek puanla Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru’nu “orta derecede korunmuş” olarak nitelendirirken, 2.74 en düşük puanla Antik

Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru'nu "orta derecede korunmuş" olarak saptanmıştır.

"Görünebilirlik" kriteri bakımından 3.88 en yüksek puanla Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru'nu "iyi" olarak nitelendirirken, 2.88 en düşük puanla Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru'nu "orta derecede iyi" olarak saptanmıştır.

"Kıyı etkisi" kriteri bakımından 4.24 en yüksek puanla Boztepe Kültürel Peyzaj Koridoru'nu "çok etkili" olarak nitelendirirken, 2.22 en düşük puanla Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru'nu "az etkili" olarak saptanmıştır.

"Güvenlik" kriteri bakımından 4.08 en yüksek puanla Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru'nu "güvenli" olarak nitelendirirken, 2.34 en düşük puanla Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru'nu "az güvenli" olarak saptanmıştır.

"Zaman" kriteri bakımından 3.54 en yüksek puanla Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru'nu "kısa" olarak nitelendirirken, 2.60 en düşük puanla Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru'nu "normal" olarak saptanmıştır.

"Su kaynakları" kriteri bakımından 3.56 en yüksek puanla Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru'nu "fazla" olarak nitelendirirken, 2.16 en düşük puanla Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru'nu "sınırlı" olarak saptanmıştır.

"Bağlantılılık" kriteri bakımından 3.96 en yüksek puanla Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru'nu "iyi" olarak nitelendirirken, 2.70 en düşük puanla Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru'nu "yeterli" olarak saptanmıştır.

"Kullanım çeşitliliği ve canlılığı" kriteri bakımından 3.90 en yüksek puanla Antik Liman-Çekiciler Kültürel Peyzaj Koridoru'nu "çeşitli" olarak nitelendirirken, 2.88 en düşük puanla Kuşkayası Kültürel Peyzaj Koridoru'nu "orta derecede çeşitli" olarak saptanmıştır.

Uzmanlara göre peyzaj kriterleri açısından 5 Kültürel Peyzaj Koridoru'nun aldığı en yüksek-en düşük puan ve peyzaj niteliği Tablo 52 ve Tablo 53'de sunulmuştur.

Tablo 52: Uzmanlara göre peyzaj kriterleri açısından 5 Kültürel Peyzaj Koridoru'nun aldığı en yüksek puanı ve peyzaj niteliği.

Peyzaj Kriteri	Kültürel Peyzaj Koridoru	En Yüksek Puan (1-5 puan)	Peyzaj Niteliği
Doğallık	Kuşkayası	4.18	Doğal
Uyum	Boztepe	3.52	Uyumlu
Flora çeşitliliği	Kuşkayası	4.02	Fazla
Manzara özelliği	Boztepe	4.46	İyi
Yürünebilirlik	Antik Liman-Çekiciler	4.32	Kolay
Zorluk	Antik Liman-Çekiciler	4.14	Kolay
Erişilebilirlik	Antik Liman-Çekiciler	4.36	Kolay Erişilebilir
Arkeolojik değer	Boztepe	3.00	Orta Korunmuş
Görünebilirlik	Antik Liman-Çekiciler	3.88	İyi
Kıyı etkisi	Boztepe	4.24	Çok Etkili
Güvenlik	Antik Liman-Çekiciler	4.08	Güvenli
Zaman	Antik Liman-Çekiciler	3.54	Kısa
Su kaynakları	Antik Liman-Çekiciler	3.56	Fazla
Bağlantılık	Antik Liman-Çekiciler	3.96	İyi
Kullanım çeşitliliği ve canlılığı	Antik Liman-Çekiciler	3.90	Çeşitli

Tablo 53: Uzmanlara göre peyzaj kriterleri açısından 5 Kültürel Peyzaj Koridoru'nun aldığı en düşük puanı ve peyzaj niteliği.

Peyzaj Kriteri	Kültürel Peyzaj Koridoru	En Düşük Puan (1-5 puan)	Peyzaj Niteliği
Doğallık	Antik Liman-Çekiciler	2.88	Doğallık Dengede
Uyum	Horhor Deresi	2.66	Uyum Dengede
Flora çeşitliliği	Kaleiçi	2.30	Az
Manzara özelliği	Horhor Deresi	2.64	Orta Derecede İyi
Yürünebilirlik	Kuşkayası	2.68	Orta Derecede
Zorluk	Kuşkayası	2.66	Orta Derecede Zor
Erişilebilirlik	Kuşkayası	3.00	Orta Derecede
Arkeolojik değer	Antik Liman-Çekiciler	2.74	Orta Korunmuş
Görünebilirlik	Kuşkayası	2.88	Orta Derecede İyi
Kıyı etkisi	Kuşkayası	2.22	Az Etkili
Güvenlik	Kuşkayası	2.34	Az Güvenli
Zaman	Kuşkayası	2.60	Normal
Su kaynakları	Kuşkayası	2.16	Sınırlı
Bağlantılık	Kuşkayası	2.70	Yeterli
Kullanım çeşitliliği ve canlılığı	Kuşkayası	2.88	Orta Derece Çeşitli

5.3 Amasra'da Kültürel Peyzaj Koridorlarının Sürdürülebilirliğine İlişkin Öneriler

Kültürel miras alanlarının turizmin ilgisini daha fazla çekmesi sonucunda ekonomik getiri bir değer kıstası olarak kullanılmaktadır. Bir başka değer konusu kültürel miras alanlarının ve varlıklarının buldukları yerlere sağladıkları imajdır. Markalaşarak küresel rekabette kendilerine yer edinmeye çalışan kentler için imaj önemli bir yatırım alanıdır ve bu bağlamda kültür mirası öğeleri artı değer kazanırlar.

Amasra tarihi kentsel peyzajında koruma-yaşatmada amaçları şunlardır:

- Tarihsel ve kültürel sürdürülebilirlik sağlanması,
- Kent Silüetinin ve peyzajının korunması,
- Yerel kimlik öğelerinin ortaya çıkarılması,
- Tarihsel çevrenin çağdaş ve yaşanabilir nitelikte daha sağlıklı çevreler oluşturulması,
- Tarihi dokuyu bozan olumsuzlukların giderilmesi
- Turizm için bir gelir kaynağı oluşturulması,
- Koruma konusunda Halkın bilinçlendirilmesi.

İnsanlar yaşadıkça doğayla etkileşim içinde bilgisini ve kültürünü biriktirerek, sürekli bir gelişme, değişme içindedir. Koruma gelişmeyi durdurma anlamına gelmez. Modernitenin anlayışına göre bu olanaksızdır. Modernitenin korumacılığı değişmeye, gelişmeye olanak sağlarken gerçekleştirilecek bir korumacılıktır. Bu nedenle korumacılık anlayışı seçmeci ve toplumla müzakere edilmiş olmalıdır (Tekeli 2009; Kale, 2011'den).

- Mimari birimin algılanması ve biraradalık dizgesinin ortaya konması
- Mekânsal ortamı kullanan sosyal grubun sosyo-ekonomik, kültürel nitelik ve niceliklerinin öğrenilmesi
- Yerleşmenin korunmaya değer parçasına kentin gelişiminde doğru yasal/yönetmelik/parasal modellerin ortaya konması.

Amasra'da koruma ve geliştirmeyi sağlamaya yönelik politikalar (Tunçer, 2007; Ceylan, 2013'den):

- Yayalaştırma politikaları:
- Toplu taşıma politikaları
- Koruma, ışlah ve yenileme politikaları
- Turizm ve geleneksel üretim-satış ünitelerinin geliştirilmesine yönelik politikalar
- Mali, organizasyonel, yasal ve yönetsel politikalar.

Amasra kenti için oluşturulmuş Koruma Amaçlı İmar Plan ve Kararları eski olup genel planlama sisteminden kopuk gerçekleştirilmektedir ve 2013 yılında sit ilan edilen alanlar için yeni plan yapılmamıştır. Mevcut imar planı ve koruma amaçlı uygulama imar planı arasında bir bütünlük olmadığı ve sit alanı ilan edilen alanlar için halen planlar oluşturulmadığı için kent bütününde kopukluklar yaratmakta, kentsel alt bölgeyi kent bütününden ayırmaktadır.

Amasra kentinde yaşayan halk, hem koruma hem de yeni yapı ve eklentiler konusunda bilinçlendirilmelidir. Halkın, tarihi kentsel peyzaj alanlarının planlanma sürecine katılımlarının sağlanması gerekmektedir.

Kentlerde somut ve somut olmayan kültürel mirasların envanteri güncel tutulmalı ve her kentin kent arşivi oluşturulmalıdır. Türkiye'de bu arşive yönelik bir Şehir araştırma merkezleri oluşturulmalıdır.

Kültürel değerler Şehrin kimliğini ortaya koyduğundan, her türlü medya aracılığı ile tanıtılması gereklidir. Medyada öncelikle televizyon olmak üzere, kent kültürü programları oluşturulmalıdır.

Gezi rehberleri ve ilgili kişiler tarafından kentin doğal, kültürel ve tarihi dokusunu ortaya çıkaran, görsel ve yazılı eserlerin hazırlanması ve yaygınlaştırılması sağlanmalıdır. Çocuklar için ise kentin tanıtımını yapan rehber kılavuzlar yapılmalıdır.

Amasra'da ki STK'ların kentin kültür politikalarında daha fazla söz sahibi olmaları ve karar verme süreçlerine katılmaları sağlanmalıdır. STK'nın kültür politikaları ile ilgili yönetmelik ve mevzuat iyileştirilerek resmi uygulamalar başlatılmalıdır. Kentte insanların tabiat ve doğayla yüz yüze temas edebileceği ortamlar oluşturulmalıdır.

Kültür Bakanlığı, üniversiteler, yerel yönetimler ve STK'ların birlikte hareket ederek kentin kültür turizmini kalkındıracak projeler üretmesi gerekmektedir. Bu hazırlanmış olan projelerin uygulanması aşamasında sponsorluklar teşvik edilmelidir. Kentin kültürüne katkı sağlayan kişilerin ve kurumların çeşitli yapıcı teşviklerle desteklenmesi gerekir. Bu kapsamda uygulama projelerinde kullanılacak kent kültür fonu oluşturulmalıdır.

Kentin doğal-kültürel-tarihi merkezli güncel olay konu ve gelişmeler sempozyum, panel ve konferanslarda ele alınması gerekmektedir. Ülkemizde bu faaliyetlerin hepsinin bir internet sitesinde duyurulması sağlanmalıdır.

Ülkemizde geçmişimizi ve benliğimizi koruyup gelecek kuşaklara aktarmak adına kültür ağı kurulmalı ve bu ağ uluslararası bağlamda genişletilmelidir.

Kente gelen ziyaretçilerin doğal-kültürel-tarihi varlıkları korunarak, şehre kültürel adaptasyon sağlayacak aktiviteler yapılmalıdır

Yerel ölçekte yönetim planları

Kültür turizminin karşılaştığı konu ve sorunlar arasında denge kurabilmek için kapsamlı, bütüncül, paylaşımcı ve katılımcı bir yönetim planından geçmesi gerekmektedir. Bu ilkelerle doğrultusunda hazırlanan ***kültür turizmi planlaması*** şu ilkeleri içermektedir (Dedehayır, 2012):

- Kişilere kültür varlığına erişme, deneyimleme, aynı zamanda bilgi edinme ve öğrenme olanakları sağlarken, ziyaretçi deneyimini göz ardı etmemek,
- Mimari, arkeolojik, kültürel ve insani değerleri gelecek kuşaklara aktarırken ziyaretçi baskılarına karşı korumak,
- Turizmin; yerel halka olduğu kadar kültür varlığına ve kişilere de yarar sağladığını göz ardı etmemek.

- Sürdürülebilir turizm faaliyetlerini tehdit eden sonuçları tanımlamak ve etkilerini azaltmak,
- Koruma odaklı yaklaşımla, kültür varlığına koruyan farklı yerel kuruluş ve grupların taleplerini dikkate almak,

Sürdürülebilir Kültür Turizmi için Temel İlkeler

- Yerel yöneticiler, kültürel ve tarihsel mirası getirisini turizmin getirisinin üstünde tutmalıdır.
- Yerel paydaşlar kültür turizminin gelişme sürecinde bulunmalıdırlar.
- Kültür turizminde; yerel kültürlere ve inançlara saygılı olunmalıdır.
- Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinde kültür turizmi destek verici olmalıdır.
- Kültür mirası envanterleri korunmalı ve kültür turizmi desteklemelidir.
- Kentte yaşan halk kültür turizmini benimsemelidir
- Kültür turizmi yerel halkın tümüne dengeli yarar sağlamalıdır.
- Kültür turizmi sürdürülebilir bir ulaşım sistemi üzerine oturtulmalıdır.
- Turizm yerel toplumun ihtiyaçlarına duyarlı ve sorumlu yaklaşmalı, ziyaretçiler bilgilendirilmelidir. Kültür turizmi yönetim değişikliklerine açık olmalıdır
- Kültür turizmi kişilerin ihtiyaçlarına cevap vermelidir.
- Turizmin getirileri ve topluma maliyeti tüketicilere ve üreticilere yansıtılmalıdır.

Cengiz (2012) tarafından Amasra'nın peyzaj özelliklerinin kültürel miras turizmi bağlamında değerlendirilmesine ilişkin genel planlama stratejileri şu şekilde ortaya konmuştur:

- Dünyadaki hızlı ekonomik, siyasal, teknolojik gelişmeler ve değişmelere paralel olarak turizm hareketlerinde de önemli değişimler gözlenmektedir. Türkiye'de kitle turizmine bir alternatif olarak 1990'lı yıllarda gelişme gösteren, kırsal ve kültürel turizm unsurlarını da içeren hassas doğal ve kültürel alanlarda geliştirilebilecek turizm türleri sürdürülebilir çevrelerin sağlanmasında önemli bir araç olarak görülmektedir. Bu kapsamda yarımada üzerine konumlanan antik bir liman kenti olan Amasra kırsal peyzaj özellikleri sergilemektedir. Doğal, kültürel ve tarihi değerleri ile önemli bir turizm talebi oluşturan Amasra ekolojik ve geleneksel yapı bütünlüğü içerisinde yerel halkın katılımının ön planda tutulduğu sürdürülebilir turizm planlama ve yönetimi açısından ele alınmıştır.

- Amasra'da sürdürülebilir turizm planlaması ve yönetimi için öncelikle kentte turizm faaliyetlerinin gelişimini engelleyecek olumsuz çevre faktörlerinin çözümlenmesi gerekmektedir. Amasra'da etkin bir turizmin planlaması ve yönetimi için doğal ve kültürel çevre açısından sürdürülebilir, ekonomik açıdan verimli ve sosyal açıdan yerel halk tarafından desteklenebilir olmalıdır. Ayrıca, turizm konusunda halkı bilinçlendirme- eğitim seminerleri düzenlenmelidir.

- Sürdürülebilir turizm planlaması ve yönetiminde doğal, kültürel ve tarihi değerlerin korunması, yaşatılması ve turizmin sürdürülebilir olması için kentin taşıma kapasitesine uygun turizm gelişmeleri planlanmalıdır. Bu kapsamda hem doğal hem de sosyal verilerin bir bütünlük içerisinde ele alınması gerekmektedir. Ayrıca, ulusal ve uluslar arası düzenlemelere uygun olarak gerçekleştirilmelidir.

- United Nations Environment Programme (2009) doğrultusunda Amasra'da turizmin çeşitlendirilmesi ve her mevsime yayılabilmesi amacıyla kentin kendi dinamiklerinin yanı sıra hinterlandı ile ilişki kurulması gerekmektedir. Bu çerçevede halkın katılımı da esas alınarak, doğal ve kültürel peyzaj değerlerin koruma ve kullanım dengesi gözetilerek kullanımına yönelik turizm planlama ve yönetim stratejileri sayesinde sürdürülebilir bölgesel gelişmeye katkı sağlanacaktır.

KAYNAKLAR

- Adams, J. (2007). Global Climate Change: Every Cultural Site at Risk?. *Heritage at Risk*, 194-195.
- Akıncı, Z., Soyukaya N. vd. (2014). Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri Kültürel Peyzajı Alan Yönetim Planı.
- Akpınar, E. (2007). Türkiye'nin Dünya Mirası Listesi'ndeki Yeri ve Yeni Bir Aday Göstergesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, Erzincan, 9 (1): 81-106 s.
- Aksu, E.İ. (2009). Tarihi Kent Çekirdeklerinde Alan Yönetimi; Mostar Örneği ve Tarihi Yarımada İçin Bir Yönetim Modeli Önerisi. Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Alpan, A. (2005). Integration Of Urban Archaeological Resources To Everyday Life in The Historic City Centers Tarragona, Verona And Tarsus. Degree Of Master Of Science in Urban Design, Ankara
- Amasra Belediyesi. (2017). İmar ve Sit Planları, Çevre Düzeni Planı, Altyapı verileri. <http://www.amasra.bel.tr/>, (18 Mart 2017).
- Amasra Kaymakamlığı. (2017). Amasra Turizm Faaliyetleri. <http://www.amasra.gov.tr/>
- Amasra Müzesi. (2017). Tarihsel Gelişim Dönemleri. <http://www.muze.gov.tr/tr/muzeler/amasra-muzesi.>, (10 Temmuz 2017).
- Anonim, (2007). Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'nin Uygulanması Yolunda Türkiye Uluslararası Katılımlı Toplantı Bildiri Kitabı. TMMOB Peyzaj Mimarları Odası. Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Anonim, (2011). Bartın Kültür Varlıkları Envanteri. Bartın Valiliği, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. Bartın
- Anonim, (2014). Amasra Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü Bilgi Formu. Bartın.
- APS (2003). Avrupa Peyzaj Sözleşmesi. Kanun No: 4881, Kabul tarihi: 10.06.2003 Resmi Gazete Tarihi: 2003-06-17, Resmi Gazete Sayısı: 2514.
- Arslan, M.T. (2012). Kültürel Miras Alanlarında Sağıklaştırma ve Yenileme Süreçlerinin Değerlendirilmesi: Ankara Hamaönü ve Hacıbayram Örnekleri. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Atik, M. ve Ortaçşme, V. (2010). Peyzaj Karakter Analizi Yöntemi ile Antalya, Side Bölgesi Kültürel Peyzajlarının Karakter Analizi. Proje No: 108Y345 TÜBİTAK Projesi.

- Ayten, A.M. (1997). Kent Kimliği ve Belirleyicilerinin Ankara Kentindeki Durumunun Tarihsel Gelişmişlik Süreci İçinde Değerlendirilmesi. *Ankara Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Ankara.
- Azmi, E.ve Ismail, M.Z. (2016). Cultural Heritage Tourism: Kapitan Keling Mosque as a Focal Point & Symbolic Identity for Indian Muslim in Penang. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 222: 528-538.
- Baarveld, M. ve Smit, M. (2011). Cultural heritage in urban redevelopment projects: a framework to analyse collaborative strategies.
- Berberoğlu, N. (2011). Koruma Amaçlı İmar Planını Esas Jeolojik-Jeoteknik-Jeofizik Etüt Raporu. Bartın.
- Birnbaum, C.A. (1994). Planning-Treatment and Management of Historic Landscapes. *ASLA Protecting Cultural Landscapes*. Washington.
- Büyüköztürk, Ş. (2005). *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı: İstatistik, Araştırma Deseni, SPSS Uygulamaları ve Yorum*. Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- Can, A. (2014). *SPSS ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi*. Pegem Akademi Yayıncılık. Ankara
- Can, M. (2009). *Kültürel Miras ve Müzecilik*. Hospitality Management & Tourismincluding Cultural Heritage And Museum Operation. Bournemouth Business School International, İngiltere.
- Cansuvar, G. (2011). Koruma Politikaları Bağlamında Tarihi Dokuların Yaşayan Kente Entegrasyonu. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Restorasyon Anabilim Dalı, İzmir.
- Cengiz, B. (2012). Local Residents' Perceptions of and Attitudes Toward Sustainable Tourism Planning and Management in Amasra (Turkey), *Landscape Planning*, Ed.; Özyavuz, M; ISBN: 978-953-51-0654-8.
- Cengiz, B. ve Cengiz, C. (2014). Amasra Tarihi Kent Dokusu ve Yakın Çevresinin Kültürel Peyzaj Açısından Değerlendirilmesi. *Bartın Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi*, BAP-2011-1-19, Bartın.
- Cengiz, B. (2016). A Spatial Analysis of a Traditional Street in Amasra, Turkey. *2th International Conference on Sustainable Development (ICSD-2016)*, October 19-23, 2016 Skopje, Macedonia.
- Cengiz, B. ve Cengiz, C. (2016). Amasra Tarihi Kent Dokusu ve Yakın Çevresinin Kültürel Peyzaj Açısından Değerlendirilmesi. *I. Ulusal Ankara Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Kongresi, Yerel Peyzajlar ve Koruma Sorunları*. 15-17 Ekim 2015. Bildiriler Kitabı, Ankara,143-154s.

- Cengiz, B., Cengiz, C. ve Keçeciöğlü Dağlı, P. (2017). Üniversite Öğrencileri Açısından Kentsel Kültürel Peyzajlarda Karakter ve Algı Değişimi: Bartın, Amasra, Safranbolu. *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 17 (1), 45-56.
- Cengiz, C. ve Keçeciöğlü, P. (2014). Evaluation of Urban Identification Elements in Terms of Urban Design and Urban Image: Sample of Amasra, Turkey. *2nd International Symposium on Environment & Morality*. ISEM 2014. October 24-26, 2014, Adıyaman, Turkey. ISBN:978-605-60221-8-0 pp. 544-554.
- Cengiz, B. ve Mutlu, E. (2015). Kültürel Miras Bağlamında Selimiye Camii ve Yakın Çevresinin Tarihi Kentsel Peyzaj Özellikleri. *GreenAge Symposium*, Mimar Sinan Fine Arts, University Faculty of Architecture 15-17 April 2015, İstanbul.
- Ceylan, C. (2013). Tarihi Çevre Yenileme Çalışmalarının Kentsel Peyzaj Planlama Açısından İrdelenmesi: Edirne Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Tekirdağ.
- Christou, E. (2005). Heritage and cultural tourism: A marketing-focused approach. *International cultural tourism: Management, implications and cases*, 3-15.
- Claudia, T.ve Luigi, P. (2016). A novel paradigm to achieve sustainable regeneration in historical centres with cultural heritage. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 223: 693-697.
- CoE(Council of Europe) (2005). Council of Europe Framework Convention on the Value of Cultural Heritage for Society. Available at, <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/Html/199.htm>., (10 Haziran 2017).
- Csapo, J. (2012). *The role and importance of cultural tourism in modern tourism industry*. INTECH Open Access Publisher.
- Çelikyay, S. (2016). Amasra'nın Tarihi ve Kültürel Mirasına İlişkin Sürdürülebilirlik Stratejileri. *5th International Conference on Science Culture and Sport*, 13-15 April 2016, ISCS-2016 Turkistan-Kazakhstan p.33.
- Çenet, S. (2013). Tarihi Kent Merkezinin Herkes İçin Tasarım İlkeleri Açısından İncelenmesi; Edirne Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.
- Çetin, Z.R. (2012). Tarihi Kent Merkezlerinde Yeniden Canlandırma Politikaları Üzerine Değerlendirme, İzmir Kemeraltı Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kentsel Tasarım Anabilim Dalı, İzmir.
- Çorbacı, Ö.L. (2002). Bartın-Amasra Karayolunun Peyzaj Özellikleri, Peyzaj Mimarlığı Açısından Ortaya Koyduğu Sorunların Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Trabzon

- Çorbacı, Ö.L. (2014). Doğal ve Kültürel Değerleri İle Amasra'nın Peyzaj Planlaması. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.
- Dedehayır, H. (2012). Sürdürülebilir Kültür Turizmi. Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı, İstanbul.
- Demirci, B. (2008). Türkiye'de Kentleşmenin Kentsel Kültürel Mirasa Etkileri. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Afyonkarahisar.
- Demirel, Ö. ve Düzgüneş, E. (2016). Meryemana Deresi (Maçka-Trabzon) Yukarı Havzasında Alternatif Turizm Olanaklarının Araştırılması. *International Winter Cities Symposium*, 1155 (2): 867-882.
- Edirne Belediyesi (2015). Selimiye Camii Külliyesi Yönetim Planı. UNESCO Dünya Mirası Edirne Selimiye Camii Külliyesi Alan Yönetim Birimi, Edirne.
- EHLA (2014). Edirne Tarihi Peyzaj ve Kültürel Mirasın Değerlendirilmesi Çalışmayı Özet Raporu. (Ed. Y.Ç. Seçkin). İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Erşen, E.A. (2009). Tarihi Kentlerin Korunmasında Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Kararlarının Edirne Kenti Örneğinde Değerlendirilmesi. Doktora Tezi, Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Üniversitesi, Edirne.
- Giordano, E., Giardino, M., Perotti, L., Ghiraldi, L. ve Palomba, M. (2015). Following the Tracks of Charlemagne in the Cottian Alps. The Cultural and Geological Heritage of the Franks Trail (Susa Valley, Piemonte, NW Italy). *Review Article, Geoheritage* 8:293–300, DOI 10.1007/s12371-015-0158-8.
- Gökyer, E. (2003). Amasra ve Kurucuşile'nin Doğal ve Kültürel Özelliklerinin Peyzaj Mimarlığı Açısından İrdelenmesi Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Bartın.
- Güner, E. (2014). Mudanya Tarihi Kent Dokusunun 1994-2013 Arasındaki Değişimin İncelenmesi ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Hatami, M. (2013). Tarihi Kent Merkezlerinin Koruma Sorunları, Urmiye Tarihi Kent Merkezi Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, İstanbul.
- Hosagrahar, J., Soule, J., Girard, L. F.ve Potts, A. (2016). Cultural Heritage, The Un Sustainable Development Goals, And The New Urban Agenda. *BDC. Bollettino Del Centro Calza Bini*, 16(1): 37-54.
- Kale, B. (2011). Tarihsel Kent Peyzajlarının Korunması, Hamamönü Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.

- Kalivoda, O., Vojar j., Zuzana Z. ve Zahradnik, D. (2014). Consensus in landscape preference judgments: The effects of landscape visual aesthetic quality and respondents' characteristics. *Journal of Environmental Management* 13:2014 36-44 s.
- Kapuci, C. (2014). Tarihi Kent Dokusunun Turizm Potansiyeline Etkisi: İznik Kenti Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Bartın.
- Karaca, H. (2008). Side Antik Kentsel Yerleşiminin Kültürel Peyzaj Açısından Değerlendirilmesi. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.
- Karasoy, Ö.R. (2011). Tarihi Kent Merkezlerinin Planlama ve Korunmasında CBS' nin Rolü: 'Alanya Kaleiçi' Koruma Bilgi Sistemi Önerisi. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir Bölge Planlama Anabilim Dalı, Konya.
- Karataş, E. (2011). The Role Of Cultural Route Planning In Cultural Heritage Conservation The Case Of Central Lycia. Middle East Technical University (ODTÜ), Natural And Applied Sciences, Master Thesis, Ancrya
- Kıroğlu, E. (2007). Erzurum Kenti ve Yakın Çevresindeki Bazı Rekreasyon Alanlarının Görsel Peyzaj Kalitesi Yönünden Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Erzurum.
- KTVKK (1983). Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu. Kanun Numarası: 2863, Tarih: 23.7.1983, Sayı: 18113, Kabul Tarihi: 21.7.1983, 22 (5): 444 s.
- Kurdoglu, O. ve Kurdoglu, B.C. (2010). Determining Recreational, Scenic, and Historical Cultural Potentials Of Landscape Features Along a Segment Of The Ancient Silk Road Using Factor Analyzing. *Environmental Monitoring and Assessment*, 170:99-116.
- Kurtar, C. (2012). Kentsel Kültürel Miras Yönetimi ve Rekreasyonla İlişkisi: Ankara Hamamönü Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya (Beşeri ve İktisadi Coğrafya) Anabilim Dalı, Ankara.
- Lussetyowati, T. (2015). Preservation and conservation through cultural heritage tourism. Case study: Musi Riverside Palembang. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 184:401-406.
- Lynch, K. (2011). *Kent İmgesi*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 215s.
- Madren, E. ve Özgönül N. (2005). *Kültürel ve Doğal Değerlerin Korunması*. Yalçın Matbaacılık, Ankara.
- Marzeion, B.ve Levermann, A. (2014). Loss of cultural world heritage and currently inhabited places to sea-level rise. *Environmental Research Letters*, 9(3): 034001.

- MGM (2017). Meteoroloji Genel Müdürlüğü. İklimsel veriler. <https://www.mgm.gov.tr/?il=Bartın&ilce=Amasra>, (15 Temmuz 2017).
- Mısırlı, A. (2014). Tarihsel Çevre ve Mimari Oluşum Üzerine Bir Alan Çalışması: Edirne Baba Timurtaş Mahallesi. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Edirne.
- Ode, A., Tveit M.S. ve Fry G. (2008). Capturing Landscape Visual Character Using Indicators: Touching Base with Landscape Aesthetic Theory. *Landscape Research*, 33(1):89-117.
- Oğuztürk, T. (2016). Kıyı Alanlarındaki Peyzaj Değişim Dinamiklerinin Amasra Örneğinde İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Bartın.
- Olgun, R. ve Yılmaz, T. (2014). Aizanoi Antik Kentinin Peyzaj Planlama Kapsamında Korunması ve Turizm Potansiyelinin Arttırılması. *Artium* ISSN:2147-6683, Cilt 2, Sayı 2, 122-133, Antalya.
- Ornelas, C., Guedes, J.M. ve Breda-Vazquez, I. (2016). Cultural built heritage and intervention criteria: A systematic analysis of building codes and legislation of Southern European countries. *Journal of Cultural Heritage*, 20: 725-732.
- Owley, J. (2015). Cultural heritage conservation easements: Heritage protection with property law tools. *Land Use Policy*, 49: 177-182.
- Özalp, D. (2008). Tarihi Kent İmajının Korunmasında Kentsel Tasarım-Antakya Örneği. Uzmanlık Tezi, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Özcan, K. (2013). Tarihi Kentlerde Kültürel Mirasın Korunması Birgi Deneyimi. *Milli Folklor Dergisi*, Ankara, 25 (98): 46-58.
- Özcan, K. ve Yenice, M.S. (2008). Arkeolojik Mirasın Sürdürülebilirliği: Koruma-Geliştirme Stratejileri İçin Bir Yöntem Önerisi Konya Alaaddin Tepesi, Türkiye Örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, Cilt 5, Sayı 1, Konya.
- Özdemir, D.K. (2016). Kent Kimliğinin Sürdürülebilirliği İçin Peyzaj Yönetim Anlayışı: Amasra Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Bartın.
- Özsüle, Z. (2005). Geleneksel Yerleşimlerin Korunması Açısından Kültürel Peyzaj Değerlendirmesi: Mudanya Örneği. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, İstanbul.
- Ribera, F., Petti, L., Miccio, G., Landi, A. ve Lodato, A. (2015). Risk Analysis of Historic Urban Areas: A Case Study of the Salerno City, Italy, *Journal of Civil Engineering and Architecture*.

- Rodzi, N.I.M., Zaki, S.A. ve Subli, S.M.H.S. (2013). Between Tourism and intangible cultural heritage. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 85: 411-420.
- Sakaoğlu, N. (1999). *Çeşm-i Cihan Amasra*, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, Ankara
- Sarı, Y. (2001). Amasra İlçesinin Doğal ve Kültürel Peyzaj Değerlerinin Sürdürülebilir Turizm Bağlamında İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Bartın.
- Scheffler, N., Ripp, M., Bühler, B., ve Partner, H.L. (2009). Cultural Heritage Integrated Management Plans. *Thematic Report*, 2.
- Sertkaya, Ş. (2001). Bartın İli Bölgesinin Turizm ve Rekreasyon Potansiyelinin Saptanması ve Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.
- Sönmez, M. (2008). WEB Tabanlı CBS ile Bergama'nın Turizm Coğrafyasında Kültürel Miras Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, İzmir.
- Şahin, Ş., Perçin, H., Kurum, E., Uzun, O. ve Bilgili, B. C. (2014). Bölge-Alt Bölge Ölçeğindeki Peyzaj Karakter Analizi ve Değerlendirmesi Yaklaşımının Sürdürülebilir Peyzajlar ve Ekonomi Açısından İrdelenmesi. *Bölge-Alt Bölge (İl) Ölçeğinde Peyzaj Karakter Analizi ve Değerlendirmesi Ulusal Teknik Klavuzu*. TÜBİTAK KAMAG 1007 Programı 109G074 No'lu PEYZAJ-44 Projesi Çıktısı, Elma Teknik Basım Matbaacılık, Ankara, 148 s.
- Şala, D. (2013). Kentsel Kimlik Bağlamında Kentsel Tasarım Rehberlerinin İrdelenmesi(İzmir-Kemeraltı Tarihi Kent Merkezi Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir Bölge Planlama Anabilim Dalı, İstanbul.
- Tosun, Y. (2008). Kültürel Mirasın Korunmasında Üst Ölçekli Projelerin Rolü 2010 Avrupa Kültür Başkenti İstanbul ve Fatih Suriçi'ne Etkileri. Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, İstanbul.
- TÜİK (2017). Türkiye İstatistik Kurumu. Nüfus verileri. <http://www.tuik.gov.tr/PreTabloArama.do?metod=search&araType=vt.>, (15 Mayıs 2017).
- Tunçer, M. (2005). Amasra'da Kültürel Turizm Amaçlı Koruma Politikaları. *Avrasya Uluslararası Turizm Semineri "Avrasya Dünya Miras Şehirlerinde Kültürel Turizmin Gelişimi"*, Safranbolu.
- Tunçer, M. (2014). *Tarihî çevre yok olurken: Amasra, Bergama, Kaş, Uçhisar Örnekleri*. Alter Yayınları.
- Türkoğlu, B. (2014). Amasra (Bartın) Revizyon İmar Planı Araştırma Raporu, 2014. İstanbul.

- Tweed, C.& Sutherland, M. (2007). Built cultural heritage and sustainable urban development. *Landscape and urban planning*, 83(1): 62-69.
- UNEP (2009). Amasra'da Turizmin Çeşitlendirilmesi. *United Nations Environment Programme*, Birleşmiş Milletler Çevre Programı.
- UNESCO (2017). United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. <http://whc.unesco.org/>, (07 Temmuz 2017).
- URL-1 (2017). Unesco Miras Varlıkları Bilgileri. <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/>, (25 Mayıs 2017).
- URL-2 (2017). Diyarbakır Kalesi Fotoğrafi. <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44403/diyarbakir-kalesi-ve-hevselbahceleri-diyarbakir.html>, (25 Haziran 2017).
- URL-3 (2017). 1930 yılı Amasra Fotoğrafi. <https://isgfrm.com/threads/amasra.25172/>, (15 Temmuz 2017).
- URL-4 (2017). Amasra Roma Dönemi Gravürü. <http://duvardasunay.blogspot.com.tr/2013/09/amasra-da-amasra-sofras-restoran-ic.html>, (15 Temmuz 2017).
- URL-5 (2017). 1803 yılı Amasra Krokisi. <https://isgfrm.com/threads/amasra.25172/>, (15 Temmuz 2017).
- URL-6 (2017). Amasra Kültür Varlıkları Bilgileri. <http://www.amasra.net/aktivite/osmanlihamami/>, (12 Haziran 2017).
- URL-7 (2017). Antik Yol Koridoru Bilgileri. <http://www.ekonomistler.org.tr/arsivler/3632>, (10 Ocak 2017).
- URL-8 (2017). İstatistiksel Normalleştirme Yöntemi. <http://bilgisayarkavramlari.sadievrenseker.com/2012/01/29/istatistiksel-normallestirme-statistical-normalisation/>, (10 Eylül 2017).
- URL-9 (2017). Ulaşım Bilgileri. <http://www.bartın.edu.tr/SayfaIcerik?DZvBYFP4R4/JUA dNeB795A==>, (24 Şubat 2017).
- Uzun, F.V. ve Somuncu, M. (2011). Kültürel Peyzajın Korunması ve Turizm İlişkisi Bağlamında Yerel Halkın Görüşleri: İhlara Vadisi Örneği. *Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi*, Ankara, 3 (2): 21-36 s.
- Yatgın, H. (1996). Amasra yöresi floristik kompozisyonu. Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Bartın.
- Yazgan, M.E. ve Erdoğan, E. (1992). *Tarihi Çevrelerde Peyzaj Planlama*. Peyzaj Mimarlığı Derneği Yayınları:2, Ankara

- Yıldırım, B. (2014). Antik Liman Kenti Amasra'nın Koruma Sorunları ve Revitalizasyonu İçin Öneriler. Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Karabük.
- Yıldız, S. (2011). Kültürel Miras Alan Yönetimi Kapsamında Alanya Kalesi Ziyaretçi Yönetimi. Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Yücel, B. (2015). Orman İçi Yolların Rekreasyon Amaçlı Kullanımının İncelenmesi (Barın-Amasra Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Mühendisliği Anabilim Dalı, Bartın.
- Zakaria, A.Z., Salleh, I.H., & Rashid, M.S.A. (2014). Identity of Malay garden design to be promoted as the cultural tourism product in Malaysia. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 153: 298-307.

EKLER

**EK A: TESCİLENEN KORUNMASI GEREKLİ TAŞINMAZ KÜLTÜR
VARLIKLARINA İLİŞKİN LİSTE**

BARTIN İLİ AMASRA İLÇESİ KORUMA AMAÇLI İMAR PLANI KAPSAMINDA TESCİLİNİN DEVAMINA KARAR VERİLEN, İRDELEME ÇALIŞMASI KAPSAMINDA KADASTRAL BİLGİLERİ DÜZELTİLEN VE YENİ TESCİLLENEN KORUNMASI GEREKLİ TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIKLARINA İLİŞKİN LİSTEDİR.

Sıra No	En. No	Adı Veya Türü	Adresi	Kadastro bilgileri			Harita no
				Pafta	Ada	Parsel	
1	1	Kilise (Manastır)	Büyük Ada (Tavşan Adası)				E28-b-23-c-3-d
2	2	Doğu-kuzeydoğu sur duvarları	Boztepe(Sormagir Mahallesi)	27		1775-1777-1778-1780-1783-1787-1789-1795-1802-1803-1804-1805	E28-b-23-c-4-c
3	3	Kale Burcu	Boztepe(Sormagir Mahallesi)	27		1775	E28-b-23-c-4-c
4	4	Kale Burcu	Boztepe(Sormagir Mahallesi)	27		1777	E28-b-23-c-4-c
5	5	Kale Burcu	Boztepe(Sormagir Mahallesi)	27		1780	E28-b-23-c-4-c
6	6	Kale Burcu	Boztepe(Sormagir Mahallesi)	27		1787	E28-b-23-c-4-c
7	7	Kale Burcu	Boztepe(Sormagir Mahallesi)	27		1789	E28-b-23-c-4-c
8	8	Kale Burcu	Boztepe(Sormagir Mahallesi)	27		1795	E28-b-23-c-4-c
9	9	Kale Burcu	Boztepe(Sormagir Mahallesi)	27		1805	E28-b-23-c-4-c
10	10	Sur duvarı	Boztepe(Sormagir Mahallesi)	27		1795-2554-1799	E28-b-23-c-4-c
11	11	Poseidon Mabedi	Boztepe(Sormagir Mahallesi)				
12	12	Teras Duvarı	Boztepe(Sormagir Mahallesi)	27		1761-1762	E28-b-23-c-4-c
13	13	Duvar kalıntısı	Boztepe(Sormagir Mahallesi)	27		1744	E28-b-23-c-4-c
14	14	Sur duvarı parçası	Boztepe(Sormagir Mahallesi)	27		1771-1772	E28-b-23-c-4-c
15	15	Güney sur duvarları	Boztepe(Sormagir Mahallesi) Üç palamar Sokak	27		1667-1668-1670-1671-1672-1673-1675-1681-1682-1683-1684-1685-1686-1693-1694-1695-1691-1689-1688-2077-	E28-b-23-c-4-c
16	16	Kale burcu	Boztepe(Sormagir Mahallesi) Üç palamar Sokak	27			E28-b-23-c-4-c
17	17	Kale burcu	Boztepe(Sormagir Mahallesi) Üç palamar Sokak	27			E28-b-23-c-4-c

18	18	Kale burcu	Boztepe(Sormagir Mahallesi) Üç palamar Sokak	27		E28-b-23-c-4-c
19	19	Kale burcu	Boztepe(Sormagir Mahallesi) Üç palamar Sokak	27		E28-b-23-c-4-c
20	20	Kale burcu	Boztepe(Sormagir Mahallesi) Üç palamar Sokak	27		E28-b-23-c-4-c
21	21	Konut	Boztepe(Sormagir Mahallesi) Yassıkaya Sokak No:13	27	1680	E28-b-23-c-4-c
22	22	Konut (Ali UYSAL Evi)	Boztepe(Sormagir Mahallesi) Üç palamar Sokak No:16	27	1684	E28-b-23-c-4-c
23	23	Yapı kalıntısı (kilise)	Boztepe(Sormagir Mahallesi) Üç palamar Sokak	27	1681	E28-b-23-c-4-c
24	25	Bizans Köprüsü (kemere)	Zindan Mahallesi Küçük Liman caddesi üzerinde	27	1980	E28-b-23-c-4-c
25	26	Kuzey Sur Duarı	Zindan Mahallesi	30	1951-1952-1953- 1954	E28-b-23-c-4-c
26	27	Kuzey Sur Duarı	Zindan Mahallesi	30	1943-1945	E28-b-23-c-4-c
27	28	Kuzey Sur Duarı	Zindan Mahallesi	30	1928-1929-1932	E28-b-23-c-4-c
28	29	Kuzey Sur Duarı	Zindan Mahallesi	30	1884-1891-1917	E28-b-23-c-3-d
29	30	Duvar	Zindan Mahallesi Kuşnakoyu üzerinde	30	1889-1892	E28-b-03-b-2-a
30	31	Konut	Zindan (Kaleiçi) Mahallesi Küçük Liman Cad. No:13	30	1970	E28-c-03-b-1-b
31	32	Konut	Zindan (Kaleiçi) Mahallesi Küçük Liman Cad. No:11	30	1971	E28-c-03-b-1-b
32	33	Konut	Zindan (Kaleiçi) Mahallesi Yalıkapısı Sok. No:22-22-A	30	1944	
33	34	Konut (Kaymakamlık Lojmanı)	Zindan (Kaleiçi) Mahallesi Kemere Sok.	30	1972	E28-c-03-b-1-b
34	35	Fatih Camii (Kilisesi)	Zindan (Kaleiçi) Mahallesi Kemere Sok. No: 3-7	30	1915	
35	36	Konut	Zindan (Kaleiçi) Mahallesi Kemere Sok. No:25	30	1903	E28-c-03-b-1-b

36	37	Konut	Zindan (Kaleiçi) Mahallesi Kemere Sok. No:19	30		1897	E28-c-03-b-1-b
37	38	Konut	Zindan (Kaleiçi) Mahallesi Kuledibi Sok. No:8	30		1842	
38	39	Küçük kilise	Zindan (Kaleiçi) Mahallesi Kuledibi Sok	30		1853	
39	40	İç kale sur duvarları	Zindan (Kaleiçi) Mahallesi	30		1806-1807-1808- 1810-1813-1814- 1815-1816-1817- 1820-1824-1826- 1827-1828-1829- 1830-1831-1835- 1842-1843-1844- 1845-1846-1847- 1848-1857-1858- 1859-1861-1862- 1863-1864-1865- 1866-2539-1899- 1900-1901-1903- 1904-1905-1906- 1907-1908-1916- 1972-1973-1974- 1975-1976-1981- 1983-1984-1985- 1986-1986-1987- 1988-1990-1991	E28-b-03-b-2-a E28-c-03-b-1-b
40	41	Merdiven	Zindan (Kaleiçi) Mahallesi Küçük liman Cad.	30		1971-1976	E28-c-03-b-1-b
41	42	Sur duvarı parçası	Zindan (Kaleiçi) Mahallesi Küçük liman Cad.	30		1976	E28-c-03-b-1-b
42	43	Sur duvarı	Zindan (Kaleiçi) Mahallesi	30		1973	E28-c-03-b-1-b
43	44	Merdiven	Zindan (Kaleiçi) Mahallesi Hisardibi Sok.	30		1908-1972	E28-c-03-b-1-b
44	45	Sur duvarı	Zindan (Kaleiçi) Mahallesi Hisardibi Sok.	30		1908	E28-c-03-b-1-b
45	46	Sur duvarı + kapı	Zindan (Kaleiçi) Mahallesi	30			E28-b-03-b-2-a
46	47	Antik Rıhtım	Küçük Liman	27		1989-1990-1991-	E28-c-03-b-1-b
47	48	Dış kale sur duvarları	Zindan (Kaleiçi) Mahallesi	30		1597-1605-1606- 1611-1616-1617- 1627-1628-1629- 1638-1639-1643- 1644-1645-1646	E28-c-03-b-1-b

48	49	Kale burcu	Zindan (Kaleiçi) Mahallesi	30			E28-c-03-b-1-b
49	50	Konut	Küçük liman cad. No:26A-B	30		1594	E28-c-03-b-1-b
50	51	Konut	Çekiciler Sok. No:1A	30		1599	E28-c-03-b-1-b
51	52	Konut (Ethem Ağa Konağı)	Küçük liman Cad. No:4	30		1489	E28-c-03-b-1-b
52	53	Konut	Kum Mahallesi General Mithat Cad. No:10	30		1585-1589	E28-c-03-b-1-b
53	54	Hamam	Kum Mahallesi İskele Cad.	25		1585	E28-c-03-b-1-b
54	55	Hamam	Kum Mahallesi İskele Sok. ile hamam Sok. köşesi			1440	E28-c-03-b-1-b
55	56	Konut (Mesut ZIRTIL Evi)	Büyük Liman Cad. Belediye Plajı karşısı No:38	26		1433	E28-c-03-b-1-b
56	57	Eski Bahriye Mektebi(Müze)	Dereağzı Sok.	25		1461	E28-c-03-b-1-b
57	58	Ankara K.T.V. K.B.Kurulu'nun 27.10.2005 gün ve 1030 sayılı kararı ile tescil kaydı kaldırılmıştır.					
58	59	Antik su kanalı	Kum Mahallesi Hor Hor Deresi				E28-c-03-b-1-b
59	60	Antik yapı kalıntısı	Kum Mahallesi Hor Hor Deresi Antik Su kanalı üzerinde	25		39-1148	E28-c-03-b-1-b
60	61	Antik yapı (duvar) kalıntısı	Karaevler mevkii Daracık Sok.	1		23	E28-c-03-b-1-b
61	62	Duvar kalıntısı	Kum Mahallesi Karaevler Mevkii	1		12-13-14-18-23-24-25-26-27-28-50-51-59-83-90-91-92-125	E28-c-03-b-1-b
62	63	Duvar Kalıntısı	Kum Mahallesi Karaevler Mevkii	1		83	E28-c-03-b-1-c
63	64	Duvar Kalıntısı	Kum Mahallesi Karaevler Mevkii	1		83	E28-c-03-b-1-c
64	65	Duvar Kalıntısı	Daracık Sok.	1		91-125	E28-c-03-b-1-c
65	66	Kemerli yapı kalıntısı	Bartın Şosesi yakınında				E28-c-03-b-1-a
66	67	Tiyatro	Amasra Batın Karayolu kenarında mezarlık içinde				E28-c-03-b-1-d
67	68	Bazilika (Gymnasium)	Bedesten Mevkii				E28-c-03-b-1-c
68	69	Duvar Kalıntısı	Bartın Şosesi yakınında				E28-c-03-b-1-a

69	70	Taş İskele	Kum Mahallesi	30		1995	E28-c-03-b-2-a
70	71	Taş Döşeme (1. Der.Ark.Sit)	Kum Mahallesi	25		2364	E28-c-03-b-1-b
71	72	Duvar Kalıntısı	Cumhuriyet Meydanı Mevkii	26		1196	E28-c-03-b-1-b
72	73	Konut	Kum Mahallesi	30		1590	E28-c-03-b-1-b
73	74	Konut	Merkez-Zindan Mahallesi	30		1909	E28-c-03-b-1-b
74	75	Konut	Merkez-Zindan Mahallesi	30		1908	E28-c-03-b-1-b
75	76	Konut	Merkez-Zindan Mahallesi	30		1859	E28-c-03-b-2-a
76	77	Konut	Kum Mahallesi	26		1377	E28-c-03-b-2-a
77	78	Konut	Sormagir Mahallesi	27		1710	E28-b-23-c-4-c
78	79	Konut	Merkez Mahallesi	30		1932	E28-c-03-b-1-b
79	80	Konut	Merkez Mahallesi	30		1973	E28-b-23-c-4-c
80	81	Hamam (1. Der.Ark.Sit)	Kum Mahallesi	30		1563-1564 1565-1566	E28-c-03-b-1-b

Karabük Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun /... /2012 Gün ve Sayılı Karar Ekidir.

BAŞKAN
Prof. Dr. Sare SAHİL

BAŞKAN YARDIMCISI
Şehir Plancısı Mehmet Ali AÇIKALIN

ÜYE
Prof. Dr. Ender Ethem ATAY

ÜYE
Prof.Dr. Can M. HERSEK

ÜYE
Doç. Dr. Sibel ECEMİŞ KILIÇ

ÜYE
Yrd. Doç. Dr. Lütüye GÖKTAŞ KAYA

ÜYE
Mustafa BONCUKÇU

ÜYE
AMASRA BELD. BŞK.TEM.
Burhan KIZILKAYA

ÜYE
AMASRA MÜZE MÜDÜR V.
Sultan TUTAR

**EK B: BARTIN VE BARTIN KIYI KESİMİ 1/25.000 ÖLÇEKLİ ÇEVRE DÜZENİ
PLAN LEJANDI**

SINIRLAR

İDARİ SINIRLAR

- IL SINIRI
- - - İLÇE SINIRI
- ***** BELEDİYE SINIRI
- ooo ooo MÜCAVİR SAHA SINIRI

PLANLAMA SINIRLARI

- PLAN ONAMA SINIRI
- ONANLI İMAR PLAN SINIRI
- - - KIYI KENAR ÇİZGİSİ

YERLEŞME ALANLARI

- KENTSEL YERLEŞİK ALANLAR
- KENTSEL GELİŞME ALANLARI
- KIRSAL YERLEŞME ALANLARI
- ▲ İMAR PLANI REVİZE EDİLECEK YERLEŞME ALANLARI

ÇALIŞMA ALANLARI

- KENTSEL HİZMET MERKEZLERİ
- HİZMET MERKEZLERİ
- KONUT DIŞI KENTSEL ÇALIŞMA ALANLARI
- BÜYÜK ALAN KULLANIMI GEREKTİREN KAMU KURULUŞ ALANLARI
- ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ
- SANAYİ ALANLARI
- KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ
- DEPOLAMA ALANLARI
- ORGANİZE TARIM/HAYVANCILIK ALANI

TURİZM ALANLARI

- TURİZM TESİS ALANLARI
- GÜNÜBİRLİK TESİS ALANLARI
- KÜLTÜR VE DOĞA TURİZMİ ALANLARI

BÜYÜK VE AÇIK ALAN KULLANIŞLARI

- ÜNİVERSİTE ALANI
- BÜYÜK KENTSEL YEŞİL ALANLAR
- BÖLGESEL/ KENTSEL SPOR ALANLARI
- SOSYAL DONATI ALANLARI

TARIMSAL ARAZİ KULLANIMLARI

- MUTLAK TARIM ARAZİLERİ
- DİKLİ TARIM ARAZİLERİ
- MARJİNAL TARIM ARAZİLERİ
- ÖZEL ÜRÜN ARAZİLERİ
- ÇAYIR-MERA ALANLARI

ORMAN VE AĞAÇLANDIRILACAK ALANLAR

- AĞAÇLANDIRILACAK ALANLAR
- ORMAN ALANI

DİĞER ARAZİ KULLANIM ALANLARI

- ASKERİ ALANLAR
- ASKERİ YASAK BÖLGE/ASKERİ GÜVENLİK BÖLGESİ

DOĞAL KARAKTERİ KORUNACAK ALANLAR

- PLAJ-KUMSAL

SU YÜZEYLERİ

- DENİZ
- GÖL-GÖLET
- AKARSU
- BARAJLAR
- DSI TAŞKIN KORUMA TESİSİ (TEFER PROJESİ)

KULLANIM SINIRLAMASI GETİRİLEN ALANLAR

- FAY-MUHETEMEL FAY HATTI
- DERE TAŞKIN KORUMA ALANI
- MANİA SINIRI

SU KAYNAKLARINI KORUMA ALANLARI

- İÇME VE KULLANMA SUYU MUTLAK KORUMA ALANI
- İÇME VE KULLANMA SUYU KISA MESAFELİ KORUMA ALANI
- İÇME VE KULLANMA SUYU ORTA MESAFELİ KORUMA ALANI
- HAVZA SINIRI

SİT ALANLARI

- ARKEOLOJİK SİT ALANI
- DOĞAL SİT ALANI
- KENTSEL SİT ALANI

ÖZEL KANUNLARA TABİ ALANLAR

- MİLLİ PARK TAMPON BÖLGE SINIRI

KARAYOLLARI

- 1. DERECE YOLLAR
- 2. DERECE YOLLAR
- 3. DERECE YOLLAR
- TERMİNAL

DEMİRYOLLARI

- DEMİRYOLU
- HAFIF RAYLI SİSTEM

DENİZYOLLARI VE KIYI YAPILARI

- DENİZ ULAŞIM BAĞLANTILARI
- LİMAN
- TEKNE İMAL VE ÇEKMEK YERİ
- BALIKÇI BARINAKLARI
- YAT LİMANI

ATIK VE ARITMA TESİSLERİ

- KATI ATIK BERTARAF VE GERİ KAZANIM TESİSİ
- ARITMA TESİSİ

ENERJİ-SULAMA

- HİDROELEKTRİK SANTRALLER
- ENERJİ NAKİL HATTI
- DOĞALGAZ NAKİL HATTI
- SULAMA ALANI

EK C: AMASRA MEŞÇERE HARİTASI LEJANDI

SEMBOLLER TABLOSU								
İBRELİLER			YAPRAKLILAR			YAPRAKLILAR		
Kod No	Sem-bölü	Ağaç Türü	Kod No	Sem-bölü	Ağaç Türü	Kod No	Sem-bölü	Ağaç Türü
1.	Çz	Kızılçam	21	Kn	Kayın	41	Cv	Ceviz
2.	Çk	Karaçam	22	M	Meşe	42	Zy	Yabanizeytin
3.	Çs	Sarıçam	23	Gn	Gürgen	43	Mp	Palamut meşesi
4.	G	Göknar	24	Kz	Kızılağaç	44	Ms	Saplımeşe
5.	L	Ladin	25	Kv	Kavak	45	Mz	Sapsız meşe
6.	S	Sedir	26	Ks	Kestane	46	Mc	Macar meşesi
7.	Ar	Ardıç	27	Dş	Dişbudak	47	Mt	Tüylü meşe
8.	Çf	Fıstıkçanı	28	lh	İhlamur	48	Mm	Mazımeşesi
9.	Sr	Servi	29	Ak	Akçaağaç	49	Ml	Saçlımeşe
10.	P	Porsuk	30	Ka	Karaağaç	50	Mr	Pırnalmeşesi
11.	Çh	Halepçanı	31	Ky	Kayacık	51	Mk	Kermezmeşesi
12.	Çm	Sahilçanı	32	Çn	Çınar	52	Ko	Kocayemiş
13.	Çr	P.Radiata	33	Ok	Okalıptüs	53	Ma	Maki
14.	D	Duglas	34	Sğ	Sığla	54		
15.	An	Andız	35	Fn	Fındık	55		
16.			36	Sö	Söğüt	56		
17.			37	H	Huş	57		
18.			38	Df	Defne	58		
19.			39	Ş	Şimşir	59		
20.	Di	Diğer İbrelî	40	0	Ormangülü	60	Dy	Diğer Yapraklı

ORMANSIZ ALAN	
ANA SEMBOL	ALT SEMBOL
01-Ağaçsız orman toprağı, Otlak, Yayla, Çayır, Bozkır (OT)	Ağaçsız orman toprağı Otlak Yayla Çayır Bozkır
02-Erozyonlu alan (E)	Yüzey Erozyonu Oluk Erozyonu
03-Orman Fidanlığı (F)	Orman Fidanlığı
04-Kayalık, Taşlık (T)	Kayalık, Taşlık
05-Kum (Ku)	Kumul
06-Bataklık, Sazlık (Bk)	Bataklık, Sazlık
07-Göl, Bent, Baraj, Nehir (Su)	Göl Bent Baraj Nehir
08-Mera (mera tescilli sahalar) (Me)	Mera
09-İskân alanı ve Mezarlık (İs)	İskân Mezarlık
10-Orman deposu (Dp)	Orman deposu
11-Tarım arazisi (Z)	Tarım arazisi
12-Ocak (Oc)	Ocak
13-Diğer İzin Verilmiş Alanlar (Ts)	Tesis

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Durmuşali TEKAMAR

Doğum Yeri ve Tarihi : Selçuklu/Konya 08/06/1990

Eğitim Durumu

Lise Öğrenimi : Konya Selçuklu Cumhuriyet Lisesi (2004-2007)

Lisans Öğrenimi : Bartın Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü (2010-2014)

Bilimsel Faaliyet/Yayımlar : Cengiz C., Cengiz B. ve Tekdamar, D. (2014). Bartın Güzelcehisar Kıyı Yerleşiminin Ekolojik Planlaması. BAP-2011-2-26, Bartın.

Cengiz B. ve Tekdamar, D. (2017). Kentsel Kültürel Mirasın Sürdürülebilir Planlanması ve Tasarımı: Amasra Örneği. 2016-FEN-CY-009, Bartın.

Cengiz B., Tekdamar, D. ve Seçkin G. (2017). Kentsel Kültürel Mirasın Sürdürülebilirliği: Amasra Kalesi ve Surlu Yerleşim Dokusu Örneği. 2. Uluslararası Mühendislik, Mimarlık ve Tasarım Kongresi, Kocaeli.

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce (Orta derece)

İş Deneyimi

Staj : Konya Büyükşehir Belediyesi- Staj I (07.2012/08.2012)

Çınarardı Peyzaj (Konya) - Staj II (07.2013/08.2013)

Projeler ve Kurs Belgeleri : Amasra Spor Kompleksi ve Rekreasyon Alanı Projesi
Amasra 15 Temmuz Şehitler ve Demokrasi Parkı Projesi
Amasra Antik Liman Kıyı Düzenlemesi Uygulama Projesi
Amasra Göller Yanı Meydan Düzenleme Projesi
Amasra Yol Düzenleme Projesi (5 Adet)
Amasra Tekke Tepe Parkı Peyzaj Projesi

Çalıştığı Kurumlar : Amasra Belediyesi – Peyzaj Mimarı (02.2015/...halen)

İletişim

E-Posta Adresi : tekdamarali@gmail.com

Tarih : 15/09/2017 (Tez sınav tarihi)

